

TYRIMO

„LIETUVOS KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE TIKSLINIŲ PRIEMONIŲ IR JŲ POVEIKIO VERTINIMAS“

GALUTINĖ ATASKAITA

2022

 why
Agency of
Understanding

 LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

 LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje tikslinių priemonių ir jų poveikio vertinimo tyrimas parengtas Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos užsakymu, dalyvaujant Lietuvos kultūros tarybai.

Tyrimo atlikimo paslaugų teikimo sutarties vykdymo priežiūros darbo grupės narės: Daiva Parulskienė, Kristina Mažeikaitė ir Karolina Šulskutė, taip pat dalyvaujant Radvilei Maskuliūnaitei.

TURINYS

1	ĮVADAS	7
2	TYRIMO METODIKA	9
2.1	Susijusių strateginių dokumentų apžvalga	10
2.2	Lietuvos vykdomų tikslinių kultūros sklaidos užsienyje priemonių duomenų analizė	10
2.3	Kokybinis skirtingų sričių finansuotų projektų ataskaitų ir viešinimo vertinimas	11
2.4	Kokybinės konsultacijos su skirtingų kultūros sričių ir kultūrinės diplomatijos atstovais	12
2.5	Sintezės metodas	13
2.6	Analizės pjūviai	13
2.7	Duomenų ir metodikos apribojimai	15
3	LIETUVOS KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE POLITIKA IR FINANSAVIMAS	16
3.1	Strateginių dokumentų apžvalga	17
3.2	Lietuvos vykdomos tikslinės kultūros sklaidos užsienyje priemonės	19
4	LIETUVOS KINO CENTRO VYKDOMŲ TIKSLINIŲ KINO SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ DUOMENŲ ANALIZĖ	24
4.1	Lietuvos kino centro tikslai ir funkcijos	25
4.2	Lietuvos kino centro finansavimas	26
4.3	Tikslinių kino kultūros sklaidos užsienyje priemonių pristatymas	27
4.4	Tikslinių Lietuvos kino vykdomų programų duomenų suvestinė	29
4.5	Programa „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“	32
4.6	Programa „Edukacinės stipendijos kino kultūros ir meno kūrėjams“	45
4.7	Programa „„Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos nominantų viešinimo kampanijų finansavimas“	50
4.8	Kitos Lietuvos kino centro kino sklaidos užsienyje priemonės	52
4.8.1	Priemonė „Pristatyti Lietuvos kino industriją kino mugėse gyvai ir virtualiai“	52
4.8.2	Priemonė „Pristatyti kino industriją tarptautinėse žiniasklaidos priemonėse“	53
4.8.3	Priemonė „Pristatyti lietuviško kino programas tarptautiniuose kino renginiuose, organizuoti lietuviško kino pristatymo projektus, remti industrijos pristatymus“	54
4.8.4	Priemonė „Leisti leidinius, skirtus populiarinti šalies kino industriją, jos rezultatus ir veiklą“	55
4.8.5	Kitų Lietuvos kino centro kino sklaidos užsienyje priemonių apibendrinimas	56
4.9	Lietuvos kino vykdomų programų apibendrinimas ir bendro poveikio vertinimas	56
5	LIETUVOS KULTŪROS INSTITUTO VYKDOMŲ TIKSLINIŲ KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ DUOMENŲ ANALIZĖ	60
5.1	Lietuvos kultūros instituto veiklos organizavimas ir finansavimas	61
5.2	Lietuvos kultūros instituto tikslinių kultūros sklaidos užsienyje priemonių	

	pristatymas	62
5.3	Tikslinių Lietuvos kultūros instituto vykdomų priemonių duomenų suvestinė	64
5.4	Priemonė „Kompleksiniai Lietuvos kultūros pristatymo projektai“	67
5.5	Priemonė „Vizitų programa“	72
5.6	Priemonė „Vertimų skatinimo programa“	78
5.7	Lietuvos leidybos ir literatūros pristatymas tarptautinėse knygų mugėse	85
5.7.1	Lietuvos leidybos ir literatūros pristatymas tarptautinės Londono knygų mugės programoje „Baltic Countries Market Focus“, 2018 m.	85
5.7.2	Lietuvos literatūros pristatymas Tarptautinėje Londono knygų mugėje, 2019 m.	91
5.7.3	Lietuvos literatūros pristatymas Tarptautinėje Leipcigo knygų mugėje, 2019 m.	93
5.7.4	Lietuvos literatūros pristatymas Tarptautinėje Bolonijos vaikų knygų mugėje, 2019 m.	95
5.7.5	Lietuvos leidybos ir literatūros pristatymas tarptautinėse knygų mugėse apibendrinimas	97
6	LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS ATAŠĖ VYKDOMŲ TIKSLINIŲ KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ DUOMENŲ ANALIZĖ	100
6.1	Lietuvos kultūros atašė tikslai, funkcijos ir finansavimas	101
6.2	Kultūros sričių sklaidos renginių skaičius ir jų pasiskirstymas atašė veiklose	102
6.3	Kultūros atašė veiklose dominuojantys sklaidos renginių formatai	104
6.4	Kultūros atašė sklaidos veiklų rezultatai	105
6.5	Kokybinis Lietuvos kultūros atašė kultūros sklaidos užsienyje veiklų vertinimas	107
6.6	Kultūros atašė vykdomų tikslinių kultūros sklaidos užsienyje priemonių duomenų analizės apibendrinimas	109
7	LIETUVOS KULTŪROS TARYBOS VYKDOMŲ KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ DUOMENŲ ANALIZĖ	110
7.1	Lietuvos kultūros tarybos tikslai ir veikla	111
7.2	Kultūros sklaidos užsienyje finansavimas	112
7.3	Tikslinių kultūros sklaidos užsienyje priemonių pristatymas	113
7.3.1	Programos „Sklaida užsienyje“ duomenų analizė	119
7.3.2	Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika“ duomenų analizė	123
7.3.3	Programos „Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014–2020“, paprogramėje „Kultūra““ duomenų analizė	130
7.3.4	Programos „Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014–2020“, paprogramėje „Media““ duomenų analizė	135
7.3.5	Programos „Venecijos architektūros ir šiuolaikinio meno bienalės“ analizė	139
7.3.6	Projektų finansuotų per sritinio finansavimo programas analizė	141
7.3.7	Programos „Strateginis kultūros organizacijų finansavimas“ analizė Kokybinė analizė	147 150
7.3.8	Programos „Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas“ analizė Kokybinė analizė	151 154
7.3.9	Programos „Edukacinės stipendijos“ analizė	155
7.4	Lietuvos kultūros tarybos tikslinių kultūros sklaidos užsienyje programų	

	apibendrinimas	158
7.5	Kitos, netikslinės programos	162
7.6	Dalyvavimo mugėse finansavimas LKT: apibendrinimas	167
7.7	Vertinimo rodiklių analizė	173
8	PROJEKTŲ, VYKDŽIUSIŲ SKLAIDĄ UŽSIENYJE VIEŠINIMAS NACIONALINĖJE IR UŽSIENIO ŽINIASKLAIDOJE	178
8.1	Julijono Urbono ir Lietuvos erdvės agentūros „Planeta iš žmonių“ (ang. Planet of People) XVII-oje Venecijos architektūros bienalėje 2021 m.	179
8.2	Kauno bienalės 2020 m. „Magic Carpets“ projektas	181
8.3	LKI Londono knygų mugės viešųjų ryšių kampanija Jungtinėje Karalystėje 2017 – 2018 m.	182
8.4	Kanų kino festivalio „Marche du Film“ mugė 2018 – 2022 m.	183
8.5	Apibendrinimas	184
9	KOKYBINĖS KONSULTACIJOS SU SKIRTINGŲ KULTŪROS SRIČIŲ IR KULTŪRINĖS DIPLOMATIJOS ATSTOVAIS	186
9.1	Architektūros srities kokybinė konsultacija	187
9.2	Dizaino srities kokybinė konsultacija	190
9.3	Atminties institucijų kokybinė konsultacija	192
9.4	Literatūros ir leidybos sričių kokybinė konsultacija	194
9.5	Vizualiųjų menų srities kokybinė konsultacija	195
9.6	Kino ir audiovizualinių menų sričių kokybinė konsultacija	197
9.7	Muzikos srities kokybinė konsultacija	199
9.8	Šokio ir teatro sričių kokybinė konsultacija	201
9.9	Kultūrinės diplomatija: kultūros atašė, kultūros įstaigų ir institucijų kokybinė konsultacija	203
9.10	Kokybinės konsultacijos su skirtingų kultūros sričių ir kultūrinės diplomatijos atstovais apibendrinimas	206
9.10.1	Esamos ir potencialios kultūros sričių strateginės sklaidos kryptys	206
9.10.2	Strateginiai kultūros sklaidos užsienyje renginiai	209
9.10.3	Strateginiai kultūros sklaidos užsienyje partneriai	210
10	LIETUVOS KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE TIKSLINIŲ PRIEMONIŲ IR JŲ POVEIKIO VERTINIMO PAGRINDINĖS IŠVADOS BEI REKOMENDACIJOS	213
10.1	Rekomendacijos kultūros sklaidos užsienyje tikslams, prioritetinėms kryptims ir įgyvendinimo principams	214
10.1.1	Įvardinti tarptautinių kanalų ir partnerių tinklo auginimą pagrindiniu sklaidos užsienyje tikslu	214
10.1.2	Sistemiškai stebėti ir matuoti kultūros sklaidos užsienyje poveikį	215
10.1.3	Stiprinti esamas ir vystyti naujas kultūros sklaidos užsienyje kryptis	217
10.1.4	Panaudoti kultūros potencialą minkštajai galiai kurti	218
10.1.5	Kultūros sklaidai užsienyje taikyti darnaus vystymosi principus	218
10.1.6	Suteikti trūkstamas kultūros sklaidos užsienyje kompetencijas	219
10.1.7	Kurti pasitikėjimą tarp kultūros sklaidą užsienyje finansuojančių institucijų ir įgyvendinančių kūrėjų	219

10.2	Rekomendacijos veiksmingiausiems kultūros sklaidos užsienyje veikimo būdams ir jų efektyvumui	220
10.2.1	Mugėse derinti komercinius ir kultūrinius sklaidos užsienyje tikslus	220
10.2.2	Skatinti skirtingus dalyvavimo mugėse formatus ir pristatomas temas	220
10.2.3	Skatinti Lietuvos Respublikos kultūros atašė veiklų tęstinumą ir jų pristatomų kultūros ir meno sričių įvairovę	221
10.2.4	Derinti kultūros sklaidą užsienyje nuotoliniais ir fiziniiais formatais	222
10.2.5	Skatinti viešinimo žinučių muginio pobūdžio renginiuose temų ir žanrų įvairovę	223
10.3	Rekomendacijos strateginiams veiksams tikslinių sklaidos užsienyje priemonių stiprinimui	223
10.3.1	Tobulinti Lietuvos kino centro vykdomas programas efektyvesnei kino sklaidai užsienyje	223
10.3.2	Stiprinti efektyviai veikiančių Lietuvos kultūros instituto vizitų programą, aiškiai orientuojantis į ilgalaikius rezultatus	225
10.3.3	Įskirti vertimų programos prioritetus ir skatinti tęsines partnerystes	226
10.3.4	Skatinti aktyvesnį vystomąjį bendradarbiavimą tarp Lietuvos ir užsienio atminties institucijų	226
10.4	Rekomendacijos kultūros sklaidos užsienyje funkcijoms ir pilotinėms programoms	227
10.4.1	Atskirti dalyvavimo Venecijos bienalėje veiklas ir funkcijas	227
10.4.2	Atskirti kultūros sklaidos užsienyje įgyvendinimo funkcijas	228

1 İVADAS

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija (toliau – Kultūros ministerija) formuoja nacionalinės kultūros sklaidos užsienyje politiką, skatindama menininkų ir kultūros srities specialistų tarptautinį mobilumą, Lietuvos ir užsienio kultūros organizacijų bendradarbiavimą, bei Lietuvos kultūros pristatymus užsienyje. Šiais uždaviniais siekiama prisidėti prie kultūros raiškos įvairovės, kūrybinių produktų ir kultūros paslaugų kokybės ir konkurencingumo, atviros ir dinamiškos, gebančios veikti nuolat kintančiame pasaulyje, visuomenės kūrimo.¹

Siekdama šių tikslų, Kultūros ministerija skiria tikslinį valstybės biudžeto finansavimą kultūros atašė tinklui (14 kultūros atašė pareigybių 17 valstybių) ir Lietuvos kultūros institutui, taip pat tikslinėms Lietuvos kino centro ir Lietuvos kultūros tarybos programoms, susijusioms su Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje skatinimu.

Šio **tyrimo tikslas** – išanalizuoti vykdomas Lietuvos kultūros sklaidos tikslines priemones ir jų poveikį kultūros sklaidai užsienyje 2018-2021 m. laikotarpiu, pateikti išvadas ir rekomendacijas dėl strateginių veiksmų konkrečiose kultūros srityse ir geografinėse teritorijose, ir jų įgyvendinimo galimybių / sąlygų / perspektyvų.

Poveikio matavimas yra vienas pamatinių įrankių, būtinas sklaidos rezultato kokybės supratimui ir atitinkamam bendrų ir atskirų kultūros – meno sričių sklaidos užsienyje planavimui. Dėl kultūrinių veiklų įvairiapusiškumo, siekiant kokybiško ir realių situaciją atspindinčio poveikio matavimo, taikomas holistinis požiūris, įsigilinant į situacijos kontekstą, giliau pažįstant suinteresuotąsias šalis ir konkrečių jų situaciją. Tyrimo metu buvo pasitelkta strateginių dokumentų analizė, tikslinių sklaidos užsienyje programų kiekybinė ir kokybinė duomenų analizė, projektų viešinimo rezultatų analizė bei kokybinės konsultacijos su skirtingais kultūros lauko atstovais.

Tyrime pateikiama:

- Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje politikos ir finansavimo apžvalga.
- Lietuvos kino centro (LKC) vykdomų kino sklaidos užsienyje priemonių analizė.
- Lietuvos kultūros instituto (LKI) vykdomų tikslinių kultūros sklaidos užsienyje priemonių analizė.
- Lietuvos Respublikos kultūros atašė vykdomų tikslinių kultūros sklaidos užsienyje priemonių duomenų analizė.
- Lietuvos kultūros tarybos (LKT) vykdomų kultūros sklaidos užsienyje priemonių duomenų analizė.
- Projektų, vykdytųjų sklaidą užsienyje, viešinimas nacionalinėje ir užsienio žiniasklaidoje.
- Kokybinės konsultacijos su skirtingų kultūros sričių ir kultūrinės diplomatijos atstovais.
- Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje tikslinių priemonių ir jų poveikio vertinimo pagrindinės išvados bei rekomendacijos.

1. Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. JV-977.

2 TYRIMO METODIKA

Tyrimo metu buvo vertinamos ir analizuojamos šios tikslinės priemonės:

1. Kultūros atašė metiniai veiklos planai ir metinės veiklos ataskaitos;
2. Lietuvos kultūros instituto nuostatai, metinis veiklos planas ir metinė veiklos ataskaita, taip pat vykdomos Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje programos: „Lietuvos kultūros sklaidos projektai“; „Vizitų programa“; „Vertimų skatinimo programa“; „Leidiniai“;
3. Lietuvos kino centro nuostatai, metinis veiklos planas ir metinė veiklos ataskaita, taip pat vykdomos Lietuvos kino sklaidos užsienyje priemonės: „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“; „Edukacinės stipendijos kino kultūros ir meno kūrėjams“; „„Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos nominantų viešinimo kampanijų finansavimas“; „Pristatyti Lietuvos kino industriją kino mugėse gyvai ir virtualiai“; „Pristatyti kino industriją tarptautinėse žiniasklaidos priemonėse“; „Pristatyti lietuviško kino programas tarptautiniuose kino renginiuose, organizuoti lietuviško kino pristatymo projektus, remti industrijos pristatymus“; „Leisti leidinius, skirtus populiarinti šalies kino industriją, jos rezultatus ir veiklą“.
4. Lietuvos kultūros tarybos nuostatai, Kultūros rėmimo fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairės, Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje programos: „Sklaida užsienyje“; „Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika“; „Edukacinės stipendijos“; „Nacionalinis paviljonas Venecijos architektūros bienalėje“; „Nacionalinis paviljonas Venecijos šiuolaikinio meno bienalėje“; „Dalyvavimas Europos Sąjungos programos „Kūrybiška Europa 2014–2020“ „Kultūra“ paprogramėje“; „Dalyvavimas Europos Sąjungos programos „Kūrybiška Europa 2014–2020“ „Media“ paprogramėje“. Taip pat programos, susijusios su Lietuvos kultūros sklaida užsienyje: „Strateginis kultūros organizacijų finansavimas“, „Menininkų ir kultūros kūrėjų rezidencijos Lietuvoje“; Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje projektai, finansuojami per sritis.

Atsižvelgiant į tyrimo objekto kompleksiskumą, Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje tikslinių priemonių ir jų poveikio vertinimas atliktas derinant kiekybinius ir kokybinius tyrimo būdus.

2.1 SUSIJUSIŲ STRATEGINIŲ DOKUMENTŲ APŽVALGA

Siekiant apibrėžti tyrimo kontekstą, sukonkretinti poveikio vertinimo kriterijus bei pateikti aktualias ir praktiškai pritaikomas rekomendacijas, atlikta su kultūros sklaida užsienyje susijusių strateginių dokumentų analizė (rezultatai pateikiami skyriuje „3.1. Strateginių dokumentų apžvalga“). Taip pat, išanalizuotos kultūros sklaidoje užsienyje dalyvaujančių institucijų vykdomos funkcijos, programų vykdymo reglamentai, kiti strateginiai dokumentai. Remiantis šia analize, išskirti dabartiniai kultūros ir meno sričių sklaidos užsienyje tikslai, pagrindinės sritys ir geografiniai prioritetai.

2.2 LIETUVOS VYKDOMŲ TIKSLINIŲ KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ DUOMENŲ ANALIZĖ

Tyrimo metu buvo pasitelkta koordinuojančių ir finansuojančių institucijų (Lietuvos kultūros instituto, Lietuvos kino centro, Lietuvos kultūros tarybos, 14 kultūros atašė pareigybių) renkami duomenys. Analizuotas lankytojų užsienyje skaičius, kultūros ir meno sritys,

labiausiai prisidedančios prie Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje, veiklų pobūdis, populiariausios sklaidos šalys, skirtos lėšos, paminėjimai žiniasklaidoje ir pan.

2.3 KOKYBINIS SKIRTINGŲ SRIČIŲ FINANSUOTŲ PROJEKTŲ ATASKAITŲ IR VIEŠINIMO VERTINIMAS

Siekiant papildyti projektų, vykdyusių sklaidą užsienyje, poveikio vertinimą, pasitelkta kokybinė finansuotų projektų ataskaitų ir viešinimo rezultatų analizė.

Siekiant įvertinti kino sritį, buvo vertinami skirtingi dalyvavimo kino mugėse atvejai, pasitelkiant LKC pateiktas ataskaitas ir informaciją kino mugių svetainėse. Dalyvavimo mugėse poveikis papildomai vertinamas atsižvelgiant į mugių pobūdį, mugėse įgyvendintas veiklas, projektų rezultatus, ir rezultatų tęstinumą.

Pasitelkiant LKI ataskaitas, buvo vertinami skirtingi dalyvavimo tarptautinėse knygų mugėse atvejai. Mugėse vykusių renginių kategorijos išskirtos remiantis viešinamos informacijos turinio kokybiniu vertinimu, apibrėžta pristatomų temų apimtis, dalyvavimo mugėse poveikis papildomai vertinamas atsižvelgiant į įgyvendintas veiklas, projektų rezultatus, veiklos formas, viešinimo kanalus, papildomai pasitelkiama viešai prieinama sklaidos apie mugių renginius informacija.

Siekiant įvertinti susistemintus kiekybinius kultūros atašė sklaidos užsienyje rezultatus, buvo atliekamas kokybinis Lietuvos Respublikos kultūros atašė veiklų, susilaukusių didžiausio tarptautinio žiniasklaidos dėmesio, vertinimas, išskiriant pagrindines šalis, reprezentuojamas kultūros ir meno sritis bei labiausiai pasiteisinusius renginių formatus.

Siekiant giliau išanalizuoti finansavimo poveikį Lietuvos kultūros sklaidai užsienyje, buvo atlikta kokybinė skėtinių organizacijų, dalyvavusių LKT finansavimo programose „Strateginis kultūros organizacijų finansavimas“ ir „Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas“, rezultatų analizė. Buvo išskirti labiausiai pasisekę sklaidos užsienyje būdai, bei labiausiai pasiteisinusios veiklos sritys. Taip pat, siekiant detaliau įvertinti kultūros ir kūrybinių industrijų sklaidos užsienyje poveikį, pasitelktas Lietuvos kultūros tarybos

atliktas programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas (2022).

Papildomai buvo atlikta skirtingas sritis reprezentuojančių (architektūros, literatūros ir leidybos, vizualiųjų menų ir kino) muginio formato projektų viešinimo nacionalinėje ir užsienio žiniasklaidoje analizė. Viešinimo analizė buvo atliekama nagrinėjant viešinimo tekstų turinį ir formatą. Tai leido įvertinti pagrindines viešinimo temas, publikacijų turinio ypatumus, sklaidos užsienio žiniasklaidoje formas, ir daryti išvadas apie viešinimo kokybę.

2.4 KOKYBINĖS KONSULTACIJOS SU SKIRTINGŲ KULTŪROS SRIČIŲ IR KULTŪRINĖS DIPLOMATIJOS ATSTOVAIS

Siekiant papildyti trūkstamus duomenis ir surinkti suinteresuotųjų šalių įžvalgas, atliktos virtualios kokybinės konsultacijos su kultūros sektoriaus atstovais. Iš viso surengtos 8 tematinės kokybinės konsultacijos su skirtingų sričių atstovais:

- architektūros ir dizaino sričių;
- archyvų ir bibliotekų bei kultūros paveldo (kilnojamo (muziejai) ir nekilnojamo) sričių;
- literatūros ir leidybos srities;
- audiovizualinės produkcijos (kinas, video žaidimai ir multimedija) srities;
- vizualiųjų menų ir fotografijos srities;
- muzikos srities;
- šokio, teatro ir cirko sričių;
- Užsienio politikos aspektu.

Siekiant palyginti konsultacijų rezultatus, visų kultūros sričių atstovams buvo keliami vienodi diskusijų klausimai. Konsultacijų metu diskutuota apie skirtingų sričių atstovų

svarbiausius interesus ir tikslus, aktualiausius kultūros sklaidos užsienyje veiklos metodus ir būdus, svarbiausius geografinius regionus ir renginius, svarbiausius bendradarbiavimo partnerius konkrečiose šalyse.

2.5 SINTEZĖS METODAS

Atlikus kiekybinę (duomenų analizės) ir kokybinę (įtraukimo) dalis, jų rezultatai apjungti į visumą. Šis metodas remiasi lyginimu ir apibendrinimu, o metodo rezultatas – suformuotos svarbiausios išvados ir rekomendacijos.

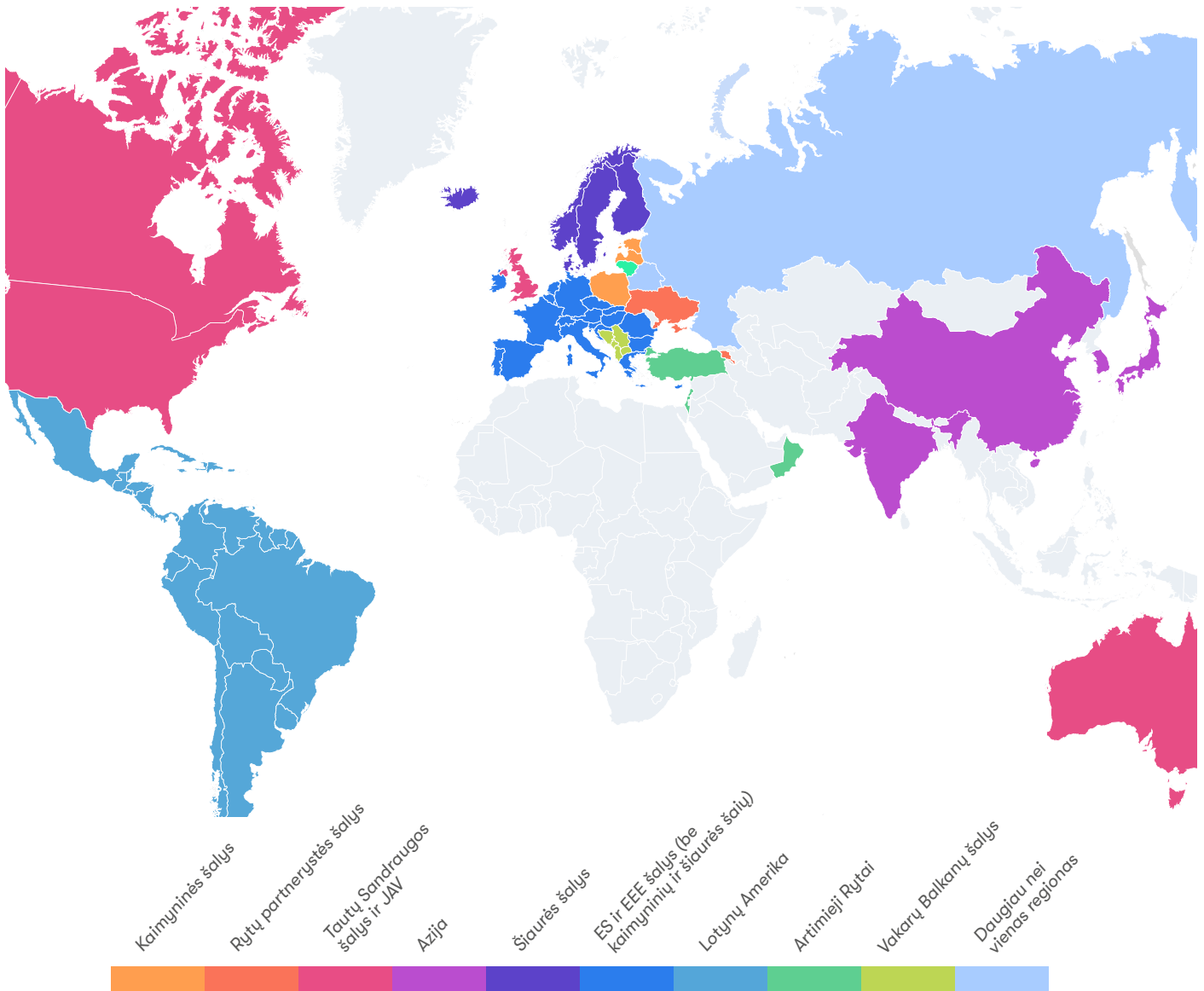
2.6 ANALIZĖS PJŪVIAI

Siekiant geriau atskleisti skirtumus ir tendencijas tarp finansuotų projektų su veiklomis užsienyje, duomenys buvo analizuoti atsižvelgiant į geografinius regionus bei kultūros ir meno sritis.

Šalys buvo suskirstytos į šiuos geografinius regionus:

1. Kaimyninės šalys (Lenkija, Estija, Latvija)
2. Rytų partnerystės šalys (Baltarusija, Ukraina, Moldova, Gruzija, Armėnija, Azerbaidžanas, Rusija)
3. Šiaurės šalys (Islandija, Norvegija, Danija, Švedija, Suomija)
4. Likusios Europos šalys (ES ir EEE šalys išskyrus Kaimynines bei Šiaurės valstybes)
5. Vakarų Balkanų šalys (Albanija, Bosnija-Hercegovina, Šiaurės Makedonija, Juodkalnija, Kosovas ir Serbija)
6. Tautų Sandraugos šalys ir JAV (Jungtinė Karalystė, JAV, Kanada, Australija, Naujoji Zelandija)
7. Azija
8. Lotynų Amerika
9. Artimieji Rytai (Bahreinas, Egiptas, Irakas, Iranas, Izraelis, Jemenas, Jordanija, Jungtiniai Arabų Emyratai, Kataras, Kuveitas, Omanas, Saudo Arabija, Sirija, Turkija)
10. Keli regionai (kai projektai vykdomi keliuose iš išskirtų regionų)

Skaidos užsienyje regionai

Pav. 1. Kultūros sklaidos užsienyje geografiniai regionai. Sudaryta autorių, reminatis technine specifikacija.

Projektai ir veiklos buvo suskirstyti į šias kultūros ir meno sritis:

1. Architektūrą
2. Dizainą
3. Vizualiuosius menus (fotografiją, dailę, tarpdisciplininį meną)
4. Teatrą, šokį, cirką
5. Muziką
6. Literatūrą ir leidybą
7. Muziejus ir kultūros paveldą (Kultūros atašė analizės atveju - atminties institucijas)
8. Įvairias sritis
9. Kiną ir kitą audiovizualinę produkciją (kiną, žaidimus, mediją)

2.7 DUOMENŲ IR METODIKOS APRIBOJIMAI

Analizės metu susidurta su keliais duomenų apribojimais. Pirma, vertinant kai kurias Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje priemones, nebuvo galima priskirti tam tikrų projektų / veiklų vienam regionui, nes veiklos buvo vykdytos keliose šalyse. Siekiant išanalizuoti veiklų / projektų skaičių bei finansavimo pasiskirstymą pagal regionus buvo įvesta „Kelių regionų“ kategorija. Antra, kai kuriose priemonėse duomenys apie veiklos formas nebuvo sistemingai renkami. Buvo sudėtinga nustatyti dažniausias veiklos formas ir atlikti analizę šiuo pūviu. Trečia, pastebėta, jog pateikti duomenys apie veiklos rezultatus - lankytojų, dalyvių ar renginių skaičių - yra sunkiai palyginami. Pavyzdžiui, LKT finansuotų projektų atveju, vieni projektai skaičiavo viso renginio lankytojų skaičių (pvz., bienalių ar tarptautinių mugių atveju), kol kiti skaičiavo lankytojus atėjusius tik į jų organizuojamą veiklą (pvz., spektaklis). Detalios rekomendacijos efektyvesnei stebėsenai ir geresniam duomenų rinkimui pateikiamos skyriuje „10. Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje tikslinių priemonių ir jų poveikio vertinimo išvados bei rekomendacijos.“

3 LIETUVOS KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE POLITIKA IR FINANSAVIMAS

3.1 STRATEGINIŲ DOKUMENTŲ APŽVALGA

Lietuvos kultūros tarptautiškumas ir jo didinimas yra įtrauktas į skirtingus strateginius dokumentus. Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija apibrėžia tarptautiškumą kaip kultūros tarptautinio matmens plėtojimą, siekiant stiprinti kūrėjų, kultūros srities specialistų ir kultūros organizacijų potencialą tarptautiniu mastu ir skatinti kultūros raiškos įvairovę.² Kultūros tarptautiškumo svarba šioje koncepcijoje bei kituose dokumentuose grindžiama jo naudomis kultūros ir kūrybiniam sektoriui bei sukuriamomis vertėmis.

Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija išskiria keturias vertes, kurias kuria tarptautiškumas kultūros srityje: **kultūrinė, socialinė, ekonominė bei diplomatinė**.³

- **Kultūrinė vertė:** kultūros tarptautinis bendradarbiavimas sukuria sąlygas kūrėjams ir kultūros srities specialistams aktualizuoti savo kūrybą ir veiklą tarptautiniame kontekste.
- **Socialinė vertė:** kultūros tarptautiškumas prisideda prie šiuolaikiškos, solidarios, pasirengusios dalyvauti skirtingų kultūrų dialoge visuomenės kūrimo.
- **Ekonominė vertė:** kultūros tarptautiškumas prisideda prie kūrybiškumu grįstų inovacijų plėtojimo, kūrybinių prekių ir paslaugų eksporto ir importo bei Lietuvos patrauklumo didinimo, turizmo plėtros ir kt.
- **Diplomatinė vertė:** kultūra prisideda prie produktyvių diplomatinių santykių tarp valstybių, užsienio politikos tikslų įgyvendinimo ir saugios tarptautinės aplinkos kūrimo ilgalaikėje perspektyvoje.

Tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas atneša svarbią naudą Lietuvos kultūros lauko atstovams.⁴ ⁵ Partnerystės su užsienio partneriais sukuria galimybes Lietuvos kultūros lauko atstovams naudotis naujomis žiniomis, tobulinti kompetencijas bei savo veikloje taikyti įgytą tarptautinę praktiką. Tarptautinė partnerystė taip pat suteikia galimybes plėsti savo auditoriją ir pristatyti darbus užsienio rinkose. Organizacijos, įgyvendinančios veiklas kartu su partneriais, gali pasidalinti kūrinių sukūrimo ar gamybos išlaidas, taip prisidedant prie tvaresnio organizacijos finansinio modelio. Partnerystė gali vykti skirtingose kultūros ir meno sektoriaus vertės grandinės srityse - nuo gamybos, kūrinio sukūrimo iki platinimo užsienyje.

Kultūros tarptautiškumo didinimas yra įtrauktas į skirtingus nacionalinio lygmens strateginius dokumentus, su numatomais tikslais ir uždaviniais jam pasiekti. Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija nustato Lietuvos kultūros tarptautiškumo politikos tikslą - skatinti kultūros raiškos įvairovę, gerinti kūrybinių produktų ir kultūros paslaugų kokybę, stiprinti konkurencingumą, prisidedant prie atviros ir dinamiškos,

2. Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. JV-977.

3. Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. JV-977.

4. Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. JV-977.

5. Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymas "Dėl profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinės programos ir profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinės programos nuostatų patvirtinimo", 2017 m. lapkričio 30 d. Nr. JV-1144, Vilnius.

gebančios veikti nuolat kintančiame pasaulyje, visuomenės kūrimo. Šiam tikslui pasiekti numatoma, jog kultūros tarptautiškumo politika turėtų tobulinti kūrėjų ir kultūros srities specialistų profesinę kompetenciją; plėsti auditorijas (taip pat ir skaitmeninėje erdvėje); sudaryti sąlygas Lietuvos ir užsienio kultūros organizacijų bendradarbiavimui; tikslingai tarptautiniu mastu pristatyti ir stiprinti kūrėjų, kultūros srities specialistų ir kultūros organizacijų potencialą; užtikrinti kultūros tarptautiškumo politikos integruotą koordinavimą.

Kultūros tarptautiškumo didinimas yra įtrauktas į ilgalaikio strateginio planavimo dokumentus. 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano 4 strateginis tikslas yra stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą.⁶ Vienas iš pažangumo uždavinių siekiant įgyvendinti šį strateginį tikslą apima geresnių sąlygų Lietuvoje kuriantiems menininkams ir kultūros profesionalams sudarymą, jų kūrybos skatinimą bei savo kūrinių ir veiklų pristatymą šalyje ir užsienyje.

2019 m. Lietuvos kultūros politikos strategijos pirmas uždavinys – ugdyti ir palaikyti talentus, suteikiant tolygias sąlygas kūrybai skirtingose meno srityse.⁷ Siekiant įgyvendinti šį uždavinį, kiekviena iš meno sričių bus vystoma tinkamiausiu jai būdu, įskaitant ir kultūros, ir meno sklaidą pasaulyje. Kultūros tarptautiškumo didinimas atsispindi ir ketvirtame Strategijos tikslu – kurti tvarią socialinę ir ekonominę kultūros vertę nacionalinei pažangai. Kultūros tarptautiškumas čia matomas kaip esminis elementas sudarantis sąlygas naudotis naujomis žiniomis ir patirtimis, tobulinti profesinę kompetenciją. Strategijoje atpažįstama, jog “integruotas kultūros tarptautiškumo socialinių, diplomatinų ir ekonominių verčių plėtojimas padeda ne tik pritraukti naujas auditorijas, bet ir stiprina Lietuvos žinomumą, ekonominį konkurencingumą, valstybės minkštąsias galias bei prisideda prie saugios tarptautinės aplinkos kūrimo.” Socialinių, diplomatinų ir socialinių verčių įtraukimas į Lietuvos kultūros politikos strategiją siejasi su Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija ir prisideda prie jos įgyvendinimo.

Žiūrint į trumpalaikio-vidutinio planavimo dokumentus, 18-osios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos plane vienas iš numatytų Kultūros ministro strateginių darbų yra „Kultūra šalies konkurencingumui ir žinomumui didinti“.⁸ Vyriausybės programoje numatoma efektyvinti kultūrinio tarptautiškumo iniciatyvas; įgyvendinti Lietuvos kultūros pristatymo projektus; stiprinti šalies reputaciją, įgyvendinant šalies kultūros tarptautiškumo ir ilgalaikių kūrybinių partnerystės skatinimo priemones; bei atnaujinti ir plėtoti tikslines tarptautiškumo skatinimo programas Lietuvos kultūros taryboje, siekiant aktyvinti šią veiklą po COVID-19 pandemijos.

Vyriausybės programa bei kultūros tarptautiškumo politikos koncepcijos principai atsispindi ir Lietuvos Respublikos Kultūros ministro valdymo sričių 2021–2023 metų

6. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimas Nr. 998 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 797 redakcija), “2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas”, Vilnius.

7. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas “Dėl Lietuvos kultūros politikos strategijos patvirtinimo”, 2019 m. birželio 26 d. Nr. 66, Vilnius.

8. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2021 m. kovo 10 d. nutarimas Nr. 155 “Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas”, Vilnius.

strateginiame veiklos plane.⁹ Jame numatytas Lietuvos kultūros ir kūrybinio potencialo bei žinomumo stiprinimas tarptautiniu mastu. Taip pat programos „Kultūros rėmimo fondas“ vienas iš tikslų yra kultūros ir meno plėtros ir sklaidos skatinimas. Kultūros tarptautiškumo skatinimas yra įtrauktas ir į sektoriaus lygmens strategijas. Pavyzdžiui, vienas iš Profesionaliojo scenos meno veiklos programos tikslų yra plėtoti ir skleisti profesionalųjį scenos meną bei stiprinti novatoriškumą ir integraciją į tarptautinę kultūros ir meno erdvę.¹⁰

Nors kultūros tarptautiškumo didinimas yra įtrauktas į skirtingo lygmens strateginius dokumentus, dokumentų analizė rodo, jog egzistuoja vieningo ir sistemiško kultūros tarptautiškumo politikos įgyvendinimo stoka. Tai iš dalies lemia ir platus suinteresuotų grupių tinklas, veikiantis kultūros tarptautiškumo lauke. Kultūros tarptautiškumo politiką Lietuvoje įgyvendina tiek nacionalinės, valstybinės, savivaldybių kultūros įstaigos, privatūs ir ne pelno siekiantys juridiniai asmenys, asociacijos, fiziniai asmenys.¹¹ Finansavimo šaltiniai taip pat yra skirtingi (valstybės ir savivaldybių biudžetai, tarptautiniai užsienio fondai ir organizacijos, kultūros organizacijų bei pavienių kūrėjų nuosavos lėšos, gauta parama), o tai apsunkina vienodų prioritetų nustatymą ir įgyvendinimą.

Nacionaliniu politikos lygmeniu, skiriant finansavimą tam tikroms sritims, yra siekiama taikyti sritinius bei geografinius prioritetus. Pavyzdžiui, tikslinėms priemonėms įgyvendinti pagal finansavimo priemones ir jų dydį yra taikomi šie sritiniai prioritetai: literatūros sklaida, vertimų skatinimas ir kinas.¹² Geografiniai prioritetai yra nustatyti įsteigus kultūros atašė pareigybes Italijoje, Izraelyje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, Jungtinėje Karalystėje, Lenkijoje, Kinijoje, Prancūzijoje, Rusijoje, Švedijoje, Ukrainoje ir Vokietijoje.

3.2 LIETUVOS VYKDOMOS TIKSLINĖS KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONĖS

Kultūros ministerija yra pagrindinė kultūros tarptautiškumo politiką formuojanti institucija Lietuvoje. Siekdama įgyvendinti kultūros tarptautiškumo didinimo tikslus, Kultūros ministerija skiria tikslinį valstybės biudžeto finansavimą kultūros atašė tinklui (14 kultūros atašė pareigybių 17 valstybių) ir Lietuvos kultūros institutui, taip pat tikslinėms Lietuvos kino centro ir Lietuvos kultūros tarybos programoms, susijusioms su Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje skatinimu.

Lietuvos kino centras prie Kultūros ministerijos (toliau – LKC) įsteigtas 2012 m. Jo veiklos tikslas – skatinti ilgalaikį Lietuvos kino srities vystymąsi ir konkurencingumą, rūpintis kino

9. Lietuvos Respublikos Kultūros ministras, 2021 m. kovo 22 d. įsakymas Nr. JV-348 „Lietuvos Respublikos Kultūros ministro valdymo sričių 2021–2023 metų strateginis veiklos planas“, Vilnius.

10. Lietuvos Respublikos Kultūros ministras, Įsakymas „Dėl profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinės programos ir profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinės programos nuostatų patvirtinimo“, 2017 m. lapkričio 30 d. Nr. JV-1144, Vilnius.

11. Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija.

12. Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija.

paveldo išsaugojimu¹³. Jis dalyvauja formuojant ir įgyvendina valstybės kino politiką, skiria kino valstybinį finansavimą bei valstybės stipendijas kino kultūros ar meno kūrėjams, vykdo kino edukacijos ir kino kultūros sklaidos veiklas ir pan. LKC aktyviai prisideda prie kino industrijos tarptautiškumo didinimo: pristato Lietuvos kino industriją tarptautinėse žiniasklaidos priemonėse, kino mugėse gyvai ir virtualiai, ir kituose tarptautiniuose kino renginiuose, organizuoja Lietuvos kino pristatymo projektus, remia industrijos pristatymus, tačiau, pagal LKC nuostatus, jis neturi tiesiogiai į tarptautiškumą nurodančių funkcijų.

LKC vykdo keletą tikslinių kultūros sklaidos užsienyje priemonių:

- Filmų sklaidos užsienyje finansavimas;
- Edukacinė stipendijos kino kultūros ir meno kūrėjams;
- „Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos nominantų viešinimo kampanijų finansavimas.

Lietuvos kultūros institutas (toliau – Institutas) – 2008 m. Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos įsteigta biudžetinė įstaiga, kurios paskirtis įgyvendinti nacionalinės kultūros sklaidos užsienyje politiką¹⁴. 2022 m. atnaujintuose organizacijos nuostatuose apibrėžiamas toks **Instituto tikslas** – nuosekliai stiprinti Lietuvos kultūros vaidmenį pasaulyje, plečiant Lietuvos meno kūrėjų ir kultūros srities specialistų tarptautinio bendradarbiavimo galimybes ir jų įsitinklinimą, skatinant tikslingą nacionalinės kultūros sklaidą užsienyje ir inicijuojant kultūros mainus. Institutas užsiima Lietuvos kultūros sklaida užsienyje, išskyrus kino sritį, atlikdamas skirtingas veiklas ir funkcijas:

- skiria valstybinį finansavimą nacionalinės kultūros sklaidai užsienyje;
- koordinuoja ir organizuoja kuruojamas Lietuvos kultūros pristatymo programas užsienio valstybėse;
- teikia konsultacijas ir praktinę pagalbą Lietuvos meno kūrėjams ir kultūros srities specialistams, vykdančioms nacionalinės kultūros sklaidą užsienyje;
- koordinuoja kultūros atašė veiklos programų įgyvendinimą, bendradarbiauja jas sudarant ir įgyvendinant;
- organizuoja tarptautinės tinklaveikos renginius, Lietuvos ir užsienio valstybių kultūros srities specialistų vizitus, vykdo vizitų programas;
- organizuoja informacinius renginius, teikia konsultacijas ir praktinę pagalbą nacionalinės literatūros vertėjams į užsienio kalbas, Lietuvos ir užsienio leidėjams;
- konsultuoja Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės nacionalinės kultūros sklaidos užsienyje klausimais, dalyvauja įgyvendinant kultūrinės diplomatijos projektus užsienyje;
- rengia ir tarptautiniu mastu skelbia informaciją apie Lietuvos kultūrą;
- renka, skelbia ir teikia statistinę informaciją, susijusią su nacionalinės kultūros sklaida užsienyje;
- koordinuoja Lietuvos dalyvavimą Europos Sąjungos ir tarptautinių organizacijų kultūros srities programose, teikia konsultacijas, organizuoja informacinius renginius, vykdo projektus;

13. Remiantis 2020-10-04 LKC nuostatų redakcija.

14. Kol kas galiojanti LKI nuostatų redakcija yra patvirtinta 2019-07-24, tačiau vadovaujantis LR Vyriausybės nutarimu dėl Instituto organizacinės formos pakeitimo (2022-05-25 Nr. 557), čia ir toliau bus aptariama naujoji LKI nuostatų redakcija (KM įsakymo projektas dėl Lietuvos kultūros instituto nuostatų ir administracijos struktūros patvirtinimo 2022-05-19 Reg. Nr. 22-2626(3)).

- vykdo kitas teisės aktų nustatytas funkcijas.

Šiuo metu Institutas vykdo šias tikslines Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje programas:

- Kompleksiniai Lietuvos kultūros pristatymo projektai;
- Vizitų programa;
- Vertimų skatinimo programa.

Nuo 2023 m. sausio 1 d. Institutui bus suteikti viešojo administravimo įgaliojimai – įgyvendinti nacionalinės kultūros sklaidos užsienyje politiką, priimant administracinius sprendimus dėl nacionalinės kultūros sklaidos užsienyje, išskyrus kino sritį, finansavimo. Jo organizacinė forma keičiama į biudžetinę įstaigą Lietuvos kultūros institutą prie Kultūros ministerijos. Instituto organizacinė forma keičiama siekiant įgyvendinti 2021–2030 m. Nacionalinio pažangos plano uždavinį „Gerinti sąlygas kuriantiems Lietuvoje ir didinti Lietuvos kultūros sklaidą užsienyje.“ Taip pat įgyvendinamas 2021–2030 m. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos kultūros ir kūrybingumo programoje nustatytas poreikis sukurti tolygią ir tvarią kūrybinių pajėgumų konkuruoti tarptautiniu stiprinimo mastu sistemą.

Lietuvos Respublikos kultūros atašė yra diplomatinės atstovybės diplomatinio personalo narys, tiesiogiai pavaldus Lietuvos Respublikos kultūros ministrui ir diplomatinės atstovybės vadovui.¹⁵ Kultūros atašė įgyvendina Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcijos pagrindinį tikslą – plėtoti Lietuvos kultūros tarptautiškumą kultūros raiškos įvairovei skatinti, kūrybinių produktų ir kultūros paslaugų kokybei gerinti ir konkurencingumui stiprinti, prisidedant prie atviros ir dinamiškos, gebančios veikti nuolat kintančiame pasaulyje visuomenės kūrimo.

Kultūros atašė prisideda prie Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje per meno kūrėjų ir kultūros srities specialistų tarptautinio mobilumo skatinimą, sąlygų Lietuvos ir užsienio kultūros organizacijų bendradarbiavimui sudarymą, bei kultūros lauko dalyvių pristatymą tarptautiniu mastu.¹⁶ Kultūros atašė veikia kaip tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje iniciatoriai, bendraorganizatoriai ir tarpininkai, padedantys užmegzti kontaktus tarp Lietuvos ir užsienio kūrėjų.

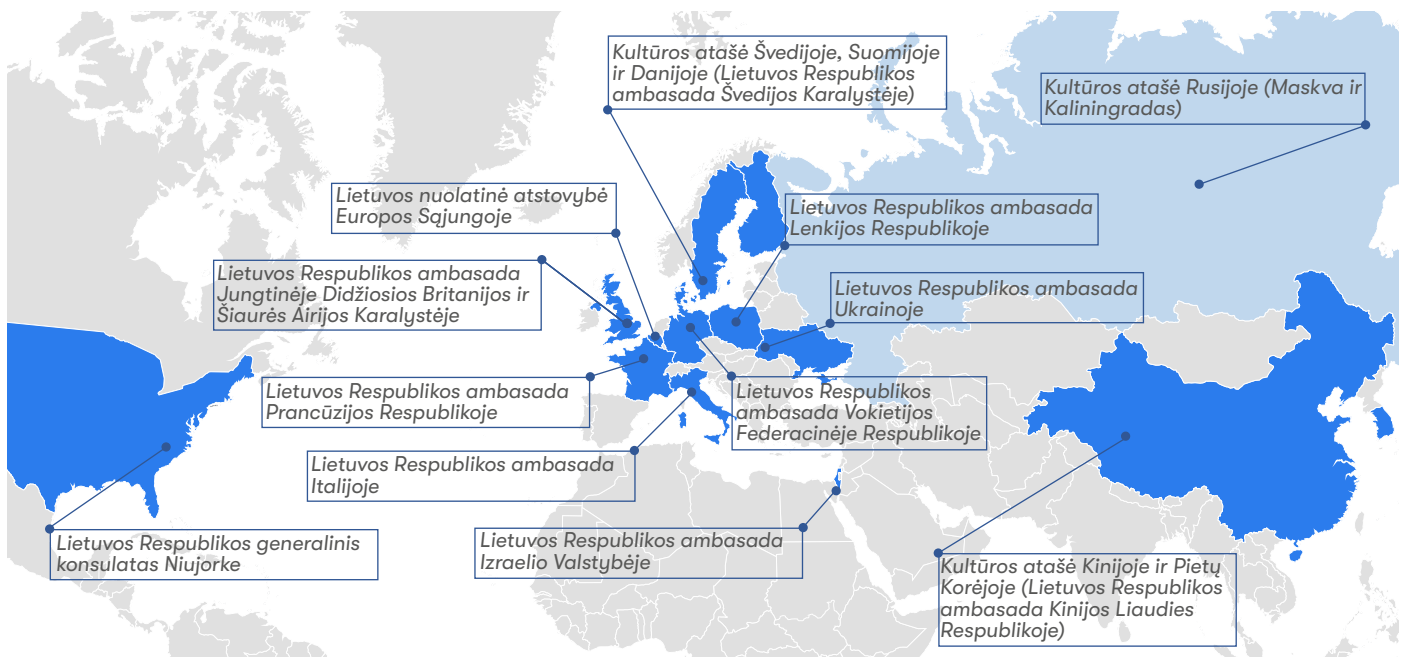
2022 metais kultūros sklaidos priemonės įgyvendino 11 Lietuvos Respublikos kultūros atašė. (kultūros atašė Kinijoje ir Pietų Korėjai iki rugpjūčio 18 d.)¹⁷

15. Patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015 m. gegužės 26 d. įsakymu Nr. JV-329 (Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2019 m. lapkričio 7 d. įsakymo Nr. JV-723 redakcija), Kultūros atašė darbo vadovas.

16. Taip pat.

17. <https://lrm.lrv.lt/lt/lietuvos-respublikos-kulturos-atase>

Kultūros atašė tinklas

Pav. 2. Kultūros atašė tinklas - žemėlapis. Sudaryta autorių.

Lietuvos kultūros taryba (toliau – LKT) yra įstaiga prie Kultūros ministerijos, kurios paskirtis – įgyvendinti valstybės politiką kultūros ministrui pavestose valdymo srityse.¹⁸ LKT turi tris pagrindinius veiklos tikslus:¹⁹

- vadovaujantis kultūros politikos prioritetais, sudaryti sąlygas įvairiapusei kultūros ir meno plėtrai ir sklaidai, užtikrinant racionalų ir pagrįstą skiriamų lėšų naudojimą;
- pagal kompetenciją įgyvendinti kultūros politiką;
- analizuoti kultūros ir meno procesus, darančius įtaką kultūros politikai.

LKT prisideda prie tarptautinės Lietuvos kultūros sklaidos per kultūros ir meno programų, projektų ir kitokių priemonių finansavimą bei stipendijų kultūros ir meno kūrėjams skyrimą.²⁰

LKT įgyvendina žemiau nurodytas ir KRF lėšomis finansuojamas (tikslinės) kultūros sklaidos užsienyje programas:

- „Sklaida užsienyje“
- „Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika“
- „Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014–2020“, paprogramėje „Kultūra““
- „Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje

18. Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymas „Dėl Lietuvos kultūros tarybos nuostatų“, 2012 m. gruodžio 12 d., Nr. JV-882, Vilnius. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.85EFFB78CF23/asr> (žiūrėta: 2022 m. birželio 14 d.).

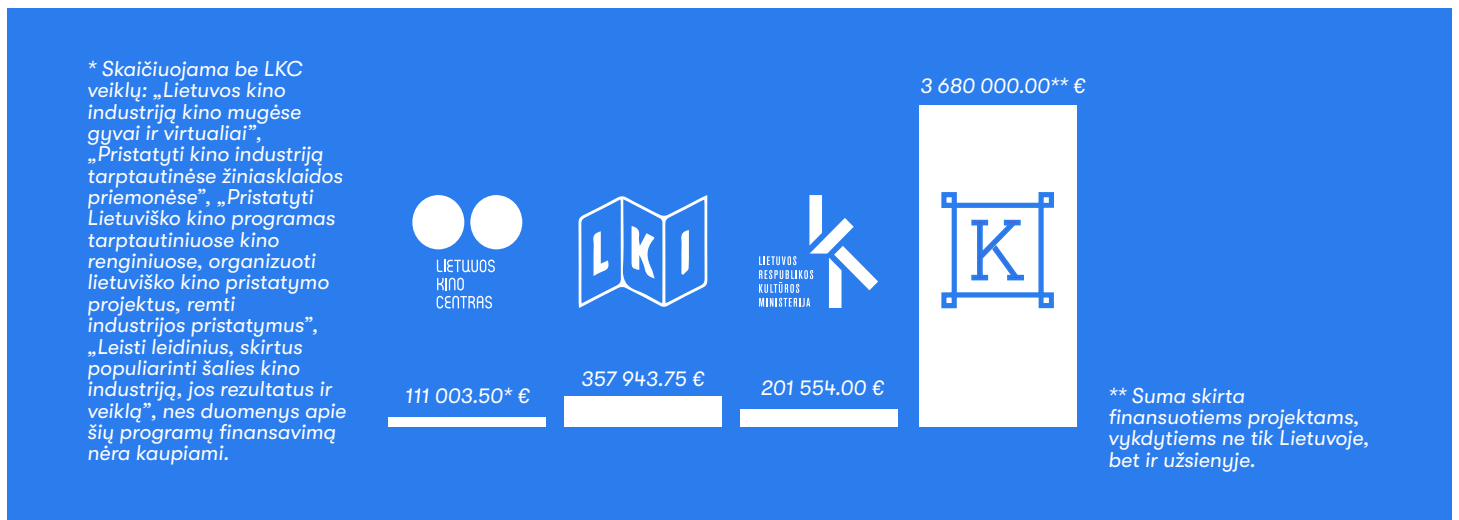
19. Ten pat.

20. Ten pat.

„Kūrybiška Europa 2014–2020“, paprogramėje „Media“

- „Venecijos architektūros ir šiuolaikinio meno bienalės“
- Projektai finansuoti per sritinio finansavimo programas
- „Edukacinės stipendijos“
- „Strateginis kultūros organizacijų finansavimas“
- „Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas“

Šios organizacijos / priemonės yra finansuojamos iš valstybės biudžeto asignavimų. Žvelgiant į bendrus organizacijų biudžetus, neišskiriant atskirai tik kultūros sklaidai užsienyje skirtų lėšų, daugiausia lėšų per metus vidutiniškai tenka LKT, toliau seka LKI.

Pav. 3. Įgyvendinančių institucijų bendras vidutinis metinis finansavimas. Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis institucijų pateikiamais duomenimis.

4 LIETUVOS KINO CENTRO VYKDOMŲ TIKSLINIŲ KINO SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ DUOMENŲ ANALIZĖ

4.1 LIETUVOS KINO CENTRO TIKSLAI IR FUNKCIJOS

Lietuvos kino centras prie Kultūros ministerijos (toliau – LKC) įsteigtas 2012 m. Jos paskirtis – dalyvauti formuojant kino politiką ir ją įgyvendinti.²¹ LKC veiklos tikslas – skatinti ilgalaikį Lietuvos kino srities vystymąsi ir konkurencingumą, rūpintis kino paveldo išsaugojimu²².

Išskiriamos šios LKC funkcijos²³:

1. dalyvauja formuojant valstybės kino politiką;
2. įgyvendina valstybės kino politiką, atlieka Lietuvos Respublikos kino įstatyme ir kituose teisės aktuose jam pavestas funkcijas;
3. skiria kino valstybinį finansavimą ir kontroliuoja jo naudojimą ir atsiskaitymą už jį;
4. skiria valstybės stipendijas kino kultūros ar meno kūrėjams;
5. vykdo kino edukacijos ir kino kultūros sklaidos veiklas;
6. renka ir skelbia informaciją bei statistiką apie Lietuvos kiną;
7. suteikia filmų indeksus pagal žiūrovų amžiaus cenzą filmams, kuriuos ketinama rodyti kino teatruose;
8. prižiūri, kaip juridiniai ir fiziniai asmenys laikosi Lietuvos Respublikos kino įstatymo kino filmų viešo rodymo reikalavimų ir kino filmų registravimo Filmų registre tvarkos;
9. kaupia kino paveldą ir užtikrina jo prieinamumą;
10. atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas.

LKC veikla pagal Kultūros ministerijos strateginį veiklos planą²⁴:

1 strateginis tikslas – Prieinamumas ir dalyvavimas: Didinti kultūros prieinamumą ir visuomenės dalyvavimą kultūroje, skatinant kultūros raiškos įvairovę bei plėtojant aukštos kokybės kultūros paslaugas.²⁵

01-07 programa: Meno kūrybos plėtra, kūrybinio potencialo stiprinimas, kultūros žinomumo didinimas.

Programos tikslas: Skatinti ir plėtoti nacionalinį profesionalųjį meną.

Priemonė: Vykdyti priemones, skirtas ilgalaikiam kino srities vystymuisi ir konkurencingumui skatinti, ir užtikrinti LKC veiklą.

Remiantis LR Kino įstatymu²⁶, kino valstybinis finansavimas – tai LKC kinui teikiama valstybės pagalba iš valstybės biudžeto lėšų. Valstybinis finansavimas skiriamas atsižvelgiant į LKC parengtas programas. Jis gali būti skiriamas šioms trims veiklos sritims:

1. nacionalinių filmų parengiamiesiems darbams, nacionalinių filmų gamybai, sklaidai, platinimui ir rodymui;
2. kino kultūros sklaidai;
3. kino paveldo kaupimui, išsaugojimui ir rodymui.

21. Remiantis 2020-10-04 LKC nuostatų redakcija.

22. Remiantis 2020-10-04 LKC nuostatų redakcija.

23. Remiantis 2020-10-04 LKC nuostatų redakcija.

24. LR finansų ministro Valdymo sričių 2021–2023 metų strateginis veiklos planas, patvirtinta finansų ministro 2021 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 1K-112.

25. 2018 m. strateginio tikslo formuluotė – „Prieinamumas ir dalyvavimas: Skatinti kultūros prieinamumą įvairioms visuomenės grupėms ir jų dalyvavimą kultūroje plėtojant aukštos kokybės kultūros paslaugas“.

26. 2019-07-01 redakcija, Lietuvos respublikos kino įstatymas IX-752.

LKC veiklos, susijusios su šiuo metu vykdomomis tikslinėmis kultūros sklaidos užsienyje priemonėmis, yra priskirtinos pirmai kategorijai – nacionalinių filmų parengiamiesiems darbams, nacionalinių filmų gamybai, sklaidai, platinimui ir rodymui.

Šiuo metu galiojančiuose LKC nuostatuose nėra tiesiogiai į tarptautiškumą nurodančių funkcijų netiesiogiai su juo susijusios funkcijos suponuojamos, remiantis LKC įgyvendinamomis sklaidos užsienyje tikslesnėmis priemonėmis. Tai: (1) dalyvauti formuojant valstybės kino politiką; (2) įgyvendinti valstybės kino politiką, atliepti Lietuvos Respublikos kino įstatyme ir kituose teisės aktuose jam pavestas funkcijas; (3) skirti kino valstybinį finansavimą ir kontroliuoti jo naudojimą ir atsiskaitymą už jį; (4) skirti valstybės stipendijas kino kultūros ar meno kūrėjams; (5) vykdyti kino edukacijos ir kino kultūros sklaidos veiklas; (6) rinkti ir skelbti informaciją ir statistiką apie Lietuvos kiną.

4.2 LIETUVOS KINO CENTRO FINANSAVIMAS

Lentelėje pateikiami LKC skirtų bendrų biudžeto asignavimų pokyčiai: planuoti ir faktiniai. Duomenys parodo, kad 2018–2020 m. laikotarpiu LKC asignavimai svyruoja itin nežymiai (nesiekia 1 proc.), tuo tarpu 2021 m. planuoti asignavimai padidėja 80+ tūkst. Eur (12 proc.), lyginant su 2020 m. Taip pat, skirtumas tarp planuotų ir faktinių asignavimų 2018–2019 m ir 2021 m. – nesiekia 1 proc.. Kita situacija matoma 2020 m., kada skirtumas tarp planuotų ir faktinių asignavimų yra kiek daugiau nei 100 proc. Tą lėmė metų pradžioje prasidėjusi pandemija, dėl kurios kino sektoriaus atstovams padengti su pandemija dėl veiklos apribojimų susijusius nuostolius papildomai gauta 6,2 milijono Eur.

Metai	Planuoti asignavimai, Eur	Faktiškai gauti asignavimai, Eur	Pokytis, %
2018	6 423 000	6 422 535	-0.01
2019	6 411 000	6 407 831	-0.05
2020	6 441 000	13 035 375 ²⁷	102.38
2021	7 240 509	7 197 351	-0.60

Lentelė 1. Planuoti ir faktiniai metiniai valstybės biudžeto asignavimai, 2018–2021 m. laikotarpiui. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Planuoti asignavimai 2018–2020 m. kito nežymiai – pokytis nesiekė 1 proc., tuo tarpu 2021 m., lyginant su 2020 m. išaugo 12 proc. Skirtumas tarp planuotų ir faktinių asignavimų 2018–2019 m ir 2021 m. – taip pat nesiekė 1 proc. Kita situacija matoma 2020 m., kada skirtumas tarp planuotų ir faktinių – kiek didesnis nei 100 proc. Tą lėmė papildomai kino industrijai skirtos subsidijos padengti su pandemija dėl veiklos apribojimų susijusius

27. 2020 m. faktiniai asignavimai ženkliai išaugo, skyrus kompensacijas kino sektoriaus atstovams padengti su pandemija dėl veiklos apribojimų susijusius nuostolius: 2020 m. papildomai gauta 6,2 milijono Eur.

nuostolius. Iš turimų duomenų nėra galimybės įvertinti, kokią skirtų asignavimų dalį užima finansavimas, skirtas tikslinėms sklaidos priemonėms užsienyje.

4.3 TIKSLINIŲ KINO KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ PRISTATYMAS

LKC vykdo tikslines kultūros sklaidos užsienyje priemones, kurios apibrėžiamos finansavimo programų sąraše, metiniuose veiklos planuose ir metinėse veiklos ataskaitose:

- Filmų sklaidos užsienyje finansavimas;
- Stipendijos kino kultūros ir meno kūrėjams;
- „Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos nominantų viešinimo kampanijų finansavimas.

Tyrime šios trys tikslinės priemonės analizuojamos išsamiausiai – egzistuoja aiškiai reglamentuota šių programų finansavimo tvarka, nustatyta aprašuose ir / ar taisyklėse, kuri, kaip ir finansuotų projektų sąvada, prieinama viešai.

Programos pavadinimas Aprašymas

Filmų sklaidos užsienyje finansavimas

Finansavimo objektas:

- Tikslas – sudaryti sąlygas Lietuvos nacionalinių filmų sklaidai užsienyje.
- Ji skirta pristatyti filmus ir / ar filmų projektus užsienio kino industrijos renginiuose: kino festivaliuose, forumuose, kino savaitėse, peržiūrose, retrospektyvose, filmo projekto vystymo ar kitokiuose panašaus pobūdžio kino industrijos renginiuose.
- Viena paraiška skirta dalyvauti tik viename renginyje.

Potencialūs tiekėjai:

Finansavimą gali gauti tiek juridiniai, tiek fiziniai asmenys, kurie yra filmo (ar filmo projekto) gamintojai.

Finansavimas:

- Aplikuojama teikiant nustatytos formos paraišką.
- Projektai finansuojami ne konkurso būdu²⁸, paraiškas vertina ekspertų komisija.
- Skiriama iki 90 proc. projekto tinkamų išlaidų bendros sumos, atsižvelgiant į valstybės biudžeto galimybes;
- Galima didžiausia projekto finansavimo suma – iki 20 000 EUR;
- Atsiskaitoma pateikiant nustatytos formos projekto įgyvendinimo ataskaitą.

Terminai:

Paraiškos priimamos ištisus metus, iki einamųjų biudžetinių metų spalio 20 dienos, ne vėliau nei 13 darbo dienų iki renginio pradžios arba filmo ar filmo projekto pristatymo datos.

Finansavimo prioritetai:

1. filmas ar filmo projektas, kuriam buvo skirtas kino valstybinis finansavimas;
2. filmo pasaulinė ar europinė premjera;
3. dalyvavimas filmui svarbių²⁹ kino festivalių programoje.

28. Paraiškos, pateiktos iki termino ir praėjusios administracinę patikrą, yra perduodamos ekspertų vertinimui, kurie pateikia rekomendacijas dėl projektų finansavimo LKC direktoriui. Finansavimo intensyvumas priklauso nuo ekspertų vertinimo ir turimų programai lėšų.

29. Filmu dalyvavimo tam tikro festivalio kino programoje svarbą įvertina ekspertų komisija.

Programos pavadinimas Aprašymas

(Edukacinės) stipendijos kino kultūros ar meno kūrėjams³⁰

Finansavimo objektas:

- Skiriama kino kultūros ar meno kūrėjų dalyvavimui veikloje, kuri tobulina profesinį meistriškumą mokymų programose.
- Priemonės objektas – Lietuvos kino menas ir kultūra bei kino kultūros sklaida.
- Stipendijos yra valstybės stipendijos.

Potencialūs tiekėjai:

Stipendiją gali gauti pilnamečiai kino kultūros ar meno kūrėjai.

Finansavimas:

- Aplikuojama teikiant nustatytos formos paraišką, kurią vertina ekspertų komisija, vadovaudamasi Stipendijų kino kultūros ar meno kūrėjams vertinimo ekspertų komisijos nuostatais.
- Edukacinė stipendijos dydis – iki 3600 Eur, išmokama vienu kartu.
- Stipendija neskiriama: (1) jei tam pačiam kūrybiniam sumanymui įgyvendinti ar dalyvavimui edukacinėje veikloje pateikta paraiška valstybiniam finansavimui gauti arba tam jis paskirtas, (2) jei nepraeję šeši mėnesiai nuo anksčiau skirtos edukacinės stipendijos mokėjimo termino, (3) studijų aukštosiose mokyklose mokesčiams ar veikloms, kurios yra aukštosiose mokyklose studijuojančių kino kultūros ar meno kūrėjų mokymosi programų dalis, (4) jei toms pačioms veikloms gaunama individuali stipendija.
- Atsiskaitoma pateikiant nustatytos formos projekto įgyvendinimo ataskaitą.

Terminai:

Paraiškos priimamos ištisus metus. Jei veiklos apima dvejus kalendorinius metus, jos gali būti vykdomos iki kitų metų vasario 20 d.

Prioritetai:

- kino kultūros ar meno kūrėjams, kurių paraiškose nurodyta veikla turi dideles rezultatų sklaidos galimybes;
- aktyvaus dalyvavimo (projekto pristatymas, pranešimo skaitymas ir panašiai) numatomoje edukacinėje veikloje;
- kino kultūros ar meno kūrėjams, kurių paraiškose nurodyta veikla susijusi su filmų vaikams ir jaunimui (asmenims iki 29 metų) kūrimu.

„Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos nominantų viešinimo kampanijų finansavimas

Finansavimo objektas:

Skirta finansuoti viešinimo kampanijas filmų, dalyvaujančių „Oskarų“ „Geriausio tarptautinio filmo“, „Geriausio trumpametražio filmo“, „Geriausio dokumentinio filmo“ kategorijose bei filmų patekusių į Europos kino apdovanojimų nominantų sąrašą, pagal pateiktą prašymą.

Potencialūs tiekėjai:

Prašymą dėl viešinimo kampanijos finansavimo skyrimo gali pateikti tiek juridiniai, tiek fiziniai asmenys, kurių filmas yra išrinktas Lietuvos pretendentu „Oskarų“ ar Europos kino apdovanojimuose ir kurie yra šio filmo gamintojai.

Finansavimas:

- Finansavimas skiriamas pateikus laisvos formos prašymą bei viešinimo kampanijos planą ir sąmatą bei įrodymus, kad filmas buvo atrinktas į atitinkamą pretendentų sąrašą.
- Prašymai svarstomi LKC direktoriaus įsakymu sudarytos komisijos.
- Pretendentui, dalyvaujančiam „Oskarų“ apdovanojimų konkurso pateikimo etape, skiriama iki 20 000 EUR. Be to, prie jau skirto finansavimo papildomai gali būti skiriamas

30. Egzistuoja dvi stipendijų rūšys: individuali stipendija, kuri skirta individualiai kino kultūros ar meno kūrėjų kūrybinei raiškai skatinti, bei edukacinė stipendija, kuri skirta kino kultūros ar meno kūrėjų dalyvavimui veikloje, kuri skirta profesiniam meistriškumui tobulinti mokymų programose. Tyrimo objektą savo pobūdžiu atitinka edukacinės stipendijos, todėl toliau bus analizuojamos tik jos.

finansavimas priklausomai nuo pretendentų pasiekimų ir jų patekimo į tolimesnius „Oskarų“ apdovanojimų etapus: (1) Pretendentui, patekusiam į „Oskarų“ apdovanojimų sutrumpintą kandidatų sąrašą, – ne daugiau kaip 15 000 EUR; (2) Pretendentui, patekusiam į „Oskarų“ apdovanojimų nominantų sąrašą, – ne daugiau kaip 15 000 EUR;

- Europos kino akademijos nominantui skiriama iki 10 000 EUR.
- Pareiškėjas atsiskaito finansavimo sutartyje nustatytais sąlygomis ir tvarka.

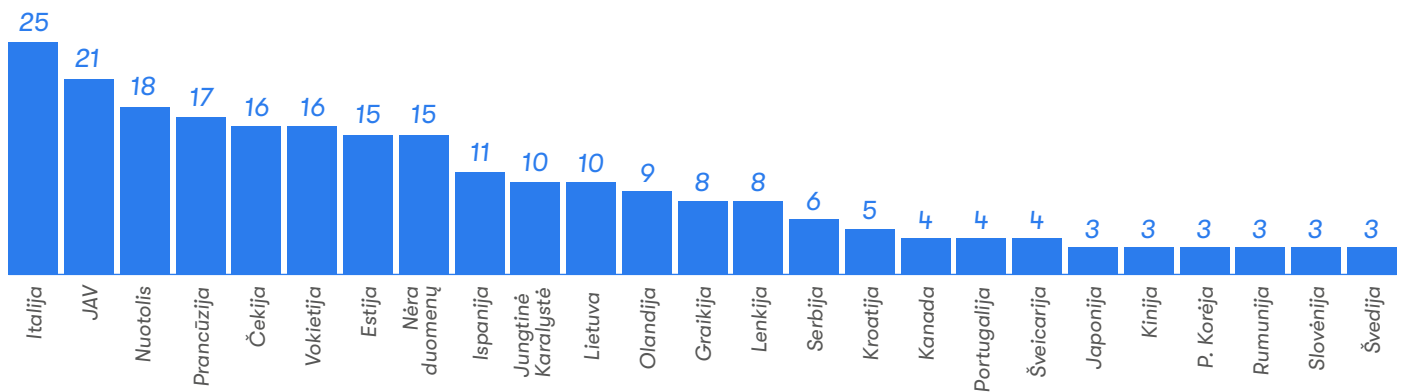
Lentelė 2. Tikslinių programų apžvalga. Šaltinis: LKC informacija

Remiantis šių programų tvarkos aprašais, išryškėja šiam tyrimui aktualios tendencijos:

- Iš trijų programų, dvi – „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ ir „Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos nominantų viešinimo kampanijų finansavimas“ – yra kuruojamos Filmų sklaidos, informacijos ir paveldo skyriaus. Jos orientuotos į filmų sklaidą, pristatant filmus ar filmų projektus įvairiuose kino renginiuose. Tuo tarpu „Edukacinės stipendijos kino kultūros ar meno kūrėjams“ yra kuruojamos „Filmų gamybos skyriaus“. Šios priemonės objektas taip pat apima kino kultūros sklaidą, tačiau jos skirtos dalyvauti mokymų programose profesiniam meistriškumui tobulinti.
- Edukacinės stipendijos skirtos privatiems asmenims, pilnamečiams kino kultūros ar meno kūrėjams. Tuo tarpu kitos dvi programos orientuotos į kino gamintojus (tiek juridinius, tiek privačius asmenis). Tai leidžia suponuoti, kad į filmų sklaidą orientuotos tikslinės programos nėra prieinamos kitų kino sektoriaus sričių atstovams, pavyzdžiui, filmų platintojams, kino rodytojams ar pan.
- Visos trys programos yra vertinamos ekspertų komisijos. „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ ir Edukacinių stipendijų programos turi aprašytus vertinimo kriterijus ir prioritetus. Norint gauti finansavimą šioms dviem programoms – reikalinga pateikti paraiškas. Norint dalyvauti programoje „„Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos nominantų viešinimo kampanijų finansavimas“ – tik prašymas.
- Programos „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ prioritetais siekiama užtikrinti tiek filmo ar filmo projekto valstybinio finansavimo tęstinumą, tiek dalyvavimo svorį pristatant filmą užsienyje bei festivalių strategijos svarbą filmo pristatymo ciklui.

4.4 TIKSLINIŲ LIETUVOS KINO VYKDOMŲ PROGRAMŲ DUOMENŲ SUVESTINĖ

Vertinant trijų tikslinių programų geografinį pasiskirstymą, iš viso dalyvauta 43 šalyse. Per visą laikotarpį populiariausios šalys: Italija (N = 25), JAV (N = 21), Prancūzija (N = 17).

Pav. 4. Šalių Top 25 pagal projektų skaičių, visos tikslinės programos.

Vertinant populiariausias šalis regionuose, pagal visų trijų tikslinių programų duomenis, ES ir EEE šalys (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) projektai daugiausia vykdyti Italijoje (N= 25), Prancūzijoje (N = 17), Čekijoje (N = 16) ir Vokietijoje (N = 16), Tautų Sandraugos šalyse ir JAV – JAV (N = 21), Jungtinėje Karalystėje (N = 10) ir Kanadoje (N = 4), Kaimyninėse šalyse – Estijoje (N =15), Lenkijoje (N = 8) ir Latvijoje (N = 1).

Regionas

Vyraujančios šalys (projektų skaičius regione)

ES ir EEE šalys (be kaimyninių ir Šiaurės šalių)

Italija (N = 25),
Prancūzija (N = 17),
Čekija ir Vokietija (po 16)

Tautų Sandraugos šalys ir JAV

JAV (N = 21),
Jungtinė Karalystė (N = 10),
Kanada (N = 4)

Kaimyninės šalys

Estija (N = 15),
Lenkija (N = 8),
Latvija (N = 1)

Azija

Japonija, Kinija ir P. Korėja (po 3)

Šiaurės šalys

Švedija (N = 3),
Danija ir Suomija (po 1)

Vakarų Balkanų šalys

Serbija (N = 6),
Bosnija ir Hercegovina (N = 1)

Rytų partnerystės šalys

Rusija (N = 2),
Baltarusija ir Ukraina (po 1)

Artimieji Rytai

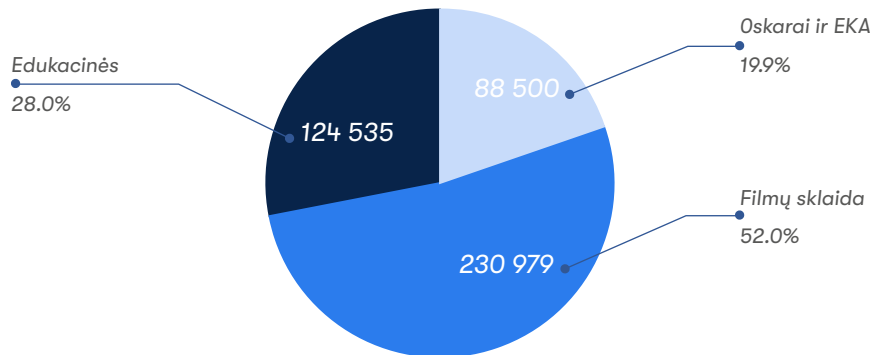
Izraelis (N = 2)

Lotynų Amerika

Kolumbija, Urugvajus (po 1)

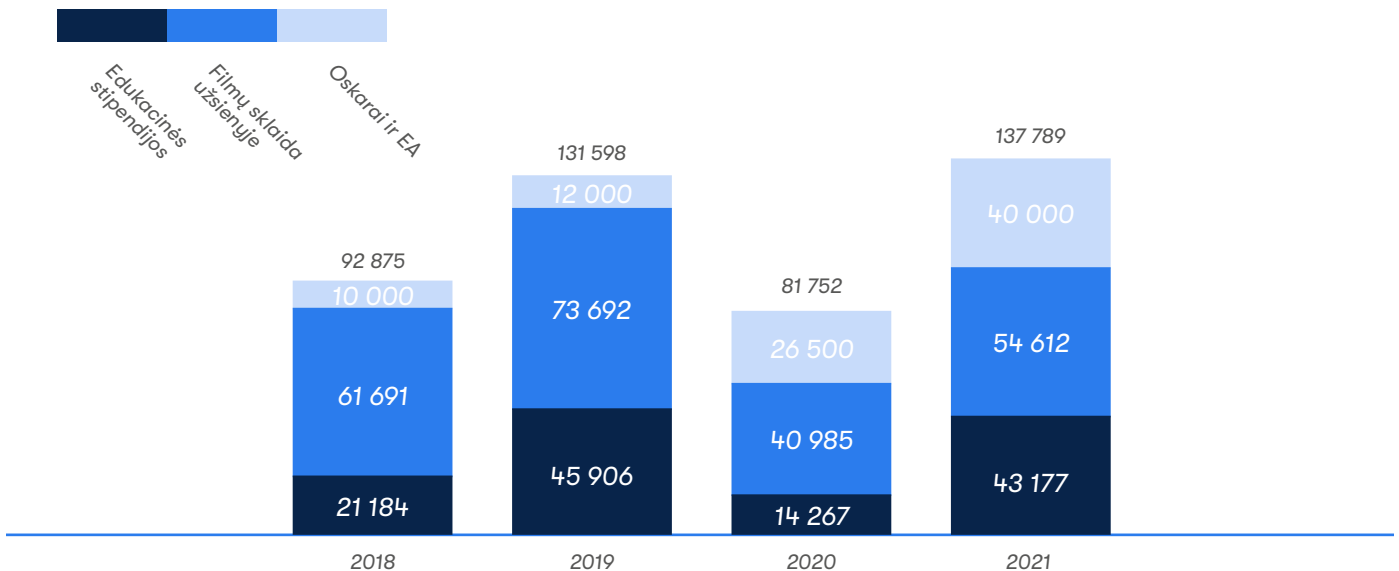
Lentelė 3. Populiariausios šalys ir renginių pobūdis pagal regionus. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Tikslinėmis programomis tiriamuoju laikotarpiu iš viso finansuoti 242 projektai, tam skirta 444014 Eur. 52 proc. šio finansavimo tenka programai „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ (230979 Eur), programai „Edukacinės stipendijos kino kultūros ir meno kūrėjams“ – 28 proc. (124535 Eur), programai „Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos nominantų viešinimo kampanijų finansavimas“ – 19,9 proc. (88500 Eur).

Pav. 5. Tikslinių programų lėšų dalis, 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

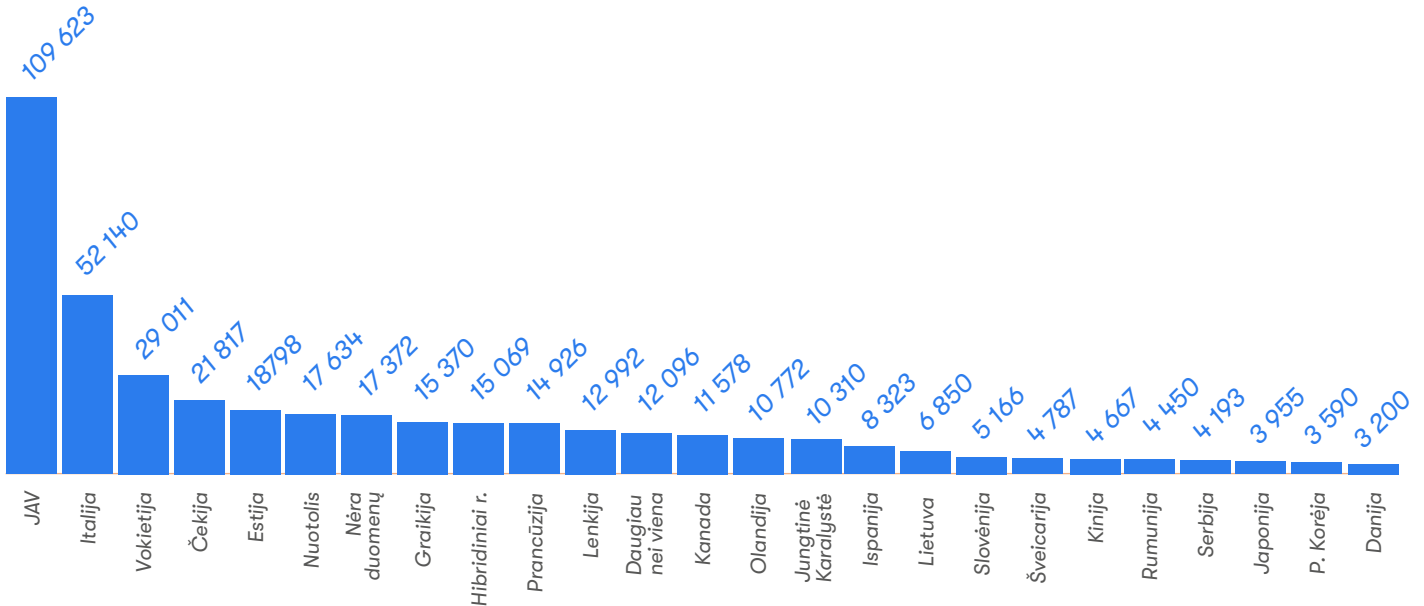
Analizuojant trijų tikslinių programų duomenis pamečiui, 2020 m. taip pat matomas bendras finansavimo mažėjimas. Tais metais, bendrai skirtas finansavimas mažiausias per visą tiriamą laikotarpį (81752 Eur), kuris sudaro 18,4 proc. bendro programoms skirto finansavimo (81752 Eur), tuo tarpu 2021 m. – jis didžiausias (31 proc., 137789 Eur). Šiam pokyčiui įtakos taip pat galėjo turėti su pandemija susiję finansavimo perskirstymai.

Pav. 6. Tikslinių programų lėšų pasiskirstymas pamečiui. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Vertinant visų tikslinių programų lėšų pasiskirstymą tarp šalių, didžiausia dalis skirta projektams JAV (109,62 tūkst. Eur), Italijoje (52,14 tūkst. Eur) ir Vokietijoje (29,11 tūkst. Eur).

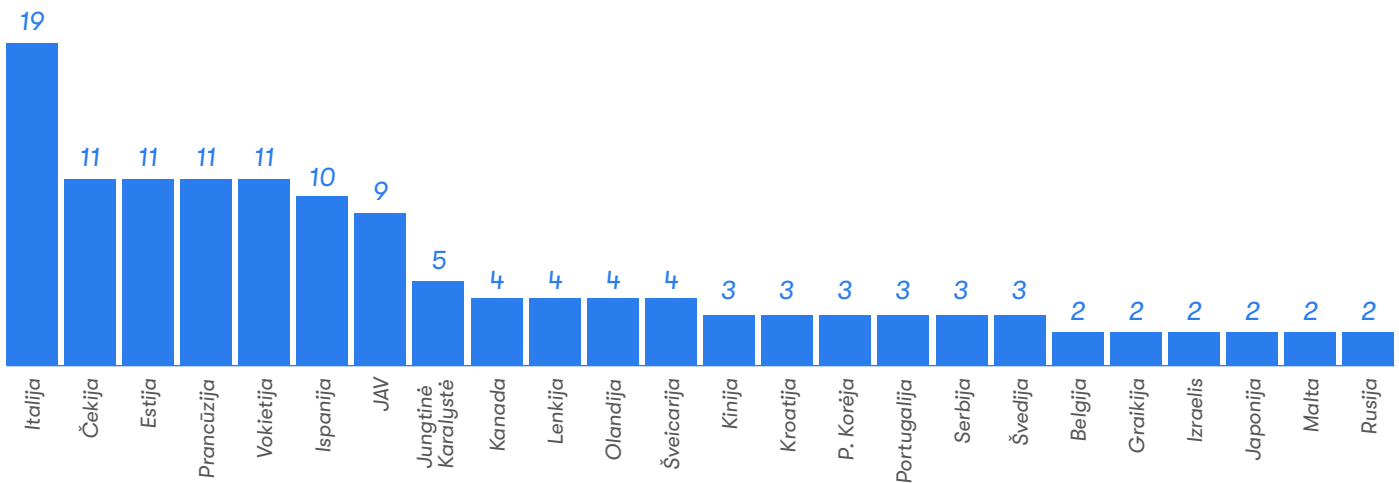
Atotrūkis tarp lėšų, skirtų JAV ir Italijos ar Vokietijos projektams, galima paaiškinti tuo, kad viena iš programų – „Oskaru“ pretendentų ir Europos kino akademijos nominantų viešinimo kampanijų finansavimas“ yra orientuota į Vokietiją ir JAV, o pastaroje per tiriamąjį laikotarpį vyko 6 iš 7. projektų.

Pav. 7. 25 šalys, pagal skirtą finansavimą, 2018–2021 m.

4.5 PROGRAMA „FILMŲ SKLAIDOS UŽSIENYJE FINANSAVIMAS“

Pagal programą „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ iš viso buvo dalyvauta 36 šalyse. Per visą laikotarpį populiariausios šalys yra: Italija (N = 19), Estija, Čekija, Vokietija ir Prancūzija (N = 11) ir Ispanija (N = 10).

Pav. 8. Paraiškų skaičius pagal šalis. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Vertinant populiariausias šalis regionuose, kur įgyvendinta daugiausiai projektų, ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) daugiausiai projektų įvykdyta Italijoje (N = 19), Prancūzijoje (N = 11), Vokietijoje (N = 11), Čekijoje (N = 11) ir Ispanijoje (N = 10). Tautų Sandraugos šalyse ir JAV populiariausios yra JAV (N = 9), Jungtinė Karalystė (N = 5), Kanada (N = 4). Kaimyninių šalių regione dominavo Estijoje vykę projektai (N = 11), tuo tarpu Lenkijoje ir Latvijoje įgyvendinti, atitinkamai, 4 ir 1 projektai.

Regionas (projektų skaičius)	Populiariausios šalys regione (projektų skaičius regione)	Vyraujančių renginių pobūdis (projektų dalis regione)
ES ir EEE šalys (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) (N = 85)	Italija (N = 19), Prancūzija (N = 11), Vokietija (N = 11), Čekija (N = 11), Ispanija (N = 10)	Festivalis (68,2 proc.), Industrijos renginys festivalyje (17,6 proc.), Industrijos renginys (8,2 proc.)
Tautų Sandraugos šalys ir JAV (N = 19)	JAV (N = 9), Jungtinė Karalystė (N = 5), Kanada (N = 4)	Festivalis (89,5 proc.), Industrijos renginys festivalyje (5,3 proc.), Mugė (5,3 proc.)
Kaimyninės šalys (N = 16)	Estija (N = 11), Lenkija (N = 4), Latvija (N = 1)	Festivalis (81,3 proc.), Mugė (12,5 proc.), Industrijos renginys festivalyje (6,3 proc.)
Azija (N = 10)	Kinija (N = 3), Pietų Korėja (N = 3), Japonija (N = 2)	Festivalis (88,9 proc.), Industrijos renginys (11,1 proc.)
Rytų partnerystės šalys (N = 4)	Rusija (N = 2), Baltarusija (N = 1), Ukraina (N = 1)	Festivalis (50 proc.), Peržiūra (50 proc.)
Šiaurės šalys (N = 4)	Švedija (N = 3), Suomija (N = 1)	Festivalis (50 proc.), Industrijos renginys (25 proc.), Peržiūra (25 proc.)
Vakarų Balkanų šalys (N = 3)	Serbija (N = 3)	Festivalis (66,6 proc.), Industrijos renginys festivalyje (33,3 proc.)
Artimieji Rytai (N = 2)	Izraelis (N = 2)	Festivalis (100 proc.)
Lotynų Amerika (N = 1)	Kolumbija (N = 1)	Festivalis (100 proc.)

Lentelė 4. Populiariausios šalys ir renginių pobūdis pagal regionus. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Per 2018-2021 m. laikotarpį pagal programą „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ paraiškos teiktos dalyvauti iš viso 158 renginiuose, kuriuose pristatyti 157 filmai³¹.

Renginius, kuriuose dalyvauta, galima suskirstyti į šias kategorijas:

- **Festivaliai.** Tai kino festivaliai – organizuoti filmų rodymai, trunkantys keletą dienų ar savaitę vienoje ar daugiau kino salių. Paprastai rodomos filmų premjeros, konkursinės programos, specialios teminės programos³².
- **Industrijos renginiai festivalyje.** Tai – kino industrijos renginiai, vykstantys kino festivalio metu, skirti filmų / filmų projektų vystymui, pristatymui, partnerių paieškai, tinklaveikai ir pan. Dažniausi formatai – forumai, mokymai, konsultacijos,

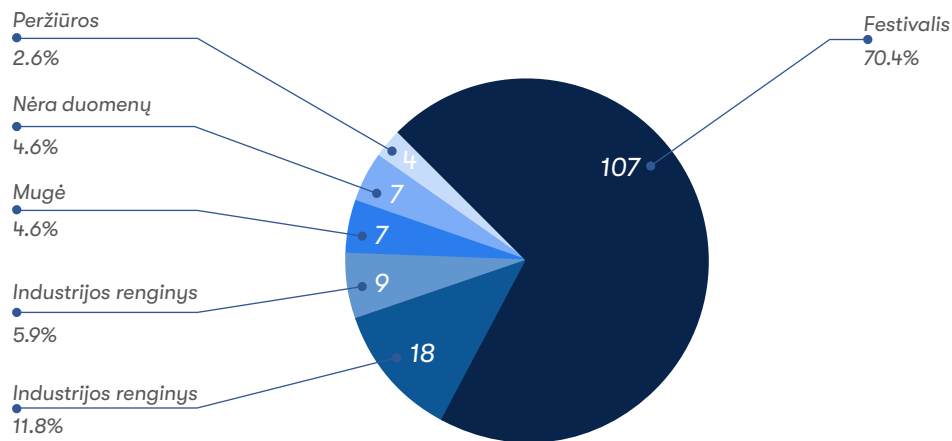
31. Tuo atveju, jei LKC pateikiamose suvestinėse nėra pateiktas filmų skaičius, vertė prilyginama vienam.

32. „Audiovizualinių medijų terminų žodynas, 2016. <https://www.lkc.lt/dcs/audiovizualiniu-mediju-terminu-zodynas-efcb.pdf>

seminarai ir pan.

- **Industrijos renginiai** – autonomiški kino industrijos renginiai, skirti filmų / filmų projektų vystymui, pristatymui, partnerių paieškai, tinklaveikai ir pan., vykstantys ne kino festivalių metu.
- **Mugės** – filmų mugės, dažniausiai vykstančios didžiųjų kino festivalių rėmuose, skirtos filmams platinti, propaguoti bei jų pardavimo sandoriams sudaryti ir pan. Pagrindinės kino mugės: European Film Market, Marché du Film, American Film Market³³.
- **Peržiūros** – filmų peržiūros, skirtos pristatyti tam tikrą filmą ar filmų programą / retrospektyvą, nefestivalinis renginys.

Analizuojant duomenis, matoma, kad didžioji dalis paraiškų teikiama filmus pristatyti kino festivaliuose (70,4 proc., N = 107). Po jų seka kino industrijos renginiai festivaliuose (10 proc., N = 16) ir autonomiški industrijos renginiai (5,9 proc., N = 9).

Pav. 9. Renginių skaičius pagal renginių pobūdį, 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

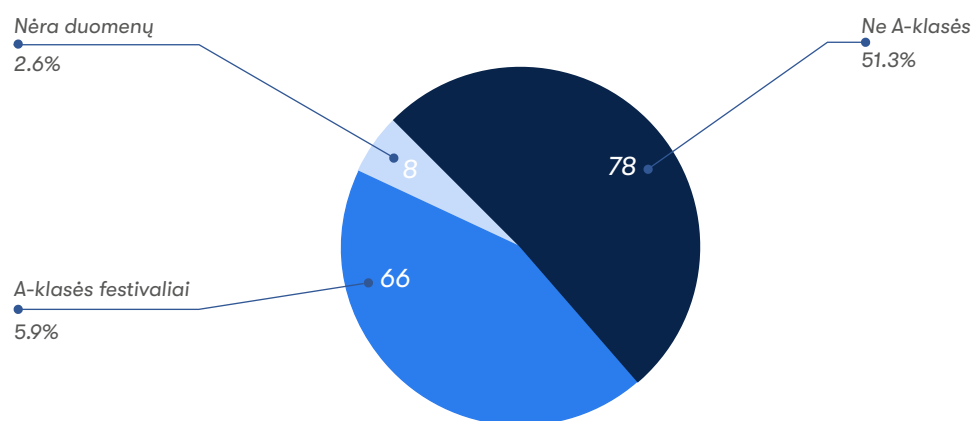
Vertinant renginių pobūdžio pasiskirstymą, matoma, kad tendencijos išlieka panašios – daugiausia pagal programą dalyvaujama festivaliuose, tačiau ES ir EEE šalių (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) regione dalyvavimas festivaliuose yra kiek mažesnis už vidurkį (69 proc.). Kiek dažniau, nei vidurkis vykstama į industrijos renginius (14,9 proc.) festivaliuose ar autonomiškus industrijos renginius (8 proc.). Tautų Sandraugos šalyse ir JAV dalyvavimas festivaliuose sudaro 89,5 proc., tuo tarpu industrijos renginiai festivaliuose ir mugėse – po 5,3 proc. Kaimyninėse šalyse daugiausiai vykstama į festivalius (81,3 proc.), mugės (12,5 proc.) ir industrijos renginius festivalyje (6,3 proc.).

Analizuojant programos „Filmų sklaida užsienyje finansavimas“ duomenis, svarbu įvertinti ir kategoriją, kuriai priskirtinas festivalis, ar jis vertinamas kaip A-klasės. Tai leidžia suprasti festivalio svarbą tarptautiniame festivalių tinkle. Tinkama filmo pristatymo

33. „Audiovizualinių medijų terminų žodynas, 2016. <https://www.lkc.lt/dcs/audiovizualiniu-mediju-terminu-zodynas-efcb.pdf>

strategija festivaliuose lemia tolimesnes bendradarbiavimo ir finansinio atsiperkamumo galimybes. Tai, ar filmas bus pakviestas į A-klasės festivalius priklauso nuo filmo kokybės ir nuo tarptautinės konkurencijos įveikiant atrankas. Tyrime remiamasi LKC taikoma metodika: A-klasei priskirtini tie festivaliai, kurie patenka tarp FIAPF (Tarptautinė kino prodiuserių asociacijų federacija), „Oskarų“ ir Europos kino akademijos akredituotų festivalių.

Iš visų renginių, kuriuose dalyvavimas finansuotas iš programos „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“, A-klasei priskiriama beveik 43,4 proc., tuo tarpu ne A-klasės renginiams – 51,3 proc.

Pav. 10. A-klasės renginių dalis, 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Analizuojamą laikotarpį pagal programą „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ iš viso paremtos 152 paraiškos ir paskirstyta 231 tūkst. Eur. Vidutiniškai vienai paraiškai per analizuojamą laikotarpį tenka 1520 Eur.

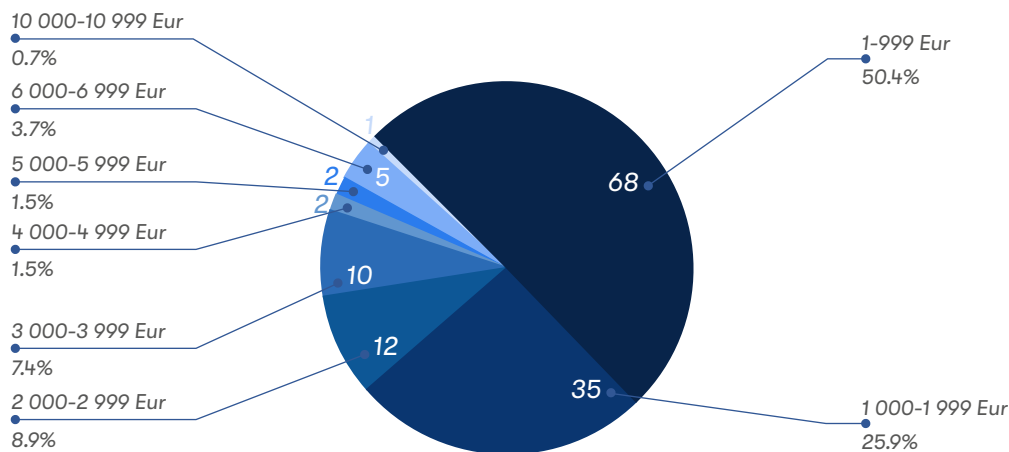
Finansuojamų paraiškų skaičius 2020-2021 m., lyginant su 2018-2019 m, vidutiniškai sumažėjo 54 proc. Sumažėjo ir bendrai skirtas finansavimas, tačiau šis pokytis siekia tik 15 proc. Galima suponuoti, kad tam įtakos turėjo 2020-2021 m. vykusi pandemija bei su tuo susiję apribojimai: kai kurie kino renginiai negalėjo vykti fiziniu formatu arba buvo suvaržytas mobilumas ir pan.

Metai	Finansuota paraiškų	Bendras finansavimas, Eur	Paraiškai vidutiniškai skirta suma, Eur
2018	51	61 691	1 210
2019	53	73 692	1 390
2020	19	40 985	2 157
2021	29	54 612	1 883
Viso	152	230 979	1 520

Lentelė 5. Paraiškų ir skirto finansavimo pokytis 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Vertinant vidutinę sumą, skirtą vienai paraiškai, matoma, kad šios sumos padidėjo 35 proc.: 2018-2019 m. vidutiniškai skirta 1210 Eur ir 1390 Eur, o 2020-2021 m. – 2157 Eur ir 1883 Eur. Šis augimas galėjo būti nulemtas išaugusių mobilumo kaštų. Tam įtakos taip pat galėjo turėti paraiškų skaičiaus mažėjimas, kuris leido LKC turimas lėšas padalinti pateiktoms paraiškoms, taip padidinant finansavimo intensyvumą.

Pagal šios programos finansavimo tvarką, galimas maksimalus finansavimas – 20000 Eur paraiškai, tačiau vertinat šios programos finansavimo rezultatus tiriamuoju laikotarpiu matoma, kad vyrauja paraiškos, kurioms skirta iki 1000 Eur (50,4 proc.), tuo tarpu paraiškos, kurioms skirta 4000 Eur ir daugiau sudaro tik 7,4 proc. paraiškų. Maksimaliai skirta suma patenka į 10000-10999 Eur kategoriją. Šis finansavimas skirtas tik vienai paraiškai. Duomenys, koku intensyvumu paraiškos buvo finansuojamos, LKC ataskaitose nėra pateikiami.

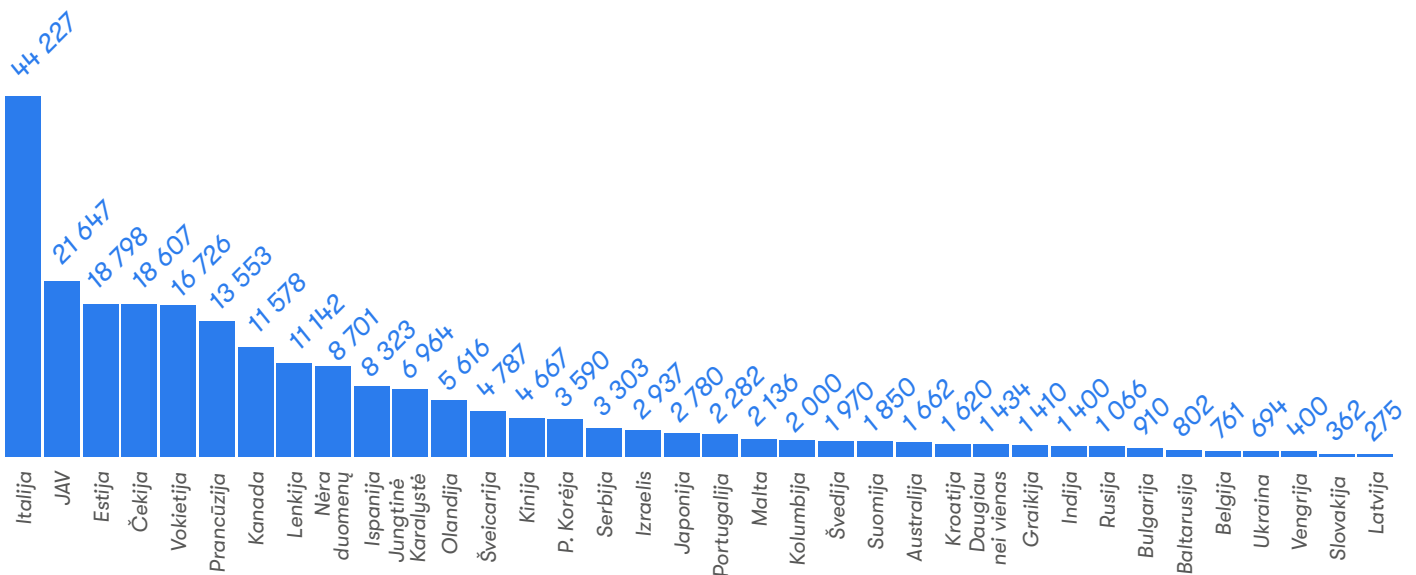
Pav. 11. Paraiškų finansavimo pasiskirstymas 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Pagal programos „Filmų sklaidos užsienyje finansavimo“ taisykles, paraiškas dalyvauti kinų pristatančiuose renginiuose gali teikti tiek juridiniai, tiek privatūs asmenys, atstovaujantys filmą kaip filmo gamintojai. Privatų sektorių atsovaujančių tiekėjų teisinis statusas: uždara akcinė bendrovė (N=33), mažoji bendrija (N=11), privatus asmuo (N=5), individuali įmonė (N=1), o nevyriausybinį – viešoji įstaiga (N=102). Analizuojant finansavimo pasiskirstymą tarp nevyriausybinio ir privataus sektoriaus išryškėja tendencija, kad tiek pagal finansuotų paraiškų skaičių, tiek pagal skirtą finansavimo dydį finansavimas NVO skiriamas daugiau nei dvigubai dažniau (67,1 proc.). Iš viso finansuotos 102 NVO paraiškos ir 50 privataus sektoriaus paraiškų. Ta pati tendencija matoma ir analizuojant skirtas lėšas: NVO sektoriui skirta 68,1 proc. lėšų lyginant su privataus sektoriaus tiekėjais, atitinkamai 157,29 tūkst. Eur ir 73,69 tūkst. Eur. Ta pati tendencija išlieka ir vertinant duomenis pamečiui.

Teisinis statusas	Privatus								NVO	
	IĮ		MB		Privatus asmuo		UAB		VšĮ	
	Paraiškų skaičius	Bendra Suma, Eur	Paraiškų skaičius	Bendra Suma, Eur	Paraiškų skaičius	Bendra Suma, Eur	Paraiškų skaičius	Bendra Suma, Eur	Paraiškų skaičius	Bendra Suma, Eur
Metai										
2018			4	2 230	1	653	118	20 668	28	38 140
2019			3	8 177	4	3 076	9	9 532	37	52 907
2020	1	1 800	2	3 790			4	12 656	12	22 739
2021			2	9 532			2	1 574	25	43 506
Viso	1	1 800	11	23 729	5	3 729	33	44 430	102	157 291

Lentelė 6. Pateiktų paraiškų ir skirto finansavimo pasiskirstymas tarp sektorių, 2018-2021 m. laikotarpis. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Pagal programą daugiausiai lėšų buvo skirta dalyvauti renginiuose, vykstančiuose Italijoje (N = 44227 Eur), JAV (N = 21647 Eur) ir Estijoje (N = 18798 Eur).

Pav. 12. Skirtų lėšų pasiskirstymas pagal šalis, 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Vertinant pagal regioninę pasiskirstymą, ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) daugiausia lėšų teko projektams, vykusiems Italijoje (N = 44227), Čekijoje (N = 18607) ir Vokietijoje (N = 16726), Tautų Sandraugos šalyse ir JAV: JAV (N = 21647), Kanadoje (N = 11578), Jungtinėje Karalystėje (N = 6964) ir Kaimyninėse šalyse: Estijoje (N = 18798), Lenkijoje (N = 11142) ir Latvijoje (N = 275).

Regionas	Šalys, kuriose dalyvavimui skirta daugiausiai lėšų (Bendrai skirtas finansavimas / vidutiniškai paraiškai tenkantis finansavimas, Eur)
ES ir EEE šalys (be kaimyninių ir Šiaurės šalių)	Italija (44227 / 2328) Čekija (18607 / 1692) Vokietija (16726 / 1521)
Tautų Sandraugos šalys ir JAV	JAV (21647 / 2405) Kanada (11578 / 2895) Jungtinė Karalystė (6964 / 1393)
Kaimyninės šalys	Estija (18798 / 1709) Lenkija (11142 / 2786) Latvija (275 / 275)
Azija	Kinija (4667 / 1556) Pietų Korėja (3590 / 1197) Japonija (2780 / 1390)
Šiaurės šalys	Švedija (1970 / 657) Suomija (1850 / 1850)
Vakarų Balkanų šalys	Serbija (3303 / 1101)
Artimieji Rytai	Izraelis (2937 / 1469)
Rytų partnerystės šalys	Rusija (1066 / 533) Baltarusija (802 / 802) Ukraina (694 / 694)
Lotynų Amerika	Kolumbija (2000 / 2000)

Lentelė 7. Šalys, kuriose dalyvavimui skirta daugiausiai lėšų, pagal regionus. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Pagal renginių pobūdį, didžiausia dalis finansavimo skiriama vykti į kino festivalius – tai sudaro 81,8 proc. viso programos biudžeto (N = 188,9 tūkst. Eur). Antroje vietoje yra industrijos renginiai festivaliuose (7,7 proc., N = 17,69 tūkst. Eur), trečioje – autonomiški industrijos renginiai (5,2 proc., N = 12,06 tūkst. Eur).

Renginio pobūdis	Renginių skaičius	Skirtas finansavimas, Eur
Festivalis	107	188923
Industrijos renginys festivalyje	18	17693
Industrijos renginys	9	12058
Mugė	7	4895
Nėra duomenų	7	4871
Peržiūros	4	2540
Viso	152	230979

Lentelė 8. Renginių skaičius ir bendrai skirtas finansavimas, 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Dalyvauti A-klasės renginiuose skiriama 148,61 tūkst. Eur, tai sudaro 64,9 proc. visų programos lėšų. Tam paraiškai vidutiniškai skirta 2271 Eur, tuo tarpu dalyvauti ne A-klasės renginiuose – 967 Eur. Vertinat pamečiui, vidutiniškai paraiškoms skirtos lėšos dalyvauti A-klasės renginiuose augo (2018 – 1885 Eur, 2019 – 2049 Eur, 2020 – 2602 Eur, 2021 – 2840 Eur).

Metai	Kategorija	2018	2019	2020	2021	Viso
Paraiškų skaičius	A-klasės	20	20	11	15	66
	Ne A-klasės	27	31	7	13	78
	Nėra duomenų	4	2	1	1	8
	Viso	51	53	19	29	152
Bendrai skirtos lėšos, Eur	A-klasės	37 709	40 974	28 624	42 597	149 904
	Ne A-klasės	21 701	31 928	10 561	11 265	75 455
	Nėra duomenų	2 281	790	1 800	750	5 621
	Viso	61 691	73 692	40 985	54 612	230 979
Vidutiniškai skirtos lėšos, Eur	A-klasės	1 885	2 049	2 602	2 840	2 271
	Ne A-klasės	804	1 030	1 509	867	967
	Nėra duomenų	570	395	1 800	750	703
	Viso	1 210	1 390	2 157	1 883	1 520

Lentelė 9. A-klasės paraiškų skaičius ir skirtas bendras ir vidutinis finansavimas. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Apibendrinimas

- Pagal geografinį pasiskirstymą, didžioji dalis programos „Filmų sklaida užsienyje finansavimas“ paraiškų buvo skirta dalyvauti ES ir EEE (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) (55,9 proc., N = 85), Tautų Sandraugos šalių ir JAV (12,5 proc., N = 19), bei Kaimyninių šalių (10,5 proc., N = 16) kino renginiuose. Ta pati tendencija išlieka ir vertinant duomenis pamečiui.
- Pagal programą iš viso buvo dalyvauta 36 šalyse. Per visą laikotarpį populiariausios šalys buvo Italija (N = 19), Estija, Čekija, Vokietija ir Prancūzija (N = 11) bei Ispanija (N = 10).
- Per 2018-2021 m. laikotarpį paraiškos teiktos dalyvavimui 158 renginiuose. Išskiriamos šios kategorijos: festivaliai, industrijos renginiai festivalyje, autonomiški industrijos renginiai, mugės, peržiūros. Didžioji dalis paraiškų teikiama filmų pristatymams kino festivaliuose (70,4 proc., N = 107), kino industrijos renginiuose festivaliuose (11,8 proc., N = 18) ir autonomiškuose industrijos renginiuose (5,9 proc., N = 9).
- Renginių pobūdžio proporcijos tarp vyraujančių regionų varijuoja: ES ir EEE šalių (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) regione dalyvavimas festivaliuose kiek mažesnis už vidurkį (68,2 proc.), čia kiek dažniau vykstama į industrijos renginius festivaliuose (17,9 proc.) ar autonomiškus industrijos renginius (8,2 proc.). Tautų

Sandraugos šalyse ir JAV dalyvavimas festivaliuose sudaro 89,5 proc., industrijos renginiai festivaliuose ir mugėse – po 5,3 proc. Kaimyninėse šalyse – festivaliai (81,3 proc.), mugės (12,5 proc.) ir industrijos renginiai festivaliuose (6,3 proc.).

- Per analizuojamą laikotarpį pagal programą iš viso paremtos 152 paraiškos ir paskirstytas 231 tūkst. Eur. Vidutiniškai vienai paraiškai per analizuojamą laikotarpį tenka 1520 Eur.
- Tiek paraiškų skaičius, tiek bendrai skirtas finansavimas sumažėjo pandeminiu, t.y. 2020–2021 m., laikotarpiu, atitinkamai, 54 proc. ir 15 proc. Tam įtakos turėjo tuomet galioję suvaržymai. Tačiau vidutinė paraiškai skirta suma padidėjo 35 proc. Tą galėjo lemti padidėję mobilumo kaštai ir mažesnis paraiškų skaičius, leidęs LKC turimas lėšas padalinti pateiktoms paraiškoms, taip padidinant finansavimo intensyvumą.
- Svarbu atkreipti dėmesį, kad strategiškai svarbūs festivaliai vyksta visus metus, kaip ir kvietimas dalyvauti programoje „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“, tačiau šios programos asignavimai limituoti, parama teikiama pirmumo teise, tad kyla rizika, kad dalyvavimas kai kuriuose didžiuosiuose festivaliuose gali būti apribotas ir nebūtų remiamas valstybės. Tam iš dalies suvaldyti yra numatytos vienos paraiškos finansavimo lubos – 20000 Eur. (Palyginimui: programos vidutinis metinis biudžetas – 57745 Eur). Tuo tarpu, vertinant rezultatus, matoma, kad didžioji dalis paraiškų finansuojama iki 1000 Eur (50,4 proc.), o projektai, finansuoti 4000 Eur ir daugiau sudaro tik 7,4 proc. Tuo tarpu tik vienai paraiškai skirta maksimali suma, kuri patenka į 10000–10999 Eur kategoriją.
- Dažniausiai finansuojamos NVO sektoriaus paraiškos (67,1 proc., N = 102), joms skiriama ir didžioji dalis finansavimo (68,1 proc., N = 157291 Eur).
- Pagal geografinį pasiskirstymą, didžiausia dalis programos lėšų tenka renginiams, vykstantiems ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) (53,3 proc., N = 123,15 tūkst. Eur), Tautų Sandraugos šalyse ir JAV (18,1 proc., N = 41,85 tūkst. Eur), Kaimyninėse šalyse (13,1 proc., N = 30,22 tūkst. Eur). Didžiausias bendras finansavimas tenka šioms šalims: Italija (N = 44227 Eur), JAV (21647 Eur) ir Estija (18798 Eur).
- Didžiausia dalis finansavimo skiriama vykti į kino festivalius – 81,8 proc (N = 188,9 tūkst. Eur). Antroje vietoje yra industrijos renginiai festivaliuose (7,7 proc., N = 17,69 tūkst. Eur), trečioje – autonomiškai industrijos renginiai (5,2 proc., N = 12,06 tūkst. Eur).
- 43,4 proc. programos paraiškų skirta dalyvauti A-klasės festivaliuose, tam skiriama 148,61 tūkst. Eur, tai sudaro 64,9 proc. visų programos lėšų. Vidutiniškai tam skirta 2271 Eur, tuo tarpu dalyvauti ne A-klasės renginiuose – 967 Eur. Vertinat pamečiui, paraiškoms vidutiniškai skirtos lėšos dalyvauti A-klasės renginiuose augo (2018 – 1885 Eur, 2019 – 2049 Eur, 2020 – 2602 Eur, 2021 – 2840 Eur).

Programos poveikio vertinimas

- Nepaisant to, jog kokybinių konsultacijų metu, kino industrijos atstovai nurodė, kad viena efektyviausių priemonių yra kino mugės, tinklaveika jų metu, tačiau jos nepatenka į trejetuką populiariausių renginių, kuriuose dalyvaujama pagal

programą „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“. Dalyvavimas mugėse sudaro tik 4,6 proc. (N = 9), tam skiriant 2,1 proc. (N = 4895 Eur) programos biudžeto. Svarbu paskatinti dalyvavimą šiuose renginiuose. Tuo tarpu, kino peržiūros industrijos kontekste galėtų būti vertintinos kaip ne itin tikslingas formatas. Jų pobūdis labiau atitinka kultūros atašė sklaidos tikslus.

- Šia priemone svarbu užtikrinti, kad dalyvauti strategiškai svarbiuose renginiuose būtų galima visą programos kvietimo laikotarpį. Būtų tikslinga įvertinti, koks šios programos finansavimo dydis patenkintų šį poreikį bei koks turėtų būti optimalus vienos paraiškos maksimalus finansavimo dydis. Remiantis kiekybinės analizės duomenimis, maksimalus poreikis 2018-2021 m. laikotarpiu buvo 11000 Eur. Vis dėlto maksimalus finansavimo dydis taip pat turėtų būti racionaliai proporcingas metiniam programos biudžetui.
- Nepaisant to, kad vienas iš programos prioritetų yra dalyvavimas filmui svarbiuose renginiuose, kuriais de facto yra A-klasės kino renginiai, visgi jų dalis programoje nesiekia pusės (43,4 proc.). Tai galima paaiškinti tuo, kad tai, ar filmas bus pakviestas į A-klasės festivalius priklauso nuo filmo kokybės ir nuo tarptautinės konkurencijos įveikiant atrankas. Todėl čia svarbu sukurti svertus, kurie užtikrintų dalyvavimą A-klasės renginiuose visus metus. Šis prioritetas turėtų būti išreikštas ir finansiškai, ir toliau išlaikant ir didinant finansavimo proporcijas tarp renginių A-klasės naudai.
- Vertinant duomenis, susiduriama su statistinių duomenų trūkumu, tad rekomenduotina pradėti sistemškai rinkti šios programos duomenis, sisteminti tiek paraiškose, tiek ataskaitose pateikiamą informaciją. Programos poveikiui vertinti ateityje būtini duomenys: auditorijų, koprodukcijų, veiklų skaičius, finansavimo dydis (įskaitant intensyvumą), renginių formatas, veiklos šalis, viešinimo priemonių apžvalga ir jų rezultatų aprašymai.

Kokybinė dalyvavimo mugėse pagal programą „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ ataskaitų analizė

Tiriamąjį laikotarpį metu pagal programą „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ iš viso finansuotos 7 paraiškos, teiktos dalyvavimui mugėse. Tai sudaro 4,6 proc. visų programos projektų, tam skirta 2,1 proc. bendro finansavimo (N = 4895 Eur). 68,8 proc. šios sumos skirta dalyvauti A-klasės tipo renginiuose, tai sudaro 57,1 proc. mugių (N = 4).

Pasitelkiant LKC pateiktas ataskaitas ir informaciją kino mugių svetainėse, vertinami skirtingi dalyvavimo kino mugėse atvejai. Dalyvavimo mugėse poveikis papildomai vertinamas atsižvelgiant į mugių pobūdį, veiklas, įgyvendintas mugėse, projektų rezultatus, ir rezultatų tęstinumą.

Šefildo MeetMarket kino mugė: 2018 m. dokumentinio kino projektas „Pavyzdingas elgesys“

MeetMarket yra viena didžiausių dokumentinio kino mugių ir filmų pristatymų (org. pitching) forumų. Atrinktiems projektams suteikiama galimybė susitikti su tarptautiniais kino industrijos atstovais, tarp kurių yra daugiau nei 300 tarptautinių rėmėjų, transliuotojų, platintojų, festivalių programos sudarytojų ir rodytojų. Čia sudaroma galimybė pristatyti savo projektą filmų pristatymo sesijose. Forumas skirtas įvairių šalių

dokumentinio kino kūrėjams, kuriantiems įvairaus formato filmus. Forume gali būtų pristatyti nebaigti filmų projektai, dar neturėję premjeros. Tai – filmai vystymo, gamybos, post-produkcijos ar juodraštinio montažo stadijoje.

Dalyvavimo mugėje rezultatai:

- Dokumentinio filmo projektas „Pavyzdingas elgesys“ atrinktas iš 65 filmų iš 20 šalių.
- Filmu komanda turėjo 13 iš anksto suplanuotų susitikimų su pardavimų agentais, transliuotojais, rėmimo fondais, festivalio programuotojais, koproducisieriais.
- Svarbiausias rezultatas – po susitikimo su Slovėnijos transliuotoju (RTV), gautas papildomas 22000 Eur finansavimas filmui.
- Susidomėjimą filmu išreiškė pardavimų agentas iš JAV (The Film Sales Company) ir Didžiosios Britanijos (MD Espresso Media International), todėl susitarta jiems nusiųsti juodraštinį variantą.

Kino mugė „Industry@Tallinn & Baltic Events“: 2018 m. – filmo projektas „Tvano nebus“ ir 2021 m. mini serialeo projektas „Trolių ferma“

„Industry@Tallinn & Baltic Events“ (toliau - I@T&BE) – svarbiausia kino mugė regione. Čia organizuojami filmų pristatymai, tinklaveikos renginiai, kino seansai, susitikimai, paneliai ir diskusijos, mokymai, talentų dirbtuvės ir t.t. I@T&BE fokusas – užmegzti ryšius tarp Baltijos ir Skandinavijos šalių kino ir audiovizualinės produkcijos profesionalų ir JAV, Azijos, Europos, Rusijos ir NVS šalių. Čia dalyvauja kino prodisieriai, filmų agentai, kino festivalių atstovai, finansavimo fondai, transliuotojai ir kiti kino ir audiovizualinio sektoriaus atstovai iš viso pasaulio. 2021 m. I@T&BE čia apsilankė apie 550 akredituotų kino profesionalų iš 60 šalių, surengti daugiau nei 110 mokymų, pranešimų, panelių ir pan., pristatyti 46 kino projektai skirtingose filmo kūrimo stadijose: scenarijaus rašymo, vystymo, gamybos ar postprodukcijos.

Pagrindiniai kino mugės renginiai yra:

1. „Works in Progress“ pristatomi vaidybinių filmų projektai, kurie yra gamybos ar postprodukcijos stadijoje ir kurie ieško tarptautinio prekybos agento ir / ar tarptautinės premjeros. Šią programą sudaro trys dalys: (1) „Just Film“ – vaikų ir jaunimo filmai, (2) „Baltic Event“ – Baltijos šalių ir Suomijos filmai, ir (3) tarptautiniai filmai.
2. Baltic Event Co-Production Market. Tai – platforma vystomiems vaidybiniams filmams, kurie ieško koproducisierių, finansuotojų, filmų agentų. Kasmet čia pristatoma apie 15 projektų. Laimėję filmai apdovanojami piniginiiais prizais arba kino industrijos paslaugomis (pvz: post-produkcijos paslaugos, viešinimo paslaugos, kvietimai į kino muges ar kitus kino industrijos tinklaveikos renginius ir pan.).
3. Script Pool. Čia vystyti ilgo metro vaidybinį filmą kviečiamos komandos, sudarytos iš scenaristo, prodisierio ir režisieriaus, konsultuojami ekspertų (apie 5 komandos)
4. European Genre Forum yra skirtas filmų marketingo ir pristatymo dirbtuvėms, kurios užbaigiamos filmo pristatymu. Jis orientuotas į pradedančius kino kūrėjus.
5. TV Beats Co-Financing Market. Šio renginio tikslas - aukštos kokybės vaidybinių serialų projektus su tarptautinio platinimo potencialu pristatyti finansuotojams, partneriams ir transliuotojams, ir sudaryti sąlygas regiono kūrėjams būti

pristatytiems tarptautiniu mastu.

2018 m. kino mugėje dalyvavo filmo projektas „Tvano nebus“. Dalyvavimo mugėje rezultatai:

- Filmą pristatytas programos „Works in Progress“ sekcijoje „Baltic Event“, kur dalyvavo kartu su kitais 9 filmų projektais
- Pristatymui kino mugėje buvo paruoštos filmo ištraukos, jos subtitruotos.
- Filmą komanda susitiko su pardavimų agentais, festivalių atstovais.
- Sulaukta pakvietimų dalyvauti kituose industrijos renginiuose, aplikuoti į kino festivalius.
- Filmą buvo pakviestas dalyvauti 2019 m. Venecijos tarptautinio kino festivalio konkursinėje programoje.

2021 m. kino mugėje dalyvavo filmo projektas „Trolių ferma“. Dalyvavimo mugėje rezultatai:

- Filmą komanda pristatė projektą tarptautinei kino industrijai.
- Buvo laimėtas pagrindinis prizas „Daugiausiai žadantis projektas“, už kurį gautas 2500 Eur piniginis prizas.

DOK Co-Pro Market: 2019 m. filmo projektas „Irena“

DOK Co-Pro Market vyksta Leipcigo dokumentinių filmų festivalio metu. Tai – kofinansavimo ir tinklaveikos renginys, skirtas prodiuseriams užmegzti ryšius su finansuotojais, koproduuseriais ir t.t., kad galėtų finansuoti dokumentinio kino projektus ir suteiktų galimybę filmus pristatyti Vokietijos beitarptautinėje dokumentinių filmų rinkoje.

Dalyvavimo rezultatai:

- Filmą projektas „Irena“ pristatytas kartu su kitais 34 projektais iš 40 šalių, jie atrinkti iš daugiau nei 360 projektų.
- Renginio metu įvyko pirmas viešas pristatymas parengiamųjų darbų studijoje ir pirmieji susitikimai su potencialiais partneriais.
- Filmą projektas gavo apdovanojimą „Co-Pro Market Award“, už kurį gautas 2000 JAV dolerių piniginis prizas tolimesniems vystymo darbams.
- Filmą komanda projektą pristatė ir individualiuose susitikimuose su transliuotojais, finansuotojais, distributoriais, tarptautinių fondų atstovais, pardavimo agentais.
- Svarbiausias dalyvavimo tikslas – rasti pagrindinį Vokietijos transliuotoją, kaip koprodukcijos partnerį. Kontaktuojama su keliais potencialiais partneriais, kuriems nusiųstas atnaujintas filmo projektas.
- Taip pat vyko pokalbiai ir su kitų vokiškai kalbančių šalių pardavimo agentais, sulaukta konkrečių pasiūlymų iš Didžiosios Britanijos ir Izraelio.
- Filmą projekto dalyvavimas mugėje buvo pristatytas „Cineeuropa“ ir „7 meno dienos“ kino industrijos ir kultūros naujienų svetainėse.

Connecting Cottbus: 2019 m. – kino projekto „Vakarinė žvaigždė“ pristatymas, 2021 m. kino projekto „Kinų jūra pristatymas“

Connecting Cottbus vyksta Kotbuso Rytų Europos filmų festivalio metu. Tai – koprodukcijos mugė, skirta kinui iš Rytų Europos. Joje susitinka kino komandos

su koproduuseriais, pardavimo agentais, kitais potencialiais partneriais dėl bendradarbiavimo galimybių ir tinklaveikos.

Čia paprastai pristatoma apie 19 filmų: 13 filmų projektų sekcijoje „cocoPITCH“ (filmų projektai vystymosi studijoje), ir 6 „cocoWIP“ (gamybos ar postprodukcijos studijoje)

2019 m. kino mugėje dalyvavo filmo projektas „Vakarinė žvaigždė“. Dalyvavimo rezultatai:

- Filmo projektas pristatytas Connecting Cottus „cocoPITCH“ programoje, kartu su kitais 12 projektų.
- Projektas laimėjo specialųjį paminėjimo prizą „Avanpost Pitch Packaging Award“, kuriuo suteikta post-produkcijos paslauga būsimam filmo treileriui.
- Festivalio komanda užmezgė daug naudingų pažinčių su potencialiais koproduuseriais, pardavimų agentais.
- Projekto laimėjimas sulaukė viešo susidomėjimo – apie tai parašė 3 kino industrijos naujienų portalai: „Cineuropa“, „Film New Europe“ ir „Screen Daily“.

2021 m. kino mugėje dalyvavo filmo projektas „Vakarinė žvaigždė“. Dalyvavimo rezultatai:

- Filmo projektas pristatytas Connecting Cottus „cocoPITCH“ programoje, kartu su kitais 13 projektų.
- Sukurtas projekto pristatomasis klipas (ang. Pitch Video), kur pristatoma filmo idėja ir prodiuserinė strategija, bei sumontuotas filmo treileris, kurie bus transliuojami industrijos atstovams Kotbuso filmų festivalio platformoje.
- Filmo komanda filmo projekto idėją gyvai pristatė susidomėjusiems potencialiems partneriams.
- Vyko susitikimai su prodiuseriais, platintojais, festivalių programos sudarytoju, kino sklaidos marketingo atstovu ir t.t.

Junior Co-production Market: 2021 m. filmo projekto „Išmanioji auklė“ pristatymas

Junior Co-production Market – tai 2 dienų filmų gamybos mugė, kurios metu finansuotojai, transliuotojai ir prodiuseriai vertina naujus ir inovatyvius vaikams skirtus kino ir TV projektus.

Mugėje dalyvauja TV atstovai, pirkimo agentai ir platintojai, bei prodiuseriai. Ji vyksta Olandijoje, seniausio Vaikų kino festivalio Cinekid rėmuose.

Dalyvavimo rezultatai:

- Filmo projektas „Išmanioji auklė“ buvo atrinktas tarp 14 filmų projektų, besivaržančių dėl pagrindinių prizų, įskaitant piniginius apdovanojimus.
- Kino komanda pristatė projektą tarptautinei kino bendruomenei.
- Buvo užmegzti tarptautiniai ryšiai, ateityje padėsiantys palengvinti tarptautinių lėšų pritraukimą.

Apibendrinimas:

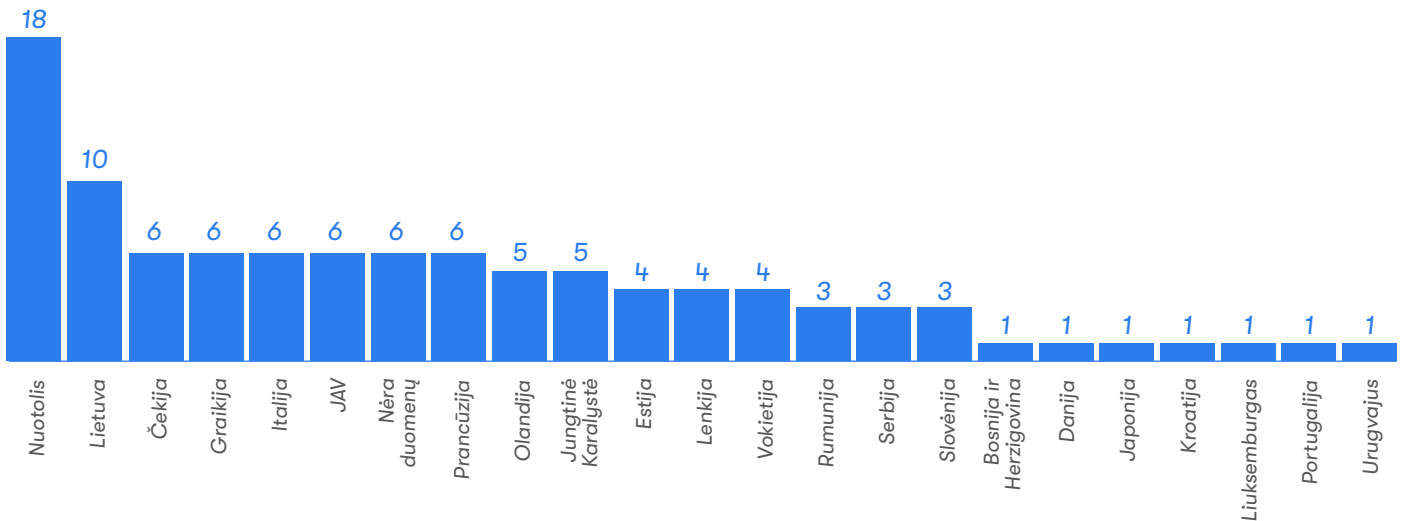
- Absoliučiai didžioji dauguma kino mugių skirta potencialių partnerystės paieškoms ir tinklaveikai.
- Partnerystės gali būti skirtos užsitikrinti (ko)finansavimą (koproduuseriai,

finansuotojai, rėmimo fondai), platinimą (pirkimo agentai, regioniniai ar šalies platintojai), rodyimą (kino festivalių programų sudarytojai, kiti festivalių atstovai).

- Nagrinėjamos kino mugės skiriasi savo profiliu: jos gali būti profiliuojamos pagal filmų žanrą (vaidybiniai, dokumentiniai, hibridiniai, TV filmai, serialai, filmai vaikams), trukmę, regionus, filmo stadiją (vystymo, gamybos, post-produkcijos, baigtas filmas).
- Nagrinėtose kino mugėse dalyvaujama praėjus atranką, mugės metu konkurso elementas išlieka – projektai yra vertinami ekspertų, o geriausiai apdovanojami, įskaitant piniginius prizus ar kino industrijos paslaugas, kurie paprastai prisideda prie tolesnio filmo vystymo, post-produkcijos ar sklaidos.
- Iš LKC pagal programą „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ dažniausiai prašoma padengti kelionės (85,7 proc., N = 6), bei dalyvio mokestį (57,1 proc., N = 4) ir apgyvendinimo išlaidas (42,9 proc., N = 3). Kitos pasitaikančios išlaidos: filmo kopijos pristatymui parengimas ir dienpinigiai.
- Nė viena iš programos „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ paraiškų nėra pateikta dalyvauti LKC prioritetinėmis laikomose kino mugėse: Berlyno „European Film Market“, Kanų „Marché du Film“ ir Ansi MIFA. Daroma prielaida, kad Lietuvos kino industrijos atstovai šiose mugėse dalyvauja per LKC organizuojamas delegacijas ir sulaukia pagalbos dalinai kompensuojant kelionės ir / ar akreditacijos išlaidas.
- Analizuojant dalyvavimo mugėse ataskaitas išryškėja poreikis sistemingiau rinkti dalyvavimo renginiuose duomenis: atsižvelgiant į renginio pobūdį vertėtų rinkti kiekybinius duomenis, leisiančius ateityje pamatuoti dalyvavimo renginyje poveikį (pvz. koprodukcijų, užmegztų kontaktų, pristatomų filmų skaičius, dalyvavimo renginyje pobūdis ir t.t.)

4.6 PROGRAMA „EDUKACINĖS STIPENDIJOS KINO KULTŪROS IR MENO KŪRĖJAMS“

Pagal programą „Edukacinių stipendijų kino kultūros ir meno kūrėjams“ iš viso buvo dalyvauta 21 šalyje. Per visą laikotarpį daugiausia paraiškų (N = 18) buvo teikta dalyvavimui projektuose nuotoliu. Populiariausios šalys yra Lietuva (N = 10), Čekija, Graikija, Italija, JAV, Prancūzija (N = 6) ir Olandija bei Jungtinė karalystė (N = 5). Analizuojant duomenis pamečiui, matoma, kad 2020 m. prasidėjusi pandemija ženkliai paveikė šios programos renginių formą - atsiranda nuotoliniai (N = 11), bei hibridiniai renginiai (N = 7).

Pav. 13. Paraiškų skaičius pagal šalis, 2018–2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Vertinant populiariausias šalis regionuose, kur įgyvendinta daugiausiai edukacinių projektų, ES ir EEE yra populiariausios šalys: Čekija (N = 6), Graikija (N = 6), Italija (N = 6), Prancūzija (N = 6), Olandija (N = 5), ir Vokietija (N = 4). Tautų sandraugos regione ir JAV: JAV (N = 6) ir Jungtinė Karalystė (N = 5). Kaimyniniame regione: Estija (N = 4), ir Lenkija (N = 4).

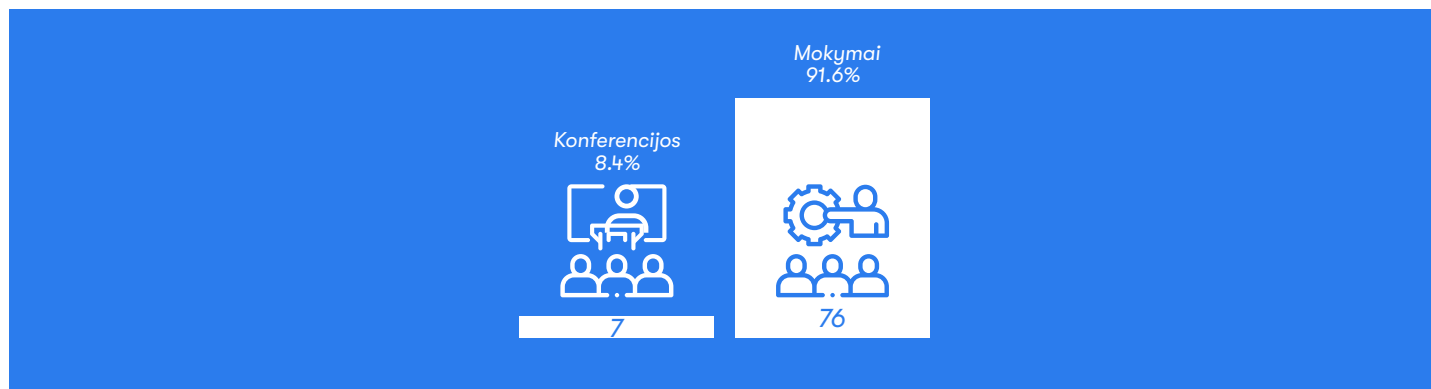
Regionas (projektų skaičius)	Populiariausios šalys regione (projektų skaičius regione)	Vyraujančių renginių pobūdis (projektų dalis regione)
ES ir EEE šalys (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) (42)	Čekija (6), Graikija (6), Italija (6), Prancūzija (6), Olandija (5), Vokietija (4)	Mokymai (100 proc.)
Tautų Sandraugos šalys ir JAV (11)	JAV (6), Jungtinė Karalystė (5)	Mokymai (54,5 proc.), Konferencijos (45,5 proc.)
Kaimyninės šalys (8)	Estija (4), Lenkija (4)	Mokymai (50 proc.), Konferencijos (50 proc.)
Azija (1)	Japonija (1)	Mokymai (100 proc.)
Vakarų Balkanų šalys (4)	Serbija (3), Bosnija ir Hercegovina (1)	Mokymai (100 proc.)
Lotynų Amerika	Urugvajus (1)	Mokymai (100 proc.)

Lentelė 10. Populiariausios šalys ir renginių pobūdis pagal regionus. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Per tiriamąjį laikotarpį pagal programą iš viso buvo finansuotas dalyvavimas 83 renginiuose, kurie skirti meistriškumui tobulinti mokymų programose. Galima išskirti dvi renginių kategorijas:

- **Konferencinio pobūdžio renginiai**, tarp kurių patenka dalyvavimas tarptautinėse konferencijose, simpoziumuose ir pan.
- **Mokymai**: į šią kategoriją patenka dalyvavimas kūrybinėse dirbtuvėse, seminaruose, kursuose, mokymosi sesijose, konsultacijose ir pan.

Didžioji dalis visų laikotarpio paraiškų teikta dalyvauti mokymuose – tai sudaro 91,6 proc. (N = 76). Tik 7 paraiškos teiktos dalyvauti konferencinio pobūdžio renginiuose (8,4 proc.).

Pav. 14. Renginių pobūdis, 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Tiriamąjį laikotarpį šiai programai iš viso buvo skirta 124,54 tūkst. Eur. Vidutiniškai vienai stipendijai per 2018-2021 m. laikotarpį buvo skirta 1500 Eur, didžiausia vidutinė stipendija vienam gavėjui skirta 2021 m. (1599 Eur), mažiausia – 2018 m. (1324 Eur).

Metai	Suteikta stipendijų, vnt.	Paraiškų dalis (proc.)	Skirta suma, Eur	Finansavimo dalis (proc.)	Stipendija vidutiniškai skirta suma, Eur
2018	16	19.3	21 184	17	1 324
2019	30	36.1	45 906	36.9	1 530
2020	10	12	14 267	11.5	1 427
2021	27	32.5	43 177	34.7	1 599
Iš viso	83	100	124 535	100	1 500

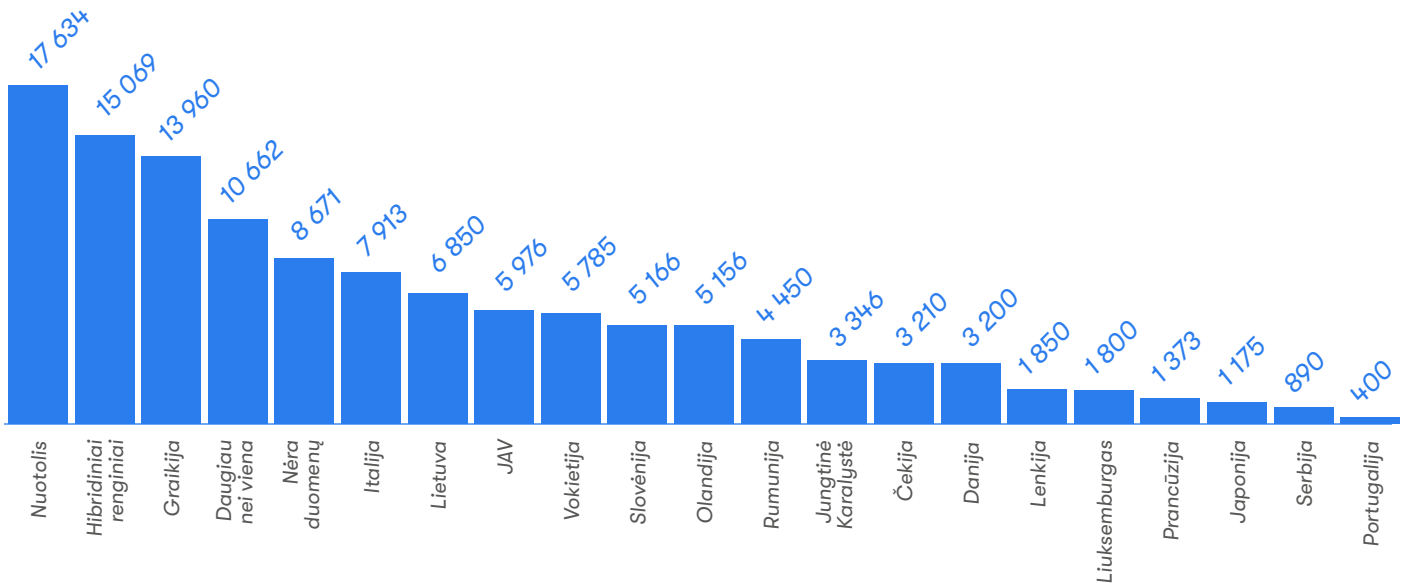
Lentelė 11. Stipendijų ir skirto finansavimo pokytis 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Svyravimas gan ženklus analizuojant pamečiui suteiktų stipendijų skaičiaus pokytį. 2018 m. ir 2020 m. skirta atitinkamai 16 ir 10 stipendijų, tuo tarpu 2019 m. ir 2021 m. – 30 ir 27 stipendijos. Mažą 2018 m. stipendijų skaičių galima paaiškinti tuo, kad programa „Stipendijos kino kultūros ir meno kūrėjams“ buvo patvirtinta tik 2017 m. spalį. 2020 m. staigus stipendijų skaičiaus kritimas paaiškinamas tuo, kad dėl prasidėjusios pandemijos ir įvedus apribojimus, sumažėjo kino profesionalams skirtų renginių skaičius, dalį jų perkeliant į 2021 m.³⁴ Tos pačios tendencijos matomos ir lyginant skirtą finansavimą pamečiui: 2018 m. ir 2020 m. buvo skirta mažiausiai lėšų edukacinėms stipendijoms: atitinkamai – 21184 Eur ir 14267 Eur.

Didžiausia dalis finansavimo skirta dalyvauti renginiuose nuotoliu (N = 17,64 tūkst.

34. LKC veiklos rezultatų ataskaita 2020 ir 2021 m.

Eur) ir hibridiniu formatu (15,70 tūkst. Eur). Fizinio formato vykę renginiai pagal skirtą finansavimą užima pozicijas nuo trečios vietos: Graikija (13,96 tūkst. Eur), daugiau nei vienoje šalyje vykę mokymai (10,66 tūkst. Eur) ir Italija (7,91 tūkst. Eur).

Pav. 15. Finansavimo pasiskirstymas pagal šalis, 2018–2022 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Nedidelė dalis stipendijų, skirtų pagal programą „Edukacinių stipendijų kino kultūros ir meno kūrėjams“ buvo skirtos dalyvauti tarptautiniuose renginiuose, kuriuos ko-organizuoja LKC. Šių mokymų sąrašas pateikiamas lentelėje.

Metai	Mokymų pavadinimas	Komentaras
2018	1. European Short Pitch 2. MAIA 3. SOFA	
2019	1. Source2 2. Midpoint 3. SOFA 4. Less Is More	Skirtos 4 edukacinės stipendijos
2020	1. Less Is More 2. SOFA 3. First Cut Lab	Skirta 1 edukacinė stipendija
2021	1. Less Is More 2. Ekran + 3. SOFA	Skirta 1 edukacinė stipendija Skirta 1 edukacinė stipendija

Lentelė 12. LKC organizuotų tarptautinių mokymų suvestinė, 2018–2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Apibendrinimas

- Iš viso dalyvauta mokymuose 21 šalyje. Populiariausios šalys yra Lietuva (N = 10), Čekija, Graikija, Italija, JAV, Prancūzija (N = 6) ir Olandija bei Jungtinė Karalystė (N = 5), tačiau dominuoja projektai nuotoliu (N = 18).
- Edukacinės programos rezultatams didelę įtaką turėjo 2020 m. prasidėjusi pandemija, dėl kurios ne tik ženkliai sumažėjo paraiškų skaičius bei bendrai skirtas finansavimas, atsirado nauji įgyvendinimo formatai: nuotoliniai ir hibridiniai renginiai.
- Iš viso finansuotas dalyvavimas 83 renginiuose. Čia išskiriamos 2 kategorijos: (1) konferencinio pobūdžio renginiai, tarp kurių patenka dalyvavimas tarptautinėse konferencijose, simpoziumuose ir pan., (2) mokymai: į šią kategoriją patenka dalyvavimas kūrybinėse dirbtuvėse, seminaruose, kursuose, mokymosi sesijose, konsultacijose ir pan.
- Šiai programai iš viso skirta 124,54 tūkst. Eur. Vidutiniškai vienai stipendijai per 2018-2021 m. laikotarpį buvo skirta 1500 Eur.
- Ženklūs svyravimai pastebimi pamečiui analizuojant suteiktų stipendijų skaičių ir skirtą finansavimą: tiek paraiškų skaičius, tiek skirtas finansavimas 2018 m. ir 2020 m. apie pusę karto mažesni nei kitais metais. 2018 m. aiškinamas tuo, kad programa pradėta vykdyti 2017 m. gale. 2020 m. – dėl prasidėjusios pandemijos ir įvedus apribojimus, sumažėjo kino profesionalams skirtų renginių skaičius, dalis jų perkelta į 2021 m.

Programos poveikio vertinimas

- Kokybinių konsultacijų metu kaip vienas efektyviausių formatų išskirtos edukacinės veiklos, kadangi jomis įgyvendinamas svarbus sklaidos užsienyje priemonių tikslas – kompetencijų kėlimas. Tai atsispindi ir vertinat programos „Edukacinės stipendijos kino kultūros ir meno kūrėjams“ rezultatus: absoliučiai didžiausią dalį edukacinių veiklų priskirtinos mokymams (dalyvavimas kūrybinėse dirbtuvėse, seminaruose, kursuose, mokymosi sesijos, konsultacijose ir pan.). Kompetencijos kėlimo ir tinklaveikos funkciją atlieka ir dalyvavimas konferencinio pobūdžio renginiuose, tačiau vertinant dalyvavimo šiuose renginiuose paraišką, svarbu, kad jos taip pat atitiktų šios programos finansavimo objektą – jos turi būti skirtos kino kultūros ir meno kūrėjams dalyvauti veikloje, kuri yra skirta profesiniam meistriškumui tobulinti mokymų programose.
- Pandemija turėjo didelę įtaką mokymosi sesijų lokacijoms, kadangi, atsiradus judėjimo apribojimas, nemaža dalis mokymų organizatorių juos pradėjo rengti nuotoliu ar hibridiniu formatu, taip iš dalies padidinant jų prieinamumą. Vis dėlto čia svarbu atsižvelgti į tai, kad fiziškai vykstantys renginiai suteikia optimesnes galimybes skatinti partnerystes, tinklaveiką ir pan., tad būtų verta svarstyti ateityje edukacines stipendijas kategorizuoti pagal fiziškai ir nuotoliniu (ar hibridiniu) būdu vykstančias lokacijas, proporcingai skiriant ir finansavimą.
- Nedidelė dalis stipendijų, skirtų pagal programą „Edukacinių stipendijų kino kultūros ir meno kūrėjams“ buvo skirtos dalyvauti tarptautiniuose mokymuose, kuriuos ko-organizuoja LKC Lietuvoje ar kitose šalyse. Norint efektyvinti lėšų panaudojimą, galima būtų ieškoti būdų, kaip išvengti

veiklų finansavimo dubliavimo (pvz. skiriant papildomas stipendijas iš ko-organizuojamų mokymų biudžeto).

- Vertinant duomenis, susiduriama su statistinių duomenų trūkumu, tad rekomenduotina pradėti sistemiskai rinkti šios programos duomenis: tiek pateikiamus paraiškose, tiek rezultatų ataskaitose. Programos poveikiui vertinti ateityje būtini duomenys: veiklų skaičius ir pobūdis, finansavimo dydis (įskaitant intensyvumą), renginių formatas, veiklos šalis, viešinimo priemonių apžvalga, kiekybiniai ir kokybiniai rezultatai.

4.7 PROGRAMA „OSKARŲ“ PRETENDENTŲ IR EUROPOS KINO AKADEMIJOS NOMINANTŲ VIEŠINIMO KAMPANIJŲ FINANSAVIMAS

Ši priemonė skirta finansuoti viešinimo kampanijas filmų, kurie pretenduoja tapti „Oskarų“ apdovanojimų nominantais arba kurie yra nominuoti Europos kino akademijos. Apdovanojimų pobūdis nurodo į geografinę lokaciją, atitinkamai, JAV arba Vokietiją³⁵. Tiriamuoju laikotarpiu šia priemone iš viso finansuoti 7 projektai, iš kurių 6 projektai vykdyti JAV. Tam skirta ir didžioji dalis lėšų (92,5 proc., N = 82000 Eur).

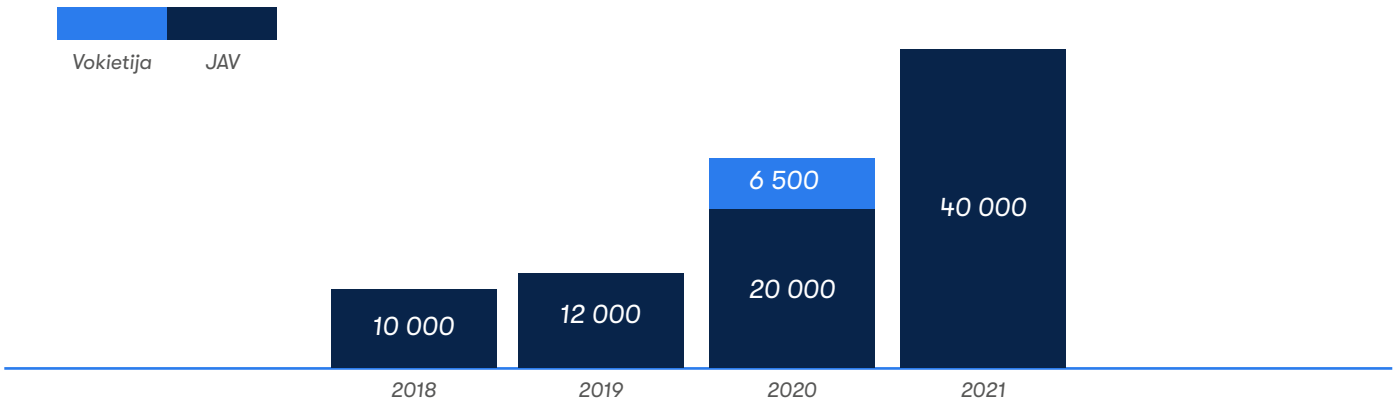
Tiriamuoju laikotarpiu šiai priemonei iš viso skirta 88,50 tūkst. Eur., maksimaliai paraiškai skiriant didžiausią pagal finansavimo taisykles galimą sumą – 20 tūkst. Eur.

Metai	Oskarų pretendentai		EKA nominantai		Viso	
	Skirtos lėšos, Eur	Filmų skaičius	Skirtos lėšos, Eur	Filmų skaičius	Skirtos lėšos, Eur	Filmų skaičius
2018	10 000	1			10 000	1
2019	12 000	1			12 000	1
2020	20 000	2	6 500	1	26 500	3
2021	40 000	2			40 000	2
Iš viso	82 000	6	6 500	1	88 500	7

Lentelė 13. Priemonės finansavimas pagal sumas ir paremtų kampanijų kiekį 2018-2021 m.

Lėšos, skirtos šiai priemonei, kasmet didėja: nuo 10000 Eur 2018 m. iki 40000 Eur 2021 m. Vidutiniškai paraiškai skiriama 12643 Eur.

35. Viešinimų kampanijų šalys identifikuojamos pagal apdovanojančių organizacijų būstines.

Pav. 16. Priemonės finansavimo tendencijos, 2018-2021 m. laikotarpiu. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Šios programos finansavimo taisyklės patvirtintos tik 2021 m. lapkričio mėn. Nepaisant to, kad priemonė vykdyta ir iki tol, statistiniai duomenys įvertinti šios programos poveikį nebuvo renkami: nėra galutinių žiniasklaidos analizės ir monitoringo rezultatų, pasiektos auditorijos dydžio ar kitų rodiklių, kurie padėtų įvertinti viešinimo kampanijos metu naudotas komunikacijos priemones.

Programos poveikio vertinimas

- Konsultacijų metu paaiškėjo, kad ne visi „Oskarų“ nominantai ir / ar Europos kino akademijos nominantai tiriamuoju laikotarpiu pasinaudojo programa „„Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos nominantų viešinimo kampanijų finansavimas“ Ateityje būtų svarbu suvokti priežastis, ar tai lėmė informacijos apie programą stoka, ar nepakankama vertė dalyvauti šioje programoje, ar kitos priežastys. Tam galėtų padėti tolimesnės konsultacijos su sektoriaus atstovais, grįžtamojo ryšio anketos.
- Kaip Europos kino akademijos nominantas per tiriamąjį laikotarpį finansuotas tik vienas filmas ir jo viešinimo kampanija. Galima daryti prielaidą, kad tai lemia Europos kino akademijos sprendimai dėl filmo kokybės ir konkurencija įveikiant atrankas. Vis dėlto, ši geografinė sklaidos kryptis, remiantis konsultacijų duomenimis, yra svarbi kino industrijai, todėl būtų svarbu sukurti mechanizmus, kurie paskatintų aktyvesnį dalyvavimą šiuose apdovanojimuose.
- Šios programos finansavimo taisyklės patvirtintos tik tiriamojo laikotarpio pabaigoje (2021 m. lapkričio mėn.). Iki to laiko programa buvo įgyvendinama, tačiau nebuvo renkami statistiniai duomenys įvertinti šios programos poveikį, tad nėra galimybės vertinamu laikotarpiu išsamiai įvertinti šios priemonės poveikio.
- Pagal programą veiklos vykdomos ir pasibaigus finansiniams metams, tad susiduriama su didele rizika, kad ataskaitos nebus tikslios ir išsamios. Siekiant efektyvesnio poveikio įvertinimo svarbu atsižvelgti į pagal programą vykdomų veiklų specifiką ir atitinkamai reglamentuoti atsiskaitymo tvarką.
- Taip pat rekomenduojama, remiantis programos pobūdžiu, rezultatų ataskaitomis, rinkti šiuos duomenis: galutinius žiniasklaidos analizės ir monitoringo rezultatus, pasiektos auditorijos dydį, kitus rodiklius, padėsiančius įvertinti viešinimo kampanijos metu naudotas komunikacijos priemones, seansų skaičių, auditorijos dydį, užmegztų partnerysčių skaičių.

4.8 KITOS LIETUVOS KINO CENTRO KINO SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONĖS

Be tikslinių priemonių, iš metinių veiklos planų ir metinių veiklos ataskaitų identifikuotinos ir kitos su kino kultūros sklaida užsienyje susijusios priemonės:

- „Pristatyti Lietuvos kino industriją kino mugėse gyvai ir virtualiai“;
- „Pristatyti kino industriją tarptautinėse žiniasklaidos priemonėse“;
- „Pristatyti lietuviško kino programas tarptautiniuose kino renginiuose, organizuoti lietuviško kino pristatymo projektus, remti industrijos pristatymus“;
- „Leisti leidinius, skirtus populiarinti šalies kino industriją, jos rezultatus ir veiklą“.

Šių keturių papildomų finansavimo priemonių taikymo tvarka nėra skelbiama viešai. Jos inicijuojamos vidiniais LKC darbo organizavimo sprendimais, nėra sistemiškai renkamų duomenų. Jų poveikis toliau vertinamas remiantis turima informacija: metinių veiklų ataskaitų duomenimis, papildomai pateiktais LKC duomenimis, svetainėje prieinama informacija. Šias veiklas koordinuoja Filmų sklaidos, informacijos ir paveldo skyrius, kuriam pavesti uždaviniai: bendradarbiauti su Lietuvos ir užsienio šalių kino festivalių organizatoriais, kino industrijos mugių organizatoriais, pristatyti festivaliuose, kino industrijos mugėse ir kituose renginiuose Lietuvos nacionalinius ir bendros gamybos filmus, Lietuvos kino pramonės potencialą; sudaryti ir įgyvendinti programas Lietuvos kinui populiarinti Lietuvoje ir užsienyje; rengti ir platinti mokamus ir nemokamus informacinius leidinius, garso ir vaizdo įrašus, susijusius su centro veikla.

4.8.1 PRIEMONĖ „PRISTATYTI LIETUVOS KINO INDUSTRIJĄ KINO MUGĖSE GYVAI IR VIRTUALIAI“

Kino mugėse pristatoma Lietuvos kino industrija, jos rinka, filmavimo sąlygos, bendradarbiavimo galimybės, bei naujais lietuviški filmai, teikiama informacija apie veikiančias gamybos įmones bei studijas, jų siūlomas paslaugas, kino kūrėjus bei jų darbus ir projektus. Vyksta susitikimai su kino profesionalais, rengiami tinklaveikos renginiai. LKC kasmet skatina Lietuvos kino industrijos pristatymus tarptautinei kino bendruomenei: festivalių vadovams ir programų sudarytojams, prodiuseriams, pardavimo agentams, platintojams, gamybos kompanijų atstovams, finansuotojams.

LKC kasmet formuoja Lietuvos kino industrijos delegacijas dalyvauti svarbiausiose kino mugėse. Kasmet jos organizuojamos mažiausiai tris kartus į prioritetines kino muges. Svarbiausios 3 mugės yra:

1. Europos filmų mugė (org. European Film Market (EFA)), vykstanti Berlyno tarptautinio kino festivalio metu. Tai viena trijų svarbiausių kino mugių tarptautiniame kontekste, čia kasmet atvyksta apie 10 tūkst. profesionalų
2. Tarptautinio Kanų kino festivalio metu vykstanti „Marché du Film“, – svarbiausia pasaulio kino mugė, kur dalyvauja 12 tūkst. kino industrijos atstovų.
3. Tarptautinė animacinių filmų mugė MIFA, vykstanti Tarptautinio Ansi animacinių filmų festivalio metu – seniausias ir vienas svarbiausių kino animacijos industrijos renginių. Kasmet čia atvyksta apie 8 tūkstančiai profesionalų iš viso pasaulio.

Nacionalines kino delegacijas sudaro įvairių kino sektoriaus atstovai: kino kūrėjai, prodiuseriai, platintojai, kuratoriai ir t.t. Jie dalyvauja susitikimuose, ieško potencialių partnerių naujiems ir jau vykdomiems projektams. Mugėje taip pat vyksta konferencijos industrijai aktualiais klausimais, projektų pristatymai, dalinamasi patirtimi.

LKC kasmet skatina dalyvavimą mugėse: sudaromos sąlygos iš dalies padengti kelionės ir / ar akreditacijų išlaidas, kompensuojamos industrijos peržiūrų išlaidos (pvz. kino salės nuoma, filmo internetu pristatymas). Prioritetinėse mugėse LKC taip pat organizuoja nacionalinį paviljoną, skirtą pristatyti nacionalinį kiną. Čia rengiami susitikimai tarp Lietuvos prodiuserių, festivalių, platintojų su suinteresuotomis šalimis, mezgant ryšius ir dėl ateities koprodukcijų ir kitų formų bendradarbiavimo. Stende eksponuojami lietuvišką kiną pristatantys leidiniai, audiovizualinė medžiaga (filmai, filmų ištraukos, reklaminiai filmai) ir pan. Be to, nacionaliniame paviljone ir kino industrijai skirtuose uždaruose seansuose vyksta naujausių lietuviškų filmų ir filmų projektų pristatymai, kartu su filmų peržiūromis festivalio programos rėmuose.

Pagal LKC pateiktus duomenis, tiriamuoju laikotarpiu su Lietuvos kino industriją pristatančiu stendu iš viso dalyvauta 14 mugių. Didžiausias kiekis stendų pristatytas 2019 m. (6 mugės), mažiausias – 2020 m. (2 mugės). Daugiausia stendų pristatyta Prancūzijoje, kur vyksta LKC prioritetinės kino mugės: „Marché du Film“ ir MIFA.

Metai	JAV	Jungtinė Karalystė	Prancūzija	Vokietija	Viso
2018			2	1	3
2019	1	1	3	1	6
2020			1	1	2
2021			2	1	3
Viso	1	1	8	4	14

Lentelė 14. Tarptautinių kino mugių, kuriose Lietuva dalyvauja su stendu, skaičiaus (vnt.) išsidėstymas pagal šalis, 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Be duomenų dėl lėšų, skirtų dalyvavimui tarptautinėse mugėse, kiti statistiniai rodikliai 2018-2021 m. laikotarpiu nebuvo renkami. Norint ateityje vertinti priemonės poveikį, rekomenduotina rinkti informaciją dėl stendo kaštų, vykdomų veiklų, partnersčių, žiniasklaidos monitoringo, kaip tai atlieka LKI dalyvaujant tarptautinėse knygų mugėse.

4.8.2 PRIEMONĖ „PRISTATYTI KINO INDUSTRIJĄ TARPTAUTINĖSE ŽINIASKLAIDOS PRIEMONĖSE“

Remiantis metinėse ataskaitose pateikiamais duomenimis, 2019-2021 m.³⁶ LKC bendradarbiauja su šiomis tarptautinėmis žiniasklaidos priemonėmis:

1. „Film New Europe“ (FNE) – naujienų portalas, skirtas pristatyti FNE asociacijai. FNE asociacija – tai tinklaveikos platforma, kuri jungia kino profesionalus iš Centrinės ir

36. 2018 m. duomenų dėl šios priemonės pateikta nėra.

Rytų Europos bei Baltijos regiono.

2. „Cineuropa“ – Europoje veikianti internetinė svetainė, skirta pristatyti europietišką kiną 4 kalbomis. Šiame portale pateikiamos dienos naujienos, interviu, duomenų bazės, audiovizualinio sektoriaus giluminiai tyrimai.

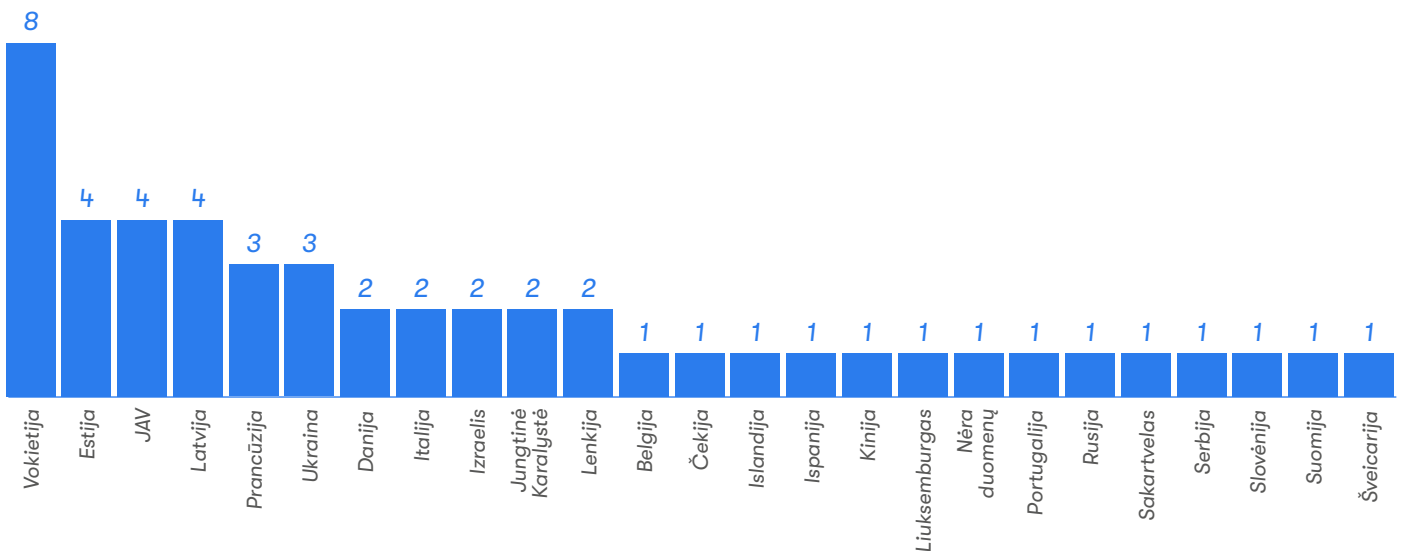
2021 m. LKC taip pat pradėjo bendradarbiavimą su „Baltic News Service“ (BNS), kurie visus metus platina LKC spaudos pranešimus.

Statistinių duomenų dėl su bendradarbiavimu susijusių priemonių nėra. Norint ateityje vertinti priemonės poveikį, rekomenduotina rinkti informaciją, susijusią su šių partnerysčių rezultatais.

4.8.3 PRIEMONĖ „PRISTATYTI LIETUVIŠKO KINO PROGRAMAS TARPTAUTINIUISE KINO RENGINIUISE, ORGANIZUOTI LIETUVIŠKO KINO PRISTATYMO PROJEKTUS, REMTI INDUSTRIJOS PRISTATYMUS“

Tiriamuoju laikotarpiu pagal šią priemonę LKC iš viso suorganizavo 50 veiklų. Jos identifikuojamos, kaip pristatymai kino festivalyje, kino savaitės, retrospektyvos, Baltijos šalių kino dienos, kino ir industrijos pristatymai ar pristatymai tarptautiniuose kino renginiuose.

Ši priemonė iš viso vykdyta 23 šalyse. Daugiausia per visą laikotarpį pristatymų įvykdyta Vokietijoje (N = 8), Estijoje (N = 4), Latvijoje (N = 4) ir JAV (N = 4), Prancūzijoje (N = 3) ir Ukrainoje (N = 3).

Lentelė 15. LKC rengtų kino pristatymų pasiskirstymas pagal šalis, 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKC duomenimis.

Statistiniai duomenys apie šią priemonę 2018-2021 m. nebuvo renkami. Siekiant įvertinti šios priemonės poveikį ateityje ir užtikrinti efektyvų jos taikymą, būtų naudinga sistemškai fiksuoti šiuos kiekybinius rodiklius: filmų, parodytų vienoje programoje, skaičių, renginio

formatą, veiklai skirtas lėšas, partnerystes (skaičių, indėlių), viešinimo priemones (kanalai, spaudos apžvalga), žiūrovų ir dalyvių skaičius.

4.8.4 PRIEMONĖ „LEISTI LEIDINIUS, SKIRTUS POPULIARINTI ŠALIES KINO INDUSTRIJĄ, JOS REZULTATUS IR VEIKLĄ“

Vidutiniškai per metus, 2018–2021 m. laikotarpiu LKC išleidžia 4 leidinius: kasmet leidžiami naujausius filmus pristatantys katalogai, Lietuvos kino industrijos gidas, Trijų Baltijos šalių kino statistikos leidinys (leidžiamas bendradarbiaujant su Latvija ir Estija). Be to pagal poreikį leidžiami kiti Lietuvos kinų pristatantys katalogai. Per tiriamąjį laikotarpį iš viso išleista 19 leidinių.

2018

1. Lietuviški filmai 2017-2018 m.
2. *Rétrospective Cinéma Lituanien à la Cinémathèque française*
3. *Facts and Figures 2018. Baltic Films*
4. *Lithuanian Film Industry Guide*

2019

1. Lietuviški vaidybiniai filmai 2018-2019
2. Lietuviški dokumentiniai filmai 2018-2019
3. Lietuviška animacija ir VR filmai 2015-2019
4. *Lithuanian Film Industry Guide*
5. *Facts and Figures 2019. Baltic Films*

2020

1. Lietuviški vaidybiniai filmai 2019-2020
2. Lietuviški dokumentiniai filmai 2019-2020
3. Lietuviška animacija ir VR filmai 2016-2020
4. Lietuvos kino industrijos gidas
5. Lietuvos kino klasika 1957-1990
6. *Trijų Baltijos šalių kino statistikos leidinys: Facts and Figures 2020. Baltic Films*

2021

1. Lietuviški vaidybiniai filmai 2020-2021
2. Lietuviški dokumentiniai filmai 2020-2021
- Lietuvos kino industrijos gidas 2021
- Trijų Baltijos šalių kino statistikos leidinys: Facts and Figures 2021. Baltic Films*

Lentelė 16. 2018–2021 m. LKC išleistų leidinių suvestinė.

Leidiniai platinami Lietuvoje ir užsienyje vykstančiuose kino industrijos renginiuose ir tarnauja kaip informacinė priemonė nacionalinio kino Lietuvoje ir užsienyje populiarinimui, rezultatų ir veiklos pristatymui. Šie leidiniai prieinami ir LKC internetinėje svetainėje www.lkc.lt. Apie šią priemonę statistiniai duomenys 2018–2021 m. nebuvo renkami. Ateityje, siekiant įvertinti šios priemonės poveikį, rekomenduotina sisteminti informaciją, kuri atskleistų šiuos rodiklius: tiražo dydį, filmų skaičių, panaudotas lėšas, sklaidos kanalus.

4.8.5 KITŲ LIETUVOS KINO CENTRO KINO SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ APIBENDRINIMAS

- Kino mugėse pristatoma Lietuvos kino industrija, jos rinka, filmavimo sąlygos, bendradarbiavimo galimybės, pelno mokesčio lengvata kino gamybai bei naujausi lietuviški filmai, teikiama informacija apie veikiančias gamybos įmones bei studijas, jų siūlomas paslaugas, kino kūrėjus bei jų darbus ir projektus. Pagal priemonę „Pristatyti Lietuvos kino industriją kino mugėse gyvai ir virtualiai“ dalyvaujama svarbiausiose mugėse: Europos filmų mugėje, „Marché du Film“, MIFA. Jose LKC rengia nacionalinį stendą, organizuoja Lietuvos kino profesionalų delegacijas, kompensuoja dalį filmų pristatymo išlaidų mugėse.
- Iš viso per tiriamąjį laikotarpį su Lietuvos kino industriją pristatančiu stendu dalyvauta 14 mugių, 8 iš jų vyko Prancūzijoje. 2020 m. dėl pandemijos šių pristatymų buvo surengta mažiausiai (N = 2).
- Pagal priemonę „Pristatyti kino industriją tarptautinėse žiniasklaidos priemonėse“ LKC bendradarbiauja su: „Film New Europe“ (FNE) ir „Cineuropa“. Nuo 2021 m. pradėtas bendradarbiavimas su „Baltic News Service“ (BNS).
- Pagal priemonę „Pristatyti lietuviško kino programas tarptautiniuose kino renginiuose, organizuoti lietuviško kino pristatymo projektus, remti industrijos pristatymus“ LKC iš viso suorganizavo 50 veiklų. Tai – pristatymai kino festivalyje, kino savaitės, retrospektyvos, Baltijos šalių kino dienos, kino ir industrijos pristatymai ar pristatymai tarptautiniuose kino renginiuose.
- Didžioji dalis šių veiklų vykdytos ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) (40 proc., N = 20), Kaimyninės šalys (20 proc., N = 10) ir Tautų sandraugos šalys ir JAV (12 proc., N = 6). Pristatymai iš viso vyko 23 šalyse. Populiariausios šalys: Vokietija (N = 8), Estija (N = 4), Latvija (N = 4) ir JAV (N = 4), Prancūzija (N = 3) ir Ukraina (N = 3).
- Pagal priemonę „Leisti leidinius, skirtus populiarinti šalies kino industriją, jos rezultatus ir veiklą“ vidutiniškai per metus išleisti 4 leidiniai: naujausius filmus pristatantys katalogai, Lietuvos kino industrijos gidas, Trijų Baltijos šalių kino statistikos leidinys (leidžiamas bendradarbiaujant su Latvija ir Estija) bei, pagal poreikį, kiti Lietuvos kinų pristatantys katalogai. Per tiriamąjį laikotarpį iš viso išleista 19 leidinių. Leidiniai platinami Lietuvoje ir užsienyje vykstančiuose kino industrijos renginiuose ir tarnauja kaip informacinė priemonė populiarinti nacionalinį kiną Lietuvoje ir užsienyje, pristatyti rezultatus ir veiklą.
- Šių priemonių statistiniai duomenys 2018-2021 m. laikotarpiu nebuvo renkami arba neprieinami pilna apimtimi. Rekomenduotina rinkti informaciją apie dalyvavimo mugėse kaštus, vykdomas veiklas, įgyvendinamas partnerystes, viešinimo pobūdį ir dažnumą, renginių formatus, žiūrovų ir dalyvių skaičius.

4.9 LIETUVOS KINO VYKDOMŲ PROGRAMŲ APIBENDRINIMAS IR BENDRO POVEIKIO VERTINIMAS

- Šiuo metu galiojančiuose LKC nuostatuose nėra tiesiogiai į tarptautiškumą nurodančių funkcijų, netiesiogiai su juo susijusios funkcijos suponuojamos, remiantis LKC įgyvendinamomis sklaidos užsienyje tikslinėmis priemonėmis. Nėra

duomenų, kuriais remiantis būtų galima įvertinti, kokią skirtų asignavimų dalį užima finansavimas, skirtas tikslinėms sklaidos priemonėms užsienyje.

- Tikslinėmis programomis tiriamuoju laikotarpiu iš viso finansuoti 242 projektai, tam skirta 44 4014 Eur. „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ sudaro 52 proc. finansuotų projektų, „Edukacinės stipendijos kino kultūros ir meno kūrėjams“ – 28 proc., „Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos nominantų viešinimo kampanijų finansavimas“ – 19,9 proc.
- Pagal visas tikslines programas iš viso dalyvauta 43 šalyse. Populiariausios šalys: Italija, JAV, Prancūzija.

□ Pagal programą „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ dalyvauta 36 šalyse, populiariausios šalys: Italija, Estija, Čekija, Vokietija, Prancūzija, ir Ispanija.

□ Pagal programą „Edukacinių stipendijų kino kultūros ir meno kūrėjams“ dalyvauta mokymuose 21 šalyje, populiariausios užsienio šalys Čekija, Graikija, Italija, JAV, Prancūzija ir Olandija bei Jungtinė Karalystė.

□ Pagal „Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos programą dominuoja JAV.

- Tikslinių programų paraiškų skaičiui ir bendram finansavimo dydžiui didelės įtakos turėjo 2020 m. prasidėjusi **pandemija**. Tai rodo tiek bendras paraiškų ir finansavimo dydžio sumažėjimas, tiek atskirų programų duomenų analizė. Pandemija taip pat turėjo įtakos naujų įgyvendinimo formatų atsiradimui: pradėti rengti **nuotoliniai ir hibridiniai renginiai**, kurie dominuoja programoje „Edukacinės stipendijos kino kultūros ir meno kūrėjams“ po 2020 m. Jiems skirtas didžiausias ir finansavimas. Svarbu įvertinti, kaip pandemija lemia mokymosi renginių pobūdį. Mokymai nuotoliniu būdu iš dalies palengvina jų prieinamumą, taip pat leidžia juos rengti esant mobilumo apribojimams, tačiau tuo pačiu apribojamos ir dalyvių galimybės užmegzti fizinį kontaktą, kuris paskatina tinklaveiką, partnerystes ir pan.
- 43,6 proc. „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ programos paraiškų skirta **dalyvavimui A-klasės festivaliuose**, tam skirta 64,9 proc. finansavimo. Čia taip pat svarbu įvertinti, kad dalyvavimas A-klasės festivaliuose tik iš dalies priklauso nuo kino gamintojų (ar filmų platintojų) – norint patekti į A-klasės festivalių programą, reikia pereiti atranką, konkuruojant tarptautiniame kontekste. Svarbu atkreipti dėmesį, kad strategiškai svarbūs (A-klasės) festivaliai vyksta visus metus, kaip ir kvietimas dalyvauti programoje „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“, tačiau šios programos asignavimai limituoti, parama teikiama pirmumo teise, tad kyla rizika, kad dalyvavimas kai kuriuose prioritetiniuose festivaliuose gali būti apribotas / nebūtų remiamas valstybės.
- Didžiausia dalis finansavimo tenka JAV (N = 109,62 tūkst. Eur), Italijoje (N = 52,14 tūkst. Eur) ir Vokietijoje (29,11 tūkst. Eur) vykstantiems projektams. Atotrūkis tarp lėšų, skirtų JAV ir Italijos ar Vokietijos projektams, paaiškinamas tuo, kad pagal vieną iš programų – „„Oskarų“ pretendentų ir Europos kino akademijos

nominantų viešinio kampanijų finansavimas“ JAV per tiriamąjį laikotarpį įvyko 6 iš 7 projektų. Konsultacijose su industrijos atstovais prioritetinėmis šalimis įvardintos Prancūzija ir Vokietija, nes jose labiausiai išvystyta kino industrija, jos aktualios dėl vykstančių renginių, industrijos koncentracijos, bei stiprių tarptautinių žiniasklaidos kanalų. Kiekybinės analizės duomenys atskleidė, kad pagal projektų skaičių, į pirmą ketvertuką patenka tik Prancūzija, o pagal gaunamą finansavimą – Vokietija, tad čia vertėtų ieškoti būdų suaktyvinti šias geografines kryptis.

- Antras prioritetas – Baltijos šalys (Latvija ir Estija), kurios kokybinėje konsultacijoje įvardintos kaip potencialo bendradarbiauti ir koprodukcijai turinčios šalys, tačiau kiekybinės analizės duomenys rodo, kad tik Estija patenka į šešetuką šalių, į kurias vykstama pagal tikslines programas, projektų skaičių ir finansavimą. Tuo tarpu Latvija nepatenka į šalių Top 25 pagal abu rodiklius. Tai paaiškinama tuo, kad Estija yra svarbi kino industrijos šalis – čia vyksta vienas svarbiausių tarptautinių kino renginių – Tarptautinis Talino filmų festivalis, Latvija, esminių kino renginių (įskaitant mokymų) pasiūlyti negali. Bendradarbiavimas su šiomis šalimis skatinamas per trišalius LKC inicijuojamus bendradarbiavimo projektus (pvz., „Baltijos šalių kino dienos“, bendri Baltijos šalių pristatymai įvairiuose kino renginiuose ir t.t).
- Konsultacijų metu, kaip rinkos, su kuriomis vertėtų dirbti aktyviau, nurodytos Jungtinė Karalystė, JAV, Skandinavijos šalys. Vertinant kiekybinės analizės duomenis, matoma, kad JAV yra antroje vietoje pagal įgyvendinamų projektų skaičių, o pagal skiriamą finansavimą – pirmoje. Visgi konsultacijų metu išaiškėjęs neatitikimas rodo, kad tikslinių programų poveikis Lietuvos kino industrijai nėra pakankamas ir / arba reikšmingas. Tuo tarpu, tiek remiantis kiekybinių konsultacijų duomenimis, tiek kokybine apklausa, rekomenduotina ieškoti galimybių suaktyvinti geografines kryptis į Jungtinę Karalystę ir Skandinavijos šalis.
- Šiuo metu tikslinėse kino sklaidos užsienyje programose gali dalyvauti tik kino kūrėjai ir gamintojai. Tikslinės kino kultūros sklaidos priemonės turėtų būti orientuotos į skirtingų kino industrijos sektoriaus atstovus, kaip kino rodytojus, platintojus, kino kuratorius ir t.t. Vertinant visas LKC vykdomas tikslines sklaidos priemones, matoma skirtis tarp tikslų, kurių siekia institucijos, ir kino profesionalų poreikio, kuriems be žinomumo didinimo, kuris aktualus ir institucijoms, itin svarbus tarptautinių sklaidos kanalų ir partnerių tinklo didinimas, koprodukcijų kūrimas ir kompetencijų kėlimas. Dabartinės priemonės tą numato, tačiau įvairių kino sektoriaus atstovų dalyvavimas leistų šių tikslų siekti efektyviau ir kryptingiau.
- Šiuo metu tikslinės LKC kino sklaidos užsienyje priemonės yra skirtos trimis veiklų kategorijoms: dalyvavimui įvairiuose kino renginiuose užsienyje (festivaliuose, (autonomiškuose) industrijos renginiuose ir t.t.), kvalifikacijos kėlimo veikloms ir apdovanojimams (dalyvavimo juose paskatinimui). Tuo tarpu, kokybinėse konsultacijose išryškėjo poreikis ir kitokių veiklų finansavimui: strateginiam finansavimui veikloms užsienyje, auditorijų plėtrai, bei kultūrinių ir ekonominių ryšių su diaspora plėtojimui. Strateginio kino sklaidos užsienyje finansavimo schemos sukūrimas leistų vystyti tvarias veiklas, planuoti kelis metus į priekį, pritraukti rėmėjų, sistemiškiau ir efektyviau pristatyti Lietuvos kiną.
- Svarbu aiškiai reglamentuoti tikslinių programų vertinimo sistemą. Tai padėtų

ne tik tikslingiau nukreipti finansavimą į sklaidos projektus, tačiau ir pareiškėjams į(si)vertinti projekto potencialą. Vertinant duomenis, susiduriama su statistinių duomenų trūkumu, tad rekomenduotina pradėti sistemškai rinkti tikslinių programų duomenis, t. y. sisteminti tiek paraiškose, tiek ataskaitose pateikiamą informaciją. Kino kultūros sklaidos užsienyje poveikiui vertinti ateityje būtini duomenys: pristatomų filmų skaičius, auditorijų, koprodukcijų, veiklų skaičius, finansavimo dydis (įskaitant intensyvumą), renginių formatas, veiklos šalis, viešinimo priemonių apžvalga ir rezultatai. Tikslinių priemonių poveikiui įvertinti turėtų būti renkami kiekybiniai ir kokybiniai duomenys.

- LKC finansavimas turėtų būti nukreipiamas tikslingai į sklaidos projektus, atskiriant juos nuo kultūros atašė veiklų ar LKI vykdomų programų. Turėtų būti siekiama ne tik panaikinti finansavimo dubliavimą, tačiau ir užtikrinti, kad bendroje kultūros sklaidos užsienyje finansavimo sistemoje neliktų „pilkoje zonoje“ liekančių, nors ir svarbių, veiklų, kaip tinklaveikos renginių finansavimas.
- Finansų ribotumas, vertinant tikslines kino kultūros sklaidos programas, išlieka didelė problema: tiek „Filmų sklaidos finansavimas“, tiek „Edukacinės stipendijos kino kūrėjams“ programos vykdomos visus metus, tačiau kyla grėsmė, kad finansavimo programos gali būti išsemtos anksčiau nei baigiasi kvietimų į šias programas terminai.

5 LIETUVOS KULTŪROS
INSTITUTO VYKDOMŲ
TIKSLINIŲ KULTŪROS
SKLAIDOS UŽSIENYJE
PRIEMONIŲ DUOMENŲ
ANALIZĖ

Lietuvos kultūros institutas (toliau – LKI) – 2008 m. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos įsteigta biudžetinė įstaiga, kurios paskirtis įgyvendinti nacionalinės kultūros sklaidos užsienyje politiką³⁷. **LKI tikslas** – nuosekliai stiprinti Lietuvos kultūros vaidmenį pasaulyje, plečiant Lietuvos meno kūrėjų ir kultūros srities specialistų tarptautinio bendradarbiavimo galimybes ir jų įsitinklinimą, skatinant tikslingą nacionalinės kultūros sklaidą užsienyje ir inicijuojant kultūros mainus.

5.1 LIETUVOS KULTŪROS INSTITUTO VEIKLOS ORGANIZAVIMAS IR FINANSAVIMAS³⁸

Nuo 2023 m. sausio 1 d. Institutui bus suteikti viešojo administravimo įgaliojimai – įgyvendinti nacionalinės kultūros sklaidos užsienyje politiką, priimant administracinius sprendimus dėl nacionalinės kultūros sklaidos užsienyje, išskyrus kino sritį, finansavimo³⁹. Jo organizacinė forma keičiama į biudžetinę įstaigą – Lietuvos kultūros institutą prie Kultūros ministerijos. Instituto organizacinė forma keičiama siekiant įgyvendinti 2021–2030 m. Nacionalinio pažangos plano uždavinį „Gerinti sąlygas kuriantiems Lietuvoje ir didinti Lietuvos kultūros sklaidą užsienyje“ ir spręsti 2021–2030 m. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos kultūros ir kūrybingumo programoje nustatytą poreikį sukurti tolygią ir tvarią kūrybinių pajėgumų stiprinimo konkuruoti tarptautiniu mastu sistemą. Pertvarka siekiama, kad papildomus įgaliojimus įgijęs Institutas padėtų kryptingiau ir efektyviau įgyvendinti nacionalinės kultūros sklaidą užsienyje, vadovaujantis tarptautinių projektų kokybės vertinimo kriterijais, užtikrinti kultūros pristatymų kokybę tarptautiniame kontekste, ne tik juos finansuojant, bet ir prisidedant prie jų įgyvendinimo, taip pat ir komunikacijos veiksmų.

LKI funkcijos⁴⁰:

- skiria valstybinį finansavimą nacionalinės kultūros sklaidai užsienyje, išskyrus kino sritį, kontroliuoja jo naudojimą ir atsiskaitymą už jį;
- koordinuoja ir organizuoja kuruojamas Lietuvos kultūros pristatymo programas užsienio valstybėse, išskyrus kino sritį;
- teikia konsultacijas ir praktinę pagalbą Lietuvos meno kūrėjams ir kultūros srities specialistams, vykdančioms nacionalinės kultūros sklaidą užsienyje;
- koordinuoja kultūros atašė veiklos programų įgyvendinimą, bendradarbiauja jas sudarant ir įgyvendinant;
- organizuoja tarptautinės tinklaveikos renginius, Lietuvos ir užsienio valstybių kultūros srities specialistų vizitus, vykdo vizitų programas;
- organizuoja informacinius renginius, teikia konsultacijas ir praktinę pagalbą nacionalinės literatūros vertėjams į užsienio kalbas, Lietuvos ir užsienio leidėjams;

37. Kol kas galiojanti LKI nuostatų redakcija yra patvirtinta 2019-07-24, tačiau vadovaujantis LR Vyriausybės nutarimu dėl Instituto organizacinės formos pakeitimo (2022-05-25 Nr. 557), čia ir toliau bus aptariama naujoji LKI nuostatų redakcija (KM įsakymo projektas dėl Lietuvos kultūros instituto nuostatų ir administracijos struktūros patvirtinimo 2022-05-19 Reg. Nr. 22-2626(3)).

38. Žr. išnašą 1.

39. LR Vyriausybės 2022-05-25 nutarimas Nr. 557.

40. Žr. išnašą 1.

- konsultuoja Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės nacionalinės kultūros sklaidos užsienyje klausimais, dalyvauja įgyvendinant kultūrinės diplomatijos projektus užsienyje;
- rengia ir tarptautiniu mastu skelbia informaciją apie Lietuvos kultūrą;
- renka, skelbia ir teikia statistinę informaciją, susijusią su nacionalinės kultūros sklaida užsienyje;
- koordinuoja Lietuvos dalyvavimą Europos Sąjungos ir tarptautinių organizacijų kultūros srities programose, teikia konsultacijas, organizuoja informacinius renginius, vykdo projektus;
- vykdo kitas teisės aktų nustatytas funkcijas.

Instituto valdyme patariamojo balso teise dalyvauja Instituto taryba⁴¹. Remiantis įstatymo projektu „dėl Instituto nuostatų ir administracijos struktūros pakeitimo“, turėtų keistis Instituto tarybos sudėtis ir kompetencijos:

- Nuo 11 iki 9 sumažėja narių skaičius: Kultūros ministerijos ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos atstovai (po 2), Ekonomikos ir inovacijų ministerijos atstovas (1), Vyriausybės kanceliarijos atstovas (1) ir Lietuvos meno kūrėjai, kultūros srities specialistai, kultūros organizacijų atstovai, aktyviai įgyvendinantys nacionalinės kultūros sklaidą užsienyje, deleguojami Instituto direktoriaus (3 asmenys). (Palyginimui: pagal dabar galiojančius nuostatus, tarybą sudaro Kultūros ministro deleguojami nariai (5) ir Instituto deleguojami nariai (5).)
- Praplečiamos kompetencijos: taryba svarstys ir teiks išvadas ir siūlymus dėl Instituto veiklos kryptių ir funkcijų įgyvendinimo, nacionalinės kultūros sklaidos užsienyje ir kultūrinės diplomatijos turinio organizacinių ir finansinių šaltinių paieškos klausimų.

Pagal naujuosius nuostatus, Institutas finansuojamas iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pagal Kultūros ministerijos patvirtintą sąmatą, tam gali būti naudojamos ir kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos lėšos. Pagal naujuosius nuostatus, Instituto lėšas sudarys: valstybės biudžeto lėšos, Europos Sąjungos biudžeto lėšos, fizinių ir juridinių asmenų parama, kitos teisėtai gautos lėšos.

5.2 LIETUVOS KULTŪROS INSTITUTO TIKSLINIŲ KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ PRISTATYMAS

Institutas vykdo šias tikslines Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje programas:

□ Kompleksiniai Lietuvos kultūros pristatymo projektai;

□ Vizitų programa;

□ Vertimų skatinimo programa.

41. Žr. išnašą 1.

Programos pavadinimas

Aprašymas

Kompleksiniai Lietuvos kultūros pristatymo projektai

Institutas rengia ir koordinuoja kompleksinius Lietuvos profesionalios kultūros pristatymus užsienio valstybėse. Jie įgyvendinami bendradarbiaujant su kultūros atašė, Lietuvos ir užsienio kultūros institucijomis.
Kompleksiniai Lietuvos kultūros pristatymo projektai planuojami kaip prioritetinės Instituto veiklos.

Vizitų programa

Finansavimo objektas:

- Tikslas – sujungti užsienio šiuolaikinio meno kuratorius, festivalių bei rezidencijų atstovus, kultūros apžvalgininkus, leidėjus su Lietuvos kūrėjais, institucijomis ir kuratoriais, suteikiant galimybę užsienio ekspertams susipažinti su Lietuvos menų scena, o Lietuvos kultūros profesionalams – sužinoti apie kitas meno vadybos, kuratorystės praktikas, dalytis idėjomis, įgyti naujų partnerysčių.
- Ji skirta pristatyti ir populiarinti Lietuvos kultūrą užsienyje, stiprinti Lietuvos menininkų ir srities profesionalų įsitvirtinimą tarptautiniuose tinkluose, skatinti globalų bendradarbiavimą.

Priemonės skirta:

- aktyviai veikiantiems ir sprendimus priimantiems įvairių kultūros ir profesionaliojo meno sričių užsienio ekspertams (kuratoriams, organizacijų, kultūros renginių, festivalių atstovams, prodiuseriams, leidėjams ir kt.).
- taip pat, Lietuvos menininkams, kurie savo kūrybos portfolio gali pateikti Institutui įtraukti į kaupiamą kontaktų bazę. Menininko kūrybai atitikus atvykstančiųjų interesus, jis / ji būtų pakviestas susitikti su Vizitų programoje dalyvaujančiais ir į Lietuvą atvykstančiais ekspertais.

Vizitai inicijuojami užmezgant kontaktus su programoje dalyvaujančiais įvairių kultūros ir profesionaliojo meno sričių ekspertais iš užsienio institucijų:

- Institutas stebi ir analizuoja užsienio kultūros lauką prieš Lietuvos kultūros pristatymo projektų įgyvendinimą ir kaupia kontaktų bazę;
- konkrečioje užsienio valstybėje paskirto Lietuvos kultūros atašė iniciatyva;
- partnerių – Lietuvos ir užsienio kultūros organizacijų – patarimu.

Programos vykdymo būdai:

- organizuojami grupiniai vizitai: sudarytai konkrečios srities ekspertų grupei parenkamas vizito laikas, kuris derinamas pagal svarbiausius meno renginius Lietuvoje (pvz., festivaliai, bienalės-trienalės, mugės, literatūros festivaliai ir kt.), suplanuojama Lietuvos menininkų kūrybos „vitrina“ (kūrinių peržiūros, susitikimai su kūrėjais, vertintojais ir renginių organizatoriais);
- organizuojami individualūs vizitai – pagal poreikį rengiami individualūs arba grupiniai 3-4 dienų trukmės vizitai. Sudaroma individuali vizito programa pagal iš anksto ištirtą poreikį, atsižvelgiant į eksperto pageidavimus. Jos planuojamos kaip studijiniai vizitai, kuriuos sudaro susitikimai su menininkais jų kūrybinėse erdvėse, parodų, spektaklių, kitų renginių lankymas;
- konsultuojami savarankiškai atvykstantys ekspertai. Jų metu ekspertams teikiama informacija apie Lietuvos kultūrą ir profesionalųjį meną, tarpininkaujama supažindinant su konkrečiais kultūros ir profesionaliojo meno atstovais.

Vertimų skatinimo programa

Finansavimo objektas:

- Programos tikslas – prisidėti prie Lietuvos literatūros sklaidos užsienyje.

Programos pavadinimas

Aprašymas

- Programa skatinamas grožinės ir negrožinės literatūros, vaikų ir jaunimo literatūros, poezijos, dramaturgijos, taip pat kitų reikšmingų tekstų (knygų, leidinių) vertimas ir leidyba.
- Vykdomi konkursai:
 - 2 Vertimo skatinimo konkursai: 1) Knygų vertimo skatinimo konkursas ir (2) Iliustruotų knygų (paveikslėlių knygų ir grafinių romanų) skatinimo konkursas;
 - Bandomųjų vertimų skatinimo konkursas.

Potencialūs tiekėjai:

- Vertimo skatinimo konkurse pirmenybė teikiama užsienio leidėjams, ketinantiems išleisti lietuvių (arba su Lietuva susijusio) autoriaus (-ių) didesnės apimties teksto (knygos, leidinio) vertimą į užsienio kalbą. Čia gali dalyvauti ir Lietuvos leidėjai – jie privalo pateikti išsamią motyvaciją bei preliminarų knygos platinimo užsienio šalyse planą.
- Bandomųjų vertimų skatinimo konkurse gali dalyvauti Lietuvoje arba užsienyje gyvenantys vertėjai, rašytojai ir leidėjai.

Finansavimas:

- Aplikuojama teikiant nustatytos formos paraišką.
- Vykdomi du vertimo skatinimo konkursai.
- Knygų vertimo skatinimo konkurse gali būti padengta iki 100% vertimo išlaidų.
- Iliustruotų knygų (paveikslėlių knygų ir grafinių romanų) skatinimo konkurse programa gali padengti iki 100 % vertimo išlaidų ir papildomas leidybos išlaidas: autorių teisių įsigijimo, iliustracijų, redagavimo, dizaino, spaudos ir pan. (iki 1000 Eur)
- Bandomųjų vertimų skatinimo konkurse finansuojama iki 100% vertimo išlaidų.

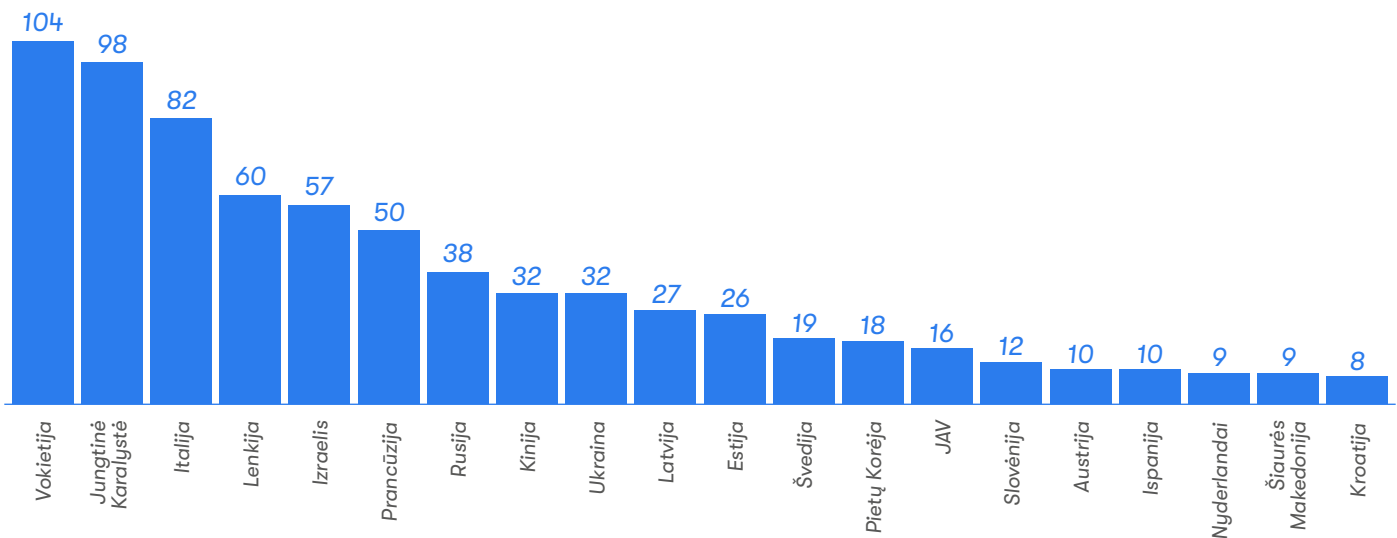
Terminai:

Paraiškos priimamos 2 kartus per metus – iki balandžio 1 d. ir iki spalio 1 d. (imtinai).

Lentelė 17. LKI tikslinės priemonės. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKI informacija.

5.3 TIKSLINIŲ LIETUVOS KULTŪROS INSTITUTO VYKDOMŲ PRIEMONIŲ DUOMENŲ SUVESTINĖ

Pagal visas tris tikslines programas iš viso sklaida vykdyta 54 šalyse. Per visą laikotarpį populiariausios šalys: Vokietija (N = 104), Jungtinė Karalystė (N = 98), Italija (N = 82).

Pav. 17. Šalys pagal projektų skaičių, visos tikslinės programos.

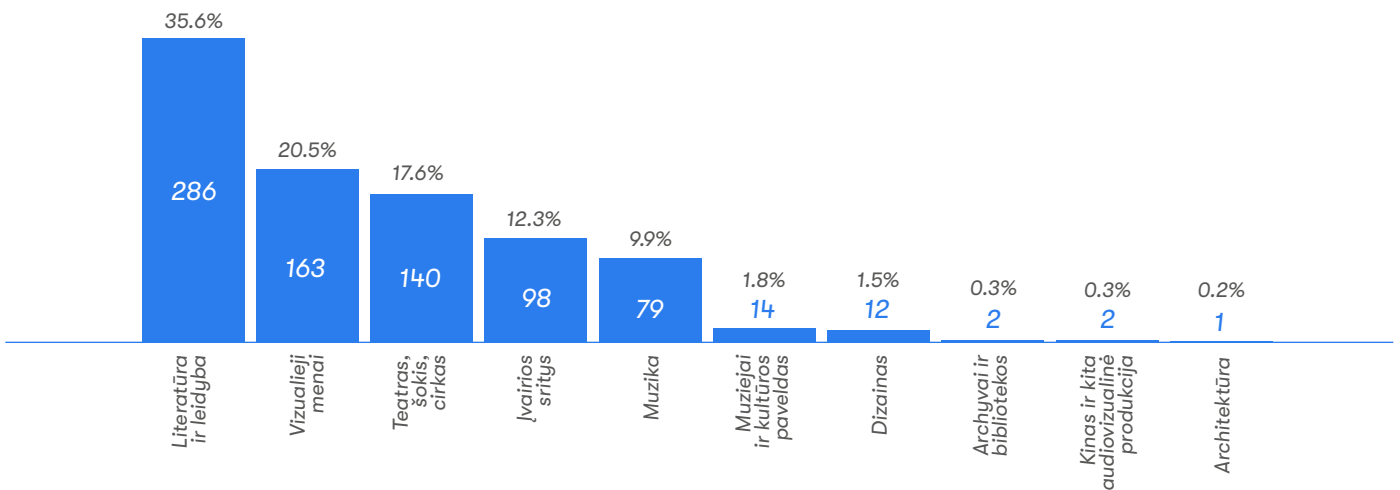
Vertinant populiariausias šalis regionuose ES ir EEE šalys (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) projektai daugiausia vykdyti Vokietijoje (N = 104), Italijoje (N = 82), Prancūzijoje (N = 50). Tautų Sandraugos šalyse ir JAV – Jungtinėje Karalystėje (98), JAV (16), Kanadoje (1). Kaimyninėse šalyse - Lenkijoje (60), Latvijoje (27), Estijoje (18).

Regionas (projektų skaičius)	Populiariausios šalys regione (projektų skaičius tame regione)	Vyraujančių renginių pobūdis (projektų dalis regione)
ES ir EEE šalys (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) (319)	Vokietija (104), Italija (82), Prancūzija (50)	Literatūra ir leidyba (28,5 proc.), Vizualieji menai (20,4 proc.), Įvairios sritys (20,1 proc.)
Tautų Sandraugos šalys ir JAV (115)	Jungtinė Karalystė (98), JAV (16), Kanada (1)	Literatūra ir leidyba (55,7 proc.), Vizualieji menai (24,3 proc.), Teatras, šokis, cirkas & Muzika (8,7 proc.)
Kaimyninės šalys (105)	Lenkija (60), Latvija (27), Estija (18)	Literatūra ir leidyba (43,8 proc.), Teatras, šokis, cirkas (19 proc.), Muzika (15,2 proc.)
Rytų partnerystės šalys (81)	Rusija (38), Ukraina (32), Baltarusija (3)	Literatūra ir leidyba (45,7 proc.), Vizualieji menai (21 proc.), Teatras, šokis, cirkas & Muzika (12,3 proc.)
Artimieji Rytai (63)	Izraelis (57), Turkija (4), JAE & Libanas (po 1)	Įvairios sritys (34,9 proc.), Vizualieji menai (23,8 proc.), Literatūra ir leidyba (17,5 proc.)
Azija (58)	Kinija (32), P. Korėja (18), Japonija (3)	Teatras, šokis, cirkas (37,9 proc.), Literatūra ir leidyba (24,1 proc.), Vizualieji menai (20,7 proc.)
Šiaurės šalys (35)	Švedija (19), Suomija (7), Norvegija (5)	Vizualieji menai (37,1 proc.), Teatras, šokis, cirkas (31,4), Muzika (20 proc.)

Regionas (projektų skaičius)	Populiariausios šalys regione (projektų skaičius tame regione)	Vyraujančių renginių pobūdis (projektų dalis regione)
Vakarų Balkanų šalys (16)	Š. Makedonija (9), Albanija & Serbija (po 3), Bosnija Hercegovina (1)	Literatūra ir leidyba (87,5 proc.), Muzika (12,5 proc.)
Lotynų Amerika (2)	Brazilija (2)	Literatūra ir leidyba (100 proc.)

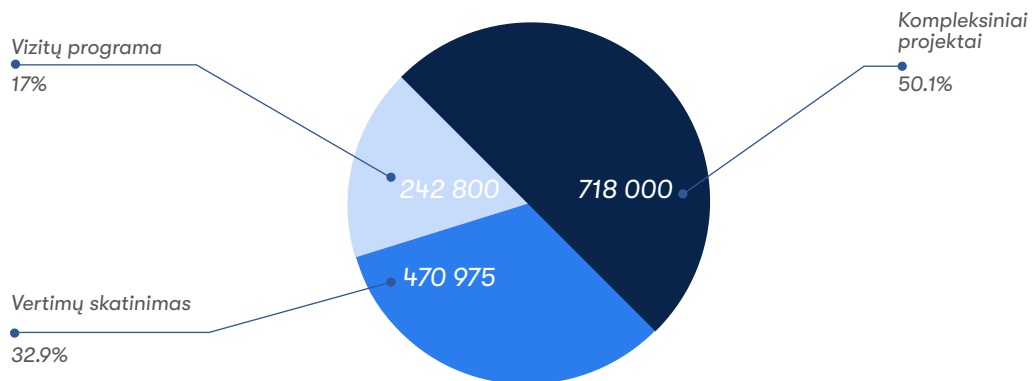
Lentelė 18. Populiariausios šalys ir vyraujančios kultūros ir meno sritys pagal regionus. Šaltinis: Parengta autorių pagal LKI duomenis

Vertinant visas tris tikslines priemones, vyraujančios meno sritys yra: Literatūra ir leidyba (36,6 proc.), Vizualieji menai (20,5 proc.), Teatras, šokis, cirkas (17,6 proc.).

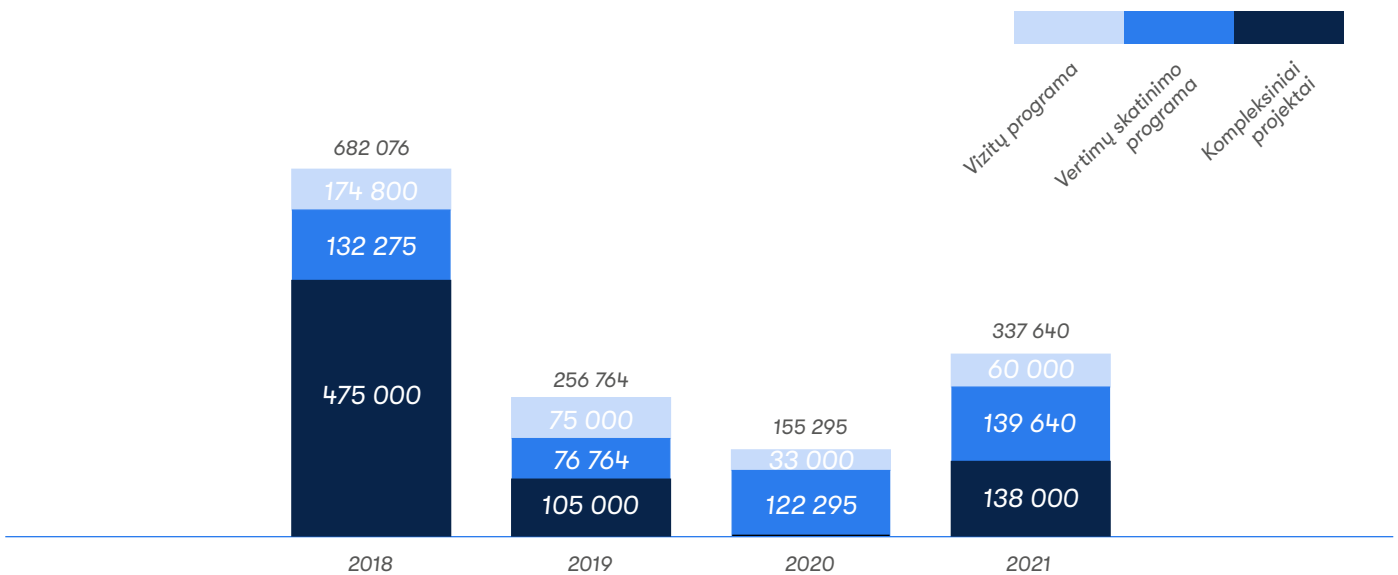
Pav. 18. Kultūros ir meno sričių pasiskirstymas, visos tikslinės priemonės. Šaltinis: Parengta autorių pagal LKI duomenis.

Tikslinėms priemonėms 2018–2021 m. iš viso skirta 1 431 775 Eur., pagal jas finansuoti 1237 projektai. 50,1 proc. teko priemonei „Kompleksiniai Lietuvos kultūros pristatymo projektai“ (N = 718000 Eur), 32,9 proc. – „Vertimų skatinimo programai“ (N = 470975), 17 proc. – „Vizitų programai“ (N = 242800 Eur).

Pav. 19. Tikslinių priemonių lėšų dalis, 2018–2021 m. Šaltinis: Parengta autorių pagal LKI duomenis.

Analizuojant trijų priemonių duomenis pamečiui, išsiskiria 2018 m., kada skirtas dvigubai didesnis finansavimas nei ateinančius tris metus. Tą lėmė 2018 m. vykdyta „Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui“ programa.

Pav. 20. Tikslinių programų lėšų pasiskirstymas pamečiui. Šaltinis: Parengta autorių pagal LKI duomenis.

5.4 PRIEMONĖ „KOMPLEKSINIAI LIETUVOS KULTŪROS PRISTATYMO PROJEKTAI“

Kompleksinius Lietuvos profesionalios kultūros pristatymus užsienio valstybėse rengia ir koordinuoja Lietuvos kultūros institutas. Šių projektų įgyvendinimą dažniausiai inicijuoja kultūros atašė; taip pat prie organizavimo prisideda ir Lietuvos bei užsienio kultūros organizacijos. Per tiriamąjį laikotarpį iš viso suplanuoti 6 kompleksiniai Lietuvos kultūros pristatymo projektai: Jungtinėje Karalystėje, Italijoje, Lenkijoje, Izraelyje, ir Vokietijoje. Kinijoje planuotas projektas dėl Covid-19 pandemijos neįvyko.

Metai	Pavadinimas	Regionas	Šalis	Dalyviai iš LT	Vyraujanti kultūros ir meno sritis	Renginių skaičius	Lėšos, tūkst. Eur
2018	Lietuvos literatūros ir leidybos pristatymas kartu su Latvija ir Estija Londono knygų mugės 2018 programoje „Baltic Countries Market Focus“	Tautų sandraugos šalys ir JAV	Jungtinė Karalystė	40	Literatūra ir leidyba	35	300
2018	Lietuvos menų festivalis Romoje „Flux“	ES ir EEE šalys (be kaimyninių)	Italija	103	Įvairios sritys	20	175

Metai	Pavadinimas	Regionas	Šalis	Dalyviai iš LT	Vyraujanti kultūros ir meno sritis	Renginių skaičius	Lėšos, tūkst. Eur
		ir Šiaurės šalių)					
2019	Lietuvos kultūros festivalis „Lietuviškas pasakojimas. Kultūros festivalis Tel Avive 2019“	Artimieji Rytai	Izraelis	88	Įvairios sritys	22	95
2019	Lietuvos renginių programa „Litewski focus“ tarptautiniame muzikos festivalyje „Wschód Kultur – Inne Brzmienia“ Liubline	Kaimyninės šalys	Lenkija	26	Įvairios sritys	19	10
2020	Lietuvos kultūros savaitė Kinijos tarptautiniame Šanchajaus menų festivalyje 2020				nejvyko		
2021	Lietuvos kultūros sezonas „Be distancijos: Lietuvos kultūra Bavarijoje 2021“	ES ir EEE šalys (be kaimyninių ir Šiaurės šalių)	Vokietija	83	Įvairios sritys	26	138

Lentelė 19. 2018–2021 m. vykdytų kompleksinių Lietuvos kultūros pristatymo projektų apžvalga. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKI duomenimis

Bendrai 5 projektams įgyvendinti skirta 718 tūkst. Eur. Didžiausia dalis lėšų buvo skirta 2018 m., kada įgyvendinami Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui skirti projektai. 2018 m. projektų lėšos sudaro 66,2 proc. (475 tūkst. Eur). Tuo tarpu, dėl Covid-19 pandemijos, 2020 m. pagal šią priemonę suplanuotas projektas buvo atšauktas, tad lėšos nėra nurodytos.

Vertinant šios priemonės kuriamą poveikį pasitelkiamos LKI ataskaitos, taip pat viešai institucijų, partnerių organizacijų tinklapiuose ir žiniasklaidoje prieinama informacija. Pasitelkiami visi 2018 m. – 2021 m. įgyvendinti projektai, išskyrus Lietuvos literatūros ir leidybos pristatymą kartu su Latvija ir Estija Londono knygų mugės 2018 m. programoje „Baltic Countries Market Focus“, kuris vertinamas kitų knygų mugių kontekste (Skyriuje „5.7. Lietuvos leidybos ir literatūros pristatymas tarptautinėse knygų mugėse“), bei Lietuvos kultūros savaitę Kinijos tarptautiniame Šanchajaus menų festivalyje 2020 m., kuri dėl pandemijos buvo atšaukta.

Kaip nurodo pats priemonės pavadinimas kompleksiniai projektai siekia kurti poveikį

skirtingoms kultūros ir meno sritims, derinant jį su ekonomine ir diplomatine veikla. Keturiuose kompleksiniuose projektuose pristatomos įvairios kultūros ir meno sritys, ir tik vienas skirtas konkrečiai, tačiau skirtingus kultūrinius ir ekonominius aspektus apimančiai – literatūros ir leidybos – sričiai. Programos projektų kompleksiskumą papildo ir renginių formatų įvairovė. Iš viso surengti 122 renginiai, kuriuos galima kategorizuoti į 14 skirtingų formatų: koncertus, parodas, performansus, kino peržiūras, skaitymus, diskusijas, pristatymus, susitikimus, kūrybines dirbtuves, rezidencijas, seminarus, šokio ir teatro spektaklius.

Diplomatinės vertės ir tarpkultūrinis dialogas

Projektų kompleksiskumas pasireiškia ir diplomatinį verčių plėtojimu. Analizuojant visų keturių kompleksinių projektų renginių programas pastebima, jog tiesiogiai diplomatiniai ryšiai nebuvo plėtojami, o labiau pasireiškė kultūrinių ryšių, kaip sąlygų tarpkultūriniam pažinimui, kūrimui. Pavyzdžiui, renginių ir jų formatų įvairovė kultūros festivalyje Tel Avive, ir specialiai projektui sukurtas vizualinis identitetas, padėjo izraeliečiams atpažinti ir pažinti Lietuvą kaip kultūros ir šiuolaikinio meno šalį, tokią, kokios iki šiol, tikėtina, jie jos dar nebuvo atradę. Vizualinio stiliaus koncepcija siekė sujungti dviejų šalių – Lietuvos ir Izraelio – skirtumus ir perteikti jų sąveiką. Tokiu būdu į vieną kūrinį susipynė skirtingų kalbų rašmenys ir iliustracijos, vaizduojančios kultūros renginių žiūrovų patiriamas emocijas (Pav. 21).

Pav. 21. Lietuvos kultūros festivalio „Lietuviškas pasakojimas. Kultūros festivalis Tel Avive 2019“ (Izraelis, Tel Avinas) vizualinio stiliaus koncepcija. Studijos „Godspeed Branding“ nuotrauka. Šaltinis: LKI tinklapis: <https://lithuanianculture.lt/kulturos-nau>

Diplomatiniai tikslai įgyvendinami ir tokiomis formomis kaip Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės ir Italijos Respublikos Prezidento Sergio Mattarella'os globojamas festivalis Romoje „Flux“, skirtas pažymėti Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį. 2018 m., kai vyko šis festivalis, simbolizavo slenkstį į naują šimtmetį ir tai suteikė progą pristatyti šiandieninės Lietuvos modernumą ir kūrybiškumą bei ateities vizijas Italijos publikai, o šalies vadovų įsitraukimas padėjo stiprinti ir diplomatinius ryšius. Istorinė šalių dialogo proga buvo pasitelkta ir organizuojant Lietuvos renginių programą „Litewski focus“ tarptautiniame muzikos festivalyje „Wschód Kultury – Inne Brzmienia“, Liubline. 2019-ieji, kai buvo minimos 450-osios Liublino unijos metinės. Tai buvo puiki proga pristatyti Lietuvą ir atrasti ją iš naujo, atskleidžiant šiuolaikinės kultūros vertes. Taip gimė atviras kultūros festivalis, kuriame dėmesys skiriamas ne tik muzikiniams pasirodymams, bet ir tarpkultūrinį dialogą mezgančiai literatūrai, vaizduojamiesiems menams, kinui, tarpusavio supratimą skatinančioms diskusijoms, leidžiančioms lenkų auditorijoms susidomėti ir tyrinėti Lietuvos kultūrą.

Kūrėjų mobilumas ir partnerystės su stipriomis užsienio organizacijomis

Svarbus poveikio elementas yra projekto metu įgyvendinamos partnerystės. Analizuojamuose projektuose dalyvavo 340 įvairių meno sričių profesionalų iš Lietuvos, sukurtas bendradarbiavimas su stipriomis užsienio organizacijomis:

1. Lietuvos menų festivalis „Flux“ įgyvendinamas kartu su trimis itin solidžiomis Romos kultūros institucijomis: daugiau nei milijoną lankytojų kasmet pritraukiančiu daugiafunkciniu kultūros centru „Auditorium – Parco della Musica“, Nacionaliniu XXI a. menų muziejumi „MAXXI“ ir vienu seniausių teatru „Teatro di Roma“. Visos trys institucijos pirmą kartą savo veiklos istorijoje susivienijo bendram projektui.
2. Lietuvos kultūros festivalio „Lietuviškas pasakojimas“ partneriais Izraelyje buvo Beit Bialik memorialinis muziejus, Felicja Blumental tarptautinis muzikos festivalis, Tel Avivo meno muziejus, muzikos klubai TEDER ir ALPHABET, Suzanne Dellal šokio centras.
3. Lietuvos renginių programa „Litewski focus“ Liubline parengta glaudžiai bendradarbiaujant su festivalio organizatoriumi „Warsztaty kultury“, kurio atstovai lankėsi Lietuvoje ir pasirinko jų manymu geriausiai šiuolaikinę Lietuvos kultūrą atspindinčius atlikėjus ir kūrėjus.
4. Lietuvos kultūros sezonas „Be distancijos: Lietuvos kultūra Bavarijoje 2021“ įgyvendintas su 15 partnerių institucijų Miuncheno, Augsburgo, Niurnbergo, Viurcburgo ir Blaibacho miestuose, su tokiomis stipriomis Bavarijos organizacijomis, kaip Bavarijos radijo simfoninis orkestras, Miuncheno modernaus ir šiuolaikinio meno muziejus „Haus der Kunst“, Miuncheno kamerinis orkestras, „Residenz“ teatras, literatūros organizacijos „Literaturhaus Munich“ ir „Lyrik Kabinett“, Blaibacho koncertų salė ir kt.

Šias partnerystes inicijavo ar padėjo pritraukti užsienio šalių, kuriose vyko projektai, kultūros atašė. Prie projektų taip pat prisidėjo šalyse veikiančios Lietuvos Respublikos ambasados, dalį projektų iš dalies finansavo Lietuvos kultūros taryba. Prie projektų įgyvendinimo taip pat prisidėjo sritiniai partneriai Lietuvoje, tokie kaip Lietuvos kino centras, Lietuvos fotomenininkų sąjunga, Lietuvos šokio informacijos centras ir kt.

Užsienio auditorijų pritraukimas ir viešinimas užsienio žiniasklaidoje

Kompleksinių projektų renginiai ir veiklos buvo viešinamos skirtingais Lietuvos ir užsienio sklaidos kanalais ir iš viso pritraukė 44 720 lankytojų. Skirtingą lankytojų skaičių lėmė ir skirtinga projektų trukmė. Jie vyko nuo kelių dienų („Litewski focus“), savaitės („Flux“), kelių mėnesių („Lietuviškas pasakojimas“), ar iki pusės metų („Be distancijos“):

- Lietuvos kultūros sezonas „Be distancijos: Lietuvos kultūra Bavarijoje 2021“ - 24 420 lankytojų.
Viešųjų ryšių kampanijai Vokietijoje įgyvendinti pasamdytas profesionalus atstovas spaudai, kuris projekto laikotarpiu išplatino 20 pranešimų žiniasklaidai, palaikė ryšius su žurnalistais, koordinavo bendrus veiksmus su projekto partnerių komunikacijos atstovais. Šios pastangos sugeneravo 68 publikacijas Vokietijos spaudoje ir radijo reportažus. Paskelbti 87 įrašai „Facebook“ profilyje, 64 įrašai „Instagram“ profilyje.
Lietuvos menų festivalis Romoje „Flux“ - 9700 lankytojų. Buvo sukurtas festivalio logotipas ir vizualinis stilius, parengti ir išleisti specialūs informaciniai leidiniai. Išleistos 56 publikacijos Italijos dienraščiuose, žurnaluose, portaluose, Romoje organizuota spaudos konferencija, pristatant festivalio programą, bei surengtas Italijos kultūros žurnalistų parengiamasis vizitas Lietuvoje.
- Lietuvos renginių programa „Litewski focus“ tarptautiniame muzikos festivalyje „Wschód Kultury – Inne Brzmienia“ Liubline - 6500 lankytojų. Lietuvos kultūros renginių programa festivalyje buvo viešinama integruotai, kartu su visa festivalio renginių programa. Pasirodė 421 festivalio organizatorių inicijuotas pranešimas tradicinėje Lenkijos žiniasklaidoje. 98 publikacijos buvo skirtos Lietuvos renginių programai „Litewski focus“.
- Lietuvos kultūros festivalis „Lietuviškas pasakojimas. Kultūros festivalis Tel Avive 2019“ - 4100 lankytojų.
Festivalis susilaukė 82 publikacijų Izraelio žiniasklaidoje, bei 80 įrašų soc. medijose. Festivalio vizualinis identitetas konkurse „BalticBest 2019“ kūrybiškumo festivalyje ir apdovanojimuose, kuriuose gali dalyvauti mažosios Europos šalys, įvertintas sidabru - tai sukūrė papildomą Lietuvos kultūros matomumą.

Apibendrinimas

Kompleksiniai Lietuvos kultūros pristatymo projektai turėtų orientuotis į kompleksinio poreikio kūrimą. Šis poveikis turėtų apimti Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcijoje išskiriamas kultūrinės, socialinės, ekonominės bei diplomatines vertes⁴². Kaip atskleidė kokybinė kompleksinių projektų rezultatų analizė, jų kultūrinė vertė kuriama per aukštos kokybės kultūros paslaugas ir produktus, jų sklaidą, menininkų mobilumą ir aukštos kokybės partnerystes su užsienio institucijomis bei organizacijomis. Lietuvos kultūros pristatymo projektų pavyzdžiai rodo, kad tarpsektorinis bendradarbiavimas padeda pritraukti naujas auditorijas ir stiprina Lietuvos žinomumą, svariai prisideda plėtojant kultūrinės tarptautiškumo vertes. Bendradarbiaujant kartu su kultūros atašė ir skirtingu

⁴² Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. JV-977.

šalių partneriais, pateikiamas produktas, atitinkantis užsienio auditorijos poreikius ir aukštus kokybiškos kultūros standartus. Veiklų pristatymas jungiant renginius į teminius festivalius, savaites, sezonus ar programas padeda pasiekti geresnio matomumo kultūros kupinose užsienio rinkose.

Diplomatinė vertė prisidedant prie produktyvių diplomatinių santykių tarp valstybių, užsienio politikos tikslų įgyvendinimo ir saugios tarptautinės aplinkos kūrimo ilgalaikėje perspektyvoje įgyvendinama kiek pasyviau. Ji dažnai sutampa arba daugiausia pasireiškia per socialinės vertės kūrimą, plėtojant tarpkultūrinį dialogą, prisidedant prie Lietuvos, kaip šiuolaikiškos, solidarios, pasirengusios dalyvauti skirtingų kultūrų dialoge, įvaizdžio kūrimo.

5.5 PRIEMONĖ „VIZITŲ PROGRAMA“

Vertinant Vizitų programos poveikį, naudojamosi 2018 - 2021 m. kiekybinių duomenų analize, bei LKI atlikta vizitų programos 2015 m. - 2020 m. rezultatų analize. Svarbu įvardinti, jog vizitų rezultatai dažnai yra ilgalaikiai, tai išryškėjo ir kokybinėse konsultacijose su skirtingų sektorių atstovais. Negalima teigti vienų ar kitų metų rezultatyvumo, kaip galutinio rezultato, nes galimai programos poveikis gali pasijusti vėliau.

Lietuvos kultūros institutas Vizitų programą pradėjo vykdyti 2014 m. Įvairių kultūros ir meno sričių ekspertų – kuratorių, tarptautinių festivalių ir kitų renginių programų sudarytojų, leidėjų, kultūros žurnalistų – individualūs ir grupiniai vizitai planuojami ir įgyvendinami bendradarbiaujant su kultūros atašė, partneriais Lietuvoje ir užsienyje. Vizitų programos tikslas – Lietuvos kultūros ir profesionaliojo meno žinomumo ir tarptautiškumo didinimas. Beveik 50 procentų visų vizitų pasiekė programos tikslą – suteikė galimybes užsienyje pristatyti Lietuvos menininkus ir jų kūrybą, virto ilgalaikėmis kultūros institucijų partnerystėmis⁴³.

Priemonei „Vizitų programa“ tiriamuoju laikotarpiu iš viso skirta 242,8 tūkst. Eur. Vizitų programa iki 2019 m. buvo vykdoma pasitelkiant konkurso būdu iš Lietuvos kultūros tarybos gautas lėšas. Šios lėšos sudarydavo nuo 100 iki 40 proc. viso Vizitų programos biudžeto. Nuo 2020 m. LKI programą vykdo vien tik savo biudžeto lėšomis. Programos biudžetas kinta pagal LKI vykdomos veiklos prioritetus ir finansines galimybes, vidutiniškai programos įgyvendinimui skiriama nuo 40 iki 60 tūkstančių eurų per metus⁴⁴. Vertinant šios priemonės finansavimą pamečiui, 2020 m. matomas ženklus bendrai jai skirtų lėšų sumažėjimas. 2020 m. išsiskiria ir pagal vidutiniškai eksperto vizitui skirtas lėšas – tada suma ženkliai mažesnė (N = 295) nei kitais metais (2018: 519, 2019: 568, 2021: 506). Vis dėlto, 2020 m. atsiradusios virtualios vitrinos, nuotoliniai ir hibridiniai formatai leido mažesniais kaštais pritraukti didesnį ekspertų skaičių nei planuota.

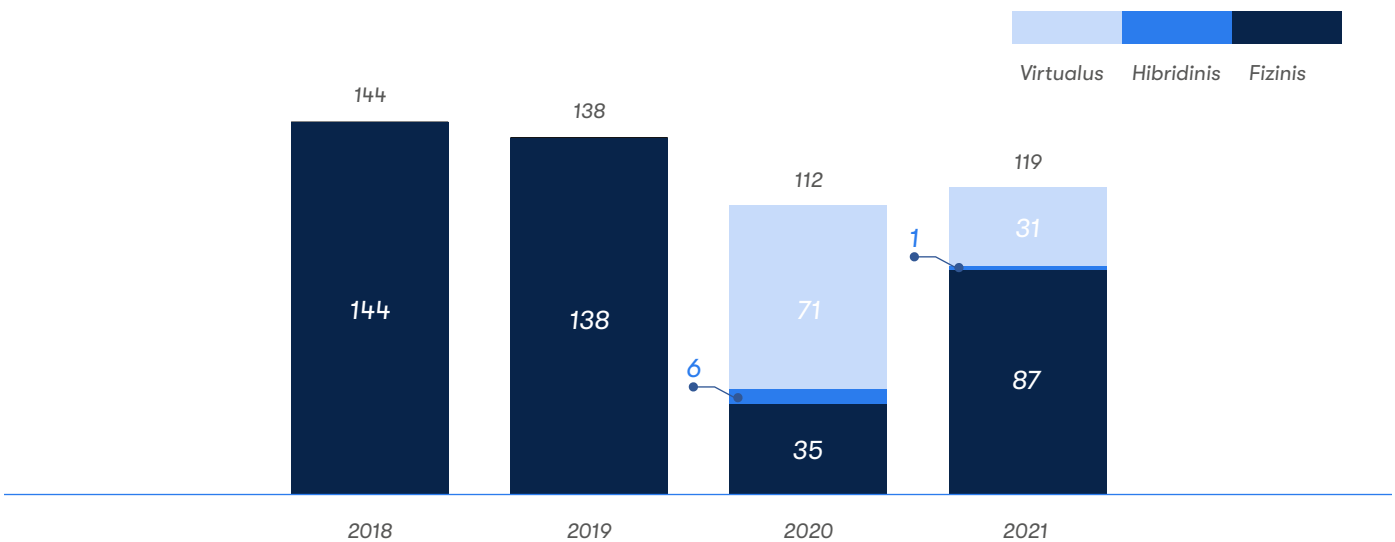
⁴³ Vizitų programos 2015-2020 M. rezultatų analizė atlikta LKI.

⁴⁴ Vizitų programos 2015-2020 M. rezultatų analizė atlikta LKI.

Metai	Planuoti vizitai, vnt.	Įvykusių vizitų skaičius, vnt.	Bendras finansavimas, Eur
2018	25	144	74 800
2019	40	132	75 000
2020	90	112	33 000
2021	100	118	60 000

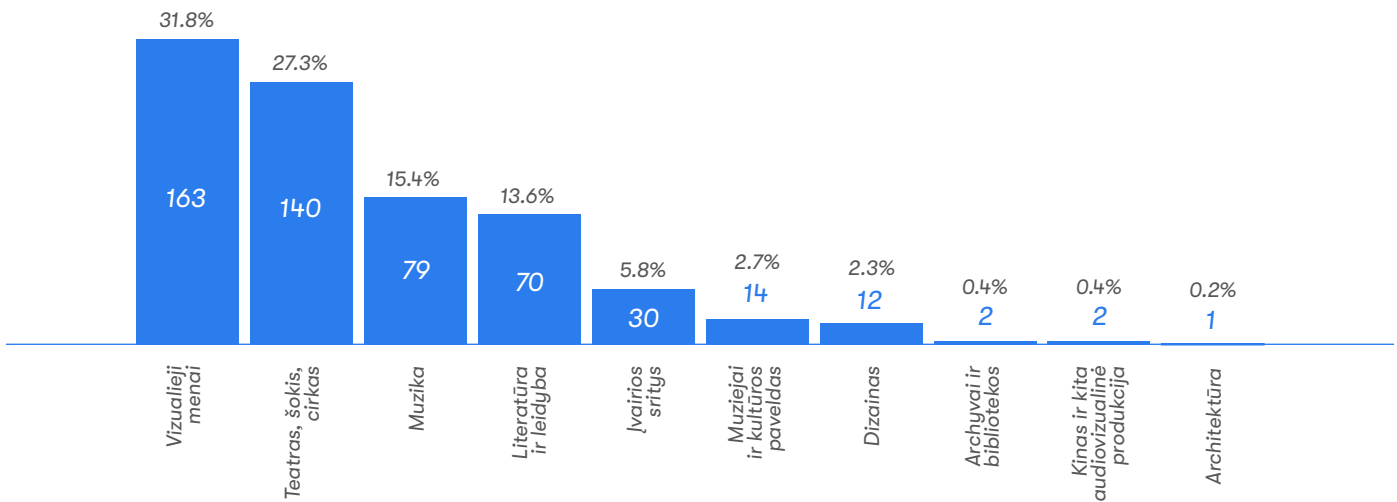
Lentelė 20. Planuotų ir įvykusių vizitų palyginimas pamečiui. Šaltinis: Parengta autorių pagal LKI duomenis.

2018 m. - 2021 m. iš viso suplanuota 513 vizitų, iš kurių įvyko 99 proc. (N = 506). Jų skaičius 2020-2021 m., lyginant su 2018-2019 metais, sumažėjo 18 proc. Tam įtakos turėjo ir dėl pandemijos atsiradę mobilumo apribojimai. Covid-19 pandemija taip pat lėmė, kad 2020-2021 m. atsiranda virtualūs arba hibridiniu būdu rengiami vizitai. 2020 m. šie vizitai vyravo ir sudarė 63,4 proc. (N = 71), o 2021 m. – 26,1 proc. (N = 31). Tuo tarpu, 2018-2019 m. nuotoliniu ar hibridiniu formatais vizitai nebuvo rengiami iš viso.

Pav. 22. Bendras vizitų skaičius, 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKI duomenimis.

Per tiriamąjį laikotarpį pagal priemonę „Vizitų programa“ reprezentuojama 10 meno ir kultūros sričių: Architektūra, Archyvai ir bibliotekos, Dizainas, Įvairios sritys, Kinas ir kita audiovizualinė produkcija, Literatūra ir leidyba, Muziejai ir kultūros paveldas, Muzika, Teatras, šokis, cirkas bei Vizualieji menai. Dominuojančios sritys yra Vizualieji menai (31,8 proc., N = 163), Teatras, šokis ir cirkas (27,3 proc., N = 140), Muzika (15,4 proc., N = 79), Literatūra ir leidyba (13,6 proc., N = 70).

Pav. 23. Reprezentuojamų meno ir kultūros sričių dalis, 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKI duomenimis.

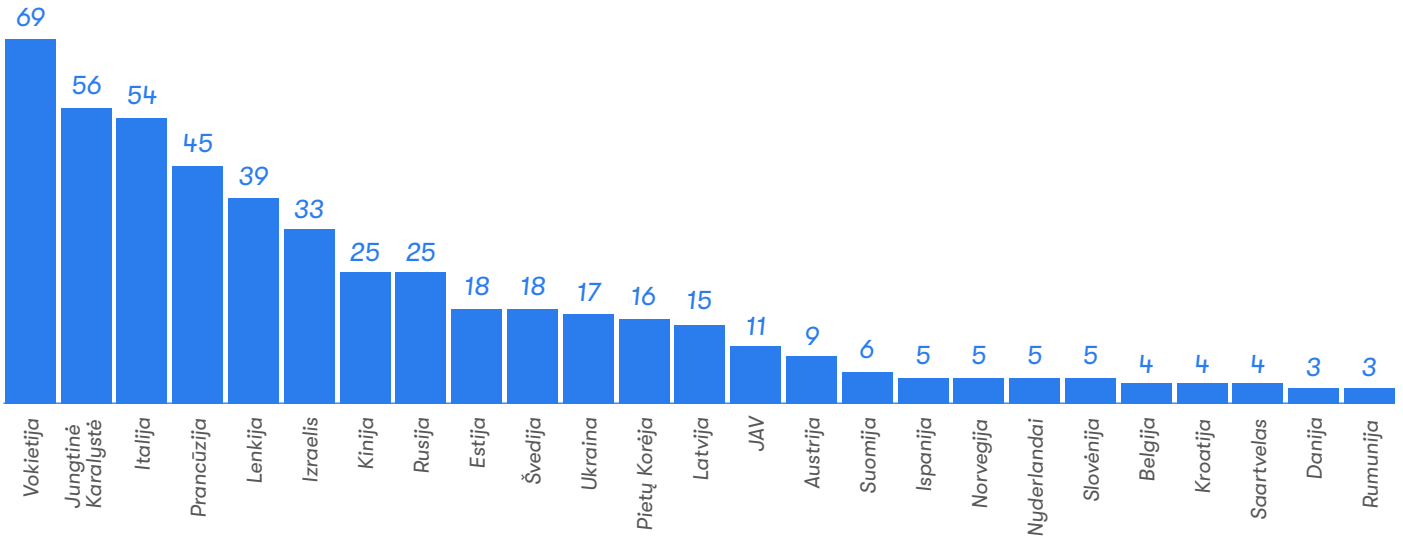
Analizuojant duomenis pamečiui, matoma, kad vyraujančios sritys nekinta, kinta tik jų eiliškumas. Tik 2020 m. Teatro, šokio ir cirko srities nėra tarp trijų populiariausių, tačiau tai galėtų būti paaiškinta tais metais prasidėjusia pandemija, ir su ja susijusiais judėjimo ir veiklų suvaržymais: neįvykusiais festivaliais užsienyje, dėl ko neliko poreikio papildyti tarptautines programas naujais kūrėjais ir atlikėjais iš Lietuvos.

Metai Populiariausios sritys (procentinė dalis nuo bendro vizitų skaičiaus, vizitų skaičius)

2018	Teatras, šokis ir cirkas (31,3 proc., N = 45) Vizualieji menai (27,1 proc., N = 39) Literatūra ir leidyba (20,1 proc., N = 29)
2019	Vizualieji menai (37 proc., N = 51) Teatras, šokis ir cirkas (29 proc., 40) Muzika (12,3 proc., N = 17)
2020	Muzika (37,5 proc., N = 42) Vizualieji menai (35,7 proc., N = 40) Literatūra ir leidyba (15,2 proc., 17)
2021	Teatras, šokis ir cirkas (37,8 proc., N = 45) Vizualieji menai (27,7 proc., N = 33) Literatūra ir leidyba (12,6 proc., N = 15)

Pav. 24. Populiariausių 3 meno ir kultūros sričių išsidėstymas pamečiui. Šaltinis: Parengta autorių pagal LKI duomenis.

2018 m. - 2021 m. Vizitų programoje dalyvavo ekspertai iš 42 šalių. Vyraujančios šalys: Vokietija (N = 69), Jungtinė Karalystė (N = 56) ir Italija (N = 54). Populiariausios šalys pagal geografinį pasiskirstymą: ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) – Vokietija (N = 69), Italija (N = 54), Prancūzija (N = 45). Antroje vietoje esančių kaimyninių šalių išsidėstymas: Lenkija (39), Estija (18), Latvija (15). Trečioje – Tautų Sandraugos šalys ir JAV: Jungtinė Karalystė (56), JAV (11), Kanada (1).

Pav. 25. Vizitų programos dalyvių pasiskirstymas pagal kilmės šalis. Šaltinis: Parengta autorių, remiantis LKI duomenimis.

ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių), iš kur atvyko 212 asmenų, vyraujančios kultūros ir meno sritys yra Vizualieji menai (31 proc.), Teatras, šokis, cirkas (28,1 proc.), Literatūra ir leidyba (14,3 proc.). Kaimyninėse šalyse (N = 72): Teatras, šokis, cirkas (28,2 proc.), Muzika (22,5 proc.), Literatūra ir leidyba bei Vizualieji menai (po 18,3 proc.), Tautų Sandraugos šalyse ir JAV populiariausios sritys yra Vizualieji menai (41,2 proc.), Literatūra ir leidyba (25 proc.), Muzika bei Teatras, šokis, cirkas (po 14,7 proc.). 2020 m. užsienio ekspertams nebuvo pristatytos architektūros, dizaino, kompiuterinių žaidimų, tarpdisciplininio meno sritys⁴⁵.

Regionas (vizitų skaičius)	Populiariausios šalys regione (vizitų skaičius regione)	Vyraujančios kultūros ir meno sritys (procentinė dalis regione)	Sričių skaičius (vnt.)
ES ir EEE šalys (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) (212)	Vokietija (69), Italija (54), Prancūzija (45)	Vizualieji menai (31 proc.), Teatras, šokis, cirkas (28,1 proc.), Literatūra ir leidyba (14,3 proc.)	9
Kaimyninės šalys (72)	Lenkija (39), Estija (18), Latvija (15)	Teatras, šokis, cirkas (28,2 proc.), Muzika (22,5 proc.), Literatūra ir leidyba & Vizualieji menai (po 18,3 proc.)	8
Tautų Sandraugos šalys ir JAV (68)	Jungtinė Karalystė (56), JAV (11), Kanada (1)	Vizualieji menai (41,2 proc.), Literatūra ir leidyba (25 proc.), Muzika & Teatras, šokis, cirkas (po 14,7 proc.)	6
Rytų partnerystės šalys (49)	Rusija (25), Ukraina (17),	Vizualieji menai (34,7 proc.), Muzika	5

⁴⁵ Vizitų programos 2015-2020 M. rezultatų analizė atlikta LKI.

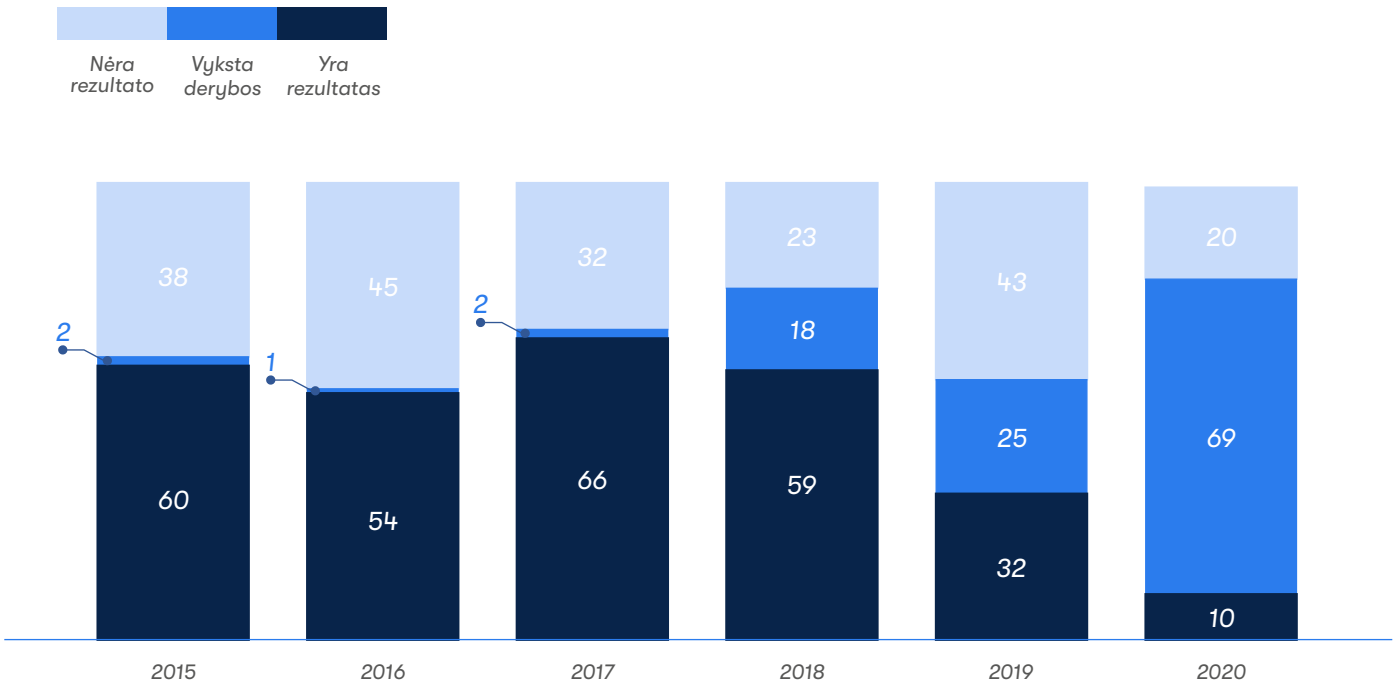
Regionas (vizitų skaičius)	Populiariausios šalys regione (vizitų skaičius regione)	Vyraujančios kultūros ir meno sritys (procentinė dalis regione)	Sričių skaičius (vnt.)
	Sakartvelas (4)	& Teatras, šokis, cirkas (po 20,4 proc.), Muziejai ir kultūros paveldas (14,3 proc.)	
Azija (44)	Kinija (25), P. Korėja (16), Butano Karalystė, Indija, Taivanas (po 1)	Teatras, šokis, cirkas (50 proc.), Vizualieji menai (27,3 proc.), Įvairios sritys (11,4 proc.)	5
Šiaurės šalys (33)	Švedija (18), Suomija (6), Norvegija (5)	Vizualieji menai (39,4 proc.), Teatras, šokis, cirkas (33,3 proc.), Muzika (21,2 proc.)	4
Artimieji Rytai (33)	Izraelis (33)	Vizualieji menai (45,5 proc.), Teatras, šokis, cirkas (24,2 proc.), Muzika (12,1 proc.)	5
Vakarų Balkanų šalys (2)	Bosnija ir Hercegovina, Serbija (po 1)	Muzika (100 proc.)	1

Lentelė 21. Populiariausios šalys, vyraujančios kultūros ir meno sritys pagal regionus. Šaltinis: Parengta autorių pagal LKI duomenis.

Vizitų programos rezultatais laikomi įvairaus pobūdžio Lietuvos kultūros pristatymai užsienyje, t. y. Vizitų programos dalyvio rezidavimo valstybėje. Tai gali būti vietos žiniasklaidos priemonėse publikuota recenzija ar straipsniai, reportažai, komentarai ar ištisos laidos radijo ir televizijos eterijoje; į rezidencijas pakviesti Lietuvos menininkai, į ekspertinę veiklą įtraukti Lietuvos kultūros ir meno tyrėjai ar kuratoriai; personalinės ar grupinės menininkų parodos, kūrėjų dalyvavimas festivaliuose ir tarptautiniuose projektuose; koprodukcijos; išleisti Lietuvos autorių poezijos, grožinės, negrožinės ir vaikų literatūros kūriniai; kuratorių mainai, prasidėjęs Lietuvos ir užsienio kultūros institucijų bendradarbiavimas ir kt. Labai sėkmingi (kai daugiau nei pusė vizitų pasibaigia pradėtu bendradarbiavimu) ir sėkmingi vizitai (kai daugiau, nei ketvirtis vizitų užsibaigia pradėtu bendradarbiavimu) yra suorganizuoti iš šalių, kuriose LKI įgyvendina kompleksinius projektus ir kuriose reziduoja ir veikia kultūros atašė⁴⁶.

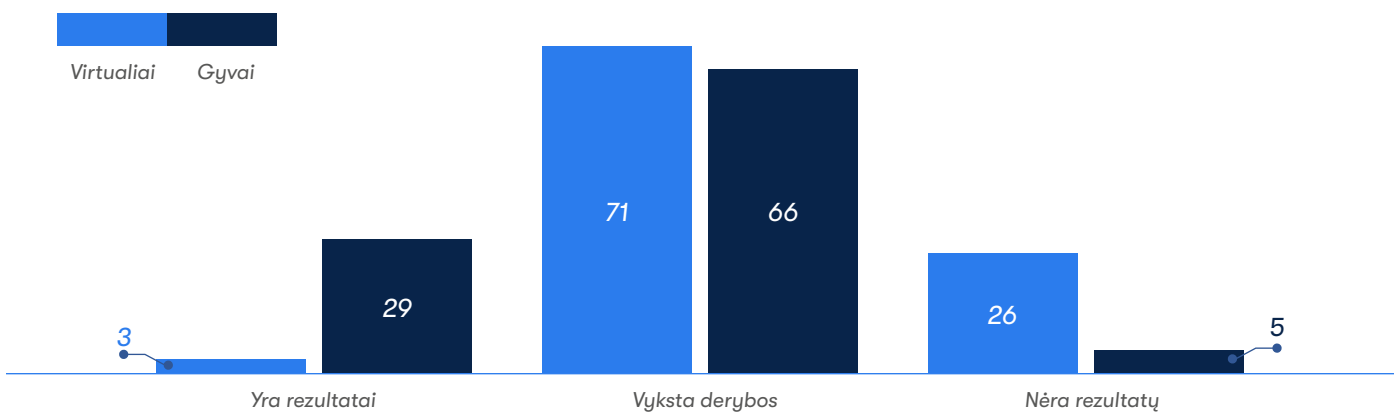
Kaip rodo LKI atliktos ankstesnių metų Vizitų programos rezultatų analizės, rezultatams įvertinti yra reikalinga 2-3 metų chronologinė perspektyva, kuri skaičiuojama nuo suorganizuoto vizito. Praėjus šiam laikotarpiui yra pastebėtas didžiausias vizitų rezultatyvumas. Tai vizualiai patvirtina ir 26 paveiksle „2015-2020 m. suorganizuotų vizitų rezultatyvumas“ vizualizuoti duomenys:

46. Vizitų programos 2015-2020 M. rezultatų analizė atlikta LKI.

Pav. 26. 2015-2020 m. suorganizuotų vizitų rezultatyvumas. Šaltinis: Vizitų programos 2015-2020 M. rezultatų analizė atlikta LKI.

Lyginant virtualiai ir gyvai įgyvendintus vizitus (pav. 27), pastebėta, kad virtualių vizitų rezultatyvumas siekia tik 3 proc., o aktyvūs ryšiai užsimezgė ir išliko po 71 proc. virtualių vizitų. 26 proc. virtualiai įvykusių vizitų nedavė jokių rezultatų. Paminėtina, kad nedidelė dalis virtualių vizitų padėjo sudominti ekspertus ir juos pakviesti į gyvus vizitus. Taigi, galima teigti, kad virtualiai vykę vizitai pasitarnavo kaip informacinė-pažintinė priemonė ir jų svariausias privalumas – įkvėpta motyvacija gyviems vizitams.

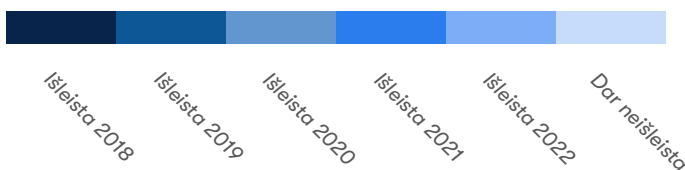
Pav. 27. 2020 m. virtualiai ir gyvai suorganizuotų vizitų rezultatyvumas. Šaltinis: Vizitų programos 2015-2020 M. rezultatų analizė atlikta LKI.

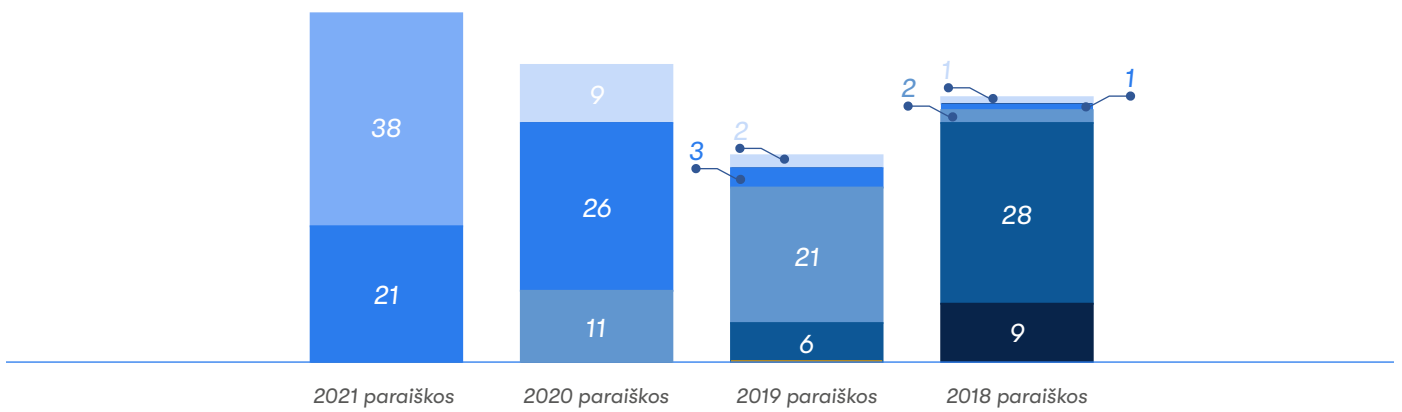
Apibendrinimas

- 2018 m. – 2021 m. iš viso suplanuota 513 vizitų, iš kurių įvyko 99 proc.
- Vizitų skaičius 2020-2021 m., lyginant su 2018-2019 metais, sumažėjo 18 proc. 2020 m. atsiradusios virtualios vitrinos, nuotoliniai ir hibridiniai formatai leido mažesniais kaštais pritraukti didesnį ekspertų skaičių nei planuota.
- Vizitų programa buvo reprezentuojama 10 meno ir kultūros sričių: dominavo Vizualieji menai (31,8 proc., N = 163), Teatras, šokis ir cirkas (27,3 proc., N = 140), Muzika (15,4 proc., N = 79), Literatūra ir leidyba (13,6 proc., N = 70). 2020 m. užsienio ekspertams nebuvo pristatytos architektūros, dizaino, kompiuterinių žaidimų, tarpdisciplininio meno sritys.
- 2018 m. – 2021 m. Vizitų programoje dalyvavo ekspertai iš 42 šalių. Vyraujančios šalys: Vokietija (N = 69), Jungtinė Karalystė (N = 56) ir Italija (N = 54).
- 2020 m. duomenimis, 46 proc. 2015-2020 m. suorganizuotų vizitų yra rezultatyvūs, 22 proc. – yra aktyvūs, dėl konkrečių ateities planų tebevyksta derybos, 32 proc. – rezultatų neatnešė.
- Virtualiai organizuotų vizitų rezultatyvumas yra 10 kartų žemesnis už gyvai įvykusių vizitų. Virtualiai vykę vizitai pasitarnavo kaip informacinė priemonė ir jų svariausias privalumas – įkvėpta motyvacija gyviems vizitams. Gyvai suorganizuotų vizitų rezultatyvumas yra artimas ikipandeminiu laikotarpiu organizuotų vizitų rezultatyvumui.
- Labai sėkmingi ir sėkmingi vizitai yra suorganizuoti iš šalių, kuriose LKI įgyvendina kompleksinius projektus ir kuriose reziduoja ir veikia kultūros atašė.

5.6 PRIEMONĖ „VERTIMŲ SKATINIMO PROGRAMA“

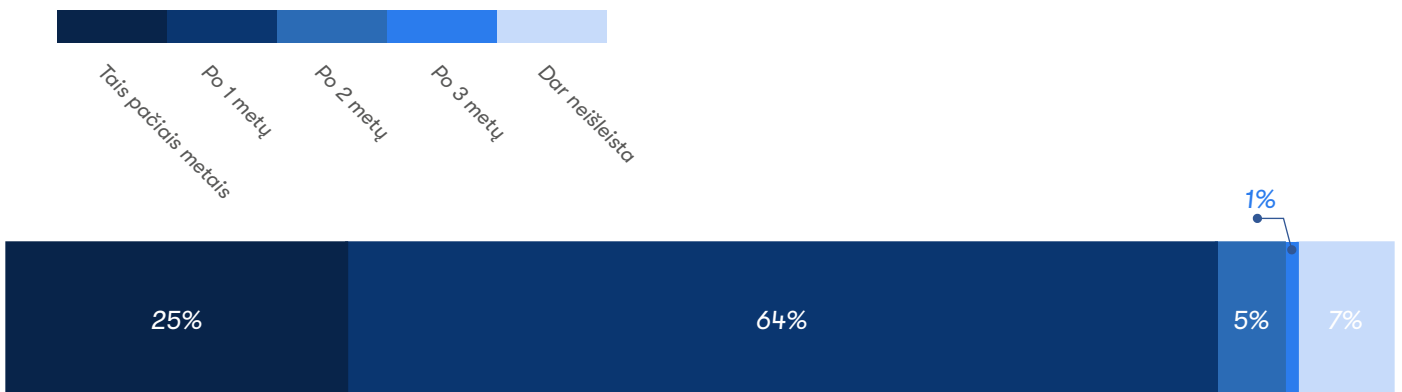
Per 2018-2021 m. pagal konkursą „Vertimų skatinimo programa“ iš viso paremti 178 knygų vertimai. 2018 m. finansuota 41 paraiška, 2019 m. – 32, 2020 m. – 46, 2021 m. – 59 paraiškos. Daugiausia paraiškų finansuota 2021 m. (N = 59), mažiausiai – 2019 m. (N = 32). Po finansuotų paraiškų sumažėjimo 2019 m., jų skaičius tendencingai augo, o 2021 m. didesnį finansuotų vertimų paraiškų skaičių lėmė tai, kad dėl Covid-19 pandemijos buvo atšauktos tarptautinės knygų mugės, todėl sutaupytos lėšos buvo nukreiptos Vertimų skatinimo programos vykdymui.

Pav. 28 Finansuotų paraiškų skaičiaus dinamika ir išleistų knygų proporcija 2018 m. – 2021 m. Šaltinis: parengta autorių remiantis LKI duomenimis.

Pagal finansuotus vertimus 2018 m. – 2019 m. išleistos 128 knygos, 38 knygos išleistos 2022 m., o 12 knygų dar neišleista. Dažniausiai, finansavus vertimą, knygos išleidžiamos po 1 metų (64 proc.), ketvirtadalis jų išleidžiama dar tais pačiais metais (25 proc.), tik mažoji dalis išleidžiama po 2 ar 3 metų (atitinkamai 5 proc. ir 1 proc.), 7 proc. knygų, kurioms pateiktos paraiškos, dar neišleistos. Tai, jog 2021 m. visi finansuoti vertimai buvo išleisti tais pačiais ar kitais metais, rodo, jog vis geriau pavyksta pasinaudoti gautu finansavimu, rezultatyviai vertimą paverčiant knyga.

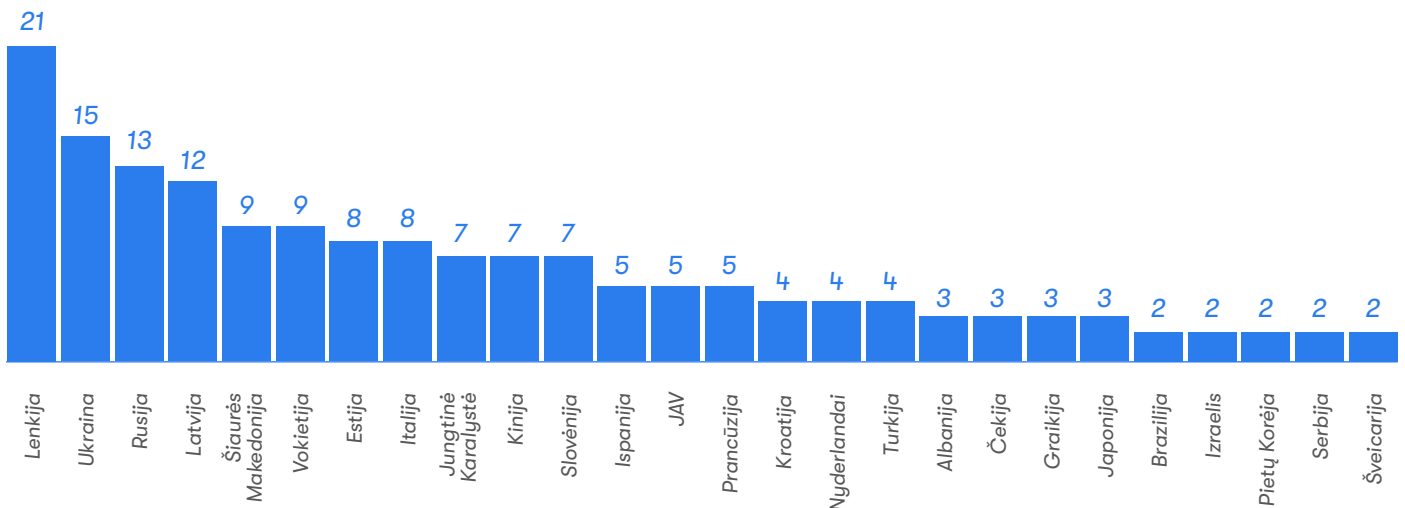
Pav. 29. Išleistų knygų dalis nuo finansuotų paraiškų 2018 m. – 2021 m. Šaltinis: parengta autorių remiantis LKI duomenimis.

Per visą laikotarpį paremti 178 knygų vertimams iš viso skirta beveik 471 tūkst. Eur. Vertinant pamečiui išsiskiria 2019 m., kai bendras programos finansavimas bei finansuotų paraiškų skaičius ženkliai mažesnis (N = 76,76 tūkst. Eur). Vienai Vertimų skatinimo programos paraiškai 2018-2021 m. skirta vidutiniškai 2646 Eur. Ženkliai didesnė vidutinė suma teko 2018 m. teiktoms paraiškoms. Galima daryti išvadą, jog tam, kaip greitai finansuotos paraiškos virsta knygomis, finansavimo dydis įtakos neturi.

Metai	Paraiškų skaičius	Bendras finansavimas, Eur	Paraiškai vidutiniškai skirta suma, Eur
2018	41	132 276	3 226
2019	32	76 764	2 399
2020	46	122 295	2 659
2021	59	139 640	2 367
Viso	178	470 975	2 646

Lentelė 22. Paraiškų ir skirto finansavimo pokytis 2018-2021 m. Šaltinis: Parengta autorių pagal LKI duomenis.

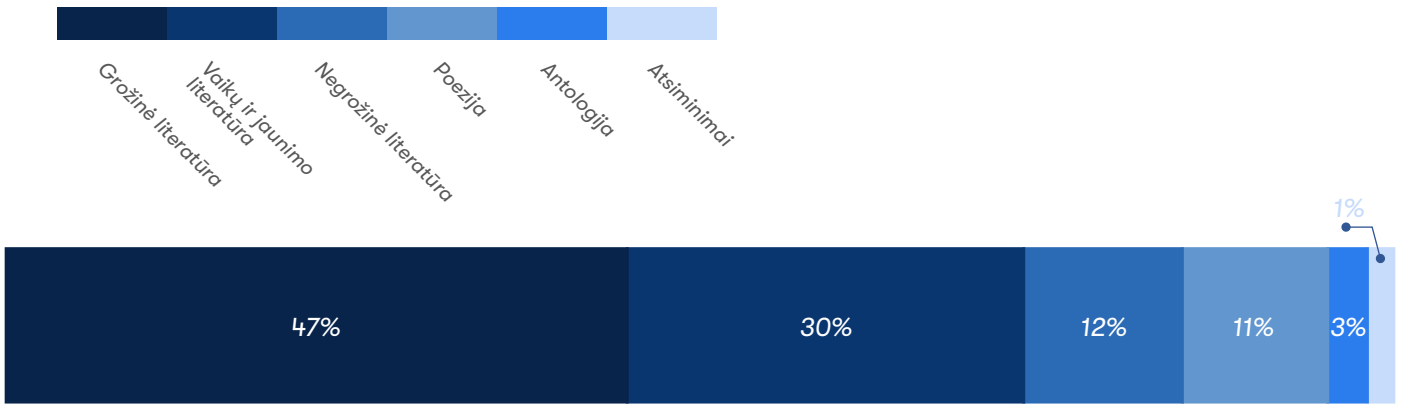
2018-2021 m. Vertimų skatinimo programai iš viso buvo pateiktos paraiškos iš 39 šalių. Daugiausia finansuotos šių šalių leidyklos: Lenkija (N = 21), Ukraina (N = 15), Rusija (N = 13). Tarp populiariausių šalių dominuoja kaimynės ir kultūriškai artimos šalys, bei tikslinės kultūrinės rinkos, su kuriomis kultūriniai saitai jau egzistuoja (čia išsiskiria rezultatyvus vertimų skaičiaus Šiaurės Makedonijoje pavyzdys). Svarbu paminėti, jog nutrūkus kultūriniais saitams su Rusija bei Kinija, ir joms užimant nemažą dalį visų vertimų geografinių krypčių (kartu 11.2 proc.), autorių teisių turėtojams reikės persiorientuoti į kitas rinkas.

Pav. 30. Vertimo skatinimo programos paraiškų skaičius pagal šalis Šaltinis: Parengta autorių pagal LKI duomenis.

Finansuoti knygų vertimai pagal žanrus

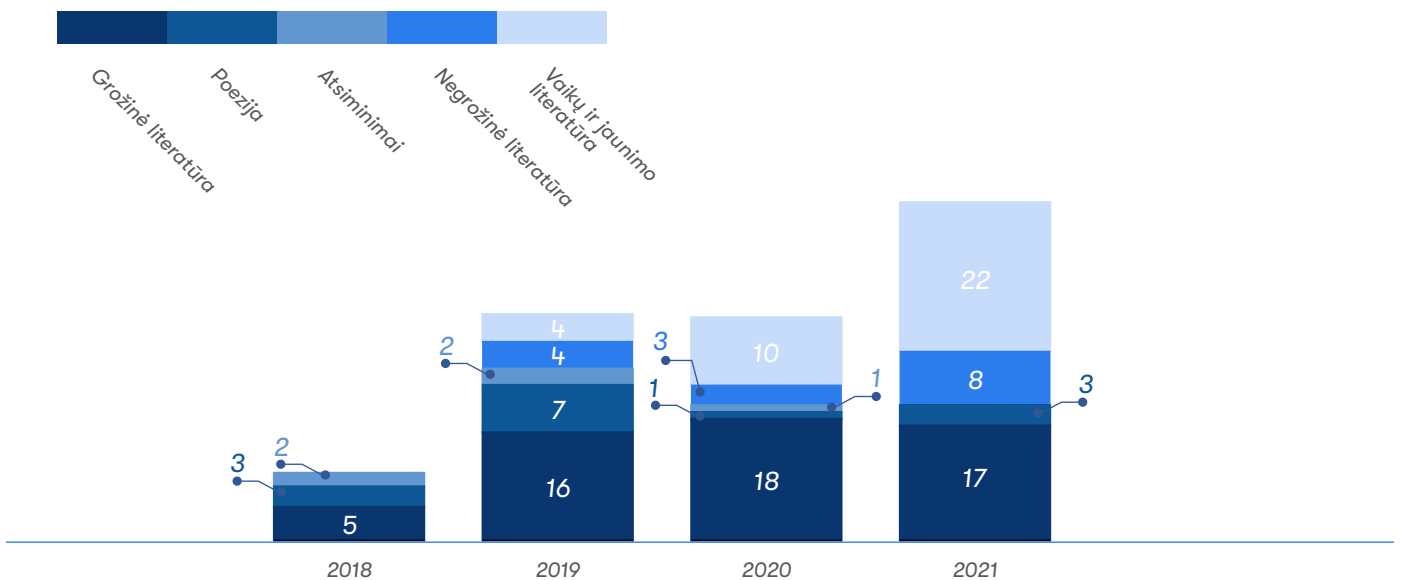
Didžiausią dalį tiriamuoju laikotarpiu finansuotų vertimų sudaro grožinės literatūros kūriniai (42 proc.). Antra pagal gausumą vertimų grupė – vaikų ir jaunimo literatūra (30 proc.), trečia – negrožinės literatūros kūriniai (12 proc.). Mažiausiai finansuota poezijos (11 proc.), antologijų (3 proc.), ir atsiminimų (2 proc.).

Pav. 31. Finansuotų vertimų pasiskirstymas pagal žanrus 2018 m. – 2021 m. Sudaryta autorių remiantis LKI informacija.

Kasmet tolygiai gausėja grožinės literatūros bei vaikų ir jaunimo literatūros kūrinių vertimų. Pastebimas padidėjęs vaikų ir jaunimo literatūros kūrinių vertimų skaičius nuo 2020 m. gali būti siejamas su naujai įsteigta Vertimų skatinimo programos priemone, skirta iliustruotų knygų – paveikslėlių knygų ir grafinių romanų – vertimui (finansuojant iki 100 proc. vertimo išlaidų ir papildomas leidybos išlaidas (iki 1 000 Eur) autorių teisių įsigijimą, iliustracijų, redagavimo, dizaino, spaudos darbus ir pan.)⁴⁷. Negrožinės literatūros kūrinių, poezijos ir atsiminimų vertimų finansavimas nėra stabilus, tačiau tiriamuoju laikotarpiu rodo tam tikras mažėjimo tendencijas.

Be to vis daugiau lėšų yra skiriama ne su vertimais susijusioms paslaugoms.

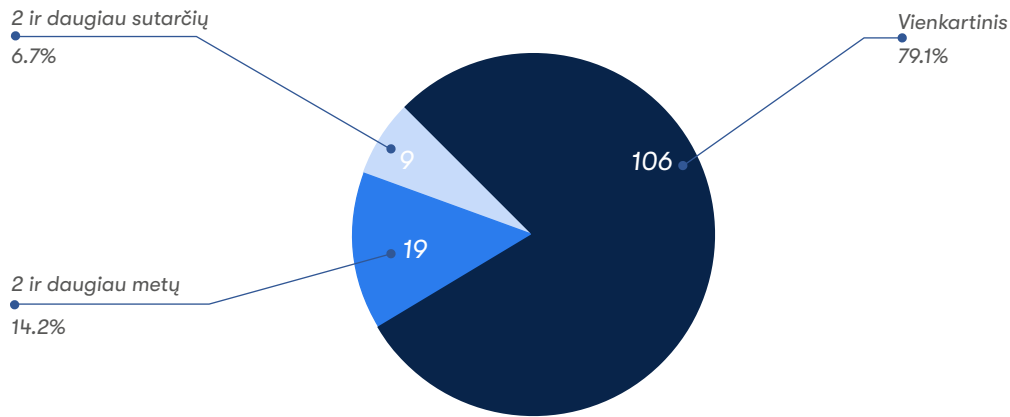

Pav. 32. Finansuotų vertimų pasiskirstymas pagal žanrus 2018 m. – 2021 m. pamečiui. Sudaryta autorių remiantis LKI informacija.

⁴⁷ Vertimų skatinimo programos 2020 m. rezultatų apžvalga (LKI, 2020 m.)

Bendradarbiavimo su užsienio leidyklomis tęstinumas

Per tiriamąjį laikotarpį vykdant vertimus bendradarbiauta su iš viso 134 užsienio leidyklomis. 109 leidyklų paraiškos paremtos vieną kartą, su 19 bendradarbiavimas tęsiamas dvejus ar daugiau metų, su 9 per metus pasirašytos dvi ar daugiau sutarčių.

Pav. 33. Bendradarbiavimo pobūdis, 2018–2021 m. Šaltinis: Parengta autorių pagal LKI duomenis.

Tęstinis bendradarbiavimas įgyvendinamas su Italijos, Kinijos, Kroatijos, Latvijos, Lenkijos, Šiaurės Makedonijos, Turkijos, Ukrainos ir Vokietijos leidyklomis. Tęstinio bendradarbiavimo šalys dažnai sutampa su populiariausiomis vertimų geografinėmis kryptimis, taigi galima daryti išvadą, jog tokio pobūdžio partnerystė leidžia pasiekti geresnių rezultatų. Daugiausia pakartotinai leidinių leidžiama grožinės literatūros (16), bei vaikų ir jaunimo literatūros (16) žanruose, kurių vertimų skaičius tendencingai auga ir bendrame leidimų fone.

Leidykla	Šalis	Aprašymas	Leidinių skaičius	Leidinių žanrai
Janis Roze Publishers	Latvija	Ilgametės knygų leidimo tradicijas turinti leidykla, knygas pradėjo leisti 1919 m. Leidyklos misija – pasiūlyti savo skaitytojams geriausias ir įdomiausias temas, kuriomis rašo tiek nauji, tiek pripažinti Latvijos ir užsienio autoriai ⁴⁸ .	5	Vaikų ir jaunimo literatūra (3) Grožinė literatūra (2)
KLAK Verlag	Vokietija	Vokietijos leidykla (informacija tinklapyje nepateikiama) ⁴⁹ .	4	Grožinė literatūra (3) Antologija (1)

48. <https://www.janisroze.lv/en>

49. <https://www.klakverlag.de>

Leidykla	Šalis	Aprašymas	Leidinių skaičius	Leidinių žanrai
New Human Publishers	Turkija	2007 m. įkurta leidykla, daugiausia dėmesio skirianti ekologijai, istorijai ir švietimui. Jų sąraše yra ir turkiška, ir tarptautinė literatūra, skirta vaikams ir suaugusiems, su daugybe pavadinimų, tyrinėjančių žmonių santykį su gamta ⁵⁰ .	4	Vaikų ir jaunimo literatūra (4)
Books-XXI	Ukraina	Leidykla, įkurta 2004 m. specializuojasi tiek grožinėje, tiek negrožinėje šiuolaikinių Ukrainos ir Europos autorių literatūroje. Leidykla turi didelę patirtį reprezentuojant anglų, lenkų, vokiečių, šveicarų, austrų, Šiaurės šalių ir Balkanų literatūrą ukrainiečių kalba ⁵¹ .	3	Vaikų ir jaunimo literatūra (3)
Edizioni Joker	Italija	Leidykla, kuri veikia per tarybą, sudarytą iš žinomų mokslininkų ir rašytojų, bei leidžianti šiuolaikinę literatūrą, pasitelkiant naujų ar kylančių menininkų kūrinius ⁵² .	3	Grožinė literatūra (1) Antologija (1) Poezija (1)
Fundacja Pogranicze	Lenkija	Fondo programinė veikla yra skirta propaguoti pasienio etosą ir tiesti tiltus tarp skirtingų religijų, tautybių ir kultūrų žmonių ⁵³ .	3	Negrožinė literatūra (1) Vaikų ir jaunimo literatūra (1) Grožinė literatūra (1)
IBIS GRAFIKA	Kroatija	Leidybos ir grafikos įmonė, veikianti nuo 1995 metų. Autoriaus ir kūrinio kokybė yra pagrindinis kriterijus renkantis leidžiamus pavadinimus, nesvarbu, ar tai būtų kūriniai vaikams (paveikslėlių knygos), ar profesionali literatūra – daugiausia socialinių ir humanitarinių mokslų srityje. Leidykla leidžia knygas verstas iš retų kalbų ⁵⁴ .	3	Vaikų ir jaunimo literatūra (2) Grožinė literatūra (1)
KEW	Lenkija	Fondas, įkurtas 2001 m., skirtas bendradarbiauti su šalimis, kurios kadaise sudarė Abiejų Tautų Respubliką ⁵⁵ .	3	Atsiminimai (1) Negrožinė literatūra (1) Poezija (1)

50. <https://scottishbooksinternational.org/international-publishers-new-human-publisher-turkey/#:~:text=Established%20in%202007%2C%20New%20Human,exploring%20people's%20relationship%20with%20nature.>

51. <https://www.books-xxi.com.ua>

52. <https://www.edizionijoker.com>

53. <https://www.pogranicze.sejny.pl/en/>

54. <https://www.ibis-grafika.hr/o-nama/>

55. <https://www.kew.org.pl/en/>

Leidykla	Šalis	Aprašymas	Leidinių skaičius	Leidinių žanrai
Mitteldeutscher Verlag	Vokietija	Nuo pat įkūrimo 1946 m. išleido daugiau nei 3000 pavadinimų daugiau nei 1000 autorių. Dabartinis knygų asortimentas praturtina kelionių, meno, grožinės ir negrožinės literatūros / specializuotų knygų kategorijas ⁵⁶ .	3	Grožinė literatūra (3)
New Star Press	Kinija	Leidykla atvira vietinėms ir tarptautinėms rinkoms, siekianti reklamuoti Kinijos kultūrą visame pasaulyje ir pristatyti pažangias užsienio kultūras Kinijai ⁵⁷ .	3	Grožinė literatūra (1) Negrožinė literatūra (1) Vaikų ir jaunimo literatūra (1)
Prozart Media	Šiaurės Makedonija	Leidykla įkurta 2015 m., leidžianti kokybiškus ir apdovanojimus pelniusius literatūros kūrinius iš viso pasaulio, negrožinę ir vaikų literatūrą bei makedonų literatūrą ⁵⁸ .	3	Grožinė literatūra (2) Vaikų ir jaunimo literatūra (1)
Zvaigzne ABC	Latvija	Šiuolaikinių mokymo priemonių, informacinės literatūros, įtraukiančių vaikiškų knygų, bei pasaulinių bestselerių ir originalios literatūros leidyba ⁵⁹ .	3	Grožinė literatūra (2) Vaikų ir jaunimo literatūra (1)

Lentelė 23. Tęstinio bendradarbiavimo partneriai Vertimų programoje.

Apibendrinimas:

- Kryptingai auga Vertimų skatinimo programos lėšomis finansuotų knygų vertimų skaičius ir kalbų įvairovė.
- Dažniausiai, finansavus vertimą, knygos išleidžiamos po 1 metų ar dar tais pačiais metais. Leidėjams vis efektyviau pavyksta pasinaudoti gautu finansavimu, rezultatyviai vertimus paverčiant knygomis.
- Daugiausia finansuotos šių šalių leidyklos: Lenkija, Ukraina, Rusija. Tarp populiariausių šalių dominuoja kaimynės ir kultūriškai artimos šalys, bei tikslinės kultūrinės rinkos, su kuriomis kultūriniai saitai jau egzistuoja. Svarbu paminėti, jog nutrūkus kultūriniais saitams su Rusija bei Kinija, ir joms užimant nemažą dalį visų vertimų geografinių kryptų (kartu 11.2 proc.), autorių teisių turėtojams reikės

56. <http://www.mitteldeutscherverlag.de>57. <https://www.newstarbooks.com/>58. <http://prozart.mk/about-us/>59. <https://www.zvaigzne.lv/>

persiorientuoti į kitas rinkas.

Juntamas nuoseklumas auginant grožinės ir vaikų literatūros žanrų vertimus. Mažiau kryptingas augimas ar net mažėjimo tendencijos pastebimos negrožinės literatūros, poezijos, atsiminimų žanrų vertimuose.

- Vertimų programoje dominuoja vienkartinis bendradarbiavimas su atskiromis užsienio leidyklomis (79.1 proc.). Tęstino bendradarbiavimo šalys dažnai sutampa su populiariausiomis vertimų geografinėmis kryptimis, taigi galima daryti išvadą, jog tokio pobūdžio partnerystės leidžia pasiekti skaitlingesnių rezultatų ir galėtų būti aktyviau skatinamos.

5.7 LIETUVOS LEIDYBOS IR LITERATŪROS PRISTATYMAS TARPTAUTINĖSE KNYGŲ MUGĖSE

Siekiant skatinti Lietuvos kultūros tarptautiškumą, tikslingai tarptautiniu mastu pristatyti ir stiprinti literatūros ir leidybos srities kūrėjų, specialistų ir organizacijų potencialą, LKI aktyviai inicijuoja, koordinuoja ir įgyvendina dalyvavimą tarptautinėse knygų mugėse.

Toliau, pasitelkiant LKI ataskaitas, vertinami skirtingi dalyvavimo tarptautinėse knygų mugėse atvejai. Remiantis LKI ataskaitose pateikiama informacija, išskirtos mugėse vykusių renginių kategorijos: diskusija, paroda, filmo peržiūra ir diskusija, atidarymo – uždarymo renginys ar priėmimas, performansas, pristatymas. Taip pat, remiantis viešinamos informacijos turinio kokybiniu vertinimu, apibrėžta pristatomų temų apimtis: kūrinių pristatymai (renginys skirtas konkrečiai knygai, filmui), autorių pristatymai (renginys skirtas konkretaus kūrėjo kūrybai), kultūros srities diskusijos (renginys skirtas kultūros srities problematikai), renginiai apie bendras temas (visuomenė, kultūra, istorija ir pan.). Dalyvavimo mugėse poveikis papildomai vertinamas atsižvelgiant į įgyvendintas veiklas, projektų rezultatus, veiklos formas, viešinimo kanalus, papildomai pasitelkiama viešai prieinama sklaidos apie mugių renginius informacija.

Analizuojamas Lietuvos dalyvavimas programoje „Baltic Countries Market Focus“ Londono knygų mugėje 2018 m., bei Lietuvos literatūros ir leidybos pristatymo Londono, Leipcigo knygų mugėje, bei Bolonijos vaikų knygų mugėje 2019 m.

5.7.1 LIETUVOS LEIDYBOS IR LITERATŪROS PRISTATYMAS TARPTAUTINĖS LONDONO KNYGŲ MUGĖS PROGRAMOJE „BALTIC COUNTRIES MARKET FOCUS“, 2018 M.

Tarptautinė Londono knygų mugė kasmet suburia leidybos ir literatūros specialistus – leidėjus, agentus, vertėjus, rašytojus, iliustruotojus, skaitmeninio turinio vystytojus – iš viso pasaulio. Ši profesinių kontaktų ir derybų mugė išsiskiria stipria seminarų, konferencijų ir diskusijų programa. 47-oji knygų mugė sutraukė virš 25 tūkst. dalyvių iš 118 šalių.

Londono knygų mugės programos „Market Focus“ tikslas – atkreipti dėmesį į pristatomos šalies ar regiono leidybos rinką, o taip pat kurti pasaulinį komercinių ir

kultūrinių partnerysčių tinklą. Programa vykdoma su partneriais Britų taryba ir JK leidėjų asociacija. Lietuvos literatūros ir leidybos pristatymas kartu su Latvija ir Estija Londono knygų mugės 2018 programoje „Baltic Countries Market Focus“ buvo vienas iš kompleksinių LKI projektų, kuriam skirta 300 tūkst. Eur.

Dalyvaujant programoje buvo siekiama⁶⁰:

- Pristatyti Lietuvos literatūrą ir leidybą anglakalbėje leidybos rinkoje;
- Siekti Lietuvos kultūros matomumo Didžiojoje Britanijoje;
- Didinti Lietuvos autorių kūrinių žinomumą Didžiojoje Britanijoje;
- Skatinti lietuvių literatūros vertimus į anglų kalbą.

Siekiant šių tikslų Baltijos šalių paviljone įrengtas 124 kv. m. Lietuvos nacionalinis standas, jame eksponuota 240 knygų, pristatyta 12 leidyklų, 35 renginiai sulaukė 1900 lankytojų. „Baltic Countries Market Focus“ programoje pristatyti šie Lietuvos autoriai: Kristina Sabaliauskaitė, Alvydas Šlepikas, Undinė Radzevičiūtė ir Tomas Venclova.

Toliau nagrinėjami LKI ataskaitoje pateikiami 34 mugės metu vykusių renginių aprašymai. Vertinant renginių formatą, dominuoja diskusijos (N=20). Kiti formatai užima gerokai mažesnę dalį: atidarymo ir uždarymo renginiai bei priėmimai (N=5), pristatymai (N=5), filmų peržiūros (N=2), paroda ir performansas (N=1).

Vertinant renginių metu pristatomas temas, dominuoja literatūros ir leidybos sritis pristatantys renginiai (N=20), po jų seka renginiai platesnėmis temomis (N=11), renginiai skirti konkrečioms autoriams (N=2), ir kūriniams (N=1).

Numeris	Pavadinimas	Renginio formatas	Pristatomų temų apimtis	Lankytojų skaičius
1	„Plečiant grafinių pasakojimų ribas: dėmesio centre“ – tarptautinio iliustruotojų mainų „Pop Up kūrėjai“ projektas“.	Atidarymas	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
2	Atrasti prarastas istorijas – prisimenant pamirštas Lietuvos ir Rytų Europos tragedijas“.	Diskusija	Bendra	(nėra duomenų atskiriems renginams)
3	„Prisijunkite prie baltiškų knygų! Leidybos rinka Baltijos šalyse: Estijoje, Latvijoje Lietuvoje. Bendra leidybos industrijos apžvalga“.	Pristatymas	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
4	„Dialogas tarp poetų: Baltijos ir JK poetai apmąsto atmintį ir istoriją“.	Diskusija	Bendra	(nėra duomenų atskiriems renginams)

60. Lietuvos kultūros instituto 2018 m. Veiklos ataskaita.

Numeris	Pavadinimas	Renginio formatas	Pristatomų temų apimtis	Lankytojų skaičius
5	Londono knygų mugės atidarymas ir 2018 m. Baltijos šalių „Market focus“ paskelbimas.	Atidarymas	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
6	„Versopolis pristato“. Europos poezijos platforma.	Pristatymas	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
7	„Rašant istoriją kaip grožinę literatūrą: Baltijos šalys“.	Diskusija	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
8	„Atskleista ar prarasta verčiant: Baltijos šalių literatūra“.	Diskusija	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
9	„Atrandant naujus balsus: vaikų literatūra iš Baltijos šalių“.	Diskusija	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
10	„Skęstanti Europa? Europos naratyvai pokyčių laikais“.	Diskusija	Bendra	(nėra duomenų atskiriems renginams)
11	„Skaitymo skatinimas. Baltijos šalių patirtis ir idėjos“.	Diskusija	Bendra	(nėra duomenų atskiriems renginams)
12	„Įsivaizduojant Lietuvą: 100 vizijų“.	Diskusija	Bendra	(nėra duomenų atskiriems renginams)
13	„Dienos autorius: Kristina Sabaliauskaitė. Pokalbis su Sam Leith (JK)“.	Diskusija	Autoriai	(nėra duomenų atskiriems renginams)
14	„Edukacinė leidyba: nuo sovietinių valstybės finansuojamų vadovėlių iki skaitmeninio mokymosi ir mokymo priemonių per 30 metų“.	Diskusija	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
15	Pradedančiųjų vertėjų mentorystės programos pristatymas.	Pristatymas	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
16	Baltijos šalių priėmimo vakaras Londone, „One Great George Street“.	Renginys	Bendra	(nėra duomenų atskiriems renginams)

Numeris	Pavadinimas	Renginio formatas	Pristatomų temų apimtis	Lankytojų skaičius
17	„Rašyti miestą: baltišką erdvę, britišką vietą“.	Diskusija	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
18	„Undinė Radzevičiūtė kalbasi su Georgina Godwin“.	Diskusija	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
19	„Pagrindinių literatūrinių renginių ir rezidencijų Baltijos šalyse pristatymas“.	Pristatymas	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
20	„Vaiko akimis: Baltijos ir JK požiūrio taškai kuriant grožinę literatūrą“.	Diskusija	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
21	„Kodėl verta spausdinti jūsų knygas Baltijos šalyse?“.	Pristatymas	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
22	Londono knygų mugės uždarymo ceremonija. Baltijos šalys perduoda „Market Focus“ estafetę 2019 m. „Market Focus“ Indonezijai.	Renginys	Bendra	(nėra duomenų atskiriems renginams)
23	„Europos poezijos festivalis: Bendražygiai iš Europos!“.	Performansas	Autoriai	(nėra duomenų atskiriems renginams)
24	Baltic View Film renginys: „Stebuklas“ ir diskusija po Eglės Vertelytės filmo „Stebuklas“ premjeros.	Filmo peržiūra ir diskusija	Kūriniai	(nėra duomenų atskiriems renginams)
25	„Wheatsheaf Baltijos poezijos vakaras“.	Renginys	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
26	„Būti baltai: įtakos kryžkelėse“.	Diskusija	Bendra	(nėra duomenų atskiriems renginams)
27	„Europos poezijos festivalis: Lietuvos ir Didžiosios Britanijos poetai bendradarbiauja!“.	Diskusija	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
28	Projekto „Pop-Up kūrėjai“ pristatymas ir paroda.	Paroda	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)

Numeris	Pavadinimas	Renginio formatas	Pristatomų temų apimtis	Lankytojų skaičius
29	„Rekonstruota ateitis: kokias istorijas apie Lietuvą pasakojame XXI-ajame amžiuje?“.	Diskusija	Bendra	(nėra duomenų atskiriems renginams)
30	„Jonas Mekas: filmo peržiūra, diskusija ir autografų sesija: knyga „Conversations with Film Makers“ („Pokalbiai su kino kūrėjais“).	Filmo peržiūra ir diskusija	Autoriai	(nėra duomenų atskiriems renginams)
31	„Tekstai iš Europos pakraščių: kokia yra Baltijos literatūros ateitis?“.	Diskusija	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
32	„Istorijos vaikai“.	Diskusija	Bendra	(nėra duomenų atskiriems renginams)
33	„Literatūriniai pasauliai su Undine Radzevičiūte ir Erica Wagner“.	Diskusija	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
34	„Europos poezijos festivalis Bendražygiai iš Europos: Mančesteris“.	Diskusija	Kultūros sritis	(nėra duomenų atskiriems renginams)
			Viso lankytojų:	1900

Lentelė 24. Programos „Baltic Countries Market Focus“, 2018 m. renginiai. Sudaryta autorių remiantis LKI informacija.

Skirtingi renginių formatai ir pristatomos temos lėmė ir skirtingus jų įgyvendinimo būdus: buvo diskutuojama, skaitoma sava kūryba, aptariamoms srities temoms, svarstomi aktualūs klausimai, vyko pokalbiai tarp skirtingų šalių kūrėjų, įgyvendinami bendri literatūriniai performansai, pristatomi autorių darbai, paruošti iliustruoti pasakojimai. Bendros renginių temos apėmė istorinę atmintį, Europos naratyvus, Baltijos šalių patirtis, ateities vizijas Lietuvai.

Viešųjų ryšių kampanija vyko Lietuvos ir užsienio žiniasklaidoje bei socialinėse medijose, bei specialiai mugei sukurtais sklaidos formatais. Itin aktyvi buvo socialinių tinklų komunikacija su iš viso 720 įrašų. Užsienio žiniasklaidoje išleistos net 47 publikacijos, įvyko 3 radijo ir 3 televizijos interviu. Nacionalinėje žiniasklaidoje dalyvavimas mugėje sulaukė 28 publikacijų, 12 radijo ir 5 televizijos interviu. Dalyvavimas mugėje pasižymėjo gausiu papildomų viešinimo priemonių skaičiumi: specialūs literatūros žurnalų numeriai, jų priedai, speciali reklama leidiniuose, bei užsakyta bendra Baltijos šalių reklama knygų mugėje. Taip pat išsiskiria originali „Knygnešių dienos Londone“ viešųjų ryšių kampanija, kurios metu diskutuota apie Lietuvos literatūrą ir knygnešių fenomeną, šiuolaikiniai knygnešiai aplankė britų leidyklas, literatūros organizacijas, redakcijas ir literatūros festivalių būstines, įteikta 80 knygnešio rinkinių, kuriuos sudarė naujausi lietuvių literatūros vertimai, informacija apie Lietuvos programą Londono knygų mugės metu ir autoriniai suvenyrai.

Formatas	Vnt.
Bendrieji formatai	
El. kvietimas į Lietuvos stendų ir elektroninę renginių programą	-
Pranešimai spaudai / LKI parengti straipsniai	31
Įrašai „Facebook“ paskyroje	180
Įrašai „Twitter“ paskyroje	500
Įrašai/istorijos „Instagram“ paskyroje	40
Publikacijos užsienio žiniasklaidoje	47
Publikacijos nacionalinėje žiniasklaidoje	28
Radio interviu (tarptautinis)	3
Radio interviu (nacionalinis)	12
TV reportažas (tarptautinis)	3
TV reportažas (nacionalinis)	5
Mugei specifiniai formatai	
Knygnešių diena Londone	1
Žurnalo „Publishers Weekly“ priedas (32 psl.) Baltijos šalių literatūrai ir leidybai kovo-balandžio mėn.	23000 egz. ir el. versija
Publikacijų serija literatūriniam interneto žurnale „Asymptote“ 2017 m. rugsėjį-2018 balandžio mėn.	6
Specialus žurnalo „The Riveter“ Baltijos šalių numeris, parengtas su „European Literature Network“ vadove, žurnaliste Rosie Goldsmith	1000 egz. ir el. versija
Lietuvos literatūrai skirtas numeris literatūriniam interneto žurnale „Word without borders“ 2018 m. kovo mėn.	1
Reklama žurnale „The Bookseller“ 2017 m. lapkričio – 2018 m. balandžio mėn.	1
Spaudos konferencija Vilniuje	1
Bendra Baltijos šalių reklama knygų mugėje ⁶¹	1

Lentelė 25. Programos „Baltic Countries Market Focus“, 2018 m. viešinimas. Sudaryta autorių remiantis LKI informacija.

61. Reklamjuostės ekspozicinėse salėse ir knygų mugės interneto svetainėje, reklama knygų mugės salių koridoriuose, ant laiptų pagrindinėje knygų mugės ekspozicinėje salėje, lauko reklaminiai stendai prie knygų mugės, reklama spausdintoje knygų mugės seminarų programoje.

Knygų mugės metu Lietuva susilaukė ypatingo dėmesio ir apdovanojimų kontekste: šalis nominuota 5–iose kategorijose ir nugalėjo vienoje. K. Sabaliauskaitė buvo mugės dienos autorė, ir tam buvo skirti 5 renginiai, 8 interviu ir straipsniai JK spaudoje, 3 interviu radijo eteryje.

Sėkmingas jungtinis Lietuvos prisistatymas Londono knygų mugėje buvo kelių metų pasiruošimo rezultatas. Nuo 2015 m. LKI kvietimu Lietuvoje lankėsi 50 leidybos ir literatūros profesionalų iš JK: leidėjų, žurnalistų, literatūros organizacijų ir festivalių atstovų, viešųjų ryšių specialistų; išleisti 19 naujų knygų anglų kalba; gimė nauji bendradarbiavimo projektai (Tarptautinio iliustruotojų mainų projekto „Pop-up creators“ metu, 150 jaunųjų kūrėjų ir 18 profesionalių iliustruotojų iš Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Jungtinės Karalystės, 12 kūrybinių dirbtuvių metu sukūrė 53 leporello knygų, kurios pristatytos parodoje Londone); atsirado kylančių vertėjų programa; lietuvių autoriai buvo kviečiami festivalius ir literatūros renginius JK.

5.7.2 LIETUVOS LITERATŪROS PRISTATYMAS TARPTAUTINĖJE LONDONO KNYGŲ MUGĖJE, 2019 M.

Tęsiant sėkmingą dalyvavimą tarptautinės Londono knygų mugės programoje, kartu su partneriais iš JK, Latvijos ir Estijos pristatyta renginių programa. Lietuvos prisistatymas 2019 m. Londono knygų mugėje užbaigė trijų metų dalyvavimą programoje „Baltic Countries Market Focus“.

Dalyvavimo programoje tikslas – pristatyti Lietuvos leidybą ir literatūrą tarptautinėje Londono knygų mugėje. Šiam tikslui įgyvendinti išsikelti šie uždaviniai⁶²:

1. Įrengti nacionalinį stendą Londono knygų mugėje;
2. Pristatyti nacionalinę knygų ir kitų leidinių kolekciją;
3. Paskatinti Jungtinės Karalystės leidėjus leisti lietuvių literatūrą anglų kalba;
4. Suorganizuoti renginių programą, skirtą Jungtinės Karalystės leidybos ir literatūros specialistams.

Įrengtas 41 kv. m. Lietuvos stendas, kuriame eksponuota 90 leidinių, įvyko 35 darbiniai susitikimai, įgyvendinta 4 renginių programa, renginiai sulaukė 285 lankytojų.

Visi renginiai vyko diskusijų formatu, buvo nagrinėjamos literatūros ir leidybos sritims aktualios temos. Leidybos ir literatūros profesionalams skirtuose renginiuose pristatyti ryškiausi Lietuvos ir kaimyninių Baltijos šalių iliustruotojai, kviečiama diskutuoti apie moterų dalyvavimą leidybos versle ir jų indėlį į leidybos pažangą bei vystymąsi. Tarptautinėje diskusijoje analizuojamos vertėjų mentorystės ir profesinės bičiulystės programos. Renginių programą baigė Jungtinės Karalystės leidėjų, pasirinkusių leisti Lietuvos, Latvijos ir Estijos rašytojų kūrinius, pokalbis, kurio dalyviai aptarė įveiktus iššūkius ir tai, kaip Baltijos šalių literatūrą vertina britų skaitytojai.

62. Lietuvos kultūros instituto 2019 m. Veiklos ataskaita.

Numeris	Pavadinimas	Renginio formatas	Pristatomų temų apimtis	Lankytojų skaičius
1	„Kylančios žvaigždės: vaikų knygų rašytojai ir iliustruotojai iš Baltijos šalių“	Diskusija	Kultūros sritis	50
2	„Moterys leidybos versle: Baltijos šalių ir Jungtinės Karalystės patirtys“	Diskusija	Kultūros sritis	70
3	„Ką tau gali duoti mentorystės programa?“	Diskusija	Kultūros sritis	65
4	„Literatūros vertimai: knygos iš Baltijos šalių Jungtinėje Karalystėje“	Diskusija	Kultūros sritis	100
			Viso lankytojų:	285

Lentelė 26. Programos „Baltic Countries Market Focus“, 2019 m. renginiai. Sudaryta autorių remiantis LKI informacija.

Viešųjų ryšių kampanija vyko Lietuvos ir užsienio žiniasklaidoje bei socialinėse medijose, ir specialiai mugei sukurtais sklaidos formatais. Socialinių tinklų komunikacija apėmė 32 įrašus. Užsienio žiniasklaidoje išleista tik 1 publikacija, neįvyko nei vieno radijo ar televizijos interviu. Nacionalinėje žiniasklaidoje dalyvavimas mugėje sulaukė 2 publikacijų ir 1 radijo interviu. Dalyvavimas mugėje nepasizymėjo gausiu papildomų viešinimo priemonių skaičiumi: be užsakytos bendros Baltijos šalių reklamos knygų mugėje, išleistas renginių programos atvirukas.

Formatas

Vnt.

Bendrieji formatai	
El. kvietimas į Lietuvos standą ir elektroninė renginių programa	1
Pranešimai spaudai / LKI parengti straipsniai	1
Įrašai „Facebook“ paskyroje	8
Įrašai „Twitter“ paskyroje	26
Įrašai/istorijos „Instagram“ paskyroje.	8
Publikacijos užsienio žiniasklaidoje	1
Publikacijos nacionalinėje žiniasklaidoje	2
Radio interviu (tarptautinis)	0
Radio interviu (nacionalinis)	1
TV reportažas (tarptautinis)	0

Formatas	Vnt.
<i>Bendrieji formatai</i>	
TV reportažas (nacionalinis)	0
<i>Mugei specifiniai formatai</i>	
Bendra Baltijos šalių reklama knygų mugėje ⁶³	1
Renginių programos atvirukas	300

Lentelė 27. Programos „Baltic Countries Market Focus“, 2019 m. viešinimas. Sudaryta autorių remiantis LKI informacija.

5.7.3 LIETUVOS LITERATŪROS PRISTATYMAS TARPTAUTINĖJE LEIPCIGO KNYGŲ MUGĖJE, 2019 M.

2019 m. Lietuva grįžo į tarptautinę Leipcigo knygų mugę, kurioje sėkmingai dalyvavo išskirtinėmis viešnios teisėmis 2017 m. Šūkis „Pasakojimas tęsiasi“ tapo nuosekliu Lietuvos literatūros įsitvirtinimo vokiškoje kultūrinėje erdvėje leitmotyvu ir principu. Buvo tęsiamas suintensyvėjęs bendradarbiavimas su Austrijos, Šveicarijos ir Vokietijos leidėjais Knygų mugės bei festivalio „Leipzig liest“ (Leipcigas skaito) lankytojai buvo kviečiami į 3 naujų vokiečių kalba išleistų Lietuvos autorių knygų pristatymus. Leipcige pristatomų knygų vertimai finansuoti Lietuvos kultūros instituto vykdomos Vertimų skatinimo programos lėšomis.

Kadangi Leipcigo knygų mugė yra visų pirma skaitytojų, ne industrijos mugė, projekto tikslas – pristatyti Lietuvos kultūrą ir literatūrą tarptautinėje Leipcigo knygų mugėje. Šiam tikslui įgyvendinti išsikelti šie uždaviniai⁶⁴:

1. Įrengti nacionalinį stendą Leipcigo knygų mugėje;
2. Pristatyti nacionalinę knygų ir kitų leidinių kolekciją;
3. Paskatinti Vokietijos leidėjus leisti lietuvių literatūrą vokiečių kalba;
4. Vokietijos skaitytojus supažindinti su naujai išleistomis lietuviškomis knygomis vokiečių kalba.

Įrengtas 40 kv. m. Lietuvos stendas, kuriame eksponuoti 96 leidiniai, įgyvendinta 5 renginių programa, renginiuose apsilankė 222 lankytojai, įvyko 14 darbinių susitikimų.

Programos metu vyko knygų pristatymai, du iš jų vyko diskusijos formatu. Šios knygų mugės renginių temos buvo nukreiptos išskirtinai į lietuvių autorių kūrybinių pristatymą.

⁶³. Reklamjuostės ekspozicinėse salėse ir knygų mugės interneto svetainėje, reklama knygų mugės salių koridoriuose, ant laiptų pagrindinėje knygų mugės ekspozicinėje salėje, lauko reklaminiai stendai prie knygų mugės, reklama spausdintoje knygų mugės seminarų programoje.

⁶⁴. Lietuvos kultūros instituto 2019 m. Veiklos ataskaita.

Numeris	Pavadinimas	Renginio formatas	Pristatomų temų apimtis	Lankytojų skaičius
1	„Literatur des Preußisch-Litauens“. Diskusija, skirta levos Simonaitytės knygos „Vilius Karalius“ vokiškoms sutiktuvėms.	Diskusija / knygos pristatymas	Kūriniai	38
2	Undinės Radzevičiūtės knygos „Das Blut ist blau“ pristatymas.	Knygos pristatymas	Kūriniai	45
3	„Literatur des Preußisch-Litauens“. Diskusija, skirta levos Simonaitytės knygos „Vilius Karalius“ vokiškoms sutiktuvėms.	Diskusija / knygos pristatymas	Kūriniai	41
4	Marko Petuchausko knygos „Der Preis der Eintracht“ pristatymas	Knygos pristatymas	Kūriniai	40
5	Marko Petuchausko knygos „Der Preis der Eintracht“ pristatymas	Knygos pristatymas	Kūriniai	58
			Viso lankytojų:	222

Lentelė 28. Lietuvos literatūros pristatymo renginiai Tarptautinėje Leipcigo knygų mugėje, 2019 m. Sudaryta autorių, remiantis LKI informacija.

Viešųjų ryšių kampanija vyko išskirtinai Lietuvos žiniasklaidoje bei socialinėse medijose. Socialinių tinklų komunikacija apėmė 27 įrašus. Užsienio žiniasklaidoje neišleista nei viena publikacija, neįvyko nei vieno radijo ar televizijos interviu. Nacionalinėje žiniasklaidoje dalyvavimas mugėje sulaukė 1 publikacijos ir 1 radijo interviu. Tarptautinėje žiniasklaidoje dalyvavimas mugėje nesulaukė jokių atgarsių. Dalyvavimas mugėje nepasizymėjo ir papildomomis viešinimo priemonėmis: išleista renginių programėlė.

Formatas

Vnt.

Bendrieji formatai	
Pranešimai spaudai / LKI parengti straipsniai	4
Įrašai „Facebook“ paskyroje	6
Įrašai „Twitter“ paskyroje	11
Įrašai/istorijos „Instagram“ paskyroje.	10
Publikacijos užsienio žiniasklaidoje	0
Publikacijos nacionalinėje žiniasklaidoje	1
Radio interviu (tarptautinis)	0

Formatas	Vnt.
<i>Bendrieji formatai</i>	
Radio interviu (nacionalinis)	1
TV reportažas (tarptautinis)	0
TV reportažas (nacionalinis)	0
<i>Mugei specifiniai formatai</i>	
Renginių programėlė	300

Lentelė 29. Lietuvos literatūros pristatymo viešinimas Tarptautinėje Leipzigerio knygų mugėje, 2019 m. Sudaryta autorių, remiantis LKI informacija.

5.7.4 LIETUVOS LITERATŪROS PRISTATYMAS TARPTAUTINĖJE BOLONIJOS VAIKŲ KNYGŲ MUGĖJE, 2019 M.

Tarptautinėje Bolonijos vaikų knygų mugėje 2019 m. pristatyta Lietuvos iliustruotojai ir knygų vaikams kūrėjai. Mugės lankytojai galėjo susipažinti su naujausiomis Lietuvos autorių knygomis vaikams ir jų kūrėjais – Kęstučiu Kasparavičiumi, Stasiu Eidrigevičium, Rūta Šepetyt, Monika Vaicenavičiene, Rasa Jančiauskaite.

Projekto tikslas – pristatyti Lietuvos literatūrą vaikams, leidybą, iliustracijas ir knygos meną tarptautinėje Bolonijos vaikų knygų mugėje. Šiam tikslui pasiekti išskelti žemiau išvardinti uždaviniai⁶⁵:

1. Įrengti nacionalinį standą;
2. Pristatyti nacionalinę knygų kolekciją;
3. Suorganizuoti renginius su lietuvių vaikų knygų kūrėjais knygų mugėje (skirtus vaikų knygų leidybos profesionalams) ir programoje Bolonijos mieste;
4. Pristatyti 1 pradedančio Lietuvos iliustruotojo kūrybą;
5. Pristatyti Lietuvos leidyklų leidinius;
6. Susitikti su užsienio leidėjais, aptarti kultūrinio bendradarbiavimo galimybes.

Įrengtas 32 kv. m. Lietuvos standas, kuriame eksponuoti 95 leidiniai, įvyko 31 darbinis susitikimas, įgyvendinta 6 renginių programa knygų mugėje ir Bolonijos mieste, kurioje dalyvavo 320 lankytojų.

Lietuvos pristatymo mugėse renginiai pasižymėjo įvairove: vyko diskusijos ir kūrybinės dirbtuvės (N=2), bei knygos pristatymas ir susitikimas (N=1). Pristatomos temos daugiausiai apėmė literatūros ir leidybos srities pristatymą (N=4), bei kūrybinių ir autorių

65. Lietuvos kultūros instituto 2019 m. Veiklos ataskaita.

pristatymą (N=1).

Renginiai:

Numeris	Pavadinimas	Renginio formatas	Pristatomų temų apimtis	Lankytojų skaičius
1	Knygos „Che cos'è un fiume?“ pristatymas ir susitikimas su jos autore Monika Vaicenavičiene	Knygos pristatymas	Kūriniai	40
2	Rašytojų Rūtos Šepetys ir Danielio Hahno pokalbis „Ieškant prarastų istorijų: istorinė grožinė literatūra vaikams ir paaugliams“	Diskusija	Kultūros sritis	70
3	Susitikimas su Lietuvos rašytojais ir iliustruotojais: Rūta Šepetys, Kęstučiu Kasparavičiumi, Monika Vaicenavičiene, Rasa Jančiauskaite, Vilija Kvieskaite	Susitikimas	Autoriai	80
4	Iliustruotojo Kęstučio Kasparavičiaus ir vaikų literatūros ir iliustracijos istorijos tyrinėtojo Walterio Fochesato pokalbis	Diskusija	Kultūros sritis	25
5	Monikos Vaicenavičienės kūrybinės dirbtuvės „Kas yra upė? Tekančios mūsų pasaulio istorijos“	Kūrybinės dirbtuvės	Kultūros sritis	85
6	Monikos Vaicenavičienės kūrybinės dirbtuvės moksleiviams	Kūrybinės dirbtuvės	Kultūros sritis	20
			Viso lankytojų:	320

Lentelė 30. Lietuvos literatūros pristatymo renginiai Tarptautinėje Bolonijos vaikų knygų mugėje, 2019 m. Sudaryta autorių remiantis LKI informacija.

Viešųjų ryšių kampanija apėmė užsienio ir Lietuvos kanalus. Socialinių tinklų komunikacija apėmė 25 įrašus. Užsienio žiniasklaidoje išleistos 5 publikacijos neįvyko nei vieno radijo ar televizijos interviu. Nacionalinėje žiniasklaidoje dalyvavimas mugėje sulaukė tik 1 televizijos interviu. Kaip papildoma viešinimo priemonė išleistas ir knygų mugėje platintas leidinys „Best Lithuanian Books for Children and Young Adults 2016-2018“ (anglų k.), parengtas su Lietuvos IBBY skyriumi.

Formatas

Vnt.

Bendrieji formatai

El. kvietimas į Lietuvos standą ir elektroninė renginių programa	1
Pranešimai spaudai / LKI parengti straipsniai	1

Formatas	Vnt.
<i>Bendrieji formatai</i>	
Įrašai „Facebook“ paskyroje	10
Įrašai „Twitter“ paskyroje	5
Įrašai/istorijos „Instagram“ paskyroje.	10
Publikacijos užsienio žiniasklaidoje	5
Publikacijos nacionalinėje žiniasklaidoje	0
Radijo interviu (tarptautinis)	0
Radijo interviu (nacionalinis)	0
TV reportažas (tarptautinis)	0
TV reportažas (nacionalinis)	1
<i>Mugei specifiniai formatai</i>	
Išleistas ir knygų mugėje platintas leidinys „Best Lithuanian Books for Children and Young Adults 2016-2018“ (anglų k.), parengtas su Lietuvos IBBY skyriumi	300

Lentelė 31. Lietuvos literatūros pristatymo viešinimas Tarptautinėje Bolonijos vaikų knygų mugėje, 2019 m. Sudaryta autorių remiantis LKI informacija.

5.7.5 LIETUVOS LEIDYBOS IR LITERATŪROS PRISTATYMAS TARPTAUTINĖSE KNYGŲ MUGĖSE APIBENDRINIMAS

Nors Lietuvos viešnios statusas 2017 m. Leipcigo ir 2018 m. Londono knygų mugėse yra išskirtiniai projektai ir skiriasi nuo eilinių kasmetinių prisistatymų mugėse, visgi pagrindinis tikslas visose keturiose knygų mugėse sutampa - pristatyti Lietuvos literatūrą ir leidybą tarptautinėse knygų mugėse. Šį pagrindinį tikslą detalizuoja ir įgyvendina bendri visoms mugėms uždaviniai – leidyba ir literatūra pristatoma per nacionalines knygų ir kitų leidinių kolekcijas, įrengiant nacionalinį standą. Be bendrųjų tikslų, dalyvaujant skirtingose mugėse koncentruojamasi į skirtingus uždavinius, kurie yra svarbūs, siekiant kompleksinio literatūros ir leidybos pristatymo, ir duoda rezultatų. Išskiriami šie uždaviniai, kurie galėtų būti keliami dalyvaujant visose knygų mugėse:

- Siekti Lietuvos kultūros ir autorių matomumo įgyvendinant plačią ir įvairių viešinimo kampaniją.
- Skatinti lietuvių literatūros vertimus, supažindinant su lietuvių autorių kūryba.
- Skatinti lietuvių literatūros leidybą, organizuojant susitikimus su užsienio leidėjais, aptariant bendradarbiavimo galimybes.
- Organizuoti renginių programą skirtą užsienio leidybos ir literatūros specialistams.

Lietuvos pristatymo mugėse renginiai dažniausiai vyko diskusijų formatu, kuriuose dalyvaudavo Lietuvos ir užsienio atstovai. Diskusijos sekdamo ir po kitų renginių formatų, tokių kaip knygos, filmo ar autoriaus pristatymo. Šis formatas yra dėkingas, nes padeda pritraukti gyvą auditoriją ir, dėl galimybės detalai atskleisti diskutuojamas temas, sulaukia žiniasklaidos dėmesio bei virsta straipsniais. Tradicinis knygų pristatymo formatas veiksmingas, siekiant tiesiogiai supažindinti su konkrečių autorių kūryba ir buvo naudojamas dažnai. Įvairesni ir knygų mugei nestandartiniai formatai, tokie kaip kūrybinės dirbtuvės, performansai ar filmų peržiūros, naudoti rečiau. Vertinant jų viešinimo potencialą šie formatai galėtų būti pasitelkiami dažniau, jie padeda išsiskirti iš kitų, pritraukti papildomą publikos ir žiniasklaidos dėmesį.

Vertinant visų knygų mugių renginių tematiką, pastebima kryptis, kai Lietuvos autorių kūryba pristatoma ne tiesiogiai, o per literatūros ir leidybos sritims aktualias temas. Taip pat nagrinėjamos ir platesnės, ne tik kultūros sričiai aktualios temos, bet ir socialiniai, istoriniai kontekstai. Tokia temų įvairovė ir subtilus jų pateikimas, dažniausiai naudojant diskusijų formatą, padeda pritraukti įdomius ir žymius užsienio pašnekovus, būti pastebėtiems žiniasklaidos, pritraukti ne tik literatūros sritimi besidominčias auditorijas, taigi suteikia didesnę matomumą. Platesnėms literatūros ir leidybos srities bei socialinėms ir kultūrinėms temoms pristatyti tiktų ir įvairesni formatai – ne vien diskusijos, bet ir kūrybinės dirbtuvės, interaktyvūs pristatymai, meninės akcijos ir pan.

Vertinant dalyvavimo mugėse viešinimą išsiskyrė kompleksinis projektas – dalyvavimas 2018 m. Londono knygų mugėje. Tiksluose įvardinti siekiai – pristatyti Lietuvos literatūrą ir leidybą anglakalbėje leidybos rinkoje ir siekti Lietuvos kultūros matomumo Didžiojoje Britanijoje – buvo įgyvendinami pasitelkiant platų viešinimo priemonių spektrą ir intensyviai jas įgyvendinant. Tai davė akivaizdų rezultatą – matomumą socialiniuose tinkluose, užsienio ir nacionalinėje spaudoje bei radijuje ir televizijoje. Labai rezultatyvus buvo ir originalus „Knygnešių dienos Londone“ formatas, leidęs įdomiai, patraukliai pristatyti tiek Lietuvos literatūros atstovus, tiek pačią literatūros ir leidybos sritį bei šalies kultūrinį unikalumą, bei natūraliai pritraukęs žiniasklaidos dėmesį.

Vertinant bendrai sukurtą poveikį akivaizdu, jog didžiausią rezonansą sukėlė Lietuvos leidybos ir literatūros pristatymas tarptautinės Londono knygų mugės programoje „Baltic Countries Market Focus“, 2018 m. Galima daryti išvadą, jog, lyginant su kitų metų dalyvavimu mugėse, tokie kompleksiniai srities pristatymo užsienyje projektai pasiteisina, yra tikslingi ir kuria teigiamą poveikį pristatomiems kūrėjams, kultūros sričiai ir bendram šalies žinomumui. Dalyvavimas 2018 m. Londono knygų mugėje įvardintas kaip gerasis pavyzdys ir kokybinėje literatūros ir leidybos srities konsultacijoje, kurioje pabrėžtas itin didelis įdirbis padarytas iki mugės. Šio įdirbio rezultatai matomi ir dalyvavimo mugėje ataskaitoje: vizitai, knygų vertimai, bendradarbiavimo projektai, naujos programos, kvietimai į kitus renginius, nominacijos ir apdovanojimai. Tam tikri pasiteisinę aspektai gali būti perkelti ir formuluojant dalyvavimo kitose mugėse tikslus, formuojant programą ir planuojant jos viešinimą:

- Jungtinis pristatymas padeda pritraukti papildomo dėmesio, mažina kaštus ir leidžia pasiekti naujas auditorijas.
- Renginių formatai neturėtų apsiriboti tiesioginių knygų pristatymu, o apimti platesnes, kultūros sričiai ir plačiajai visuomenei aktualias temas, pasitelkiant

originalius renginių formatus (perfomansai, kūrybinės dirbtuvės ir pan.)

- Tikslinga, įvairias priemones pasitelkianti viešinimo kampanija turėtų būti vienu iš privalomu dalyvavimo mugėje tikslų, o minimalus matomumas užsienio žiniasklaidoje – siekiamas poveikio vertinimo rodiklis.
- Itin svarbus įdirbis prieš patį dalyvavimą mugėse, kuriam gali būti pasitelkiamos kitos finansavimo priemonės (vizitų programa, vertimų skatinimo programa ir pan.). Jis ne tik padeda pasiekti geresnių rezultatų mugėse, bet ir kuria papildomą teigiamą poveikį.

**6 LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS ATAŠĖ
VYKDOMŲ TIKSLINIŲ
KULTŪROS SKLAIDOS
UŽSIENYJE PRIEMONIŲ
DUOMENŲ ANALIZĖ**

6.1 LIETUVOS KULTŪROS ATAŠĖ TIKSLAI, FUNKCIJOS IR FINANSAVIMAS

Lietuvos kultūros atašė yra diplomatinės atstovybės diplomatinio personalo narys, tiesiogiai pavaldus Lietuvos Respublikos kultūros ministrui ir diplomatinės atstovybės vadovui⁶⁶. Kultūros atašė įgyvendina Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcijos pagrindinį tikslą – plėtoti Lietuvos kultūros tarptautiškumą kultūros raiškos įvairovei skatinti, kūrybinių produktų ir kultūros paslaugų kokybei gerinti ir konkurencingumui stiprinti, prisidedant prie atviros ir dinamiškos, gebančios veikti nuolat kintančiame pasaulyje, visuomenės kūrimo.

Kultūros atašė prisideda prie Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje per meno kūrėjų ir kultūros srities specialistų tarptautinio mobilumo skatinimą, sąlygų Lietuvos ir užsienio kultūros organizacijų bendradarbiavimui sudarymą, bei kultūros lauko dalyvių pristatymą tarptautiniu mastu⁶⁷. Kultūros atašė veikia kaip tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje iniciatoriai, bendraorganizatoriai ir tarpininkai, padedantys užmegzti kontaktus tarp Lietuvos ir užsienio kūrėjų.

Kultūros ministras nustato kultūros atašė veiklos kryptis ir prioritetus. Kultūros atašė veiklos programas koordinuoja ir administruoja Lietuvos kultūros institutas. Kultūros atašė kasmet nustato savo metų veiklos užduotis ir siektinus rezultatus metiniame veiklos plane. Plane nurodomos planuojamos įgyvendinti užduotys (pvz., užmegzti kontaktus su vietos kūrėjais ar renginių organizatoriais, inicijuoti bendradarbiavimo projektus, inicijuoti Lietuvos kultūros lauko atstovų vizitus į šalį ir t.t.) ir tam reikalingos lėšos. Už užduočių įvykdymą atsiskaitoma metinėje veiklos ataskaitoje.

Finansavimas kultūros atašė veikloms yra planuojamas Kultūros ministerijos metiniame biudžete ir numatomas Lietuvos kultūros instituto asignavimuose⁶⁸. Lietuvos kultūros institutas taip pat yra atsakingas už lėšų kultūros atašė veikloms paskirstymą ir jų tinkamą panaudojimą.

2022 metais kultūros sklaidos priemonės įgyvendino šios Lietuvos Respublikos kultūros atašė⁶⁹:

1. Kultūros, audiovizualinių reikalų ir autorių teisių atašė Europos Sąjungoje (Lietuvos nuolatinė atstovybė Europos Sąjungoje);
2. Kultūros atašė Italijoje (Lietuvos Respublikos ambasada Italijos Respublikoje);
3. Kultūros atašė Izraelyje (Lietuvos Respublikos ambasada Izraelio Valstybėje, nuo rugsėjo mėn.)
4. Kultūros atašė Jungtinėse Amerikos Valstijose (Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Niujorke (Jungtinė Amerikos Valstijos);

66. Patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015 m. gegužės 26 d. įsakymu Nr. JV-329 (Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2019 m. lapkričio 7 d. įsakymo Nr. JV-723 redakcija), Kultūros atašė darbo vadovas.

67. Taip pat.

68. Ten pat.

69. <https://rkm.lrv.lt/lt/lietuvos-respublikos-kulturos-atase>

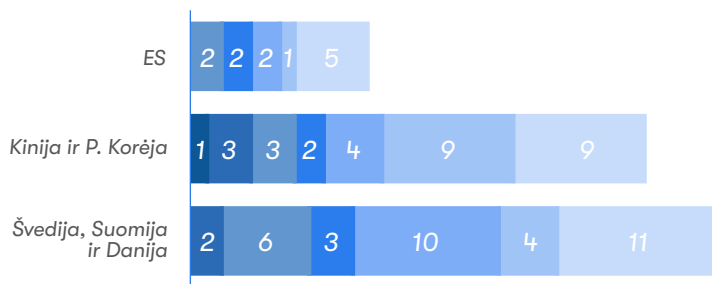
5. Kultūros atašė Jungtinėje Karalystėje (Lietuvos Respublikos ambasada Jungtinėje Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystėje);
6. Kultūros atašė Lenkijoje (Lietuvos Respublikos ambasada Lenkijos Respublikoje);
7. Kultūros atašė Kinijoje ir Pietų Korėjoje (Lietuvos Respublikos ambasada Kinijos Liaudies Respublikoje, iki rugpjūčio mėn.)
8. Kultūros atašė Prancūzijoje (Lietuvos Respublikos ambasada Prancūzijos Respublikoje);
9. Kultūros atašė Švedijoje, Suomijoje ir Danijoje (Lietuvos Respublikos ambasada Švedijos Karalystėje);
10. Kultūros atašė Ukrainoje (Lietuvos Respublikos ambasada Ukrainoje);
11. Kultūros atašė Vokietijoje (Lietuvos Respublikos ambasada Vokietijos Federacinėje Respublikoje);
12. Kultūros atašė Japonijoje (Lietuvos Respublikos ambasada Japonijoje), nuo rugsėjo mėn.

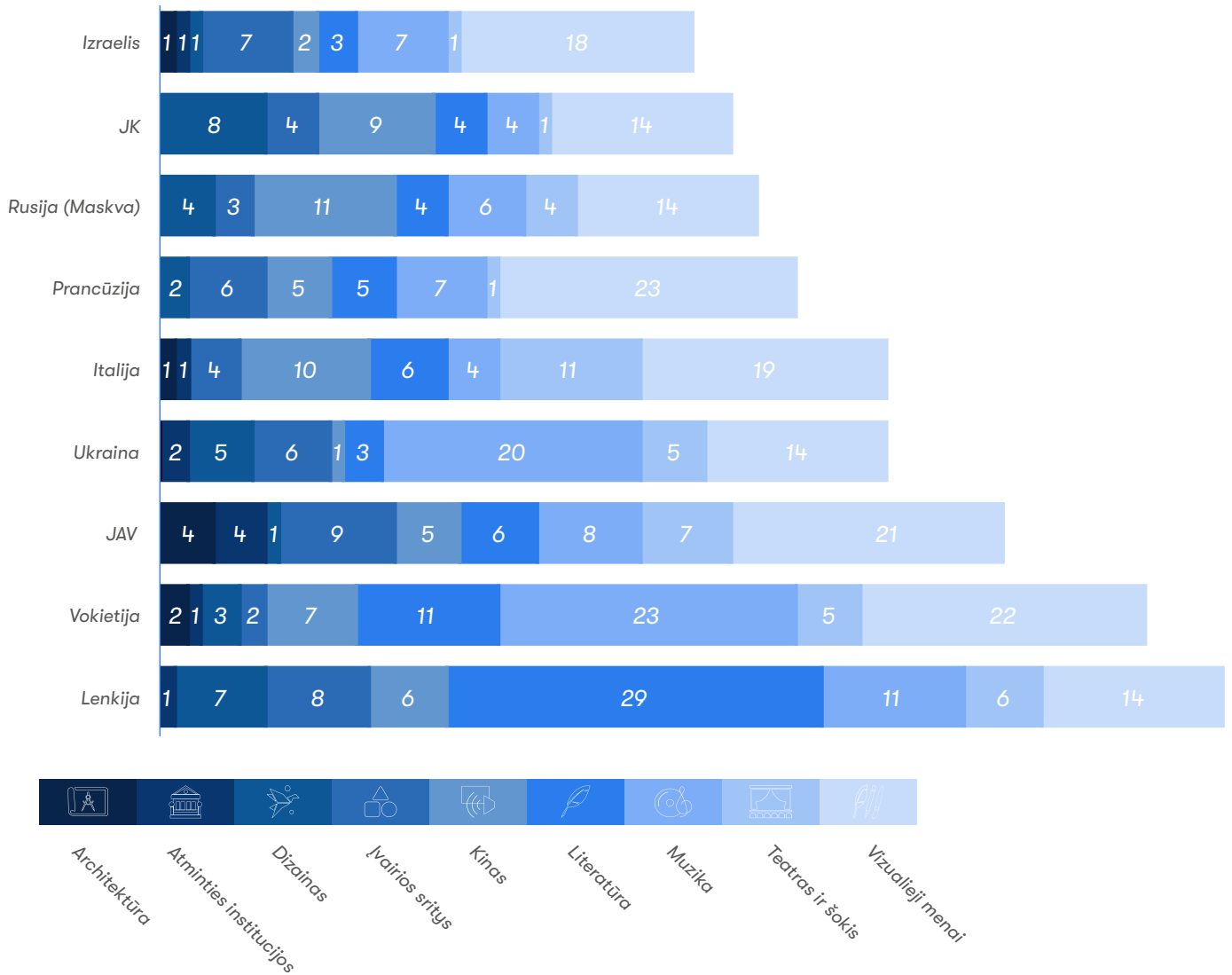
Kadangi LKI tyrimo tikslams pateikti išsamūs, viešai neprieinami atašė veiklų ataskaitų duomenys, kaupiami nuo 2019 m., į analizę neįtraukti 2018 m. bei tuomet veikusio Kultūros atašė Rusijoje (Kaliningradas) duomenys, kurio veiklą sustabdyta 2019 m. Ši pareigybė panaikinta 2021 m., įsteigiant kultūros atašė pareigybę Japonijoje. Į analizę įtraukti atašė Rusijoje (Maskva) duomenys, kuris veikė analizuojamu laikotarpiu.

6.2 KULTŪROS SRIČIŲ SKLAIDOS RENGINIŲ SKAIČIUS IR JŲ PASISKIRSTYMAS ATAŠĖ VEIKLOSE

Daugiausia kultūros (meno) sričių analizuojamu laikotarpiu 2019-2021m. buvo pristatyta kultūros atašė Lenkijoje (N =82) ir Vokietijoje (N =76). Lenkijoje išsiskyrė literatūros srities renginiai (N = 29), o Vokietijoje dominavo muzikos (N =23) ir vizualiųjų menų (N =22) sritys. Po šių šalių sekė JAV (N =65), Italijos (N =56), Ukrainos (N =56) ir Prancūzijos (N =49) skirtingų kultūros sričių pristatymo renginiai. Kiek mažiau skirtingas sritis pristatančių renginių įvyko kultūros atašė Rusijoje (Maskva) (N = 46), Jungtinėje Karalystėje (N =44), Izraelyje (N =41), Švedijoje, Suomijoje ir Danijoje (N =36). Šių atašė sklaidos renginiuose dominavo vizualieji menai, taip pat kinas.

Mažiausiai skirtingas kultūros sritis pristatančių renginių buvo įvykdyta kultūros atašė Europos Sąjungoje (N =12), bei Kinijoje ir Pietų Korėjoje (N =31). Šių atašė veiklose daugiausiai vyravo vizualieji menai, bei teatras ir šokis.

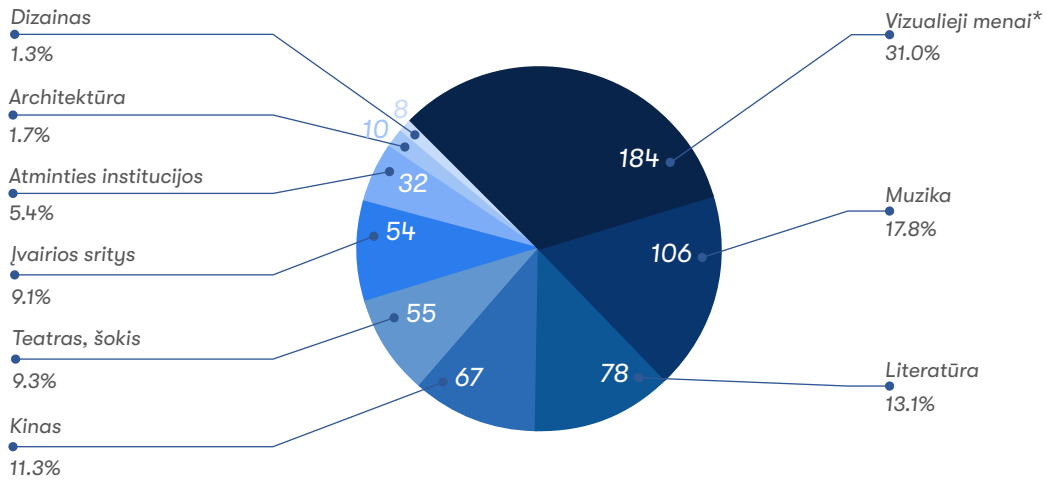

Pav. 35. Kultūros sričių sklaidos renginių pasiskirstymas atašė veiklose 2019 - 2021 m.

Vertinant labiausiai kultūros atašė veiklose reprezentuojamas sritis išsiskiria vizualieji menai - 31 proc. (N =184). Ši sritis dažniausiai parodoma Prancūzijoje (N =23), Vokietijoje (N =22) ir Jungtinėje Karalystėje (N =21). Po to sekė muzikos sritis – 17.8 proc. (N =106), kurios reprezentavimu pasižymėjo Vokietija (N =23) ir Ukraina (N =20). Trečioje vietoje išryškėjo literatūros ir leidybos sritis – 13.1 proc. (N =78), su lydere Lenkija (N =29) ir Vokietija (N =11).

Kino ir audiovizualinių menų sritis užėmė 11.3 proc. (N =67) visų renginių. Pristatant šias sritis aktyviausios buvo Rusijos (N =11) ir Italijos (N =10) atašė. Po to sekė teatro ir šokio sričių pristatymai – 9.3 proc. (N =55), su lydere Kinijos ir Pietų Korėjos atašė (N =9)

6 Lietuvos Respublikos kultūros atašė vykdomų tikslinių kultūros sklaidos užsienyje priemonių duomenų analizė

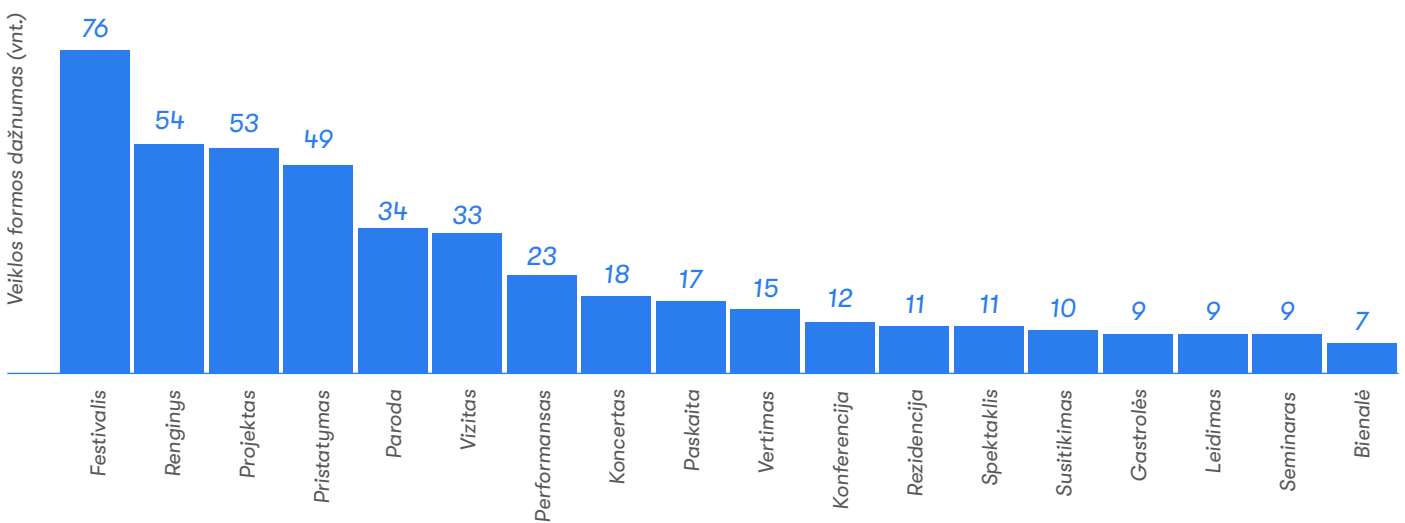

Pav. 36. Kultūros ir meno sričių pasiskirstymas atašė veiklose 2019 - 2021 m. Žvaigždute (*) žymimi vizualieji menai, kuriuos vertinant, buvo įtrauktos tarpdisciplininio meno ir fotografijos kultūros (meno) sritys.

6.3 KULTŪROS ATAŠĖ VEIKLOSE DOMINUOJANTYS SKLAIDOS RENGINIŲ FORMATAI

Dominuojantys kultūros atašė veiklų formatai vertinti pasitelkiant atašė veiklų ataskaitas ir naudojant žodžių dažnio pasiskirstymo analizę. Buvo paskaičiuota, kaip dažnai yra minimos konkrečios sklaidos veiklos formos (pobūdžiai).

Labiausiai minimos veiklos formos buvo festivalis (N =76), kitoks renginys (N =54), projektas (abi plačios kategorijos, galinčios apimti daugumą kitų sklaidos formų) (N =53), pristatymas (dažniausiai knygų, straipsnių ar leidinių, filmų, spektaklių, performansų ar kitokios kūrybos) (N =49).

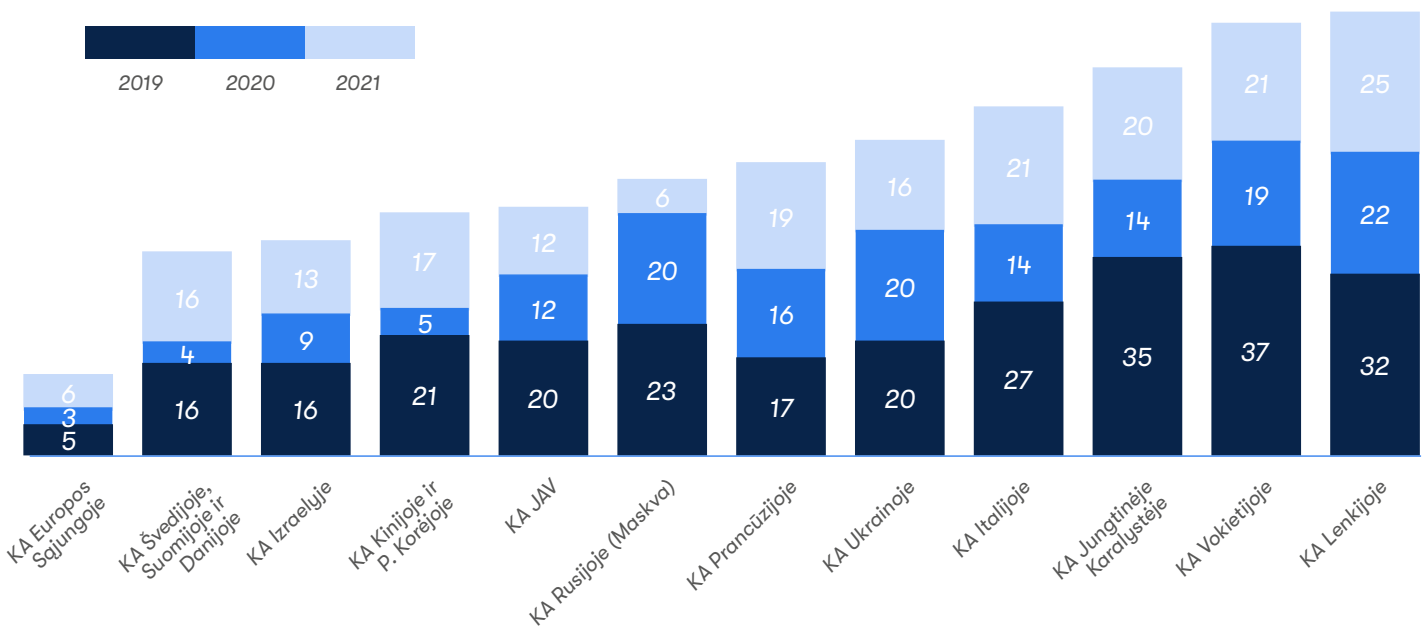

Pav. 37. Kultūros atašė veiklose dominuojantys sklaidos renginių formatai (2019 – 2021 m.)

6.4 KULTŪROS ATAŠĖ SKLAIDOS VEIKLŲ REZULTATAI

Svarbu įvertinti kultūros atašė ir jų veiklas ne tik pagal dominavusias šalis (išskiriant kultūros atašė) ar kultūros (meno) sritis, tačiau ir rezultatų rodiklius. Vieni svarbesnių, galinčių padėti geriau įvertinti kultūros atašė veiklą, yra įgyvendintų projektų skaičius, veiklų dalyvių skaičius, projektų auditorijos dydis. Kartu buvo įvertintos ir kultūros atašė partnerystės - projektų, įgyvendintų su partneriais iš Lietuvos ir užsienio, skaičius. 2021 m. įvesta nauja įgyvendinimo erdvės kategorija, kurioje vertinama ar veikla buvo įgyvendinama virtualiai, ar fizinėje erdvėje.

Daugiausia projektų buvo įgyvendinta kultūros atašė Lenkijoje (N =79) ir Vokietijoje (N =77), mažiausia - Kultūros atašė Europos Sąjungoje veiklose (N =14).⁷⁰ Dauguma projektų (išskyrus Kultūros atašė Europos Sąjungoje, Kultūros atašė Prancūzijoje ir Kultūros atašė Švedijoje, Suomijoje ir Danijoje) buvo įgyvendinta ikipandeminiais 2019 m. (N =269).2020 m. buvo mažiausiai rezultatyvūs projektų atžvilgiu (N =158), nusileidę 2021 m. (N =192) (išskyrus kultūros atašė JAV, Ukrainoje ir Rusijoje).

Pav. 38. Lietuvos Respublikos kultūros atašė (įgyvendinti) projektai (2019 - 2021 m.)

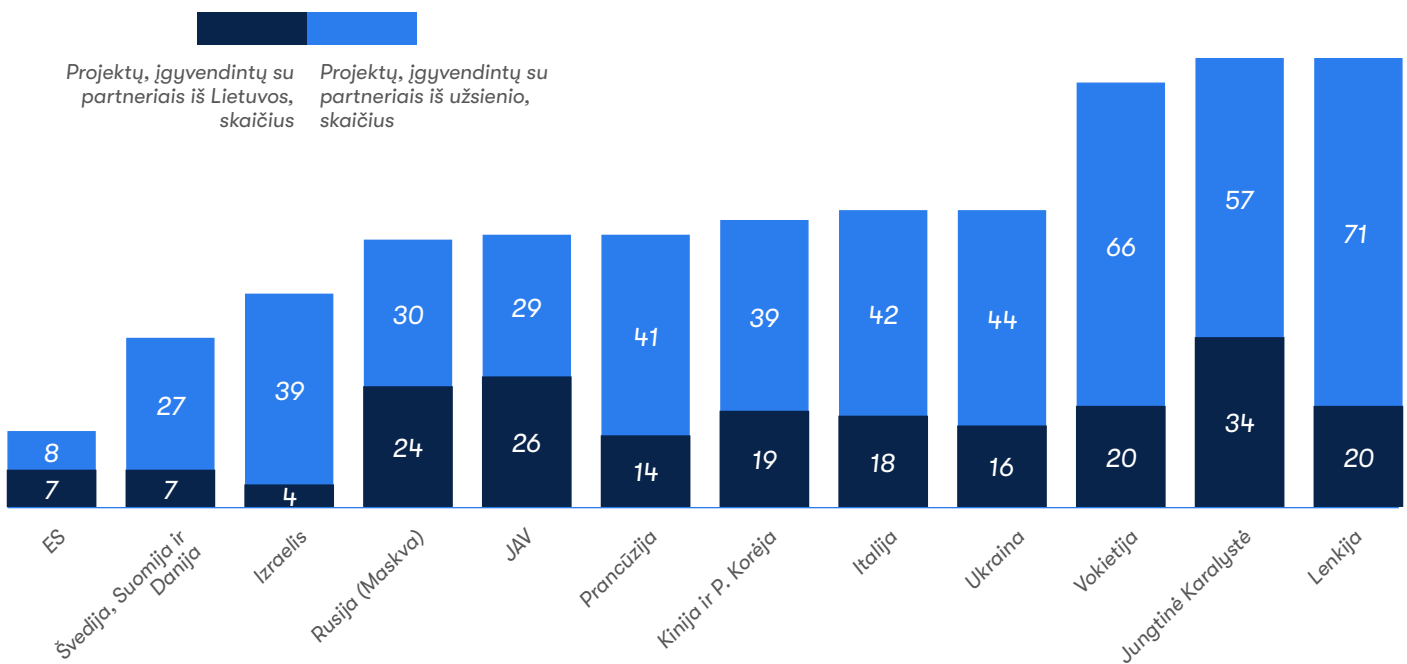
Didžiausiu kultūros atašė veiklų dalyvių skaičiumi pasižymėjo Kultūros atašė JAV (N =187), taip pat kultūros atašė Jungtinėje Karalystėje (N =164) ir Lenkijoje (N =161). JAV atveju skaitlingiausi buvo 2021 m., Jungtinės Karalystės - 2020 m., Lenkijos - 2019 m. Panašios tendencijos yra būdingos ir kitų šalių kultūros atašė. Šiek tiek mažiau skaitlingos buvo

70. Kultūros atašė Europos Sąjungoje pagrindinė tarnybinė veikla yra atstovauti Lietuvos interesams ES institucijose, organizacijose svarstant kultūros, audiovizualinės žiniasklaidos politikos bei autorių teisių klausimus, taip pat koordinuoti kultūros projektų įgyvendinimą.

kultūros atašė Italijoje (N =124) ir Vokietijoje (N =136) veiklos. Mažiausias kultūros atašė veiklų dalyvių skaičius būdingas Kultūros atašė Europos Sąjungoje (N =25) ir Kultūros atašė Kinijoje ir Pietų Korėjoje (N =32).

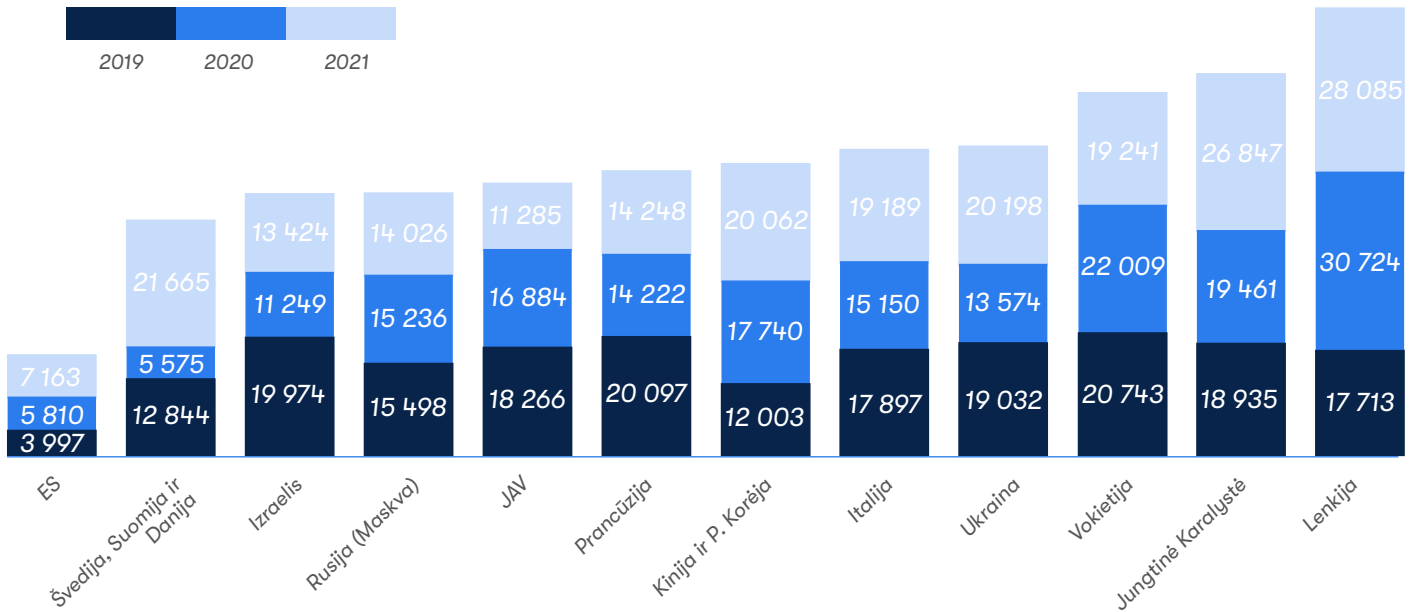
Svarbu įvertinti ne tik projektų skaičių, tačiau ir tai, su kuo jie buvo įgyvendinti - šiuos duomenis yra galimybė stebėti nuo 2020 m. Pastebima tendencija, jog visose kultūros atašė projektų, įgyvendintų su partneriais iš užsienio, skaičius buvo didesnis, nei skaičius projektų, kurie buvo įgyvendinti su partneriais iš Lietuvos. Vienas ryškiausių skirtumų tarp partnerių iš užsienio ir Lietuvos - Kultūros atašė Izraelyje partnerystėje, kur tik 9,3% visų projektų buvo įgyvendinti su partneriais iš Lietuvos, o likę, t.y. 90,7%, su partneriais iš užsienio. Vertinant proporciškai, taip pat nemažas skirtumas ir Lenkijoje, kurioje tik 22% projektų buvo įgyvendinti su partneriais iš Lietuvos. Tuo tarpu net 78% projektų įgyvendinti su partneriais iš užsienio, kas vertinant absoliučiais skaičiais yra didžiausia skaitinė reikšmė (71 įgyvendintas projektas su partneriais iš užsienio). Daugiausia partnerysčių su partneriais iš Lietuvos buvo įgyvendinta Kultūros atašė Jungtinėje Karalystėje veiklose (N =34) (vertinant absoliučiais skaičiais) arba Europos Sąjungoje (46%) ir JAV (47%) (vertinant santykiniais dydžiais).

Skaitlingiausi kultūros atašė, vertinant pagal jų partnerystes bendrai, buvo trys - Jungtinėje Karalystėje (N =91), Lenkijoje (N =91) ir Vokietijoje (N =86), o mažiausias partnerysčių būdingas Kultūros atašė Švedijoje, Suomijoje ir Danijoje (N =34) bei Kultūros atašė Europos Sąjungoje (N =15).

Pav. 39. Lietuvos Respublikos kultūros atašė partnerystės (2019 - 2021 m.)

2021 metais atsiradus virtualios erdvės projektų įgyvendinimo kategorijai, jos vaidmuo didesne dalimi liko antraeilis. Tik kai kurių kultūros atašė veiklose ši forma tapo ryškesne, kaip kad JAV ar JK atvejais, kur maždaug pusė visų įgyvendintų projektų buvo virtualūs.

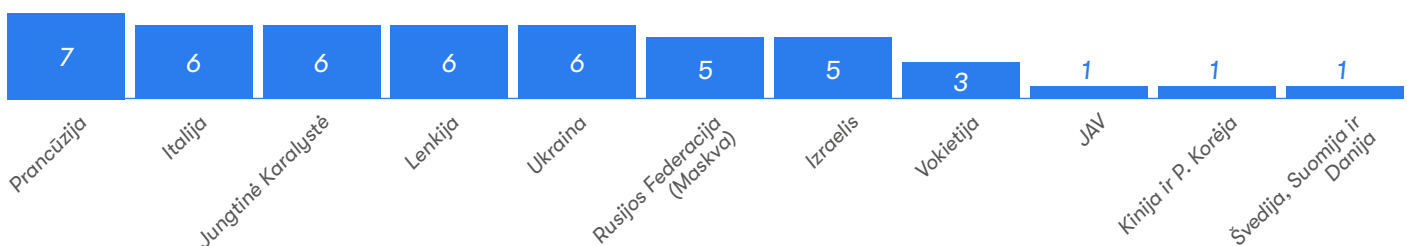
Pav. 40. 2019 - 2021 metų laikotarpyje panaudotos faktinės išlaidos Lietuvos Respublikos kultūros atašė veikloms.

Vertinant faktinių išlaidų dydžių pasiskirstymą atskirais metais, aiškių skirčių nepastebima. Dažnesniu atveju 2020 metais skirtų faktinių lėšų buvo mažiau nei, pavyzdžiui, lyginant su 2019 ir 2021 metais. Kultūros atašė negali panaudoti daugiau lėšų negu planuojama bendra suma, tačiau lyginant preliminaras metinių išlaidų sumas, numatytas kultūros atašė veiklų įgyvendinimui su faktinėmis išlaidomis, išryškėjo tendencija, jog dažnu atveju, numatoma buvo mažiau lėšų nei faktiškai panaudojama.

6.5 KOKYBINIS LIETUVOS KULTŪROS ATAŠĖ KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE VEIKLŲ VERTINIMAS

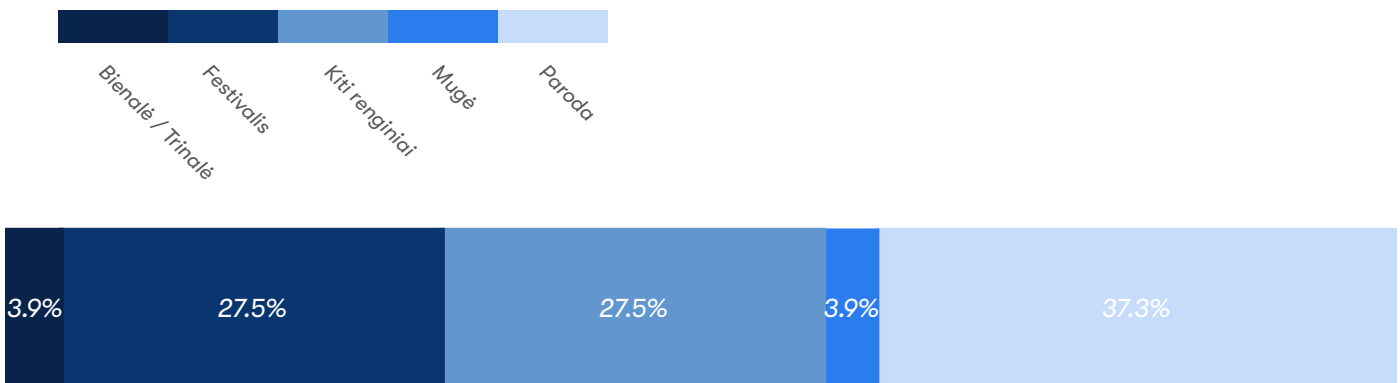
Siekiant įvertinti susistemintus kiekybinius kultūros atašė sklaidos užsienyje rezultatus, pasitelkiamas kokybinis 2019 m. kultūros atašė veiklų, susilaukusių didžiausio tarptautinio žiniasklaidos dėmesio, vertinimas. Atrinktos veiklos, kurios susilaukė bent penkių paminėjimų tarptautinėje žiniasklaidoje ir / arba turėjo daugiau nei 1000 lankytojų. Taip atrinkta ir išanalizuota 51 iniciatyva.

Vertinant didžiausio tarptautinio viešinimo susilaukusių projektų geografiją, pirmauja Prancūzija (N =7), po jų seka Italija, Jungtinė Karalystė, Lenkija, ir Ukraina (N =6), Rusijos Federacija ir Vokietija (N =5), JAV, Kinija ir Pietų Korėja, bei Švedija, Suomija, Danija (1).

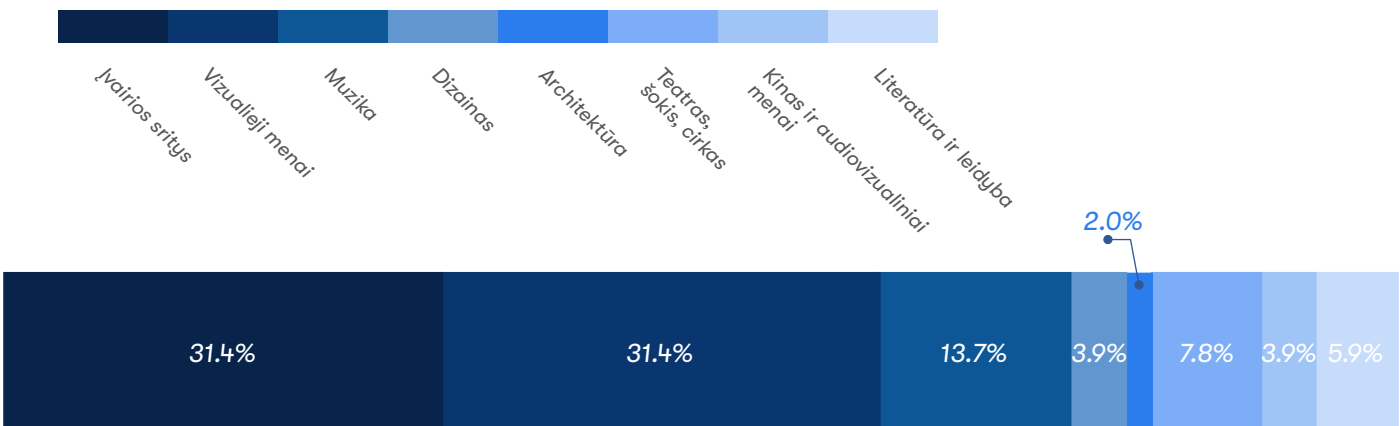
Pav. 41. Didžiausio tarptautinio viešinimo susilaukusių projektų geografija (2019 m.) Sudaryta autorių, remiantis kultūros atašė metinėmis ataskaitomis.

Pagal daugiausia tarptautinio dėmesio susilaukusias renginių formas pirmauja parodos (N =19), festivaliai bei kiti renginiai (kuriems priskirtini skirtingų renginių formatų kombinacija) (N =14), po kurių seka mugės (N =2), bei bienalės / trienalės (N =2) .

Pav. 42. Didžiausio tarptautinio viešinimo susilaukusių projektų renginių formatai (2019 m.) Sudaryta autorių, remiantis kultūros atašė metinėmis ataskaitomis.

Daugiausiai tarptautinio viešinimo susilaukė šios sritys: įvairios sritys (renginiai apimantys kelių sričių sklaidą) ir vizualieji menai (N =16), muzika (N =7), teatras, šokis ir cirkas (N =4), literatūra ir leidyba (N =3), kinas ir audiovizualiniai menai, bei dizainas (N =2), architektūra (N =1).

Pav. 43. Didžiausio tarptautinio viešinimo susilaukusios kultūros atašė reprezentuotos kultūros – meno sritys (2019 m.) Sudaryta autorių, remiantis kultūros atašė metinėmis ataskaitomis.

6.6 KULTŪROS ATAŠĖ VYKDOMŲ TIKSLINIŲ KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ DUOMENŲ ANALIZĖS APIBENDRINIMAS

- Daugiausia kultūros (meno) sričių analizuojamu laikotarpiu buvo pristatyta kultūros atašė Lenkijoje ir Vokietijoje. Po šių šalių sekė JAV, Italijos, Ukrainos ir Prancūzijos atašė skirtingų kultūros sričių pristatymo renginiai. Renginiai susilaukė didžiausio tarptautinio dėmesio, sutampa su tomis šalimis, kur projektų buvo įgyvendinta daugiausiai (Prancūzija, Italija, Jungtinė Karalystė, Lenkija, Ukraina). Taigi galima daryti išvadą, jog sklaidos užsienyje kuriamas poveikis yra proporcingas įdirbiui, ir kruopingas darbas su tikslinėmis rinkomis duoda rezultatų.
- Vertinant labiausiai kultūros atašė veiklose reprezentuojamas sritis išsiskiria vizualieji menai – 31 proc. Labiausiai jie atstovaujami Prancūzijoje, Vokietijoje ir Jungtinėje Karalystėje. Po to sekė muzikos sritis – 17,8 proc., kurios reprezentavimu pasižymėjo Vokietija ir Ukraina. Trečioje vietoje išryškėjo literatūros ir leidybos sritis – 13,1 proc., su lyderėmis Lenkija ir Vokietija. Kino ir audiovizualinių menų sritis užėmė 11,3 proc. visų renginių. Šios šalies pristatyme aktyviausios buvo Rusijos ir Italijos atašė. Po to sekė teatro ir šokio sričių pristatymai – 9,3 proc., su lydere Kinijos ir Pietų Korėjos atašė. Vertinant tai, kokios kultūros ir meno sritys susilaukė daugiausiai tarptautinio dėmesio taip pat išryškėja tęstinio įdirbio rezultatai – čia taip pat pirmauja vizualieji menai ir muzika. Itin daug dėmesio susilaukia ir renginiai pristatantys kelias sritis vienu metu, kas rodo tokių formatų sėkmę ir galėtų būti skatinama aktyviau.
- Skaitlingiausi kultūros atašė, vertinant pagal jų partnerystes, buvo trys – Jungtinėje Karalystėje, Lenkijoje ir Vokietijoje.
- 2021 metais atsiradus virtualios erdvės projektų įgyvendinimo kategorijai, jos vaidmuo didesne dalimi liko antraeilis. Tik kai kurių kultūros atašė veiklose ši forma tapo ryškesne, kaip kad JAV ar JK atvejais, kur maždaug pusė visų įgyventinų projektų buvo virtualioje erdvėje.
- Kaip labiausiai pasiteisinanti veiklos forma, kuri susilaukia daugiausia užsienio žiniasklaidos dėmesio, pastebimi festivaliai. Jie taip pat išryškėjo ir kiekybinėje žodžių dažnio pasiskirstymo analizėje, vertinant kultūros atašė veiklą ataskaitas. Galima daryti išvadą, kad tokio formato projektai, derinant kelias sritis ar renginio formas, turi potencialo efektyviau nei kiti įgyvendinti kultūros sklaidą, ir galėtų būti labiau skatinami.

7 LIETUVOS KULTŪROS TARYBOS VYKDOMŲ KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ DUOMENŲ ANALIZĖ

7.1 LIETUVOS KULTŪROS TARYBOS TIKSLAI IR VEIKLA

Lietuvos kultūros taryba (toliau – LKT) yra įstaiga prie Kultūros ministerijos, kurios paskirtis – įgyvendinti valstybės politiką kultūros ministrui pavestose valdymo srityse.⁷¹ LKT turi tris pagrindinius veiklos tikslus:⁷²

- vadovaujantis kultūros politikos prioritetais, sudaryti sąlygas įvairiapusei kultūros ir meno plėtrai ir sklaidai, užtikrinant racionalų ir pagrįstą skiriamų lėšų naudojimą;
- pagal kompetenciją įgyvendinti kultūros politiką;
- analizuoti kultūros ir meno procesus, darančius įtaką kultūros politikai.

LKT prisideda prie tarptautinės Lietuvos kultūros sklaidos per kultūros ir meno programų, projektų ir kitokių priemonių finansavimą bei stipendijų kultūros ir meno kūrėjams skyrimą.⁷³ Sprendimus dėl finansavimo ir stipendijų skyrimo priima Taryba. Tarybą sudaro 10 narių ir Tarybos pirmininkas, kurie yra skiriami kultūros ministro teikimu 4 metams ir tvirtinami Vyriausybės.

LKT veikla organizuojama remiantis skelbiamu LKT metiniu veiklos planu, kuris yra tvirtinamas kultūros ministro įsakymu.⁷⁴ LKT metinio veiklos plano įgyvendinimo stebėseną ir rezultatų vertinimą atlieka Kultūros ministerija. LKT veiklos planuose numatytos priemonės LKT strateginių tikslų įgyvendinimui bei jų tikslai ir vertinimo kriterijai. Veiklos planuose taip pat numatytos ir veiklos susijusios su kultūros sklaida užsienyje (pvz. planuojamas surengti Lietuvos kultūros pristatymo renginių užsienyje skaičius).⁷⁵ Kai kuriose priemonėse nebuvo išskirta ar jos finansuoja tik veiklas Lietuvoje ar ir užsienyje, tad ne visur buvo galima atskirti vertinimo kriterijų reikšmes susijusias konkrečiai su Lietuvos kultūros sklaida užsienyje.

Šiame tyrime analizuojamas finansavimas skirtas per Kultūros rėmimo fondo (toliau – KRF) lėšomis finansuojamas programas. Analizuojamu laikotarpiu (2018–2021 m.) LKT skirti valstybės biudžeto asignavimai Kultūros rėmimo fondui sudarė 84 027 269 Eur.⁷⁶

71. Lietuvos Respublikos Kultūros ministro įsakymas “Dėl Lietuvos kultūros tarybos nuostatų”, 2012 m. gruodžio 12 d., Nr. JV-882, Vilnius. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.85EFFB78CF23/asr> (žiūrėta: 2022 m. birželio 14 d.).

72. Ten pat.

73. Ten pat.

74. Ten pat.

75. Lietuvos kultūros tarybos 2018-ųjų metų veiklos planas. Prieiga per internetą: <https://www.ltk.lt/admin/ckeditor/fileman/Uploads/Veiklos%20planas%202018.pdf>;

Lietuvos kultūros tarybos 2019-ųjų metų veiklos planas. Prieiga per internetą: <https://www.ltk.lt/admin/ckeditor/fileman/Uploads/2019%20m.%20LKT%20veiklos%20planas.pdf>;

Lietuvos kultūros tarybos 2020 metų veiklos planas. Prieiga per internetą: https://www.ltk.lt/admin/ckeditor/fileman/Uploads/Administracine%20informacija/Veiklos%20planai/LKT_2020.pdf;

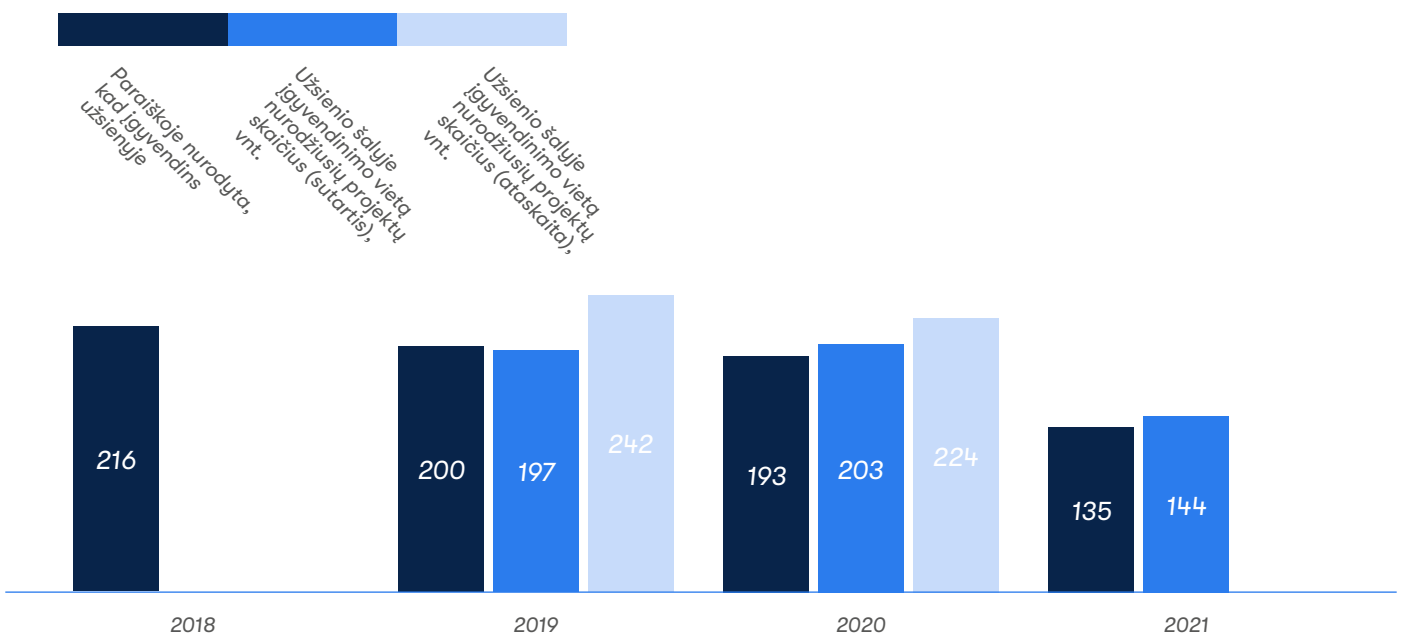
Lietuvos kultūros tarybos 2021 metų planas. Prieiga per internetą: <https://www.ltk.lt/admin/ckeditor/fileman/Uploads/Administracine%20informacija/Veiklos%20planai/Lietuvos%20kulturos%20tarybos%202021%20m.%20veiklos%20planas.pdf>

76. LKT 2021 m. gruodžio 31 d. biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamasis raštas; LKT 2020 m. gruodžio 31 d. biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamasis raštas; LKT 2019 m. gruodžio 31 d. biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamasis raštas; LKT 2018 m. gruodžio 31 d. biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamasis raštas.

Prieiga per internetą: <https://www.ltk.lt/administracine-informacija/biudzeto-vykdyimo-ataskaitos.html> (žiūrėta: 2022 m. birželio 14 d.).

7.2 KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE FINANSAVIMAS

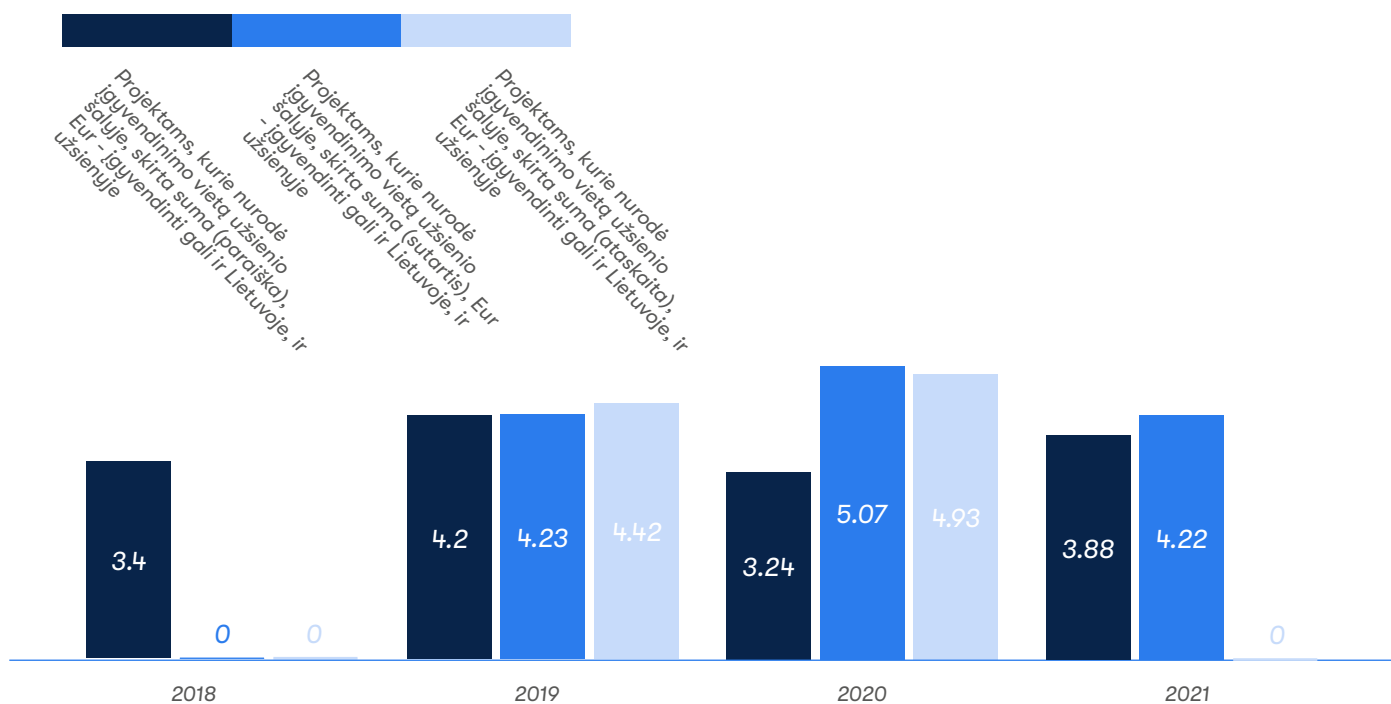
2018–2021 m. LKT per visus skelbiamus konkursus finansavo 826 projektus įgyvendinusių veiklas užsienyje. Matyti tendencija, jog projektų metu pavyksta įgyvendinti daugiau veiklų užsienyje nei buvo numatyta paraiškose (2019 ir 2020 m. pavyzdys). COVID-19 pandemijos metu, 2020–2021 m., matyti projektų skaičiaus su veiklomis užsienyje sumažėjimas. Šią tendenciją galėjo lemti įvesti karantino ir keliavimo apribojimai skirtingose valstybėse.

Pav. 47. Finansuotų projektų su veiklomis užsienyje pasiskirstymas pamečiui. Pastaba: 2018 m. duomenys buvo renkami tik rodikliui "Paraiškoje nurodyta, kad įgyvendins užsienyje". Šaltinis: Lietuvos kultūros taryba (2021) Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga.

Projektams, kurių bent viena veikla yra vykdoma užsienyje, 2019 m. skirta penktadalis viso projektams skirto finansavimo, 2020 m. – 17 proc.. Su sklaida užsienyje susiję projektai paprastai dalį veiklų įgyvendina ir Lietuvoje. Todėl negalima tiksliai įvertinti, kokia dalis finansavimo tenka veiklų užsienyje vykdymui. Tuo pat metu, pasirošimas sklaidai užsienyje, kuris yra svarbi ir neatsiejama sklaidos grandinės dalis, dažnai vyksta Lietuvoje. Projektams, kurie bent vieną veiklą įgyvendina užsienyje skiriama apie 5 mln. Eur (2019–2020 m.) per metus (įskaitant strateginį finansavimą - nesant galimybės atskirti kokia dalis lėšų iš strateginio finansavimo yra skirta būtent sklaidos veiksmams užsienyje, programos toliau yra analizuojamos atskirai).⁷⁷

77. Lietuvos kultūros taryba (2021) Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga. PowerPoint prezentacija.

Pav. 48. Projektams su veiklomis užsienyje skirtas finansavimas (mln. eur). Šaltinis: Lietuvos kultūros taryba (2021) Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga.

Kaip parodė LKT atlikta apibendrinta analizė, su sklaida dažniausiai susijusios veiklos yra tinklaveika ir parodos. Sklaidos veiklos dažniausiai įgyvendinamos Vokietijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Prancūzijoje bei Estijoje.

Žemiau pateikiama pavienių tikslinių programų analizė – finansuotų projektų skaičius, jiems skirtas finansavimas, populiariausi regionai ir šalys, veiklos, lankytojų skaičius ir pan.

7.3 TIKSLINIŲ KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ PRISTATYMAS

LKT įgyvendina žemiau nurodytas ir KRF lėšomis finansuojamos tikslinės kultūros sklaidos užsienyje programos:

- „Sklaida užsienyje”
- „Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika”
- „Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014–2020“, paprogramėje „Kultūra“”
- „Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014–2020“, paprogramėje „Media“”
- „Venecijos architektūros ir šiuolaikinio meno bienalės”
- Projektai finansuoti per sritinio finansavimo programas
- „Strateginis kultūros organizacijų finansavimas“
- „Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas”

■ “Edukacinės stipendijos”

Lentelė žemiau pristato trumpą tikslinių programų tikslų bei jų finansuojamų veiklų apžvalgą.

Programos pavadinimas Aprašymas

<p>Sklaida užsienyje</p>	<p>Programa „Sklaida užsienyje“ veikė 2015-2019 m. Programos tikslas – profesionalios Lietuvos kultūros ir meno pristatymas ir tarptautinių veiklos galimybių didinimas užsienio šalyse, bendradarbiaujant su užsienio šalių kultūros ir meno organizacijomis.</p> <p>Finansuojamos veiklos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lietuvos kultūros ir meno pristatymai, renginių ciklai (festivaliai, kultūros sezonai arba gastrolės) užsienio valstybėse, bendradarbiaujant su užsienio kultūros ir meno organizacijomis (festivaliais, scenos menų organizacijomis, profesionaliomis agentūromis, muziejais, galerijomis, literatūros namais, bibliotekomis ir kt.), kurių sukauptas simbolinis kapitalas suteikia pristatomiems Lietuvos kultūros ir meno projektams papildomos vertės ir sklaidos galimybių. 2. Užsienio šalių kultūros profesionalų vizitai į Lietuvą, susitikimai su kultūros ir meno įstaigų atstovais ir kūrėjais, kūrinių peržiūros, siekiant juos pristatyti užsienio šalyse. <p>Paraiška gali apimti vieną projektą (renginį arba renginių ciklą vienoje užsienio valstybėje arba renginių ciklą keliose užsienio valstybėse).</p>
<p>Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika</p>	<p>Programos tikslas – skatinti kultūros turinio indėlį kultūros ir kūrybinių industrijų srityje, siekiant inicijuoti bei vystyti produktus ir (arba) paslaugas, kuriančius ekonominę vertę ir prisidedančius prie kultūros ir kūrybinių industrijų eksporto apimčių augimo.</p> <p>Finansuojama veikla:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lietuvoje rengiami verslumą propaguojantys ir tinklaveiką skatinantys KKI renginiai (mugės, konferencijos, konkursai, pristatymai, kūrybinės dirbtuvės ir panašaus pobūdžio projektai). 2. Lietuvos KKI produktų ir paslaugų pristatymas užsienyje vykstančiose tarptautinėse mugėse, verslo misijose ir panašaus pobūdžio renginiuose įskaitant pristatymui reikalingos rinkodaros medžiagos parengimą ir viešinimo išlaidas. 3. KKI profesionalų dalyvavimas tarptautiniuose tarpsektoriniuose renginiuose (mokymuose, seminaruose, konferencijose ir panašaus pobūdžio renginiuose), skatinant dalyvaujančių juridinių ir (arba) fizinių asmenų kompetencijų kėlimą ir tarptautinę tinklaveiką. <p>Nuo 2021 m. pridedama nauja finansuojama veikla:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. KKI organizacijų bendradarbiavimas, KKI asociacijų veikla bei plėtra, taip pat šio sektoriaus matomumą visuomenėje stiprinantys projektai.
<p>Nacionaliniai paviljonai Venecijos bienalėje</p>	<p>Programos tikslas – pristatyti Lietuvos šiuolaikinį meną ir architektūrą Venecijos vizualaus meno ir architektūros bienalėse.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Programa „Nacionalinis paviljonas Venecijos architektūros bienalėje” Finansuojama veikla: pasirengimas įgyvendinti Lietuvos nacionalinio paviljono Venecijos architektūros bienalėje projektą ir jo įgyvendinimas. ■ Programa „Nacionalinis paviljonas Venecijos šiuolaikinio meno bienalėje” Finansuojama veikla: pasirengimas įgyvendinti Lietuvos nacionalinio paviljono Venecijos šiuolaikinio meno bienalėje projektą ir jo įgyvendinimas.
<p>Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014-2020”</p>	<p>Programos tikslas – sudaryti sąlygas dalyvauti daugiašaliuose Europos Sąjungos (toliau – ES) programos „Kūrybiška Europa 2014–2020“ paprogramių „Kultūra“ ir „Media“ projektuose.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Dalyvavimas Europos Sąjungos programos „Kūrybiška Europa 2014-2020” „Kultūra” paprogramėje Finansuojama veikla: dalyvavimas Europos Sąjungos programos „Kūrybiška Europa 2014–2020“ „Kultūra“ paprogramėje. Finansuojami projektai, įgyvendinantys visas šias sąlygas: <ol style="list-style-type: none"> 1. dėl jų įgyvendinimo yra pasirašyta sutartis su Europos Komisija arba su projekto/platformos koordinatoriumi; 2. finansavimo paraišką teikia Lietuvoje registruoti programos „Kūrybiška Europa 2014–2020“ paprogramės „Kultūra“ projektų/platformų koordinatoriai arba bendraorganizatoriai/platformų nariai. ■ Dalyvavimas Europos Sąjungos programos „Kūrybiška Europa 2014-2020” „Media” paprogramėje Finansuojama veikla: dalyvavimas Europos Sąjungos programos „Kūrybiška Europa 2014–2020“ „Media“ paprogramėje. ES programos „Kūrybiška Europa 2014–2020“ paprogramės „Media“

Programos pavadinimas Aprašymas

projektai užsitikrinę finansavimą iš Vaizdo žaidimų vystymo, Kino festivalių, Kino edukacijos, Patekimo į rinkas, Mokymų, Filmų platinimo atrakinės, Europos kūrinių populiarinimo internete finansavimo schemų ir įgyvendinantys visas šias sąlygas:

1. dėl projekto įgyvendinimo yra pasirašyta sutartis su Europos Komisija arba gautas sprendimas iš Europos Komisijos dėl finansavimo veiklai skyrimo; finansavimo paraišką
2. Tarybai teikia Lietuvoje registruoti programos „Kūrybiška Europa 2014–2020“ paprogramės „Media“ projekto vykdytojai ar bendraorganizatoriai.

Sritinis finansavimas

Sritinis finansavimas, šalia kitų veiklų, finansuoja profesionaliąją kūrybą ir jos sklaidą Lietuvoje ir užsienyje, tinklaveikos bei mobilumo veiklas.

Per sritinį finansavimą projektai su veiklomis užsienyje yra finansuojami fotografijos, dailės, muzikos, literatūros, šokio, teatro, etninės kultūros, architektūros ir dizaino srityse.

Edukacinės stipendijos (2018-2020, 2021 m. finansuota per individualias stipendijas)

Priemonės tikslas - skatinti kultūros ir meno kūrėjų individualią kūrybinę veiklą ir profesinio meistriškumo tobulinimą. Programa įgyvendinama vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. JV-226 „Dėl stipendijų kultūros ir meno kūrėjams skyrimo tvarkos aprašo Patvirtinimo“.

Finansuojamos veiklos

Programa finansuoja architektūros, bibliotekų, dailės, dizaino, etninės kultūros ir tautodailės, fotografijos meno, kultūros paveldo, literatūros, muziejų, muzikos, šokio, tarpdisciplininio meno, teatro ir cirko meno sričių individualias ir edukacines stipendijas.

Edukacinės stipendijos skiriamos kultūros ar meno kūrėjų profesiniam meistriškumui tobulinti (dalyvauti stažuotėse, kursuose, konferencijose, simpoziumuose ir kitoje veikloje).

Pažymėtina, jog dėl pandeminės situacijos keitėsi stipendijų finansavimo modelis.⁷⁸ 2020 m. finansuotas tik vienas edukacinių stipendijų konkursas, o 2021 m. edukacinių stipendijų konkursai nebeskelbti (skirtos tik individualios stipendijos, kurių metu galima vykdyti edukacines veiklas).

Strateginis kultūros organizacijų finansavimas

Programa „Strateginis kultūros organizacijų finansavimas“

Programos tikslas - stiprinti efektyviai veikiančių kultūros organizacijų, prisidedančių prie bendros šalies kultūros ar meno raidos formavimo, Lietuvos kultūros tarybos strateginių krypčių, atitinkančių Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos strateginius tikslus, įgyvendinimo, veiklą.

Finansuojama veikla

Organizacijų vykdomų veiklų įgyvendinimas.

Galimi pareiškėjai

Tarybos nutarimu patvirtinto Kultūros organizacijų atrankos tvarkos aprašo nustatyta tvarka atrinktos organizacijos.

Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas

Programos tikslas - užtikrinti meno kūrėjų organizacijų strateginių programų įgyvendinimą.

Finansuojama veikla

Meno kūrėjų organizacijų strateginės kūrybinės programos, įgyvendinančios pagrindinius organizacijos veiklos tikslus, numatytus jos įstatuose ir sudarančios prielaidas nacionalinio meno sklaidai ir tarptautiniam kultūriniam bendradarbiavimui, formuojančios bendrą šalies meno raidą ir skatinančios menininkų mobilumą ir kūrybiškumą.

Galimi pareiškėjai

Meno kūrėjų organizacijos, kurioms yra suteiktas meno kūrėjų organizacijos statusas vadovaujantis Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymu.

Lentelė 32. Tikslinių programų apžvalga. Šaltiniai: Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas dėl kultūros ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymo Nr. JV-904 „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“ pakeitimo, 2019 m. rugpjūčio 26 d. Nr. JV-538, Vilnius; Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymo nr. 904 „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis

78. Lietuvos kultūros taryba, Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga. 2021-09-08. Prezentacija.

finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“ pakeitimo, 2018 m. rugpjūčio 20 d. Nr. JV-629, Vilnius; Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“, 2017 m. rugpjūčio 25 d. Nr. JV-904, Vilnius; Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas dėl kultūros ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymo Nr. JV-904 „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“ pakeitimo, 2020 m. rugsėjo 30 d. Nr. JV-1221, Vilnius.

Kultūros rėmimo fondo (KRF) lėšomis finansuojamos programos yra įgyvendinamos pagal „Kultūros rėmimo fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gaires“.⁷⁹ Kultūros ir meno projektai bei valstybės stipendijos kultūros ir meno kūrėjams yra skiriamos viešo konkurso būdu. Gairės nustato, jog Tarybai pateiktų paraiškų vertinimą sudaro trys etapai, jeigu finansavimo sąlygose nenustatyta kitaip: i) administracinės atitikties vertinimas; ii) ekspertinis vertinimas; iii) Tarybos narių susirinkimo atliekamas vertinimas. Kultūros sklaida šiose gairėse apibrėžiama kaip „projekto veiklų, sukurtų kultūros produktų, paslaugų įgyvendinimas ir (ar) pristatymas kitoje (-se) nei pagrindinė projekto įgyvendinimo vietovėje (-se) Lietuvoje ir (ar) užsienyje“.

Veiklų finansavimo intensyvumas tarp programų skyrėsi. „Kūrybiška Europa 2014-2020“ paprogramėje „Kultūra“ dalyvaujančios organizacijos galėjo gauti iki 80 % platformos koordinatoriaus išlaidų bei iki 60 % projekto bendraorganizatoriaus / platformos nario išlaidų. Dalyvaujantys „Media“ paprogramėje galėjo gauti iki 80 % projekto vykdytojo išlaidų. Programų veikloms vykdyti numatytos lėšos yra nurodytos lentelėje žemiau.

Programos pavadinimas	Finansavimo intensyvumas	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Iš viso 2018-2021 m.	
Sklaida užsienyje (lėšos projektams užsienyje)	nenurodyta	666 000	450 000	n/a	n/a	1 116 000	
Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika (lėšos projektams Lietuvoje ir užsienyje)	2018 m.: iki 75% 2019 m.: nenurodyta 2020/21 m.: ne daugiau 20 000 Eur	N/A	200 000	200 000	300 000	1 300 000	
Nacionaliniai paviljonai Venecijos bienalėje (lėšos projektams užsienyje)	Venecijos architektūros bienalė	nenurodyta	145 000	28 000	146 000	147 000	466 000
	Venecijos šiuolaikinio meno bienalė	nenurodyta	28 000	145 000	28 000	23 000	224 000
Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014-	Paprogramė „Kultūra“	iki 80 % platformos koordinatoriaus išlaidų iki 60 % projekto bendraorganizatoriaus / platformos	175 000	240 000	260 000	400 000	1 075 000

79. Lietuvos kultūros tarybos administruojamomis lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairės.

Programos pavadinimas	Finansavimo intensyvumas	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Iš viso 2018–2021 m.
2020* (lėšos projektams Lietuvoje ir užsienyje)	nario išlaidų iki 80 proc projekto vykdytojo išlaidų	150 000	150 000	200 000	200 000	700 000
Sritinis finansavimas (lėšos projektams Lietuvoje ir užsienyje)	nenurodyta	nenurodyta	nenurodyta	nenurodyta	nenurodyta	nenurodyta
Strateginis kultūros organizacijų finansavimas (lėšos projektams Lietuvoje ir užsienyje)	nenurodyta	nenurodyta	2 200 000	2 200 000	2 200 000	6 600 000
Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas (lėšos projektams Lietuvoje ir užsienyje)	nenurodyta	721 000	780 000	1 200 000	1 250 000	3 951 000

Lentelė 33. Programų veikloms vykdyti numatytos lėšos ir skirta lėšų suma projektams su veiklomis užsienyje (Eur). Šaltiniai: Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas dėl kultūros ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymo Nr. JV-904 „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“ pakeitimo, 2019 m. rugpjūčio 26 d. Nr. JV-538, Vilnius; Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymo nr. 904 „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“ pakeitimo, 2018 m. rugpjūčio 20 d. Nr. JV-629, Vilnius; Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“, 2017 m. rugpjūčio 25 d. Nr. JV-904, Vilnius; Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas dėl kultūros ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymo Nr. JV-904 „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“ pakeitimo, 2020 m. rugsėjo 30 d. Nr. JV-1221, Vilnius.

Be tikslinių priemonių, identifikuotos ir kitos su kultūros sklaida užsienyje susijusios priemonės, kuriose projektai susiję su sklaida užsienyje sudaro ženklų (bent 8%) visų finansuotų projektų dalį:

- „Menininkų ir kultūros kūrėjų rezidencijos Lietuvoje“
- „Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: „Globalios Lietuvos“ idėjos sklaida“
- „Tolygi kultūros raida“
- „Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: kultūros paveldo sugrąžinimas“
- „Atminties institucijos: kultūros ir meno sklaida“
- „Atminties institucijos: tarptautinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas“
- „Ugdymas kultūra: vaikų ir jaunimo kultūra“

Šios KRF lėšomis finansuojamos programos yra pristatomos lentelėje žemiau.

Programos pavadinimas Aprašymas

„Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas“

Programos tikslas - įgyvendinti pilietinio, lituanistinio ugdymo ir atminties įprasminimo projektus, valstybinės reikšmės renginius.

- Programa „Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: „Globalios Lietuvos“ idėjos sklaida“
Finansuojama veikla

„Globalios Lietuvos“ idėjos kultūros srityje sklaida, skatinant bendras Lietuvos ir užsienio lietuvių kūrėjų kultūros iniciatyvas.

- Programa „Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: kultūros paveldo sugrąžinimas“

Programos pavadinimas Aprašymas

Finansuojama veikla

Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, paieška, sklaida, priežiūra, sugrąžinimas, įtraukiant į šį darbą ir užsienyje gyvenančius lietuvius, finansuojant:

1. kultūros vertybių užsienyje pervežimą į Lietuvos Respublikos muziejus, bibliotekas ir archyvus;
2. kultūros vertybių užsienyje tyrimus, vykdomus muziejaus, archyvo, bibliotekos, studijų ir mokslo įstaigos;
3. Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio užsienyje, objektų priežiūrą skatina bendras Lietuvos ir užsienio lietuvių kūrėjų kultūros iniciatyvas ir rengiant bei platinant informacinę medžiagą apie Lietuvos kultūrą elektroninėmis priemonėmis.

„Tolygi kultūros raida“

Programos tikslas - užtikrinti tolygią kultūrinę raidą visoje Lietuvoje.

Finansuojama veikla

Projektai, užtikrinantys tolygią kultūrinę raidą vienoje ar keliose Lietuvos apskrityse ir įgyvendinantys bent vieną iš šių tikslų:

1. skatinti kūrybinių raiškų įvairovę;
2. stiprinti vietos kultūrinį identitetą;
3. skatinti bendradarbiavimą.

„Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai)“

Programos tikslas - užtikrinti Lietuvos Respublikos atminties institucijų (muziejų, bibliotekų, archyvų) (toliau – Atminties institucijos) veiklą, išsaugoti nacionalinį kultūros paveldą, papildant Atminties institucijų rinkinius bei pristatant juos visuomenei, ir užtikrinti Atminties institucijose esančių kilnojamojų kultūros vertybių išlikimą, apsaugą ir sklaidą.

■ Programa „Atminties institucijos: kultūros ir meno sklaida“

Finansuojama veikla - kultūros ir meno sklaidos projektai (parodos, festivaliai, leidiniai, publikacijos ir kt. sklaidos formos).

■ Programa „Atminties institucijos: tarptautinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas“

Finansuojama veikla - tarptautinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo projektai (konferencijos, rinkinių tyrimai, diskusijos, forumai ir kiti panašaus pobūdžio projektai (išskyrus parodas), dalyvavimas tarptautiniuose tinkluose, programose, konferencijose) ir su jais susiję Atminties institucijų leidžiami leidiniai, publikacijos.

„Ugdymas kultūra: vaikų ir jaunimo kultūra bei leidyba“

Programos tikslas - sudaryti sąlygas visoms visuomenės grupėms atskleisti ir ugdyti savo kūrybinį potencialą aktyviai ir prasmingai dalyvaujant kultūroje. Skatinti vaikų ir jaunimo kultūrą ir leidybą.

Finansuojama veikla

1. Įvairių meno sričių kultūros projektai skirti vaikams ir jaunimui.
2. Vaikų ir jaunimo literatūros leidyba

Menininkų ir kultūros kūrėjų rezidencijos Lietuvoje (2018 m. - „Menininkų rezidencijos Lietuvoje“

Programos tikslas - skatinti tarpkultūrinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą, sudarant galimybes kultūros ir meno kūrėjams (t.y. suteikiant jiems sąlygas gyventi ir kurti) susipažinti su vietos kultūrinio gyvenimu, bendradarbiauti su kitais kultūros ar meno kūrėjais bei vietos bendruomene. Programa veikė 2015-2020 m.

Finansuojama veikla

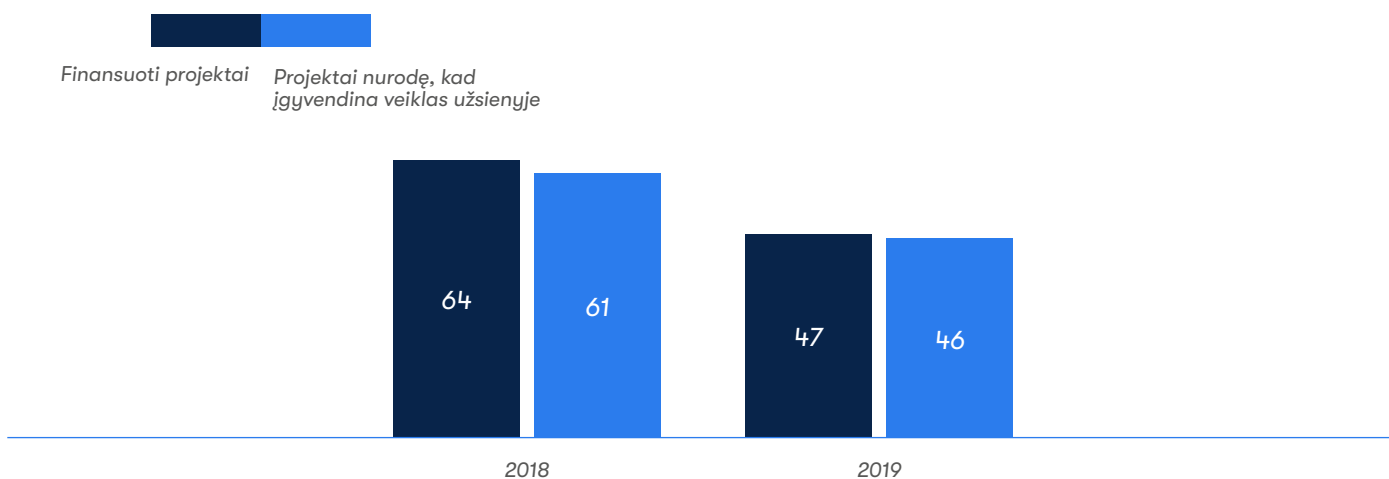
Projektai, sudarantys galimybes Lietuvoje reziduoti ir bendradarbiauti Lietuvos ir užsienio šalių kultūros ar meno kūrėjams, kai vieno kultūros ar meno kūrėjo rezidavimo laikotarpis trunka ne ilgiau kaip 3 mėnesius.

Lentelė 34. KRF lėšomis finansuojamos programos. Šaltiniai: Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas dėl kultūros ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymo Nr. JV-904 „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“ pakeitimo, 2019 m. rugpjūčio 26 d. Nr. JV-538, Vilnius; Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymo nr. 904 „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“ pakeitimo, 2018 m. rugpjūčio 20 d. Nr. JV-629, Vilnius; Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“, 2017 m. rugpjūčio 25 d. Nr. JV-904, Vilnius; Lietuvos Respublikos kultūros ministras, Įsakymas dėl kultūros ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymo Nr. JV-904 „Dėl Kultūros Rėmimo Fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo“ pakeitimo, 2020 m. rugsėjo 30 d. Nr. JV-1221, Vilnius.

7.3.1 PROGRAMOS „SKLAIDA UŽSIENYJE“ DUOMENŲ ANALIZĖ

Programa „Sklaida užsienyje“ veikė 2015–2019 m. Programos atsisakyta, nes keitėsi finansavimo modelis,⁸⁰ sudarant galimybes sklaidą užsienyje finansuoti per strateginio finansavimo programas bei per kultūros ir meno sričių konkursus bei tolygios kultūrinės raidos programą.

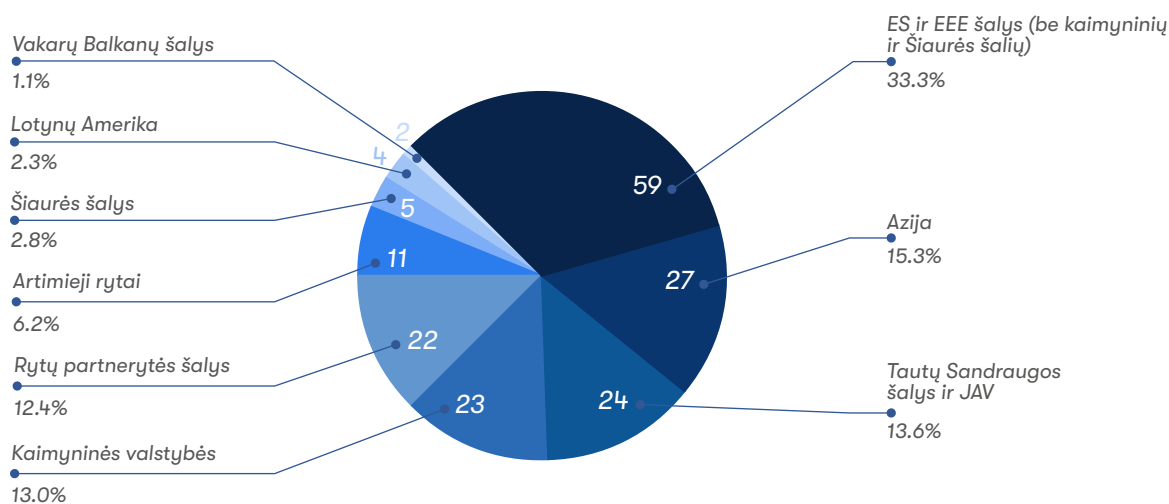
2015–2019 m. iš viso buvo finansuoti nuo 20 iki 64 projektų per metus. Analizuojamu laikotarpiu (2018–2019 m.) buvo finansuota 111 projektų. Nors visi jie buvo susiję su Lietuvos kultūros sklaida užsienyje, 107 projektai nurodė, kad įgyvendino veiklas užsienyje. Kiti projektai, vykdyti Lietuvoje apėmė užsienio kultūros ekspertų tiriamuosius vizitus Lietuvoje, lietuvių fotomeno eksportą tikslinėms portfolio peržiūroms bei Euroradijo koncertą pristatantį Lietuvos muzikos atlikimo meną bei kompozitorius tarptautinei auditorijai.

Pav. 49. Projektai finansuoti per „Sklaida užsienyje“ programą 2018–2019 m. Šaltinis: LKT duomenys.

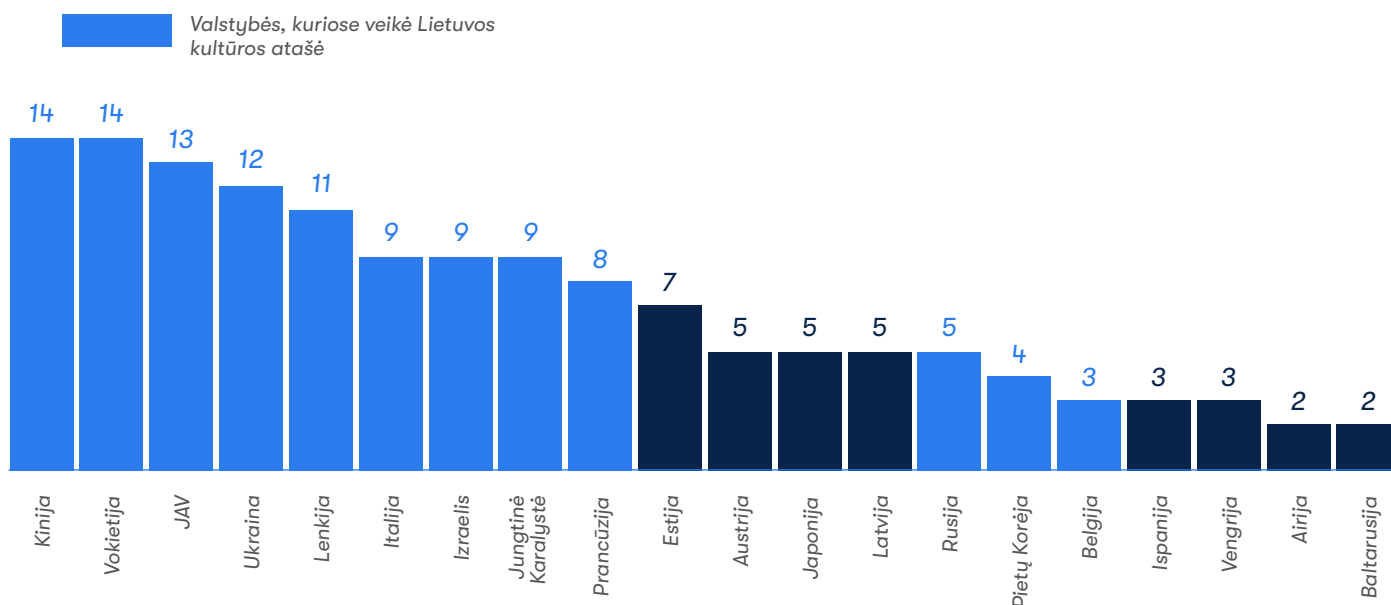
Daugiausia projektų vykdė savo veiklas ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) (N=59). Šiame regione dominavo veiklos Vokietijoje, Italijoje bei Prancūzijoje. Antroje vietoje pagal vykdytas veiklas buvo Azijos regionas (N=27), kuriame pusė veiklų buvo vykdyta Kinijoje (N=14). Trečioje vietoje – Tautų Sandraugos šalių ir JAV regionas (N=24), kuriame dominavo JAV bei Jungtinė Karalystė.

80. Lietuvos kultūros taryba (2021) Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga.

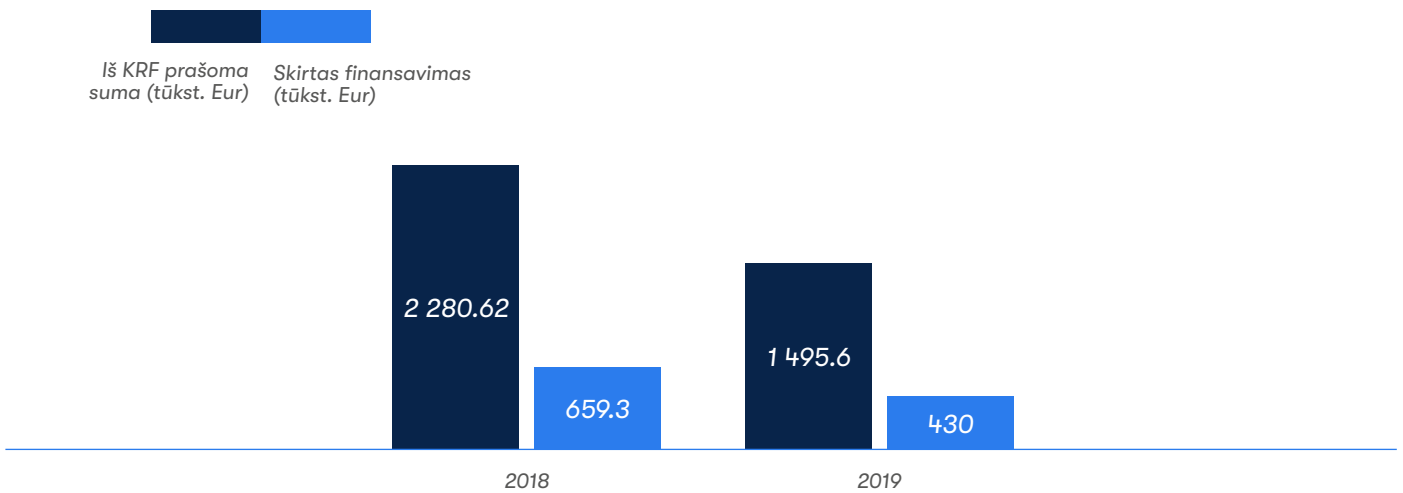
Pav. 50. Regionų pasiskirstymas pagal veiklas šio regiono šalyse. Šaltinis: LKT duomenys. Pastaba: Pirmiausia buvo išanalizuota kiek projektų kiekvienoje šalyje vykdė savo veiklas. Toliau skirtingų šalių duomenys buvo apjungti į regionus.

Finansuoti projektai savo veiklas iš viso vykdė 43 valstybėse (be Lietuvos). Populiariausios valstybės buvo Kinija, Vokietija, JAV, Ukraina bei Lenkija. Tarp valstybių, kuriose projektai dažniausiai vykdė savo veiklas, daugumoje veikė Lietuvos kultūros atašė.

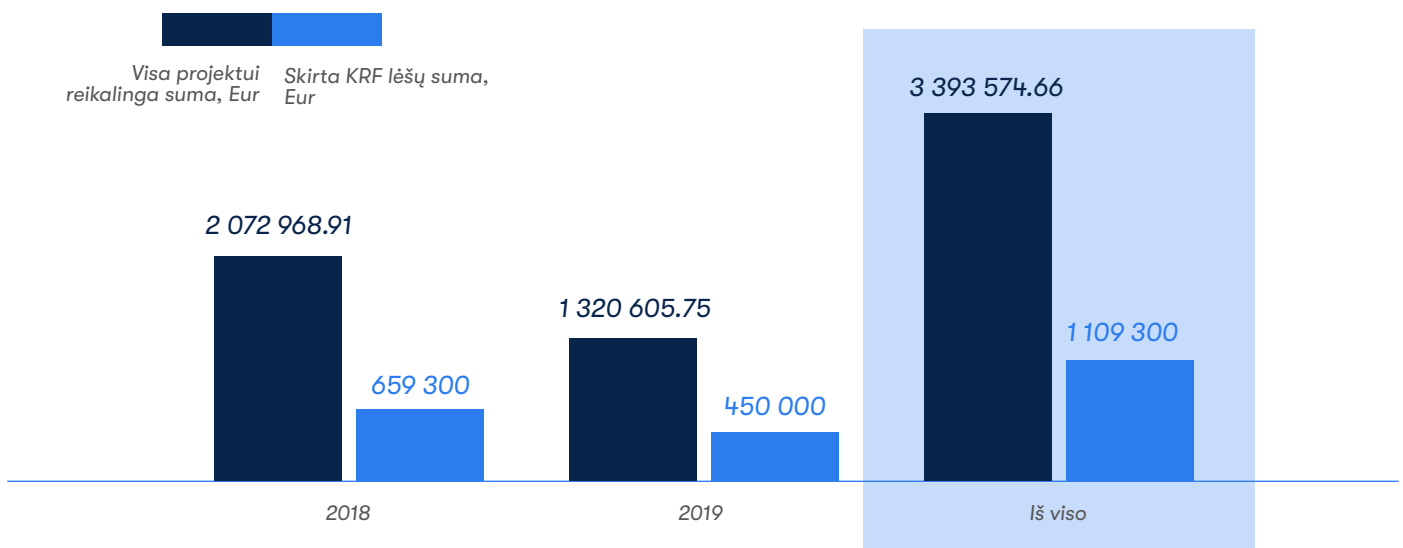
Pav. 51. 20 valstybių, kuriose buvo vykdyta daugiausia veiklų, 2018–2019 m. Šaltinis: LKT duomenys.

2015–2019 m. laikotarpiu per metus finansuotiems projektams skirta nuo 350 iki 660 tūkst. Eur. Analizuojamu laikotarpiu iš viso skirtas 1 109 300 Eur finansavimas. Kadangi kai kurie projektai vykdė veiklas keliose šalyse bei regionuose, nėra galimybės pasakyti kiek lėšų sklaidai teko kiekvienai šaliai ir regionui.

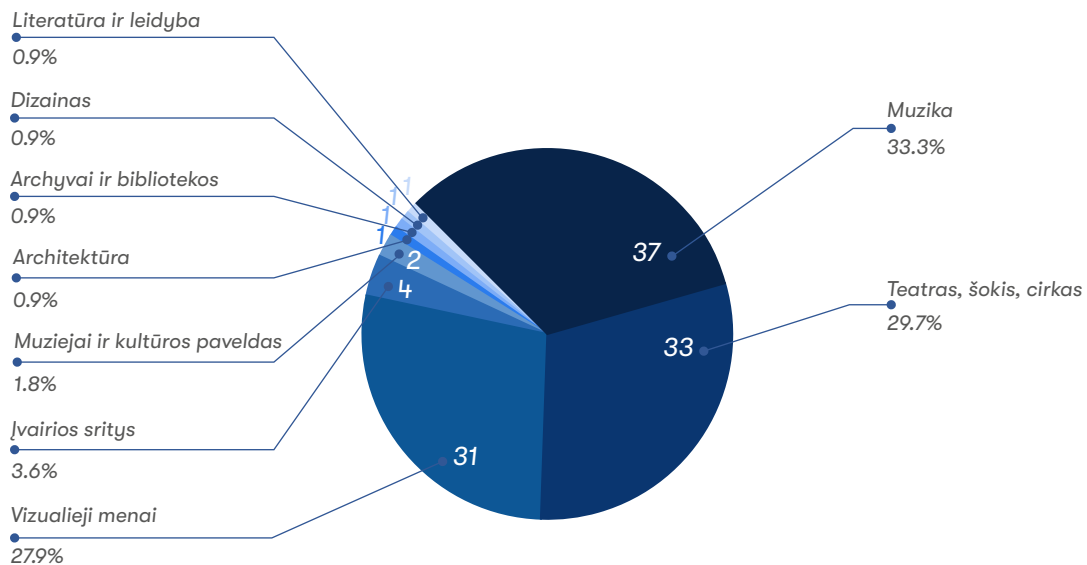
Pav. 52. Prašomos ir skirtos KRF lėšos 2018-2019 m. (tūkst. Eur). Šaltinis: Lietuvos kultūros taryba (2021) Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga. PowerPoint prezentacija

Analizuojant finansavimo intensyvumą tarp finansuotų 2018-2019 m. projektų, skirta KRF lėšų suma sudarė tik 32.7% viso finansuotų projektų biudžeto. 2018 m. finansavimo intensyvumas nuo viso projekto biudžeto sumos siekė 31.8%, o 2019 m. - 34.1%. Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui 2018 m. siekė 10 301.56 Eur, o 2019 m. - 9 574.47 Eur.

Pav. 53. Finansavimo intensyvumas. Šaltinis: LKT duomenys

Pagal pasiskirstymą tarp kultūros ir meno sričių, daugiausia projektų finansuotų per „Sklaida užsienyje“ programą 2018-2019 m. buvo muzikos (N=37, 33.3%) bei teatro, šokio ir cirko (N=33, 29.7%) srityse.

Pav. 54. Projektų, finansuotų 2018-2019 m., pasiskirstymas pagal kultūros ir meno sritis. Šaltiniai: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Analizuojant pagal juridinį statusą, daugiausia pareiškėjų tarp finansuotų projektų sudarė VšĮ - 74.8% (83 pareiškėjai).

Pav. 55. Pareiškėjų juridinis statusas tarp finansuotų projektų, 2018-2019 m.. Šaltinis: LKT duomenys

Tarp finansuotų projektų tik vienas projektas nurodė vykdomas veiklas internetu. 12 projektų (10.8%) užsiėmė koprodukcija su organizacijomis užsienyje, kurių metu buvo dirbama iš viso su 68 organizacijomis.

Vertinant sklaidos poveikį ir pasiektus rezultatus, matyti, jog finansuoti projektai pritraukė 6 407 797 lankytojų užsienyje bei 961 dalyvį įvairiose veiklose užsienyje (rezidencijose, edukacinėse veiklose ir pan.). 177 kultūros ir meno lauko atstovų tobulino kvalifikaciją užsienyje, iš kurių 69 buvo jaunieji menininkai.

Taip pat svarbus kriterijus įvertinant priemonių poveikį kultūros sklaidai užsienyje yra tarptautiniuose kultūros ir kūrybinių industrijų renginiuose sudarytų naujų ir (ar) pratęstų turimų kontaktų dėl produktų pardavimo skaičius. Projektų finansuotų 2018-2019 m. metu buvo sudaryti 461 naujas kontaktas bei pratęsti 229 kontaktai.

Metai	Lankytojų skaičius užsienyje	Dalyvių skaičius projekto veiklose užsienyje	Sudarytų naujų kontaktų skaičius	Pratęstų kontaktų skaičius	Kvalifikaciją užsienyje tobulinusių kultūros ir meno lauko dalyvių skaičius
2018	6 215 394	1*	1290	3120	157
2019	192 403	960	171	109	20
Iš viso	6 407 797	961	461	229	177

Lentelė 35. Projektų, finansuotų 2018–2019 m., veiklos rezultatai. Šaltinis: LKT duomenys.*2018 m. rinkti duomenys tik apie dalyvius menininkų rezidencijoje; 2019 m. duomenys buvo rinkti apie dalyvius įvairaus tipo renginiuose (edukacijose, rezidencijose ir kt.)

7.3.2 PROGRAMOS „KULTŪROS IR KŪRYBINĖS INDUSTRIJOS: TINKLAVEIKA“ DUOMENŲ ANALIZĖ

Iki 2019 m. tinklaveikos projektai buvo finansuoti per „Kultūros ir kūrybinių industrijų“ programą, kuri nuo 2019 m. buvo suskirstyta į kultūros startuolių bei tinklaveikos finansavimo kryptis. Šiame tyrime analizuojama būtent tikslinė „Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika“ programa, veikianti nuo 2019 m. 2019–2021 m. programa finansavo nuo 16 iki 28 projektų per metus. Remiantis LKT atliktu programos vertinimu, matyti, jog 2020 m., Covid-19 pandemijos metu, pateiktų paraiškų, unikalių ir naujų paraiškovų skaičius sumažėjo.⁸¹ Tai lėmė ir tai, jog 2020 m., dėl Covid-19 pandemijos, vyko tik vienas finansavimo etapas vietoj dviejų.⁸²

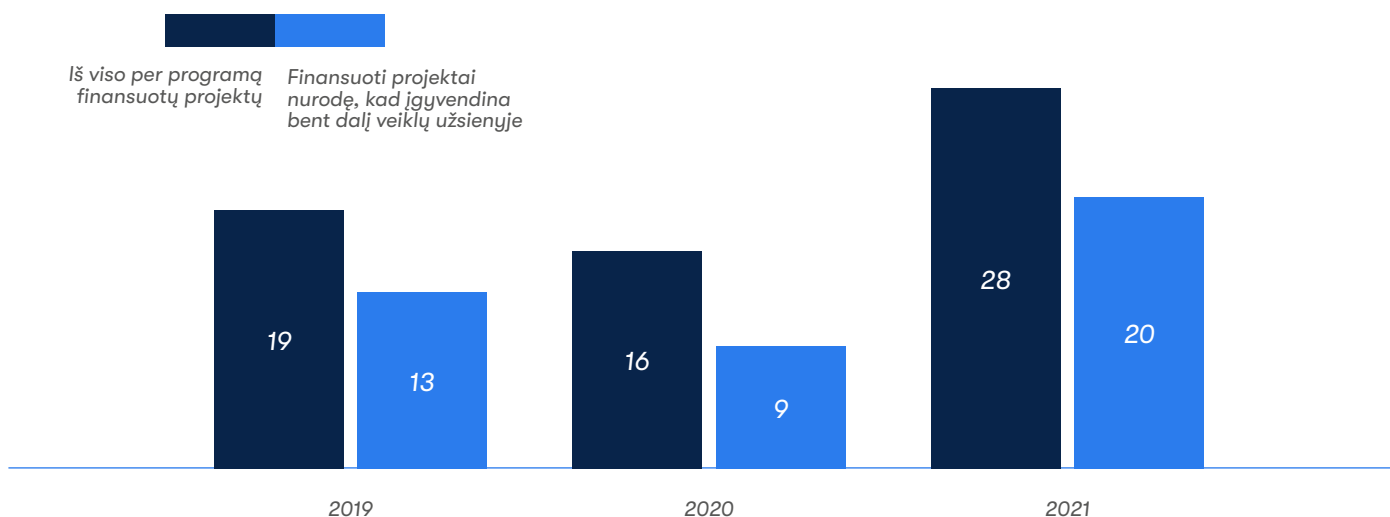
	2019		2020		2021	
	Pirmasis etapas	Antras etapas	Pirmasis etapas	Antras etapas	Pirmasis etapas	Antras etapas
Paraiškų skaičius	58	37	38	30	42	46
Unikalūs paraiškovai	42	32	30	26	37	41
Nauji paraiškovai	42	12	8	9	19	14
Finansuoti projektai	12	7	16	Atšauktas	16	12
Finansuoti unikalūs paraiškovai	10	6	14	Atšauktas	13	12
Finansuoti nauji paraiškovai	10	1	0	Atšauktas	2	1

Lentelė 36. Tinklaveikos paraiškų ir finansuotų projektų pasiskirstymas pagal paraiškovus. 2019–2021 m. Šaltinis: Paimta iš LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p.38.

Analizuojamu laikotarpiu (2019–2021 m.) iš viso buvo finansuoti 63 projektai, iš kurių 42 (66.7%) nurodė vykdant veiklas užsienyje.

81. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 38.

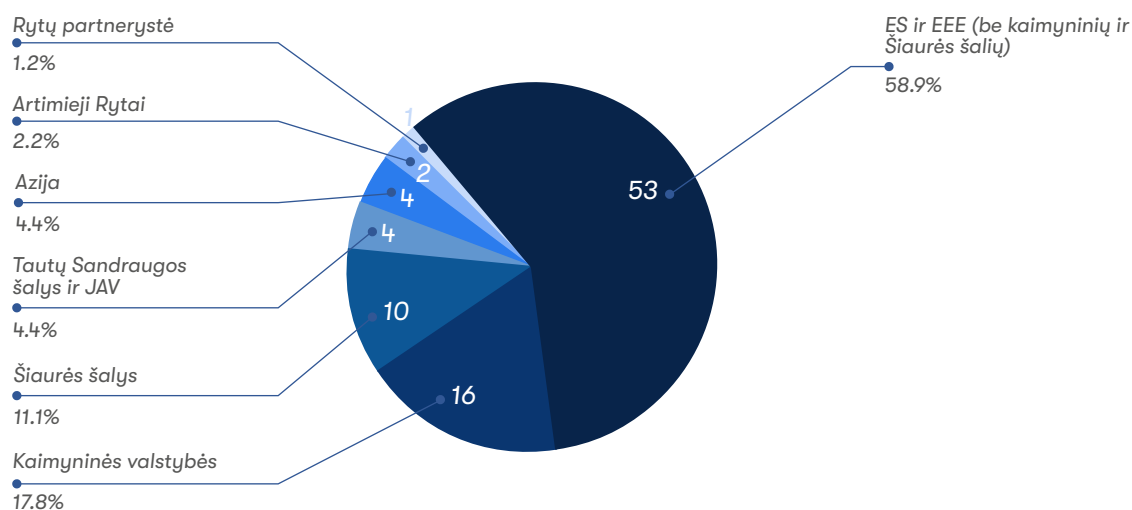
82. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 38.

Pav. 56. Projektai finansuoti per programą 2019-2021 m. Šaltinis: LKT duomenys.

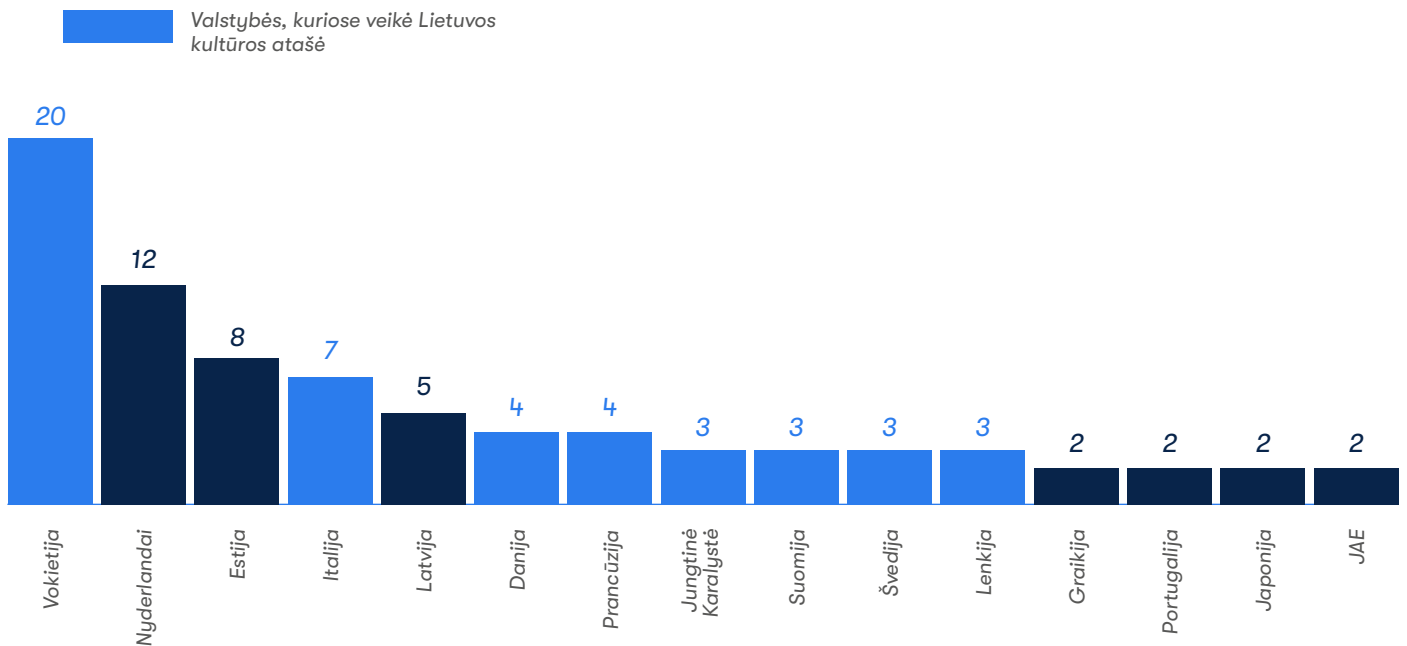
Daugiausia projektų vykdė savo veiklas ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) - 53 kartai.

Šiame regione dominavo, pagal projektų vykdžiusių savo veiklas skaičių, Vokietija, Nyderlandai, Italija. Antroje vietoje pagal vykdytas veiklas buvo kaimyninių valstybių regionas (N=16), čia daugiausia projektų vykdė veiklas Estijoje (8 projektai). Trečioje vietoje - Šiaurės šalys (N=10), tarp kurių daugiausia projektų vykdė veiklas Danijoje (4 projektai).

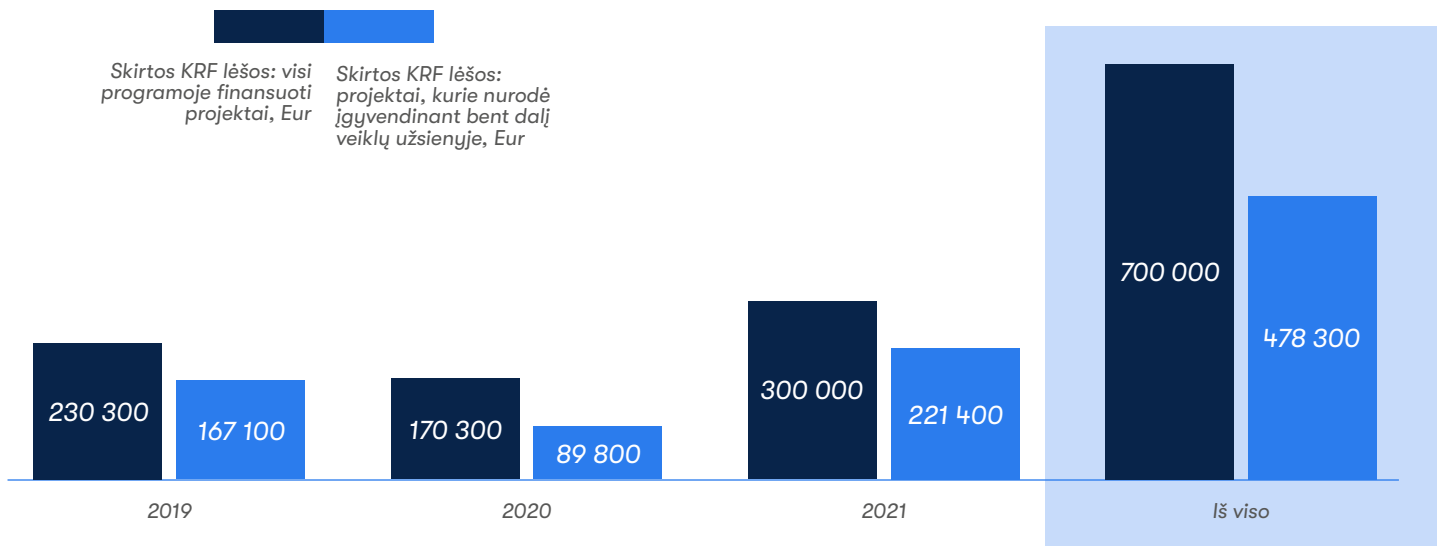
Pav. 57. Regionų pasiskirstymas pagal veiklų šio regiono šalyse skaičių. Šaltinis: LKT duomenys. Pastaba: Pirmiausia buvo išanalizuota kiek projektų kiekvienoje šalyje vykdė savo veiklas. Toliau skirtingų šalių duomenys buvo apjungti į regionus.

Finansuoti projektai savo veiklas iš viso vykdė 25 valstybėse (be Lietuvos). Populiariausios valstybės buvo Vokietija, Nyderlandai, Estija, Italija bei Latvija.

Pav. 58. 15 valstybių, kuriose buvo vykdyta daugiausia projektų veiklų, 2019–2021 m. Šaltinis: LKT duomenys.

2019–2021 m. per metus finansuotiems projektams skirta nuo 170 tūkst. iki 300 tūkst. Eur finansavimo. Analizuojamu laikotarpiu iš viso skirta 700 tūkst. Eur finansavimo, iš kurių 478,3 tūkst. Eur (68,3%) buvo skirta projektams, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje.

Pav. 59. KRF lėšų pasiskirstymas tarp visų 2018–2021 m. finansuotų projektų programoje ir tų projektų, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje (Eur). Šaltinis: LKT duomenys.

Remiantis LKT atliktu vertinimu, pagal finansavimo poreikį, visų programos paraiškų finansinio poreikio patenkinimas analizuojamu laikotarpiu augo – 2019 m. jis siekė 15 proc., o 2021 m. – 22 proc..⁸³ Teigiama, jog „[...] augimas yra susijęs su mažėjančiu visų

83. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p.16.

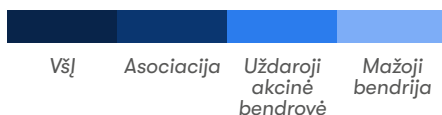
paraiškų finansiniu poreikiu, kurį galėjo lemti nuo 2020 m. į [finansavimo] Gaires įtrauktas reikalavimas vienam projekto vykdytojui įgyvendinti tik vieną projektą (renginį)⁸⁴ Analizuojamu laikotarpiu taip pat buvo pastebėtas ir finansuotų paraiškų finansavimo intensyvumo augimas, kuris gali būti siejamas su 2020 m. pasikeitusiomis finansavimo sąlygomis.⁸⁵ Nuo 2020 m. buvo nustatytas maksimalus prašomos finansavimo sumos dydis, kuris galėjo paskatinti pareiškėjus tikslingiau planuoti projektui reikiamų lėšų poreikį.

Analizuojant finansavimo intensyvumą tik tarp tų 2019–2021 m. finansuotų projektų, kurie vykdė veiklas užsienyje, skirta KRF lėšų suma vidutiniškai sudarė 36% viso finansuotų projektų biudžeto. 2019 m. finansavimo intensyvumas nuo viso planuojamo projekto biudžeto sumos siekė 38.3%, 2020 m. – 35.6%, o 2021 m. – 34.6%.

Metai	Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui vykdomam veikalui užsienyje
2019	12 853.8 Eur
2020	9 977.8 Eur
2021	11 070 Eur
Bendrai 2019–2021	11 388.1 Eur

Lentelė 37. Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui, vykdomam veikalui užsienyje. Šaltinis: LKT duomenys.

Remiantis LKT atliktu programos vertinimu, 2019–2022 m. tinklaveikos programoje dalyvavo 105 unikalūs paraiškovai (neįtrauktos organizacijos, kurios dalyvavo tik 2020 m. antrame etape, kuris buvo atšauktas).⁸⁶ Atyviausiai paraiškas teikė viešosios įstaigos, o antras pagal aktyvumą juridinis statusas buvo asociacijos. Programos vertinime nurodoma, jog „VšĮ ir asociacijos išsiskiria kaip paraiškovai, kurie dažniau nei kito juridinio statuso organizacijos teikia daugiau nei vieną paraišką”.⁸⁷ Vidutiniškai, „vienam paraiškos teikėjui finansavimas buvo suteiktas 2–3 paraiškoms”.⁸⁸ Tai galima paaiškinti ir tuo, kad „vienoje paraiškoje galima planuoti įgyvendinti tik vieną projektą (renginį), [tad] paraiškovai dažniau teikia daugiau nei vieną paraišką”.⁸⁹ Analizuojant finansuotus projektus 2019–2021 m., kurių metu veiklos buvo vykdytos užsienyje, matyti, kad daugiausia tokių projektų vykdė viešosios įstaigos (27 paraiškos).

84. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p.16.

85. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p.16.

86. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p.19.

87. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p.19.

88. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 20.

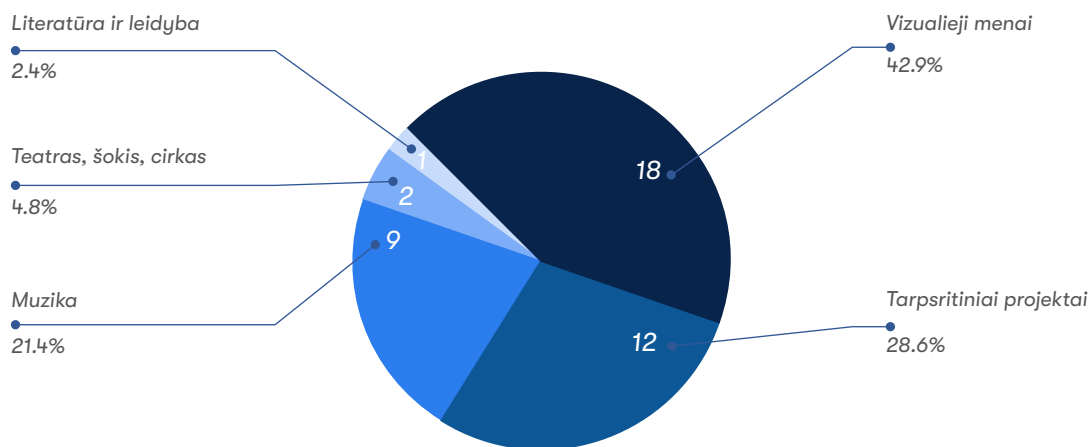
89. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 20.

Pareiškėjų skaičius

Pav. 61. Pareiškėjų juridinis statusas tarp finansuotų projektų, kurie vykdė veiklas užsienyje, 2019-2021 m. Šaltinis: LKT duomenys

Analizuojant pagal sritis ir įgyvendinimo formas, projektai vykdę veiklas užsienyje dažniausiai buvo vizualiųjų menų (18) bei įvairių sričių (12) srityse. Mažą projektų skaičių literatūros, teatro bei šokio srityse galima paaiškinti ir tuo, jog pirmieji šių sričių projektai buvo pradėti finansuoti 2021 m.⁹¹

Pav. 62. Finansuotų projektų, vykdančių veiklą užsienyje, pasiskirstymas pagal kultūros ir meno sritis, 2019-2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis LKT duomenimis.

LKT atliktas „Kultūros ir kūrybinių industrijų“ programos vertinimas rodo, jog per tinklaveikos programą finansuotuose projektuose „dažniausiai planuojamas dalyvavimas tarptautiniuose renginiuose, mugėse, konferencijose, tarptautinių organizacijų ir / ar tinklų veiklose“.⁹¹ Labiausiai įgyvendinimo forma dominuoja būtent tarptautiniai renginiai, kurie dažnai yra kompleksiniai ir jų įgyvendinimui yra pasitelkiamos ir kitos veiklos. Tuo tarpu dalyvavimo mugėse atveju, dalyvavimas mugėje dažnai yra vienintelė projekto vykdoma veikla (21 iš 29 projektų).⁹²

Finansuoti projektai apima dalyvavimą įvairaus tipo mugėse, konferencijose ir festivaliuose tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, kurie yra skirti megzti kontaktus su užsienio kultūros ir meno lauko atstovais. Šioje analizėje toliau analizuojamas tik dalyvavimas

90. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 36.

91. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 36.

92. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 37.

tarptautinėse mugėse ir festivaliuose (apie kitas projektų įgyvendinimo formas / renginius daugiau informacijos - LKT 2022 m. „Kultūros ir kūrybinių industrijų“ programos vertinime).

Remiantis LKT atliktu programos vertinimu, 2019–2021 m. „12-oje skirtingų vizualiųjų menų mugių 9 šalyse dalyvavo 6 organizacijos (5 galerijos ir asociacija)“.⁹³ Net 2 galerijos „per trejų metų laikotarpį meno mugėse dalyvavo nuo 6 iki 8 kartų“.⁹⁴ Populiariausia mugė, kurioje kasmet vyko bent po vieną paraiškovą, buvo POSITIONS Berlin.⁹⁵ Mugės dėka dalyvavusios „organizacijos sustiprino virš 100 turimų ir užmezgė daugiau nei 200 naujų kontaktų.“⁹⁶ Pažymėtina, jog „[...] projektų metu nevykstanta į didžiulias meno muges, tokias kaip „Art Basel“, „Frieze“, „West Bund Shanghai“, „Arco Madrid“ ir pan.“⁹⁷ Tokiai situacijai paaiškinti pateikiamos kelios priežastys: 1) galerijos nėra pakankamai žinomos tarptautiniame lygmenyje kad gautų kvietimų į tokias muges ir 2) nustatyta maksimali finansavimo suma (20 tūkst. Eur) dažnai nėra pakankama dalyvavimui šiose mugėse.⁹⁸

Meno mugė	Šalis (miestas)	Metai	Dalyvavusių pareiškėjų skaičius
Art Karlsruhe	Vokietija (Karlsruhė)	2019 2020	1 1
TAF (Tbilisi Art Fair)	Gruzija (Tbilisis)	2019	1
Art Vilnius	Lietuva (Vilnius)	2019	1
Foto Tallinn	Estija (Talinas)	2021	1
Art Dubai	Jungtiniai Arabų Emyratai (Dubajus)	2019 2021*	1 1
VOLTA Basel	Šveicarija (Bazelis)	2021	1
Art Cologne	Vokietija (Kelnas)	2021	1
Artissima	Italija (Turinas)	2019 2020 2021	1 1 1
Enter/Code	Danija (Kopenhaga)	2019 2021	1 1
ViennaContemporary	Austrija (Viena)	2019	1
Paper Positions	Vokietija (Berlynas)	2020	1
POSITIONS Berlin	Vokietija (Berlynas)	2019 2020 2021	2 2 3

Lentelė 38. Projektų, finansuotų per tinklaveiklos programą dalyvavimas tarptautinėse meno mugėse, 2019-2021 m. Šaltinis: Pritaikyta pagal LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 41-42. *Projektas finansuotas 2020 m., tačiau dėl Covid-19 pandemijos „Art Dubai“ mugėje dalyvauta 2021 m.

93. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 39.

94. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 39.

95. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 40.

96. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 40.

97. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 39.

98. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 39.

Mugių metu buvo pristatyti 48 unikalūs Lietuvos menininkai ir jų darbai.⁹⁹ Kai kurie iš šių menininkų buvo pristatyti daugiau nei vieną kartą.¹⁰⁰ Mugių lankytojų ir sudarytų naujų bei pratęstų kontaktų skaičius matyti lentelėje žemiau.

Meno mugė	Metai	Profesionaliojo meno renginio lankytojų skaičius užsienyje	Tarptautiniuose KKI renginiuose sudarytų naujų kontaktų dėl produktų pardavimo skaičius	Tarptautiniuose KKI renginiuose pratęstų turimų kontaktų dėl produktų pardavimo skaičius
Art Karlsruhe	2019	50 000	-	-
	2020	50 000	2	1
TAF (Tbilisi Art Fair), Art Vilnius, Art Dubai, Enter/Code, ViennaContemporary	2019	Bendrai per mugės užsienyje 80000 (Art Vilnius – 24 000)	Bendrai per visas mugės 600	Bendrai per visas mugės 400
Foto Tallinn	2021	2000	360	60
Art Dubai	2021	-	419	204
VOLTA Basel	2021	41 400	11	3
Art Cologne	2021	10 000	50	-
Artissima	2019	55 000	2	-
	2020	-	-	-
	2021	31 500	3	1
Enter/Code	2021	16 000	260	120
Jungtinė Paper Positions ir Positions Berlin	2020	15 000	97	27
POSITIONS Berlin	2019	22 000	178	59
	2020	23 400	9	2
	2021	20 000 / 24 500 / 20 000 (3 dalyvavusios organizacijos, nurodė skirtingus skaičius)	55	44

Lentelė 39. Projektų, finansuotų per tinklaveiklos programą dalyvavimo tarptautinėse meno mugėse, rezultatai 2019-2021 m. Šaltinis: Pritaikyta pagal LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 61.

Analizuojamu laikotarpiu, 3 paraiškovų atstovai „dalyvavo 1-oje muzikos mugėje ir 10-yje festivalių / konferencijų 12-oje skirtingų šalių”.¹⁰¹ Renginių metu buvo pristatyti Lietuvos muzikos kūrėjai ir jų darbai, muzikos leidiniai, užmegztos partnerystės bei plėtojamos kūrėjų galimybės veikti ir sėkmingai konkuruoti tarptautinėje rinkoje.¹⁰² Vienas iš renginių, kuriame buvo dalyvauta – tai pasaulinė muzikos kontaktų mugė „WOMEX“.

99. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 39.

100. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 39.

101. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 43.

102. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 43.

Meno mugė	Šalis	Metai	Dalyvavusių pareiškėjų skaičius
World Music Expo (WOMEX)	Suomija	2019	1
	Portugalija	2021	1
Tallinn Music Week	Estija	2019	1
		2021	1
Reeperbahn Festival	Vokietija	2019	1
		2021	1
Eurosonic Noorderslag	Nyderlandai	2019	1
		2022*	1
Ment Ljubljana	Slovėnija	2019	1
Enea Spring Break	Lenkija	2019	1
Liverpool Sound City	Jungtinė Karalystė	2019	1
Summer Sound	Latvija	2019	1
Zandari Festa	Pietų Korėja	2019	1
Budapest Showcase Hub	Vengrija	2019	1
WISE	Kinija	2019	1

Lentelė 40. Projektų, finansuotų per tinklaveiklos programą dalyvavimas tarptautiniuose muzikos renginiuose (konferencijose, festivaliuose ir pan.), 2019–2021 m. Šaltinis: Pritaikyta pagal LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. *2021 m. projektas, tačiau „Eurosonic Noorderslag“ dalyvauta 2022 m. pradžioje.

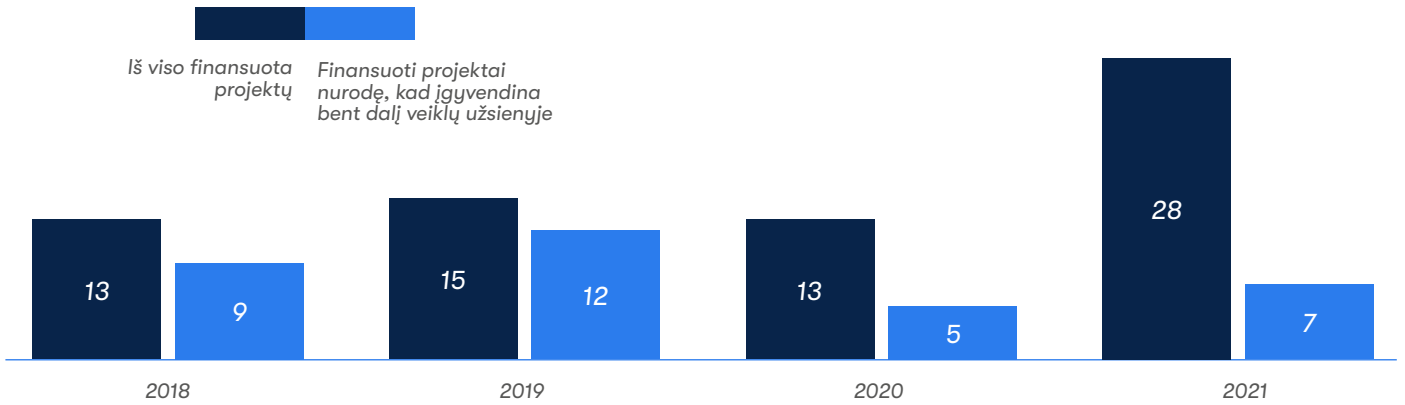
Remiantis LKT atliktu programos vertinimu, finansuotų tinklaveikos projektų rezultatai buvo vertinami dvejais aspektais - tinklaveikos efektyvumu bei veiklų sąsaja su integracija į rinką.¹⁰³ Vertinime teigiama, jog tinklaveikos efektyvumo (sėkmingo bendradarbiavimo, užmegztų partnerystių, sudarytų sutarčių) kriterijų išpildė beveik visi finansuoti projektai. Mugių lankytojų bei dalyvių skaičiai atspindi pradinę ryšių mezgimo stadiją, kuri ateityje gali padėti kultūros ir meno lauko kūrėjams integruotis į rinką. Tuo tarpu integracijos į rinką kriterijų (pasiekti ekonominiai rezultatai įvykdžius produktų pristatymus ir jų pardavimus) išpildė tik dalis projektų.¹⁰⁴ Svarbu paminėti, kad produktų pardavimas nebuvo įtrauktas į visų projektų tikslus.

7.3.3 PROGRAMOS „LIETUVOS KULTŪROS ORGANIZACIJŲ DALYVAVIMAS EUROPOS SĄJUNGOS PROGRAMOJE „KŪRYBIŠKA EUROPA 2014–2020“, PAPROGRAMĖJE „KULTŪRA““ DUOMENŲ ANALIZĖ

2018–2021 m. buvo finansuoti nuo 13 iki 28 projektų per metus. Analizuojamu laikotarpiu iš viso buvo finansuota 69 projektai, iš kurių 47.8% (33 projektai) vykdė bent dalį veiklų užsienyje.

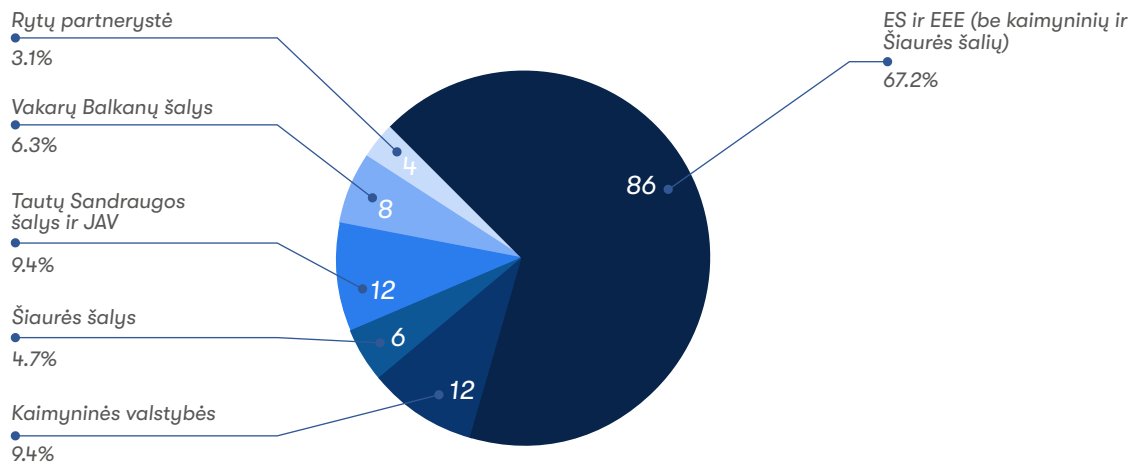
103. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 52–53.

104. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 52–53.

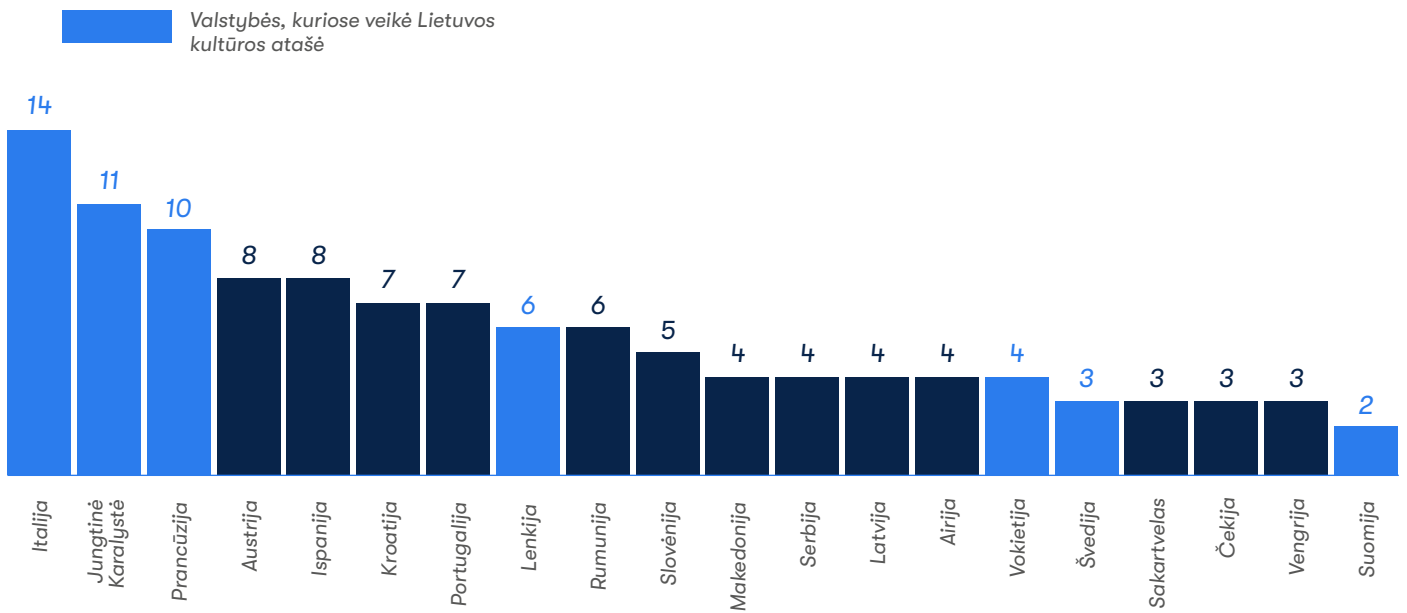
Pav. 63. Projektai finansuoti per programą 2018-2021 m. Šaltinis: LKT duomenys.

Daugiausia projektų vykdė savo veiklas ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) - 86 kartai. Šiame regione dominavo, pagal projektų vykdyusių savo veiklas skaičių, Italija, Prancūzija, Austrija bei Ispanija. Antroje vietoje pagal vykdytas veiklas buvo kaimyninių valstybių regionas (N=12): Lenkija, Latvija ir Estija. Trečioje vietoje - Šiaurės šalys (N=6): Švedija, Suomija, Norvegija. Tokį finansuotų projektų, vykdančių bent dalį veiklų užsienyje, pasiskirstymą lemia ir dalyvavimo „Kūrybiška Europa“ programos „Kultūra“ paprogramėje sąlygos, leidžiančios programoje dalyvauti ES šalims narėms bei Islandijai, Norvegijai, Albanijai, Bosnijai ir Hercegovinai, Šiaurės Makedonijai, Juodkalnijai, Serbijai, Sakartvelui, Moldovai, Ukrainai, Tunisui, Armėnijai ir Kosovui.

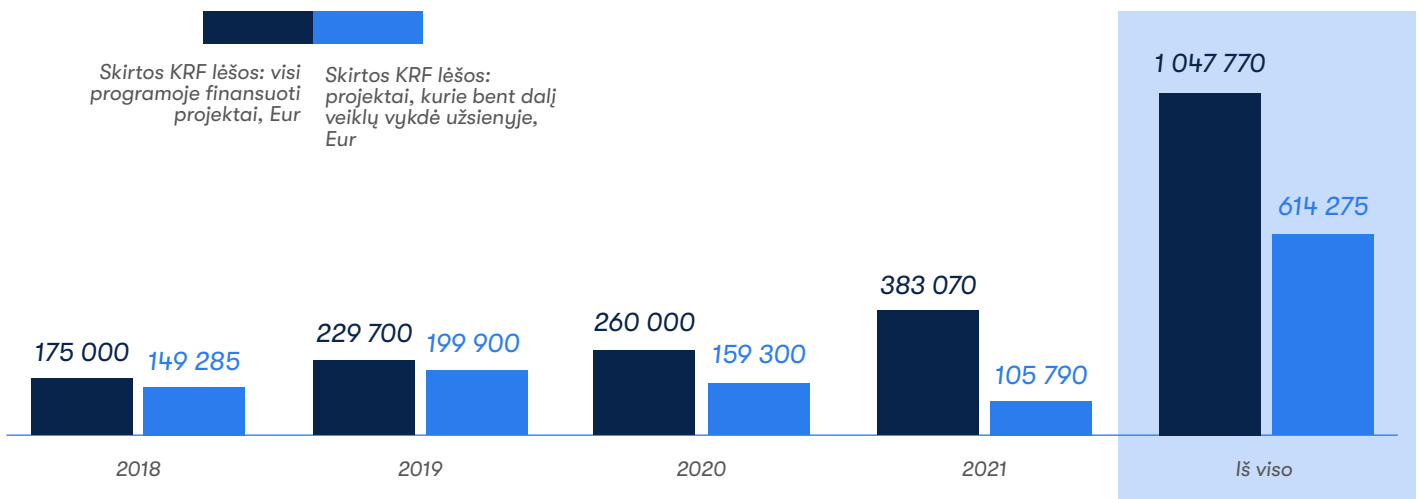
Pav. 64. Regionų pasiskirstymas pagal veiklų šio regiono šalyse skaičių. Šaltinis: LKT duomenys. Pastaba: Pirmiausia buvo išanalizuota kiek projektų kiekvienoje šalyje vykdė savo veiklas. Toliau skirtingų šalių duomenys buvo apjungti į regionus.

Finansuoti projektai savo veiklas iš viso vykdė 29 valstybėse (be Lietuvos). Populiariausios valstybės buvo Italija, Jungtinė Karalystė, Prancūzija, Austrija bei Ispanija. Trijose valstybėse, kuriose projektai dažniausiai vykdė savo veiklas, veikė ir Lietuvos kultūros atašė (Italijoje, Jungtinėje Karalystėje bei Prancūzijoje). Tačiau lyginant su kitomis programomis, tarp populiariausių valstybių buvo daugiau nei kitose programose šalių, kuriose nėra kultūros atašė.

Pav. 65. 20 valstybių, kuriose buvo vykdyta daugiausia projektų veiklų, 2018-2021 m. Šaltinis: LKT duomenys

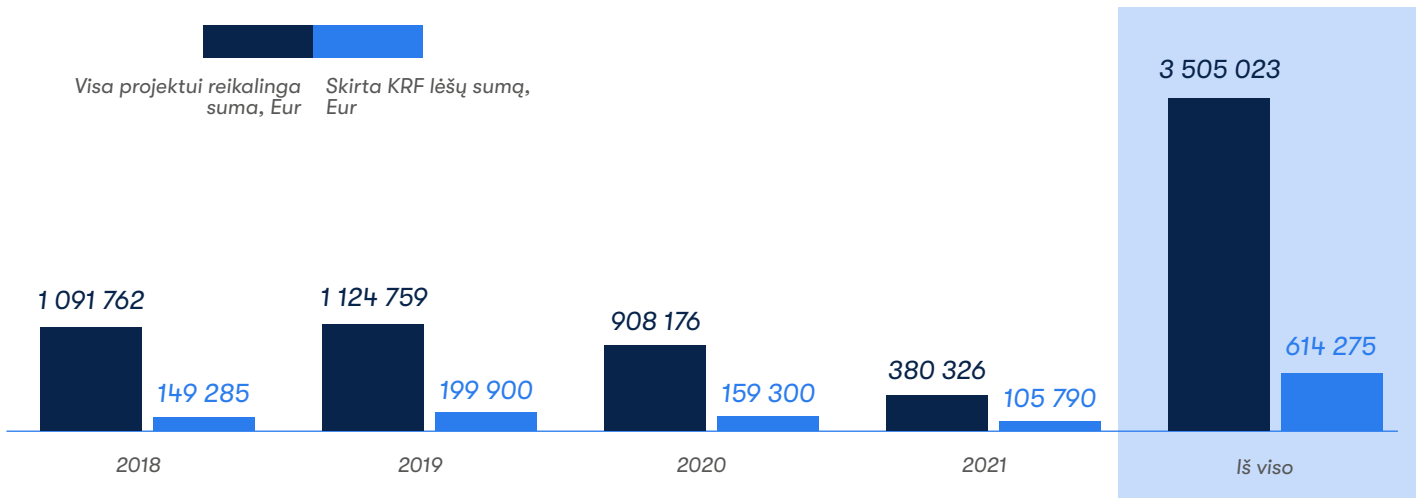
2018-2021 m. dalyvavimui „Kūrybiška Europa“ programos paprogramėje „Kultūra“ per metus finansuotiems projektams skirta nuo 175 000 iki 383 070 Eur. Analizuojamu laikotarpiu iš viso skirta 1 047 770 Eur finansavimo. 58.6% (614 275 Eur) viso skirto finansavimo buvo skirta projektams, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje. Kadangi kai kurie projektai vykdė veiklas keliuose šalyse bei regionuose, nėra galimybės pasakyti kiek lėšų sklaidai teko kiekvienai šaliai ir regionui.

Pav. 66. KRF lėšų pasiskirstymas tarp visų 2018-2021 m. finansuotų projektų programoje ir tų projektų, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje (Eur). Šaltinis: LKT duomenys.

Analizuojant finansavimo intensyvumą tarp finansuotų 2018-2021 m. projektų vykdžiusių veiklas užsienyje, skirta KRF lėšų suma vidutiniškai sudarė 17.5% viso finansuotų projektų biudžeto. 2018 m. finansavimo intensyvumas nuo viso projekto biudžeto sumos

siekė 13.7%, 2019 m. - 17.8%, 2020 m. - 17.5%, o 2021 m. - 27.8%. Žemą finansavimo intensyvumą lemia ir tai, jog ši programa skirta kofinansuoti projektus, kuriems yra skirtos ir ES lėšos.

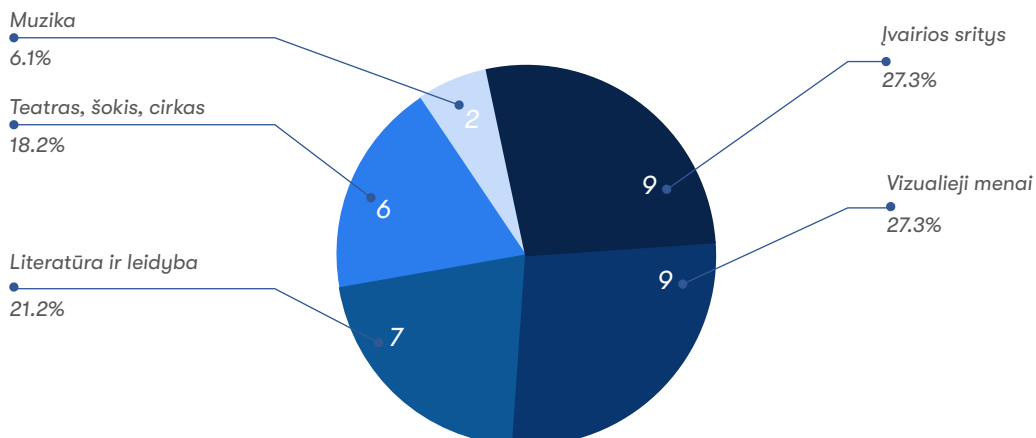
Pav. 67. Finansavimo intensyvumas tų projektų, kurie vykdė bent dalį veiklų užsienyje. Šaltinis: LKT duomenys.

Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui siekė 18 614.4 Eur. Didžiausia vidutinė skirta lėšų suma buvo 2020 m. - 31 860 Eur.

Metai	Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui, vykdušiam bent dalį veiklų užsienyje
2018	16 587.2 Eur
2019	16 658.3 Eur
2020	31 860 Eur
2021	15 112.9 Eur
Bendrai 2018-2021	18 614.4 Eur

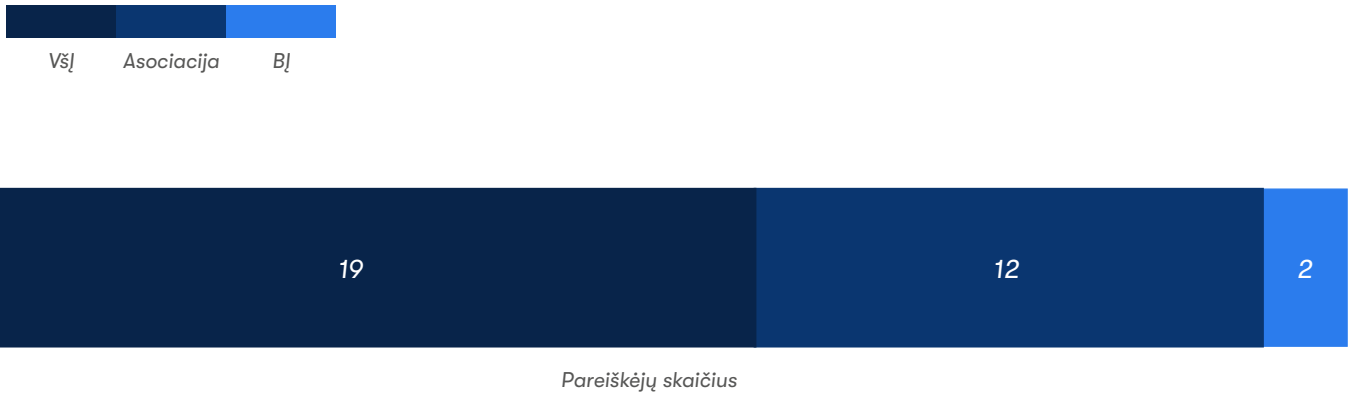
Lentelė 41. Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui, vykdušiam bent dalį veiklų užsienyje. Šaltinis: LKT duomenys.

Analizuojant pagal kultūros ir meno sritis, daugiausia projektų finansuotų 2018-2021 m. ir vykdušiusių bent dalį veiklų užsienyje, buvo įvairių (N=9, 27.3%) bei vizualiųjų menų (N=9, 27.3%) srityse.

Pav. 64. Regionų pasiskirstymas pagal veiklų šio regiono šalyse skaičių. Šaltinis: LKT duomenys. Pastaba: Pirmiausia buvo išanalizuota kiek projektų kiekvienoje šalyje vykdė savo veiklas. Toliau skirtingų šalių duomenys buvo apjungti į regionus.

Analizuojant pagal juridinį statusą, daugiausia pareiškėjų tarp finansuotų projektų, kurie vykdė bent dalį veiklų užsienyje, sudarė VšĮ - 57.6% (19 pareiškėjų).

Pav. 69. Pareiškėjų juridinis statusas tarp finansuotų projektų, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje, 2018–2021 m. Šaltinis: LKT duomenys.

Tarp finansuotų projektų tik vienas projektas nurodė vykdančias bent dalį veiklų internetu. Tai 2019 m. finansuotas asociacijos „Poetinis Druskininkų ruduo“ projektas „Festivalio „Poetinis Druskininkų ruduo“ dalyvavimas poezijos platformoje Versopolis“.

Tarp finansuotų projektų su bent dalimi veiklų vykdytų užsienyje, 11 (33.3%) projektų užsiėmė koprodukcija su organizacijomis užsienyje, kurių metu buvo dirbama iš viso su 106 organizacijomis užsienyje.

Vertinant finansuotų projektų su bent dalimi veiklų įgyvendintų užsienyje sklaidos poveikį, matyti, jog finansuoti projektai pritraukė 210 420 lankytojų užsienyje bei 5 110 dalyvių įvairiose veiklose užsienyje (rezidencijose, edukacinėse veiklose ir pan.). 289 kultūros ir meno lauko atstovai tobulino kvalifikaciją užsienyje, iš kurių 204 buvo jaunieji menininkai.

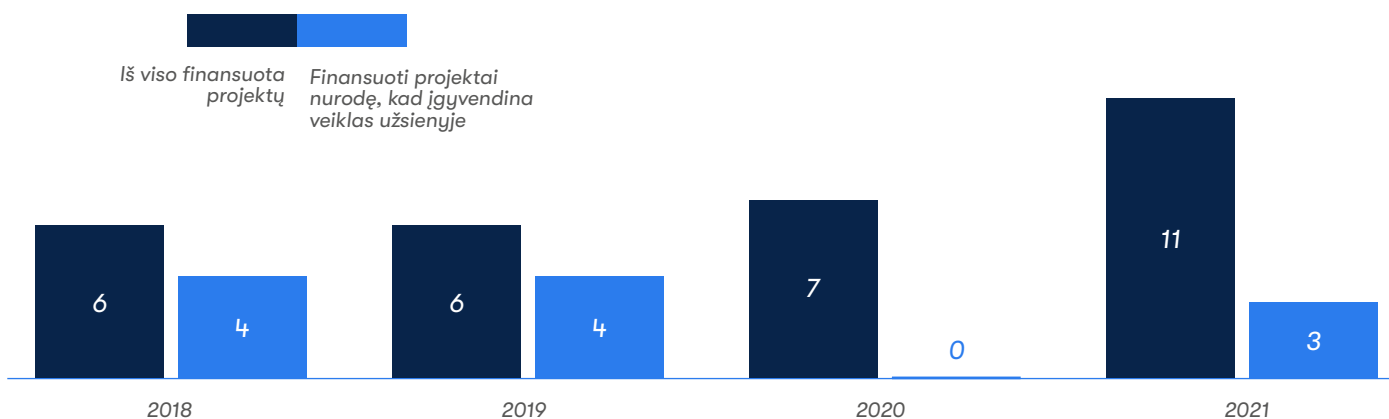
Taip pat svarbus kriterijus įvertinant priemonių poveikį kultūros sklaidai užsienyje yra tarptautiniuose kultūros ir kūrybinių industrijų renginiuose sudarytų naujų ir (ar) pratęstų turimų kontaktų dėl produktų pardavimo skaičius. Projektų finansuotų 2018–2021 m. metu buvo sudaryti 347 nauji kontaktai bei pratęsti 551 kontaktai.

Metai	Lankytojų skaičius užsienyje	Dalyvių skaičius projekto veiklose užsienyje	Sudarytų naujų kontaktų skaičius	Pratęstų kontaktų skaičius	Kvalifikaciją užsienyje tobulinusių kultūros ir meno lauko dalyvių skaičius	Surengtų Lietuvos kultūros pristatymo renginių užsienyje skaičius
2018	82 189	94*	148	90	36	N/A
2019	29 428	3 845	138	295	141	N/A
2020	53 303	915	56	138	0	8
2021	45 500	256	5	28	112	8
Iš viso	210 420	5 110	347	551	289	16

Lentelė 42. Projektų su veiklomis užsienyje, finansuotų 2018-2021 m., veiklos rezultatai. Šaltinis: LKT duomenys..*2018 m. rinkti duomenys tik apie dalyvius menininkų rezidencijoje; 2019 m. duomenys buvo rinkti apie dalyvius įvairaus tipo renginiuose (edukacijose, rezidencijose ir kt.)

7.3.4 PROGRAMOS „LIETUVOS KULTŪROS ORGANIZACIJŲ DALYVAVIMAS EUROPOS SĄJUNGOS PROGRAMOJE „KŪRYBIŠKA EUROPA 2014–2020“, PAPROGRAMĖJE „MEDIA““ DUOMENŲ ANALIZĖ

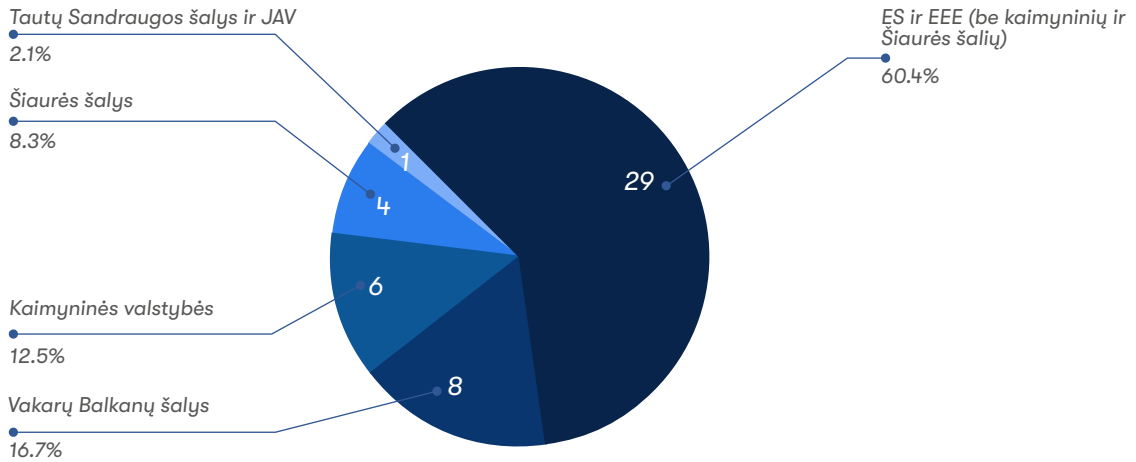
2018–2021 m. buvo finansuoti nuo 6 iki 11 projektų per metus. Analizuojamu laikotarpiu iš viso buvo finansuota 30 projektų, iš kurių 36.7% (11 projektų) vykdė bent dalį veiklų užsienyje.

Pav. 70. Projektai finansuoti per programą 2018-2021 m.. Šaltinis: LKT duomenys.

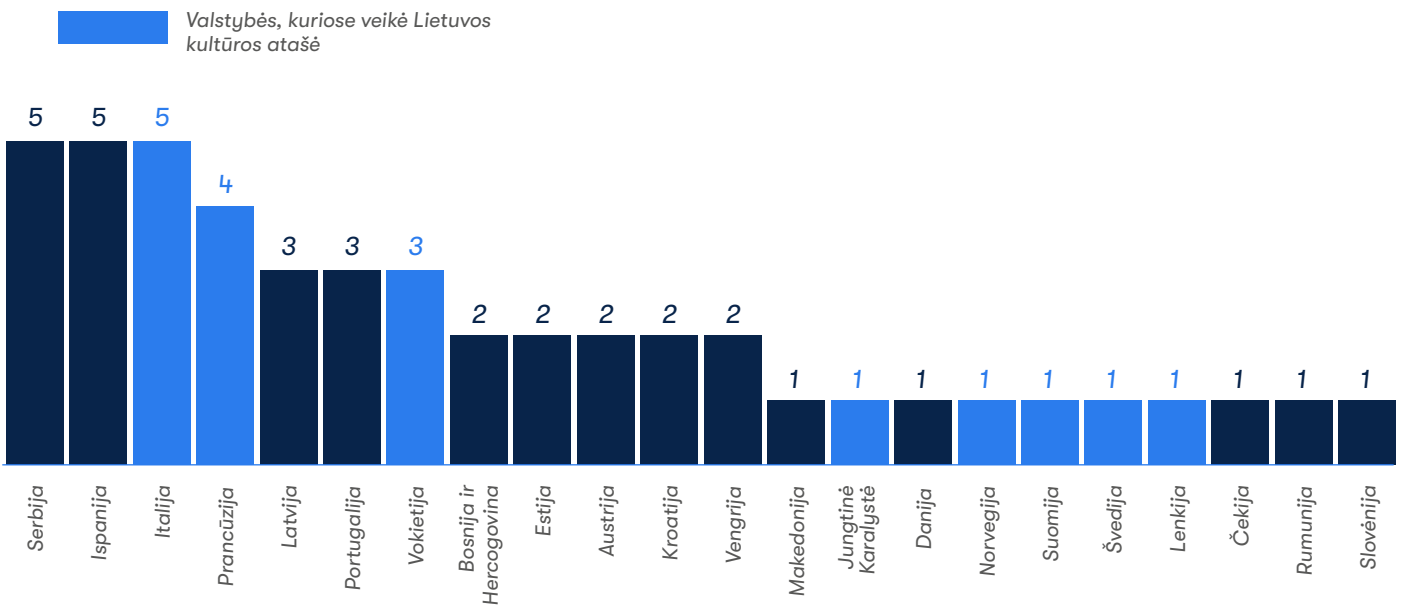
Daugiausia projektų vykdė savo veiklas ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) – 29 kartai. Šiame regione dominavo, pagal projektų vykdžiusių savo veiklas skaičių, Ispanija, Italija bei Prancūzija. Antroje vietoje pagal vykdytas veiklas buvo Vakarų Balkanų šalių regionas (N=8): Serbija, Bosnija ir Hercegovina bei Šiaurės Makedonija. Trečioje vietoje buvo Kaimyninių valstybių regionas (N=6): Latvija, Estija, Lenkija. Tokį finansuotų projektų, vykdančių bent dalį veiklų užsienyje, pasiskirstymą lemia ir dalyvavimo „Kūrybiška Europa“ programos „Media“ paprogramėje sąlygos, leidžiančios programoje

dalyvauti ES šalims narėms bei Islandijai, Norvegijai, Albanijai, Bosnijai ir Hercegovinai, Šiaurės Makedonijai, Juodkalnijai ir Serbijai. Sakartvelas, Moldova, Ukraina ir Tunisas „Media” paprogramėje dalyvauja dalinai.

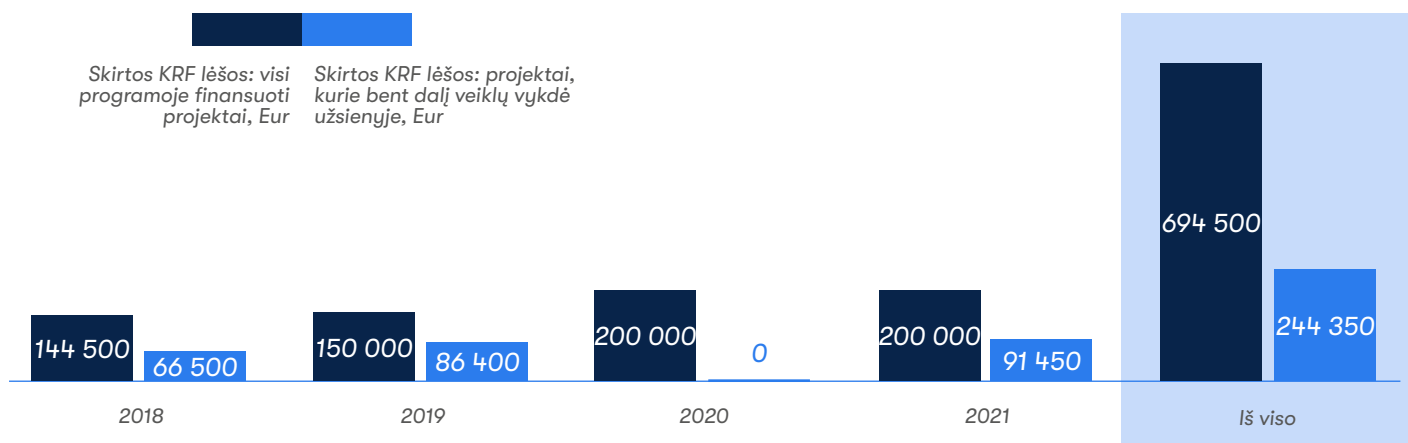
Pav. 71. Regionų pasiskirstymas pagal veiklų vykdytų šio regiono šalyse skaičių. Šaltinis: LKT duomenys. Pastaba: Pirmiausia buvo išanalizuota kiek projektų kiekvienoje šalyje vykdė savo veiklas. Toliau skirtingų šalių duomenys buvo apjungti į regionus.

Finansuoti projektai savo veiklas iš viso vykdė 22 valstybėse (be Lietuvos). Populiariausios valstybės buvo Serbija, Ispanija, Italija bei Prancūzija. Tarp valstybių, kuriose projektai vykdė daugiausia savo veiklų, trijose veikė ir Lietuvos kultūros atašė (Italijoje, Prancūzijoje bei Vokietijoje). Kadangi analizuojamų projektų, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje, skaičius yra sąlyginai mažas, daryti išvadas apie geografines tendencijas būtų netikslu.

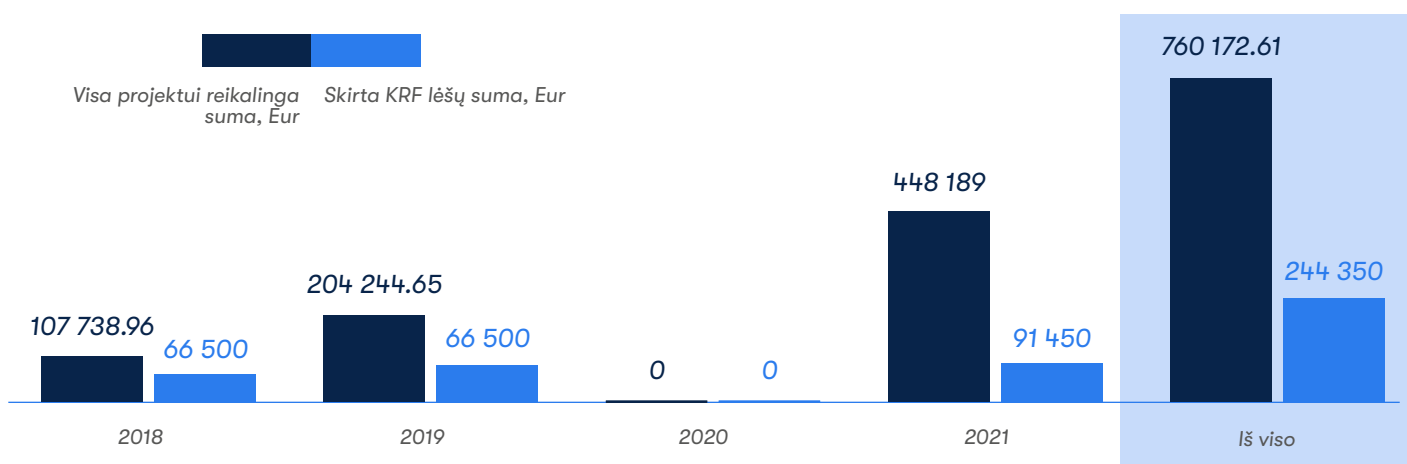
Pav. 72. Valstybės, kuriose buvo vykdytos projektų veiklų, 2018-2021 m. Šaltinis: LKT duomenys. Pastaba: Šalys nuspalvintos raudonai - valstybės, kuriose veikė Lietuvos kultūros atašė

2018-2021 m. dalyvavimui „Kūrybiška Europa“ programos paprogramėje „Media“ per metus finansuotiems projektams skirta nuo 144 500 iki 200 000 Eur finansavimo. Analizuojamu laikotarpiu iš viso skirta 694 500 Eur finansavimo. 35.2% (244 350 Eur) viso skirto finansavimo buvo skirta projektams, kurie nurodė, jog bent dalį veiklų vykdė užsienyje. Kadangi kai kurie projektai vykdė veiklas keliose šalyse bei regionuose, nėra galimybės pasakyti kiek lėšų sklaidai teko kiekvienai šaliai ir regionui atskirai.

Pav. 73. KRF lėšų pasiskirstymas tarp visų 2018-2021 m. finansuotų projektų programoje ir tų projektų, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje (Eur). Šaltinis: LKT duomenys.

Analizuojant finansavimo intensyvumą tarp finansuotų 2018-2021 m. projektų vykdytųjų veiklas užsienyje, skirta KRF lėšų suma vidutiniškai sudarė 32.1% viso finansuotų projektų biudžeto. 2018 m. finansavimo intensyvumas nuo viso projekto biudžeto sumos siekė 61.7%, 2019 m. - 42.3%, o 2021 m. - 20.4%.

Pav. 74. Finansavimo intensyvumas tų projektų, kurie vykdė bent dalį veiklų užsienyje. Šaltinis: LKT duomenys.

Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui su veiklomis užsienyje siekė 22 213.6 Eur. Didžiausia vidutinė skirta lėšų suma buvo 2021 m. - 30 483.3 Eur.

Metai	Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui, vykdomam bent dalį veiklų užsienyje
2018	16 625 Eur
2019	21 600 Eur
2021	30 483.3 Eur
Bendrai 2018-2021	22 213.6 Eur

Lentelė 43. Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui, vykdomam bent dalį veiklų užsienyje. Šaltinis: LKT duomenys.

Analizuojant pagal kultūros ir meno sritis, daugiausia projektų finansuotų 2018-2021 m. ir vykdytųjų bent dalį veiklų užsienyje buvo įvairiose srityse (N=8, 72.7%).

Pav. 75. Projektų, finansuotų 2018-2021 m. ir vykdytųjų veiklas užsienyje, pasiskirstymas pagal kultūros ir meno sritis. Šaltiniai: parengta autorių remiantis LKT duomenimis.

Analizuojant pagal juridinį statusą, daugiausia pareiškėjų tarp finansuotų projektų, kurie vykdė bent dalį veiklų užsienyje, sudarė VšĮ - 81.8% (9 pareiškėjų).

Pav. 76. Pareiškėjų juridinis statusas tarp finansuotų projektų, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje, 2018-2021 m. Šaltinis: LKT duomenys.

Nė vienas iš finansuotų projektų vykdančių bent dalį veiklų užsienyje nenurodė vykdamas nuotolines veiklas. Tik vienas projektas nurodė, jog užsiėmė koprodukcija su organizacijomis užsienyje. Šio projekto metu buvo bendradarbiaujama su 5 organizacijomis. Tai buvo 2021 m. finansuotas UAB „Greta Garbo“ „European Film Challenge“ projektas.

Vertinant finansuotų projektų su bent dalimi veiklų įgyvendintų užsienyje sklaidos poveikį, matyti, jog finansuoti projektai pritraukė 2 915 lankytojų užsienyje. 80 kultūros ir meno lauko atstovų tobulino kvalifikaciją užsienyje, iš kurių visi buvo jaunieji menininkai.

Taip pat svarbus kriterijus įvertinant priemonių poveikį kultūros sklaidai užsienyje yra tarptautiniuose kultūros ir kūrybinių industrijų renginiuose sudarytų naujų ir (ar) pratęstų turimų kontaktų dėl produktų pardavimo skaičius. Projektų finansuotų 2018–2021 m. metu buvo sudaryti 7 nauji kontaktai bei pratęsti 8 kontaktai.

Metai	Lankytojų skaičius užsienyje	Dalyvių skaičius projekto veiklose užsienyje	Sudarytų naujų kontaktų skaičius	Pratęstų kontaktų skaičius	Kvalifikaciją užsienyje tobulinusių kultūros ir meno lauko dalyvių skaičius	Surengtų Lietuvos kultūros pristatymo renginių užsienyje skaičius
2018	2915	0	7	8	20	N/A
2019	0	0	0	0	60	N/A
2021	0	0	0	0	0	0
Iš viso	2915	0	7	0	80	0

Lentelė 44. Projektų su veiklomis užsienyje, finansuotų 2018–2021 m., veiklos rezultatai. Šaltinis: LKT duomenys.*2018 m. rinkti duomenys tik apie dalyvius menininkų rezidencijoje; 2019 m. duomenys buvo rinkti apie dalyvius įvairaus tipo renginiuose (edukacijose, rezidencijose ir kt.)

Mažesni lankytojų ir dalyvių skaičius lyginant su kitomis programomis lemia ir per programą finansuojamų projektų pobūdis: pavyzdžiui, tarptautiniai mokymai kino dailininkams, VšĮ „Kino metropolis“ dalyvavimas „European Film Challenge FC“ (2018 ir 2019 m.).

7.3.5 PROGRAMOS „VENECIJOS ARCHITEKTŪROS IR ŠIUOLAIKINIO MENO BIENALĖS“ ANALIZĖ

2018–2021 m. programa „Venecijos architektūros ir šiuolaikinio meno bienalės“ finansavo 3 projektus. 2 projektai buvo skirti Venecijos šiuolaikinio meno bienalei ir 1 Venecijos architektūros bienalei.

Metai	Paraiškovas	Juridinis statusas	Projekto pavadinimas	Kultūros programa	Užsienio šalis	Skirta KRF lėšų suma (Eur)
2018	Vilniaus dailės akademija	Viešoji įstaiga	Operos-performanso „Saulė ir jūra“ adaptacija nacionaliniam paviljonui	Venecijos šiuolaikinio meno bienalė	Italija	274 700
2019	Rupertas	Viešoji įstaiga	„Planeta iš žmonių“ – Lietuvos nacionalinis paviljonas 17-oje Venecijos architektūros bienalėje	Venecijos architektūros bienalė	Italija, Nyderlandai	263 200
2020	Šiuolaikinio meno centras	Biudžetinė įstaiga	Roberto Narkaus projektas „Gut Feeling“	Venecijos šiuolaikinio meno bienalė	Italija, Švedija	28 000

Lentelė 45. Per programą „Venecijos architektūros ir šiuolaikinio meno bienalės“ finansuoti projektai 2018-2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Pažymėtina, jog LKT skirtas finansavimas sudaro tik dalį projektui reikalingų lėšų sumos. Finansuotų projektų organizatoriai siekė papildomų finansavimo šaltinių (pvz., aktyviai bendradarbiavo su privačiais rėmėjais tiek Lietuvoje tiek užsienyje, vykdė produktų bei suvenyrų pardavimus, vykdė sutelktinio finansavimo kampaniją ir pan.).

Analizuojant pritrauktų lankytojų skaičių, „Saulė ir jūra“ projekto metu buvo pritraukta 86 805 lankytojai, iš kurių 13 021 asmuo buvo su negalia, 26 041 – vaikai ir jaunimas. Operoje-performanse dalyvavo 2494 savanoriai bei 51 dainininkas iš Lietuvos, Italijos, JAV, Brazilijos, Jungtinės Karalystės, Ispanijos ir kt. šalių. Venecijos architektūros bienalės projektas „Planeta iš žmonių“ per šešis paviljono veikimo mėnesius pritraukė 67 000 lankytojų, iš kurių 700 buvo vaikai ir jaunimas.

	Lankytojų skaičius užsienyje	Dalyvių skaičius užsienyje (savanoriai, organizatoriai, projekte dalyvavę kūrėjai, atlikėjai)
„Saulė ir jūra“	86 805	2 545
„Planeta iš žmonių“	67 000	12

Lentelė 47. Pritrauktų lankytojų ir dalyvių skaičius užsienyje. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Finansuoti projektai skirti pasiruošti ir dalyvauti Venecijos architektūros ir šiuolaikinio meno bienalėse turėjo ženklų poveikį Lietuvos kultūros sklaidai bei menininkų žinomumo didinimui užsienyje. Poveikis Lietuvos kultūros sklaidai matyti ne tik per lankytojų skaičių nacionaliniuose paviljonuose, bet ir per naujų kontaktų su užsienio partneriais užmezgimą ir bendradarbiavimą su jais. Bendradarbiavimas įvairiose projekto parengimo stadijose, trunkančiose keletą metų, su užsienio kūrėjais bei kompanijomis padidina ir sklaidos galimybes, leidžia apsikeisti patirtimi bei kelti komandos kompetencijas. Pavyzdžiui, operos-performanso „Saulė ir jūra“ projekto atveju, į kūrinio atlikimą buvo įtraukti ne tik Lietuvos atlikėjai, bet ir atlikėjai iš užsienio. Projekto kataloge buvo publikuojami

kviestinių autorių iš užsienio (Marie Darrieussecq, Stefan Helmreich, Daisy Hildyard) tekstai. Venecijos architektūros bienalėje pristatytą „Planeta iš žmonių“ projektą kuravo belgų kuratorius Jan Boelen. Projekto metu, rengiant uždarymo renginius, buvo bendradarbiauta kartu su Kosmica institute ir HFG Karsrūhės universitetu. Šiuolaikinio meno bienalėje pristatyto „Gut Feeling“ projekto metu taip pat aktyviai bendradarbiaujama su vietos partneriais ir vietos bendruomene Venecijoje.

Projektai skirti pasiruošti ir dalyvauti Venecijos bienalėse taip pat buvo kompleksiniai, susidedantys iš skirtingų veiklų ir padedantys pasiekti skirtingus tikslus. Pavyzdžiui, „Saulė ir jūra“ projekto metu organizuota VDA Nidos doktorantų mokykla Venecijoje suteikė galimybę kultūros ir lauko dalyviams kelti kvalifikaciją užsienyje.

Informacija apie projektus buvo skleista tiek Lietuvos tiek užsienio žiniasklaidos priemonėse. Itin didelę sklaidą pasiekė opera-performansas „Saulė ir jūra“. Bienalės metu apie operą-performansą buvo rašyta ne tik užsienio meno ir kultūros žurnaluose, bet ir įtakingiausiose masinės žiniasklaidos priemonėse, tokiose kaip Jungtinių Amerikos Valstijų „The New York Times“ ar Jungtinės Karalystės „The Guardian“. „The New York Times“ leidinio 2019 metų dailės apžvalgininkas operą-performansą įvardijo kaip ryškiausių metų įvykių. To paties leidinio muzikos apžvalgininkas išskyrė Lietuvos paviljone pristatytą kūrinį kaip vieną trijų stipriausių 2019 metų premjerų. Jungtinės Karalystės „The Guardian“ savo 2019 metų geriausių parodų dvidešimtuose operai „Saulė ir jūra“ skyrė antrąją vietą. Bienalės komisijai apdovanojus Lietuvos paviljoną Auksiniu liūtu kaip geriausių nacionalinį paviljoną, apie laimėjimą taip pat pranešta užsienio televizijos priemonėse - BBC World TV, Deutsche Welle, ARD, Prancūzijos transliuotojas RTBF, 47 Chinese TV Channels Digital Youku.

Sklaidos užsienio žiniasklaidos priemonėse atžvilgiu, operą-performansą „Saulė ir jūra“ galima laikyti sėkmingu atveju. Projektas ne tik susilaukė pripažinimo ir Auksinio liūto apdovanojimo, bet ir sėkmingai toliau yra rodomas kitose pasaulio vietose. Po Venecijos bienalės, dar tebesitęsiančio pasaulinio turo metu, opera-performansas rodytas Norvegijoje, Šveicarijoje, Vokietijoje, Danijoje, Italijoje, Graikijoje, JAV, Švedijoje, Rusijoje, Lietuvoje, Belgijoje, Nyderlanduose, Islandijoje bei Jungtinėje Karalystėje.¹⁰⁵ Venecijos bienalės metu sulauktas pripažinimas ir žiniasklaidos dėmesys galimai prisidėjo prie tolimesnės projekto sėkmės ir užsienio auditorijų susidomėjimo juo.

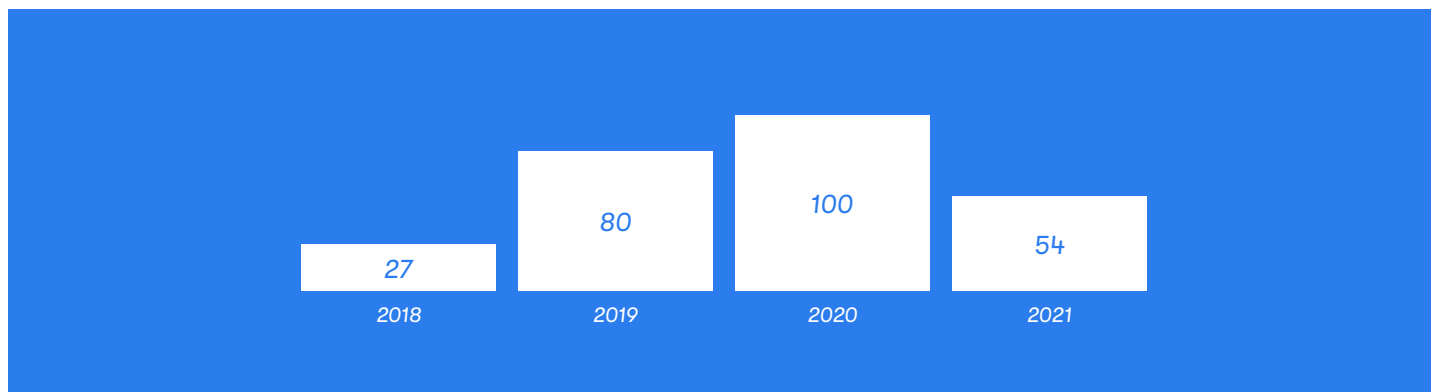
Projekto „Planeta iš žmonių“ atveju, sklaida užsienio žiniasklaidos priemonėse bienalės metu buvo mažesnė - projektas daugiausia pristatytas meno ir kultūros žurnaluose / leidiniuose. Kadangi projektas „Gut feeling“ analizės metu dar nebuvo pasibaigęs, duomenų apie jo sklaidą nėra surinkta.

7.3.6 PROJEKTŲ FINANSUOTŲ PER SRITINIO FINANSAVIMO PROGRAMAS ANALIZĖ

Projektai finansuoti per sritinį finansavimą, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje, buvo

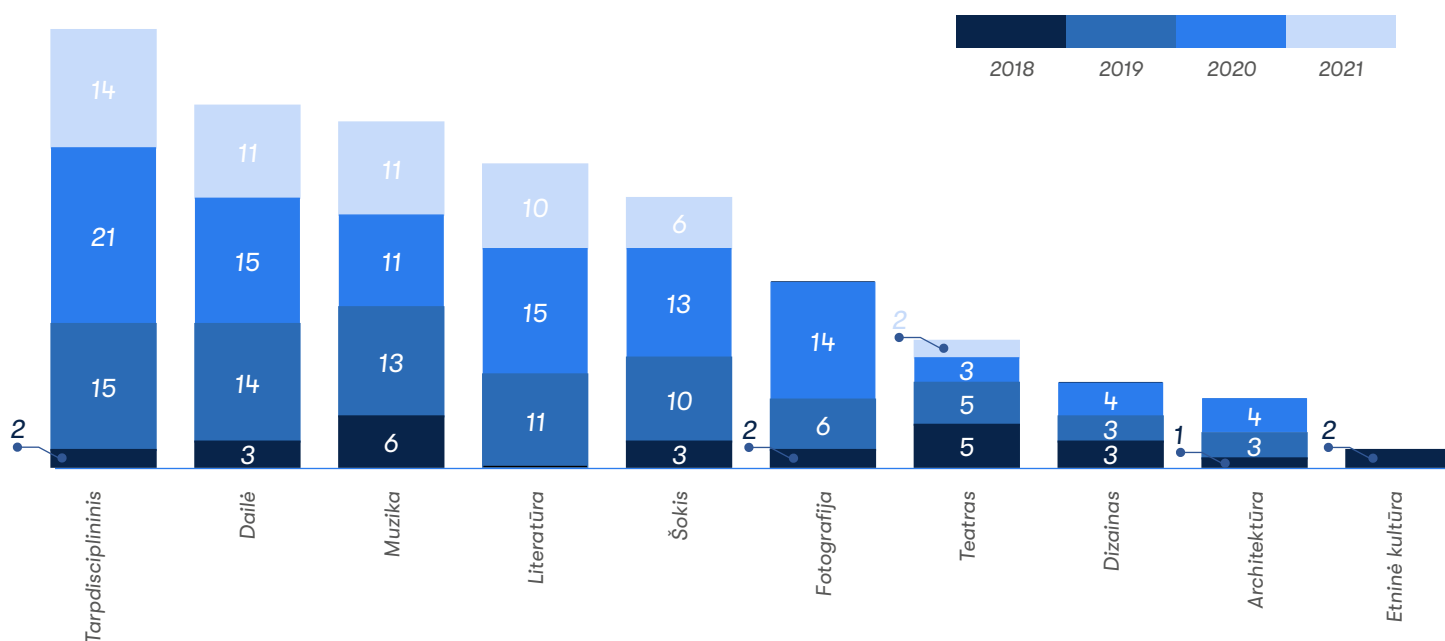
105. <https://www.sunandsea.lt/en>

finansuoti fotografijos, dailės, muzikos, literatūros, šokio, teatro, etninės kultūros (tik 2018 m.), architektūros ir dizaino srityse (iš viso 261 projektas). Daugiausia projektų su bent dalimi veiklų užsienyje buvo finansuoti 2020 m. – 100 projektų. Projektų su veiklomis užsienyje skaičiaus padidėjimą 2020 m. lėmė ir tai, jog nuo 2020 m. buvo panaikinta “Sklaida užsienyje” programa.

Pav. 77. Finansuotų projektų, vykdančių bent dalį veiklų užsienyje, pasiskirstymas pamečiumi. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Daugiausia projektų su veiklomis užsienyje buvo finansuota KRF finansuojamose tarpdisciplininio meno (52 projektai, 19.9%), dailės (43 projektai, 16.5%) bei muzikos (41 projektas, 15.7%) srityse.

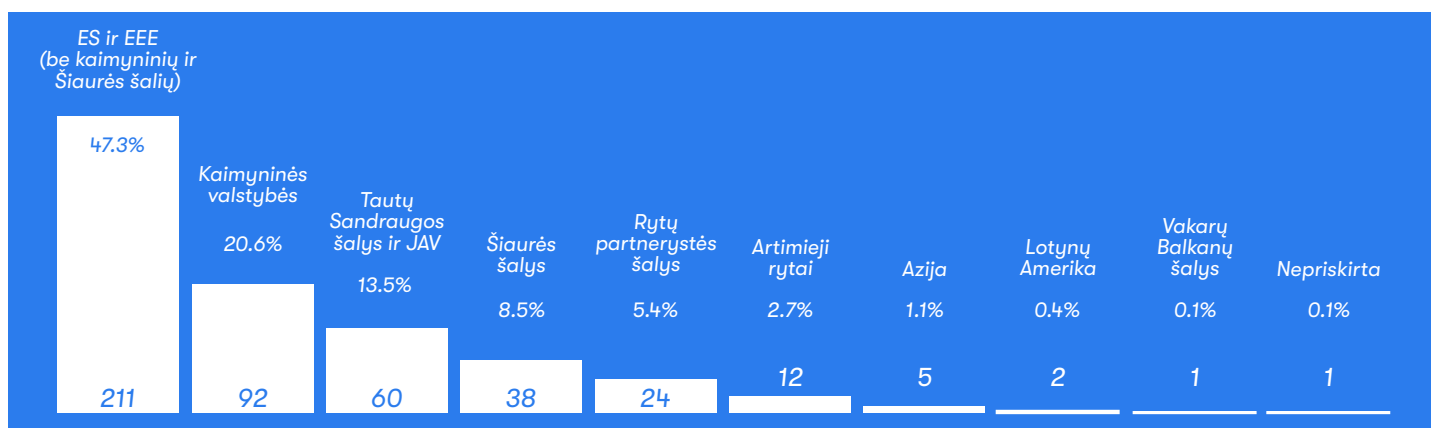
Pav. 78. Projektų finansuotų per sritinį finansavimą ir vykdžiusių bent dalį veiklų užsienyje skaičius, 2018–2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

2018–2021 m. didžiausia dalis projektų su veiklomis užsienyje buvo finansuota per tarpdisciplininio meno ir šokio sritis.

Sritis	2018	2019	2020	2021	Iš viso 2018-2020
Tarpdisciplininis menas	5.6%	28.3%	30.9%	35.0%	26.4%
Šokis	10.7%	27.0%	23.2%	20.0%	21.2%
Dailė	4.4%	20.0%	15.8%	21.6%	15.1%
Fotografija	4.8%	18.2%	29.2%	0%	15.0%
Dizainas	12.0%	17.6%	13.3%	0%	11.5%
Muzika	4.2%	11.0%	8.7%	12.2%	8.6%
Architektūra	3.7%	11.1%	13.3%	0%	6.9%
Literatūra	0%	7.7%	9.8%	6.3%	6.3%
Teatras	4.7%	5.2%	2.5%	2.6%	3.8%
Etninė kultūra (tik 2018 m.)	1.9%	-	-	-	1.9%

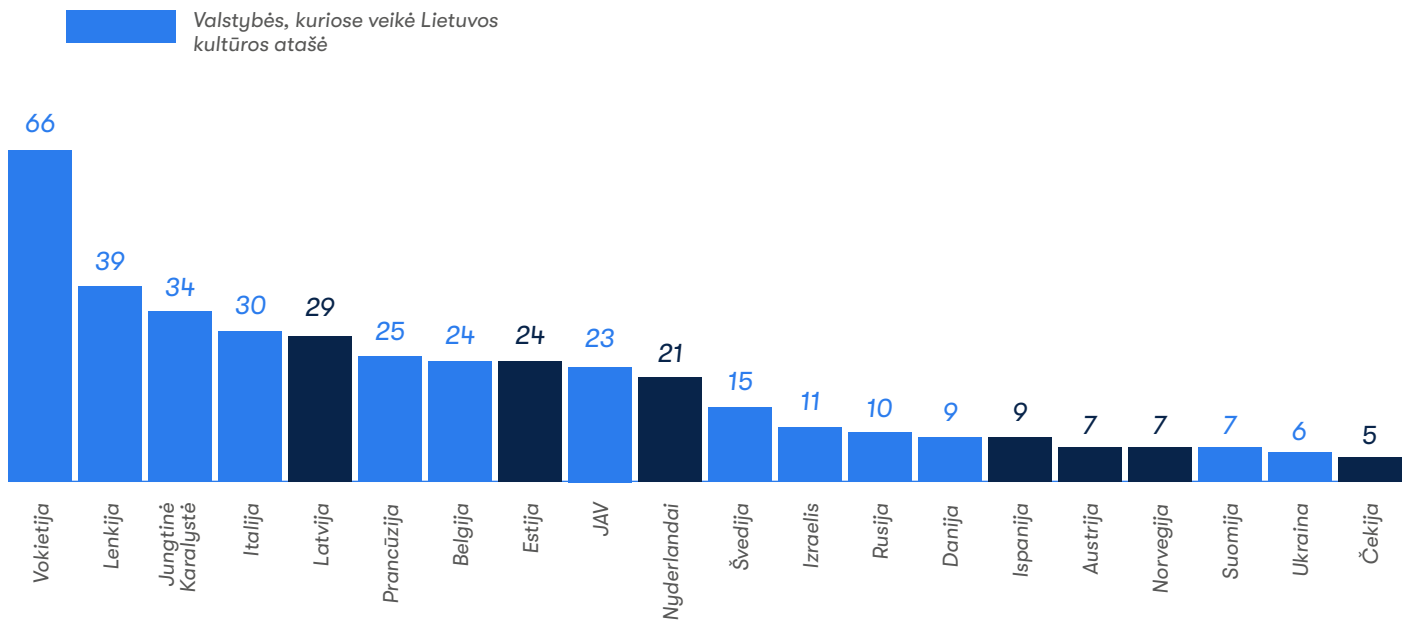
Lentelė 48. Dalis projektų vykdytųjų bent dalį veiklų užsienyje tarp visų per programą finansuotų projektų 2018-2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Daugiausia projektų vykdė savo veiklas ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) - 211 kartų. Šiame regione dominavo, pagal projektų vykdytųjų savo veiklas skaičių, Vokietija, Italija bei Prancūzija. Antroje vietoje pagal vykdytas veiklas regionuose buvo Kaimyninių valstybių regionas (N=92). Šiame regione daugiausia projektų įgyvendino veiklas Lenkijoje (39 projektai). Trečioje vietoje buvo Tautų Sandraugos valstybių ir JAV regionas (N=60), kuriame projektai dažniausiai vyko Jungtinėje Karalystėje (34 projektai).

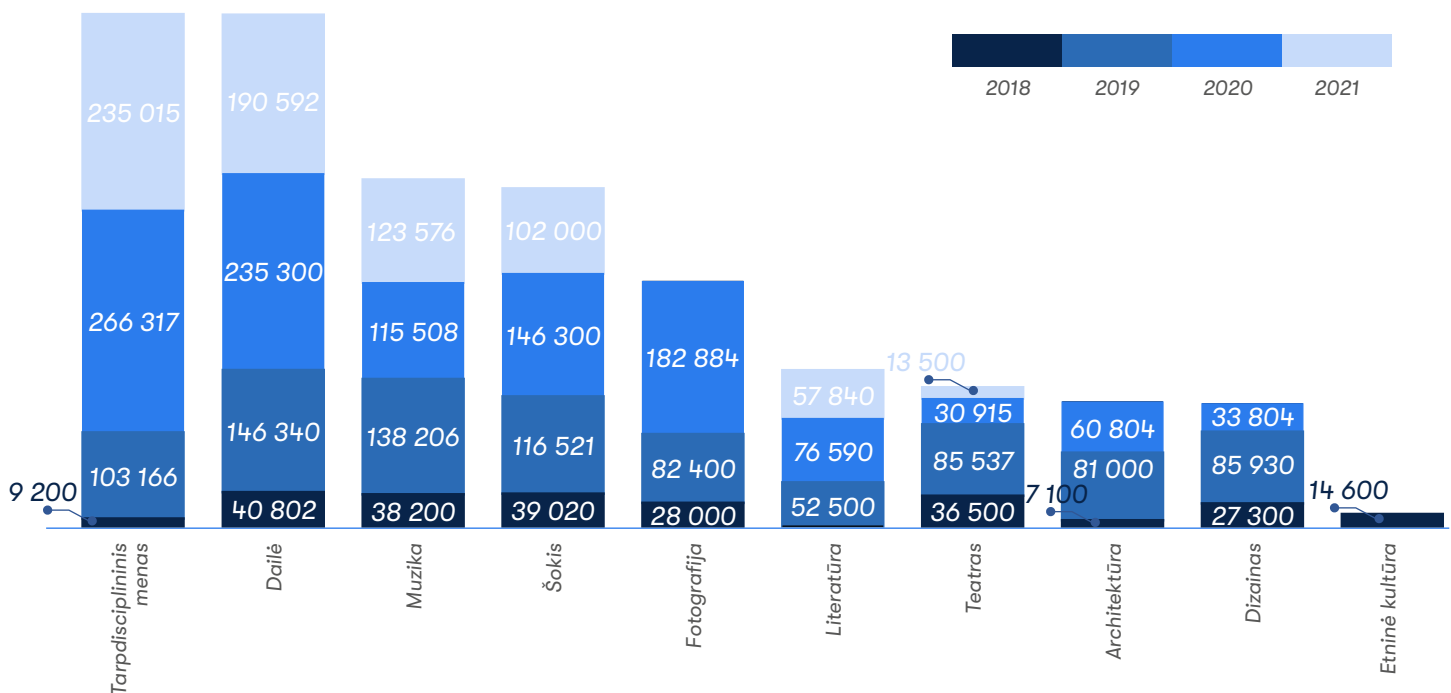
Pav. 79. Regionų pasiskirstymas pagal veiklų vykdytųjų šio regiono šalyse skaičių, 2018-2021 m. finansuoti projektai per sritines programas. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis. Pastaba: Pirmiausia buvo išanalizuota kiek projektų kiekvienoje šalyje vykdė savo veiklas. Toliau skirtingų šalių duomenys buvo apjungti į regionus.

Finansuoti projektai savo veiklas iš viso vykdė 45 valstybėse (be Lietuvos). Populiariausios valstybės buvo Vokietija, Lenkija, Jungtinė Karalystė, Italija bei Latvija. Tarp valstybių, kuriose projektai vykdė daugiausia savo veiklų, dominavo tos valstybės, kuriose veikė Lietuvos kultūros atašė.

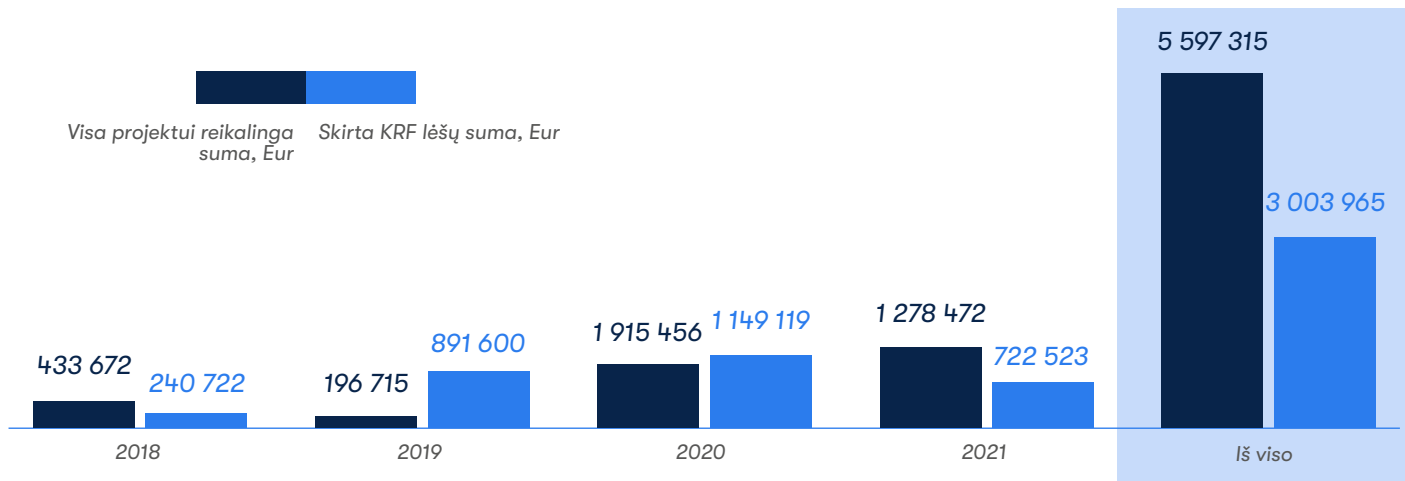
Pav. 80. 20 valstybių, kuriose buvo vykdyta daugiausia projektų veiklų, 2018–2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Analizuojamu laikotarpiu (2018–2021 m.) projektams finansuotiems per sritis ir vykdytusiems bent dalį veiklų užsienyje buvo skirta 3 003 964.54 Eur finansavimo. Daugiausia finansavimo šioms projektams buvo skirta 2020 m. Kadangi kai kurie projektai vykdė veiklas keliose šalyse bei regionuose, nėra galimybės pasakyti kiek lėšų sklaidai teko kiekvienai šaliai ir regionui atskirai. Analizuojant pagal sritis, daugiausia lėšų projektams su veiklomis užsienyje buvo paskirstyta per tarpdisciplininio meno bei dailės sritis.

Pav. 81. KRF lėšų pasiskirstymas tarp visų 2018–2021 m. finansuotų per skirtingas sritis projektų, kurie vykdė bent dalį veiklų užsienyje (Eur). Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Analizuojant finansavimo intensyvumą tarp finansuotų 2018-2021 m. projektų vykdytųjų veiklas užsienyje, skirta KRF lėšų suma vidutiniškai sudarė 53.7% viso finansuotų projektų biudžeto – ženkliai daugiau nei kitose tikslinio kultūros sklaidos užsienyje finansavimo programose. 2018 m. finansavimo intensyvumas nuo viso projekto biudžeto sumos siekė 55.5%, 2019 m. – 45.3%, 2020 m. – 60%, o 2021 m. – 56.5%.

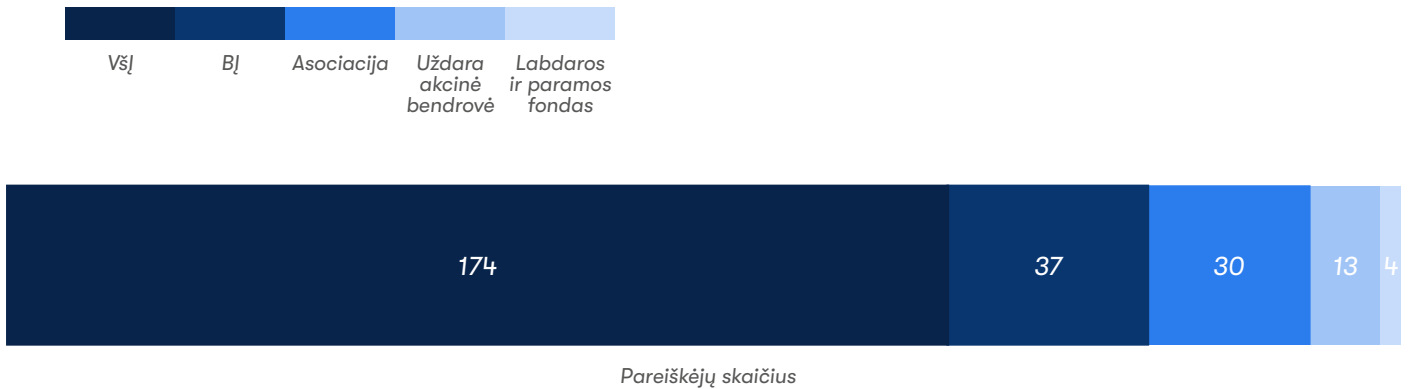
Pav. 82. Finansavimo intensyvumas tų projektų, kurie vykdė bent dalį veiklų užsienyje ir buvo finansuoti per sritis 2018-2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui su veiklomis užsienyje siekė 11 553.7 Eur. Didžiausia vidutinė skirta lėšų suma buvo 2021 m. – 13 380.1 Eur (kiek žemesnė nei kitose tikslinėse finansavimo programose).

Metai	Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui, vykdytuisiam bent dalį veiklų užsienyje
2018	8 915.6 Eur
2019	11 286.1 Eur
2020	11 491.2 Eur
2021	13 380.1 Eur
Bendrai 2018-2021	11 553.7 Eur

Lentelė 49. Vidutinė KRF lėšų suma skirta vienam projektui, vykdytuisiam bent dalį veiklų užsienyje. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Analizuojant pagal juridinį statusą, daugiausia pareiškėjų tarp finansuotų projektų, kurie vykdė bent dalį veiklų užsienyje, sudarė VŠĮ – 66.7% (174 pareiškėjai).

Pav. 83. Pareiškėjų juridinis statusas tarp finansuotų projektų, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje, 2018-2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

9 projektai nurodė, jog vykdė bent dalį veiklų nuotoliu / virtualioje erdvėje. Šie projektai buvo vykdyti 2020-2021 m. ir apėmė pristatymus festivalyje, parodas, spektaklio pastatymus ir sklaidą.

Projektai finansuoti per sritis aktyviau nei kitose programose užsiėmė koprodukcija su užsienio organizacijomis. 31% (81)¹⁰⁶ finansuotų projektų vykdžiusių bent dalį veiklų užsienyje užsiėmė koprodukcija. Šių projektų metu iš viso buvo bendradarbiauta su 257 organizacijomis užsienyje. Daugiausia projektų vykdžiusių koprodukciją buvo finansuota per tarpdisciplininio meno (25 projektai) bei muzikos (14 projektų) sritis.

Vertinant finansuotų projektų su bent dalimi veiklų įgyvendintų užsienyje sklaidos poveikį, matyti, jog finansuoti projektai pritraukė 1 199 567 lankytojus užsienyje bei 56 909 dalyvius užsienyje įvairių veiklų metu (meno projektuose, rezidencijos, edukacinės veiklos ir pan.). 212 kultūros ir meno lauko atstovų tobulino kvalifikaciją užsienyje.

Taip pat svarbus kriterijus įvertinant priemonių poveikį kultūros sklaidai užsienyje yra tarptautiniuose kultūros ir kūrybinių industrijų renginiuose sudarytų naujų ir (ar) pratęstų turimų kontaktų dėl produktų pardavimo skaičius. Projektų finansuotų 2018-2021 m. metu buvo sudaryti 773 nauji kontaktai bei pratęsti 407 kontaktai.

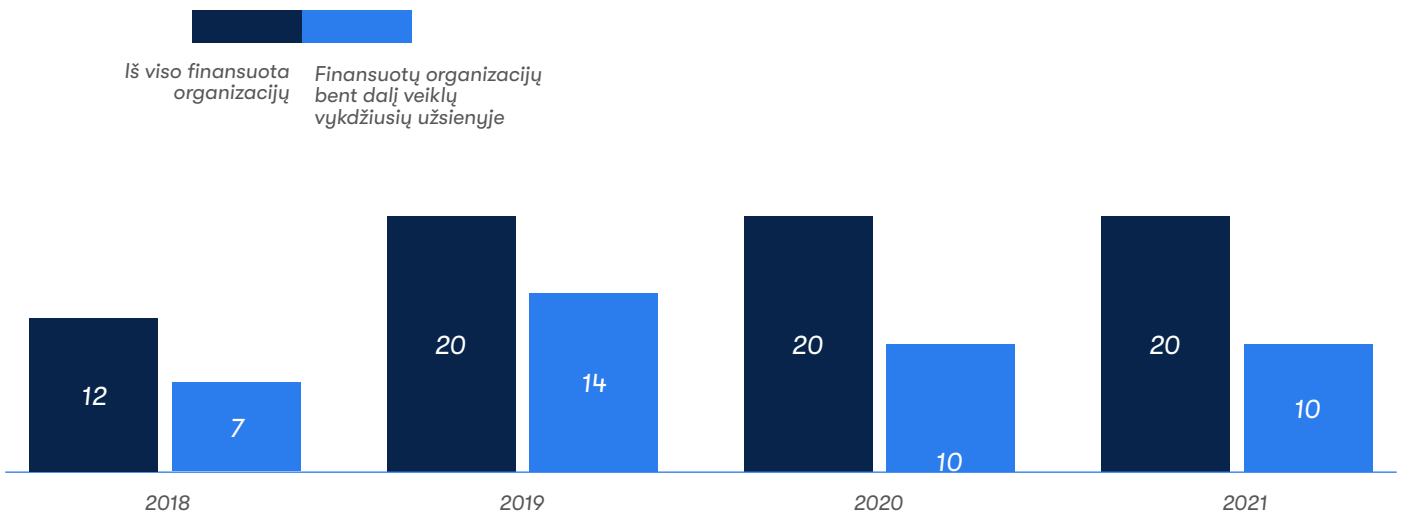
Metai	Lankytojų skaičius užsienyje	Dalyvių skaičius projekto veiklose užsienyje	Sudarytų naujų kontaktų skaičius	Pratęstų kontaktų skaičius	Kvalifikaciją užsienyje tobulinusių kultūros ir meno lauko dalyvių skaičius	Surengtų Lietuvos kultūros pristatymo renginių užsienyje skaičius
2018	18 583	2065	391	83	55	N/A
2019	136 968	52 091	83	108	117	N/A
2020	827 025	1 916	253	166	30	138
2021	216 991	837	46	50	10	54
Iš viso	1 199 567	56 909	773	407	212	192

106. Pastaba: Vienas projektas nurodė, jog jo veiklose buvo 7500 koprodukcija užsiimančių organizacijų. Šis skaičius nebuvo įtrauktas į analizę dėl galimos klaidos duomenyse bei to, jog iškreipia analizę.

Lentelė 50. Projektų su veiklomis užsienyje, finansuotų 2018-2021 m., veiklos rezultatai. Šaltinis: LKT duomenys.
*2018 m. rinkti duomenys tik apie dalyvius menininkų rezidencijoje; 2019 m. duomenys buvo rinkti apie dalyvius įvairaus tipo renginiuose (edukacijose, rezidencijose ir kt.)

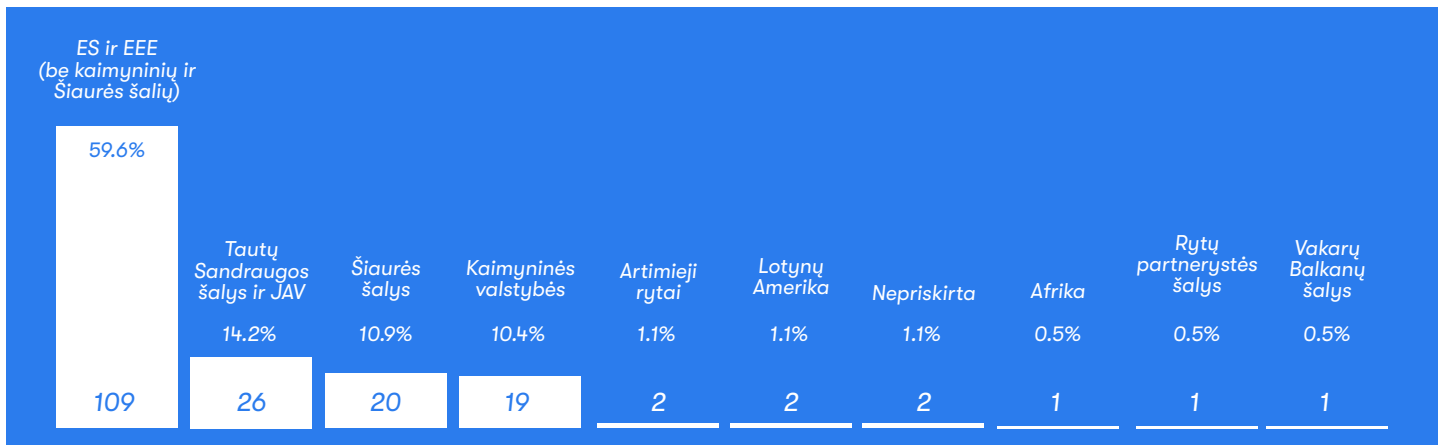
7.3.7 PROGRAMOS „STRATEGINIS KULTŪROS ORGANIZACIJŲ FINANSAVIMAS“ ANALIZĖ

2018-2021 m. programa „Strateginis kultūros organizacijų finansavimas“ finansavo nuo 12 iki 20 projektų / kultūros organizacijų per metus. 2019-2021 m. finansuotų organizacijų skaičius išliko vienodas (20), nes organizacijoms nuo 2019 m. pradėtas skirti trimetis finansavimas. Analizuojamu laikotarpiu (2018-2021 m.), skirtingas kiekis finansuojamų organizacijų vykdė savo veiklas užsienyje. Daugiausia organizacijų bent dalį veiklų vykdė užsienyje 2019 m. (14 organizacijų).

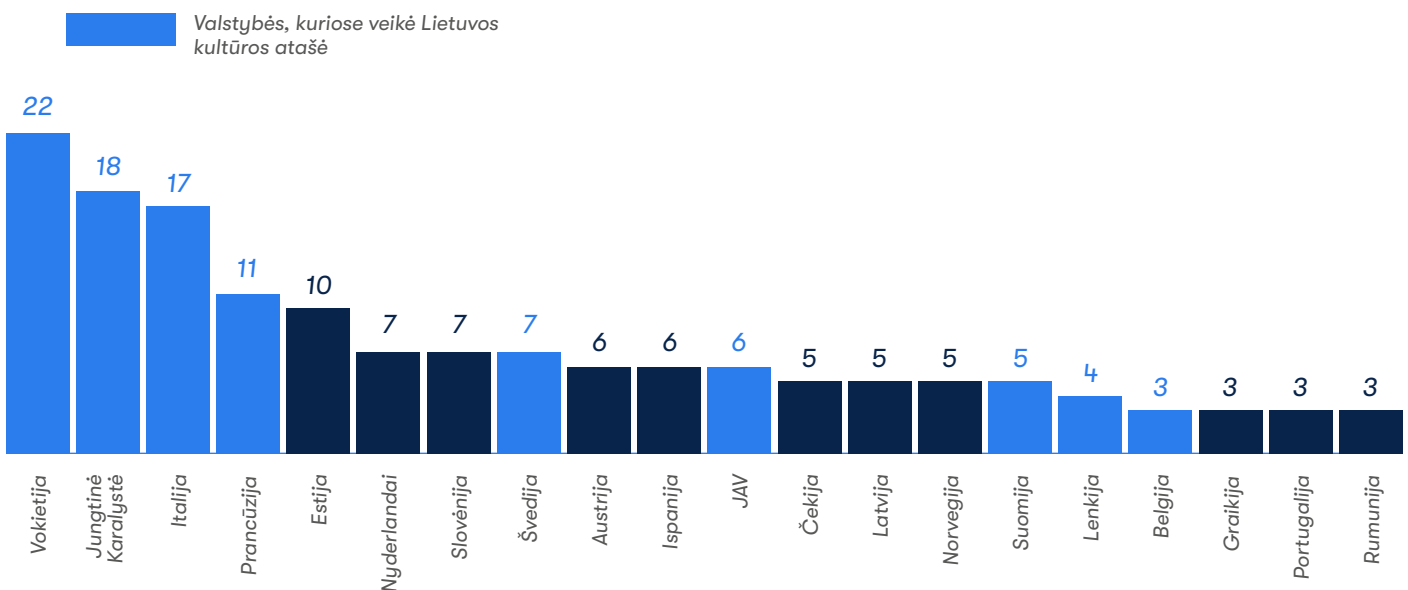
Pav. 84. Projektai / organizacijos finansuoti 2018-2021 m. ir vykdę tais metais bent dalį veiklų užsienyje. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Daugiausia organizacijų vykdė savo veiklas ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) - 109 kartai. Šiame regione, pagal tai kiek kartų organizacijos vykdė savo veiklas skaičių, dominavo Vokietija, Italija ir Prancūzija. Antroje vietoje pagal vykdytų veiklų skaičių buvo Tautų Sandraugos valstybių ir JAV regionas (N=26). Čia populiariausia buvo Jungtinė Karalystė, kur organizacijos veiklas vykdė 18 kartų. Trečioje vietoje - Šiaurės šalys (N=20), kur daugiausia veiklų buvo vykdyta Švedijoje.

Pav. 85. Regionų pasiskirstymas pagal veiklų šio regiono šalyse skaičių. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis. Pastaba: Pirmiausia buvo išanalizuota kiek projektų kiekvienoje šalyje vykdė savo veiklas. Toliau skirtingų šalių duomenys buvo apjungti į regionus. „Nepriskirta“ kategorija tai du projektai nurodė, jog vykdo savo veiklas Europos regione nedetalizuojant kokiose šalyse.

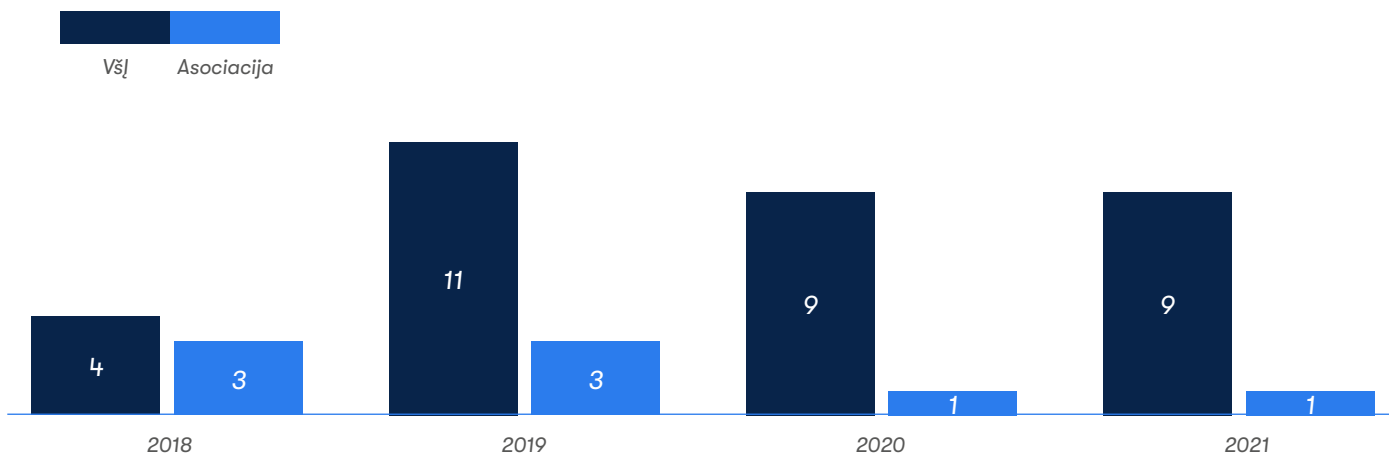
Finansuotos organizacijos savo veiklas iš viso vykdė 39 valstybėse (be Lietuvos). Populiariausios valstybės buvo Vokietija, Jungtinė Karalystė, Italija, Prancūzija bei Estija. Tarp populiariausių šalių vykdyti veiklas buvo būtent ir tos valstybės, kuriose veikia Lietuvos kultūros atašė.

Pav. 86. 20 valstybių, kuriose buvo vykdyta daugiausia organizacijų veiklų, 2018–2021 m. Šaltinis: LKT duomenys.

2018–2021 m. „Strateginio kultūros organizacijų finansavimo“ programa per metus finansuotiems projektams / organizacijoms skyrė nuo 1 200 000 Eur iki 2 200 000 Eur. Kadangi nėra galimybės atskirti kokia lėšų suma buvo skirta būtent sklaidos veikloms, KRF lėšos, skirtos strateginėms organizacijų programoms įgyvendinti, nėra analizuojamos šiame tyrime.

2018-2021 m. tarp finansuotų organizacijų, kurios vykdė bent dalį veiklų užsienyje, daugiausia buvo viešųjų įstaigų (2019-2021 m. finansuotos tos pačios organizacijos). Finansuotos organizacijos atstovavo skirtingas meno ir kultūros sritis: architektūrą; dizainą; teatrą, šokį ir cirką; muziejus ir kultūros paveldą; muziką; literatūrą ir leidybą; bei įvairias sritis.

Pav. 87. Pareiškėjų pasiskirstymas pagal juridinį statusą, 2018-2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Tarp finansuotų strateginių programų įgyvendinimo projektų su veiklomis užsienyje, daugiau nei pusė (23 projektai, 56.1%) pažymėjo vykdant nuotolineis veiklas (neatskiriant ar jos orientuotos į auditoriją Lietuvoje ar užsienyje). Tarp finansuotų organizacijų projektų, vykdžiusių bent dalį veiklų užsienyje, 5-ių (12.2%) projektų metu buvo užsiimta koprodukcija su organizacijomis užsienyje, kurių metu buvo dirbama iš viso su 22 organizacijomis.

Vertinant finansuotų projektų su bent dalimi veiklų įgyvendintų užsienyje sklaidos poveikį, matyti, jog finansuotos organizacijos pritraukė 392 090 lankytojų bei 714 dalyvių užsienyje (rezidencijose, edukacinėse veiklose ir pan.). 163 kultūros ir meno lauko atstovai tobulino kvalifikaciją užsienyje.

Taip pat svarbus kriterijus įvertinant priemonių poveikį kultūros sklaidai užsienyje yra tarptautiniuose renginiuose sudarytų naujų ir (ar) pratęstų turimų kontaktų dėl produktų pardavimo skaičius. Projektų finansuotų 2018-2021 m. metu buvo sudaryti 651 nauji kontaktai bei pratęsti 723 kontaktai.

Metai	Lankytojų skaičius užsienyje	Dalyvių skaičius projekto veiklose užsienyje	Sudarytų naujų kontaktų skaičius	Pratęstų kontaktų skaičius	Kvalifikaciją užsienyje tobulinusių kultūros ir meno lauko dalyvių skaičius	Surengtų Lietuvos kultūros pristatymo renginių užsienyje skaičius
2018	14 971	0*	68	83	31	N/A
2019	194 318	331	317	108	78	N/A
2020	180 602	145	130	166	36	23
2021	2 199	238	136	50	18	9
Iš viso	392 090	714	651	407	163	32

Lentelė 51. Projektų su veiklomis užsienyje, finansuotų 2018-2021 m., veiklos rezultatai. Šaltinis: LKT duomenys.

*2018 m. rinkti duomenys tik apie dalyvius menininkų rezidencijoje; 2019 m. duomenys buvo rinkti apie dalyvius įvairaus tipo renginiuose (edukacijose, rezidencijose ir kt.)

Kokybinė analizė

Siekiant giliau išanalizuoti finansavimo poveikį Lietuvos kultūros sklaidai užsienyje, buvo atlikta 4-ių organizacijų projektų kokybinė analizė. Šiam tikslui buvo pasitelktos organizacijų 2020 m. projektų įvykdymo rezultatų ataskaitos. Visos keturios analizuojamos organizacijos į strategines programas įtraukė savo atstovaujamo kultūros lauko menininkų ir kūrybos sklaidą. Ataskaitų analizė parodė, jog organizacijos prisideda prie Lietuvos kultūros sklaidos ne tik per produkto ar kūrinio platinimą užsienyje, bet ir per įsitraukimą į visą sklaidos ciklą, įskaitant kultūros ir meno lauko dalyvių kompetencijų, reikalingų sklaidai, didinimą ar tinkamą sąlygų sklaidai užtikrinimą.

Veiklos, susijusios su Lietuvos kultūros sklaida, analizuojamose strateginėse kultūros organizacijų programose 2020 m. nesudarė itin reikšmingos biudžeto dalies (nuo 7.6% iki 40.9%). Tai paaiškinama tuo, jog kultūros sklaida yra tik viena iš kelių kultūros organizacijų veiklos sričių. Taip pat, analizuojamais metais (2020 m.), prasidėjus Covid-19 pandemijai, dauguma suplanuotų vizitų, dalyvavimų mugėse ir konferencijose buvo atšaukti arba perkelti.

Galima išskirti kelias pagrindines analizuotų organizacijų veiklas, susijusias su kultūros sklaida užsienyje 2020 m.:

1. Informacinių priemonių, kurias galima pasitelkti Lietuvos kultūros sklaidai užsienyje, sukūrimas (įvairios duomenų bazės ar interneto svetainės / platformos, kuriose yra pristatomi Lietuvos kūrėjai ir jų darbai anglų kalba).
2. Kultūros ir meno lauko dalyvių kompetencijų, reikalingų dalyvauti sklaidos užsienyje veiklose, kėlimas.
3. Bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis bei kultūros ir meno lauko atstovavimas tarptautinėje erdvėje.
4. Dalyvavimas tarptautinėse mugėse ir kituose muginio pobūdžio renginiuose (2020 m. dalyvauta parodoje „IMM COLOGNE“, parodoje „Stockholm Furniture Fair 2020“, dizaino mugėje „Grassi“ Leipcige (Vokietija), scenos menų festivalyje „The Under Radar“ ir „Prototype“, šokio platformoje Miunchene).

5. Kultūros ir meno lauko dalyvių ir jų kūrinių viešinimas užsienyje per kitas priemones nei dalyvavimas mugėse ar muginio pobūdžio renginiuose.

Vienos svarbiausių sklaidos veiklų buvo dalyvavimas tarptautinėse mugėse, parodose bei festivaliuose ir dalyvavimas tarptautinėse organizacijose ar tinkluose. Analizuojamos organizacijos, dalyvaudamos muginio pobūdžio renginiuose, reprezentavo savo kultūros ir meno lauką, pristatė Lietuvos menininkus ir organizacijas, sukūrė sąlygas užmegzti naujus kontaktus ir praplėsti ateities bendradarbiavimo galimybes. Dalyvavimas tarptautiniuose tinkluose ir organizacijų veiklose buvo itin svarbus 2020 m., kuomet dėl pandemijos ribojimų, buvo atšaukta dalis svarbių tinklaveikos renginių, įprastai vykstančių gyvai. Daugumos tarptautinių organizacijų ir tinklų susitikimų persikėlė į virtualią erdvę, kurioje organizacijos galėjo bendrauti ir toliau prisidėti prie atstovaujamo Lietuvos kultūros ir meno lauko reprezentavimo.

Kokybinė veiklos rezultatų analizė atskleidė ir gerosios praktikos pavyzdžių, kuomet kultūros sklaidai įgyvendinti yra pasitelkiamos kelios Lietuvos institucijos ir organizacijos. Tokie pavyzdžiai apima dalyvavimą dizaino mugėje „Grassi“ Leipcige (Vokietija), kurios metu pristatytą parodą projekto vykdytojas organizavo kartu su Lietuvos kultūros institutu ir privačia galerija. Viename iš projektų numatytą dalyvavimą parodose „IMM COLOGNE“ Kelne (Vokietija) bei „Stockholm Furniture Fair 2020“ Stokholme (Švedija) dalinai finansavo LVPA. Taip pat, užsiimant sklaidos veiklomis ir siekiant pasiekti platesnę užsienio auditoriją vieno iš projektų vykdytojas bendradarbiavo su ambasadomis – Lietuvos ambasada Austrijoje, Lietuvos ambasada Vokietijoje, kultūros atašė Vokietijoje bei Italijoje.

Pastebėtina, jog platesnę sklaidą padeda pasiekti ir bendradarbiavimas su kitomis įstaigomis tiek Lietuvoje tiek užsienyje. Tai puikiai iliustruoja vieno iš projektų pavyzdys – organizacija įgyvendino savo strategines veiklas bendradarbiaujant su Lietuvos kultūros institutu, LVPA, Lietuvos ambasada Austrijoje, Lietuvos ambasada Vokietijoje, kultūros atašė Vokietijoje bei Italijoje. Toks bendradarbiavimas su kitomis institucijomis leido sėkmingai praplėsti auditorijas užsienyje. Kita organizacija bendradarbiavo su sklaidos agentūra Vokietijoje, turinčia reikiamą patirtį skleisti kultūros produktus užsienio rinkose.

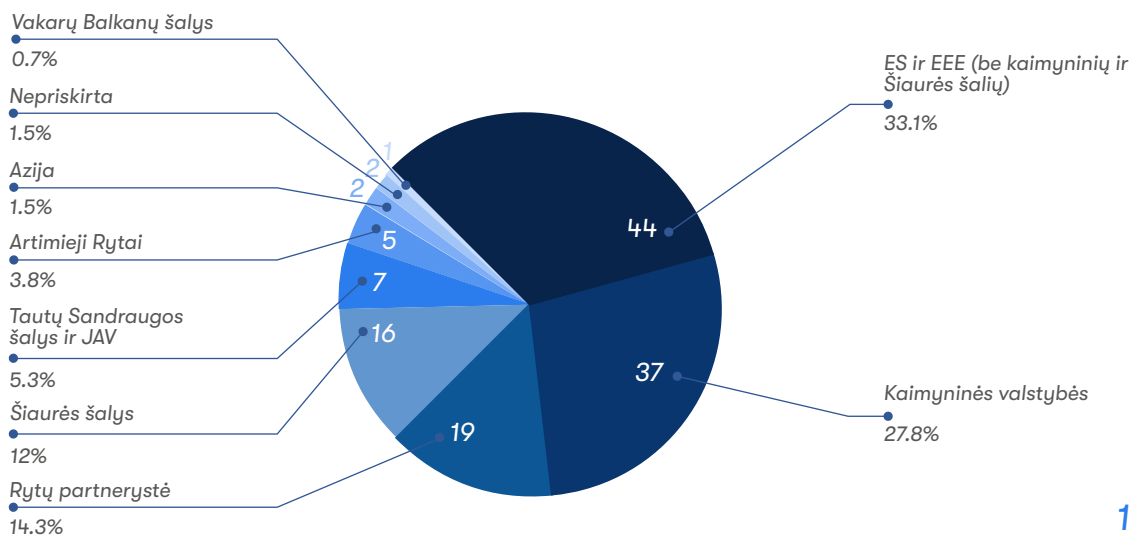
7.3.8 PROGRAMOS „STRATEGINIS MENO KŪRĖJŲ ORGANIZACIJŲ FINANSAVIMAS“ ANALIZĖ

Analizė apima projektus finansuotus per 2018 m. „Meno kūrėjų organizacijų strateginių programų įgyvendinimas“ programą ir, programai pakeitus pavadinimą, 2019-2021 m. „Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas“ programą. 2018-2021 m. buvo finansuojama 18 meno kūrėjų organizacijų per metus. 16 iš 18 finansuojamų organizacijų vykdė bent dalį veiklų užsienyje. Iš jų, 4 organizacijos vykdė bent dalį savo veiklų užsienyje visu analizuojamu laikotarpiu (2018-2021 m.) – Lietuvos dailininkų sąjunga, Lietuvos kompozitorių sąjunga, Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga bei Lietuvos rašytojų sąjunga.

Organizacija	2018	2019	2020	2021
Lietuvos architektų sąjunga		X		
Lietuvos chorų sąjunga		X	X	X
Lietuvos dailininkų sąjunga	X	X	X	X
Lietuvos fotomenininkų sąjunga		X	X	X
Lietuvos kompozitorių sąjunga	X	X	X	X
Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjunga	X	X		
Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga	X	X	X	X
Lietuvos meno kūrėjų asociacija		X		
Lietuvos muzikų sąjunga	X	X		
Lietuvos rašytojų sąjunga	X	X	X	X
Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjunga		X		
Lietuvos tautodailės kūrėjų asociacija	X	X		
Scenos meno kritikų asociacija	X	X	X	
Šiuolaikinio šokio asociacija		X	X	X
Vilniaus krašto tautodailininkų - meno kūrėjų bendrija	X	X	X	
Vilniaus krašto tautodailininkų-meno kūrėjų bendrija				X

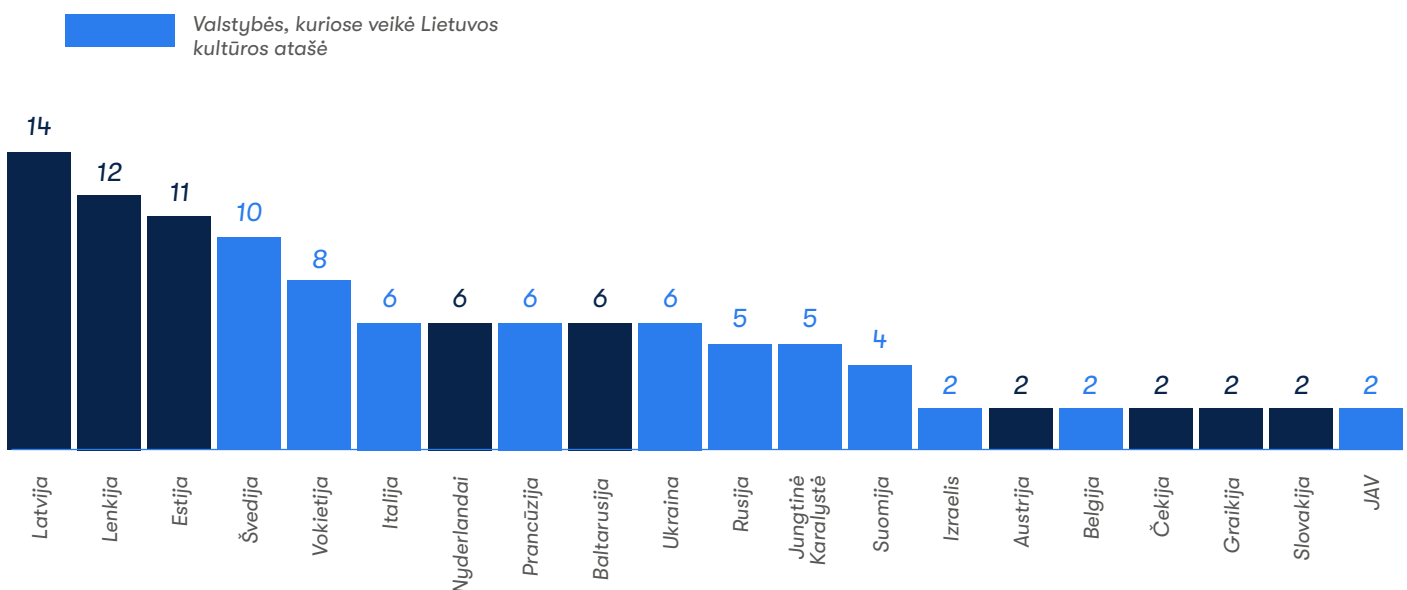
Lentelė 53. Organizacijos finansuotos 2018-2021 m., kurios vykdė bent dalį veiklų užsienyje. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis. X - pažymėtos organizacijos, kurios tais metais vykdė bent dalį savo veiklų užsienyje

Daugiausia organizacijų vykdė savo veiklas ES ir EEE šalyse (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) - 44 kartai. Šiame regione, pagal tai kiek kartų organizacijos vykdė savo veiklas skaičių, dominavo Vokietija, Italija ir Nyderlandai. Antroje vietoje pagal vykdytas veiklas buvo kaimyninių valstybių regionas (N=37). Čia populiariausia buvo Latvija (N=14). Trečioje vietoje - Rytų partnerystės šalys (N=19), kur daugiausia veiklų buvo vykdyta Baltarusijoje bei Ukrainoje.

Pav. 88. Regionų pasiskirstymas pagal veiklų šio regiono šalyse skaičių. Šaltinis: LKT duomenys. Pastaba: Pirmiausia buvo išanalizuota kiek projektų kiekvienoje šalyje vykdė savo veiklas. Toliau skirtingų šalių duomenys buvo apjungti į regionus. „Nepriskirta“ kategorija tai du projektai nurodę, jog vykdo savo veiklas Europos regione nedetalizuojant kokiose šalyse.

Finansuotos organizacijos savo veiklas iš viso vykdė 38 valstybėse (be Lietuvos). Populiariausios valstybės buvo kaimyninės valstybės - Latvija, Lenkija ir Estija. Priešingai nei kitose programose, kur populiariausios šalys vykdyti veiklas buvo būtent tos, kuriose veikia Lietuvos kultūros atašė, šios programos atveju daugiausia veiklų vykdyta kaimyninėse valstybėse. Tai galima paaiškinti ir tuo, kad strateginių veiklų įgyvendinimo metu dėl kaštų, istorinio, kultūrinio bei geografinio artumo dažniau bendradarbiaujama vietos regione.

Pav. 89. 20 valstybių, kuriose buvo vykdyta daugiausia organizacijų veiklų, 2018-2021 m. Šaltinis: LKT duomenys.

2018-2021 m. programa „Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas“ per metus finansuotiems projektams / organizacijoms skyrė nuo 721 000 Eur iki 1 250 000 Eur. Kadangi nėra galimybės atskirti kokia lėšų suma buvo skirta būtent sklaidos veikloms, KRF lėšos, skirtos organizacijų strateginėms programoms įgyvendinti, nėra analizuojamos šiame tyrime.

2018-2021 m. visos finansuotos organizacijos, kurios bent dalį veiklų vykdė užsienyje, pagal juridinį statusą buvo asociacijos. Finansuotos organizacijos atstovavo skirtingas meno ir kultūros sritis: architektūrą; muziką; dailę; vizualiuosius menus; literatūrą ir leidybą; teatrą, šokį ir cirką; bei kultūros paveldą (etninę kultūrą).

Tarp finansuotų organizacijų vykdytųjų bent dalį veiklų užsienyje, ketvirtadalis (10 strateginių programų įgyvendinimo projektų, 24.4%) pažymėjo vykdant nuotolines veiklas (neatskiriant ar jos orientuotos į auditoriją Lietuvoje ar užsienyje). Tarp finansuotų organizacijų, vykdytųjų bent dalį veiklų užsienyje, 7 organizacijos užsiėmė koprodukcija

su kitomis organizacijomis užsienyje - Lietuvos architektų sąjunga, Lietuvos dailininkų sąjunga, Lietuvos fotomenininkų sąjunga, Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga, Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjunga, Scenos meno kritikų asociacija bei Šiuolaikinio šokio asociacija. Šios organizacijos iš viso bendradarbiavo su 26 organizacijomis užsienyje.

Vertinant finansuotų organizacijų, vykdžiusių bent dalį savo veiklų užsienyje sklaidos poveikį, matyti, jog finansuotos organizacijos pritraukė 978 206 lankytojų užsienyje bei 1 394 dalyvių užsienyje (rezidencijose, edukacinėse veiklose ir pan.). 118 kultūros ir meno lauko atstovų tobulino kvalifikaciją užsienyje.

Taip pat svarbus kriterijus įvertinant priemonių poveikį kultūros sklaidai užsienyje yra tarptautiniuose kultūros ir kūrybinių industrijų renginiuose sudarytų naujų ir (ar) pratęstų turimų kontaktų dėl produktų pardavimo skaičius. 2018-2021 m. finansuotų organizacijų, vykdžiusių bent dalį veiklų užsienyje, veiklos metu buvo sudaryti 196 nauji kontaktai bei pratęsti 187 kontaktai.

Metai	Lankytojų skaičius užsienyje	Dalyvių skaičius projekto veiklose užsienyje	Sudarytų naujų kontaktų skaičius	Pratęstų kontaktų skaičius	Kvalifikaciją užsienyje tobulinusių kultūros ir meno lauko dalyvių skaičius	Surengtų Lietuvos kultūros pristatymo renginių užsienyje skaičius
2018	51 400	13*	57	39	13	N/A
2019	846 717	867	120	113	9	N/A
2020	21 389	87	9	21	38	16
2021	58 700	427	10	14	58	20
Iš viso	978 206	1 394	196	187	118	36

Lentelė 54. Organizacijų, vykdžiusių bent dalį veiklų užsienyje ir finansuotų 2018-2021 m., veiklos rezultatai. Šaltinis: LKT duomenys. *2018 m. rinkti duomenys tik apie dalyvius menininkų rezidencijoje; 2019 m. duomenys buvo rinkti apie dalyvius įvairaus tipo renginiuose (edukacijose, rezidencijose ir kt.)

Kokybinė analizė

Siekiant giliau išanalizuoti finansavimo poveikį Lietuvos kultūros sklaidai užsienyje, buvo atlikta 6-ių organizacijų, kurios vykdė bent dalį veiklų užsienyje, projektų kokybinė analizė. Šiam tikslui buvo pasitelktos organizacijų 2019 ir 2020 m. projektų įvykdymo rezultatų ataskaitos. Analizė parodė, jog dominuoja kelios veiklos sritys, per kurias organizacijos prisideda prie Lietuvos kultūros sklaidos:

1. Bendradarbiavimas su užsienio organizacijomis bei dalyvavimas tarptautinių organizacijų veiklose
2. Organizacijos narių darbų viešinimas (parodos, renginiai)
3. Dalyvavimas tarptautinėse mugėse ir konferencijose (2019-2020 m. organizacijos dalyvavo „The Others“ nepriklausomoje meno mugėje, mugėje „Classical:Next“, mugėje „London Art Fair“ bei TEFAF meno mugėje).
4. Paruošiamoji veikla / kompetencijų reikalingų sklaidai stiprinimas (pvz., tekstų

vertimas į anglų kalbą, sektoriaus atstovų kompetencijų kėlimas)

2019 ir 2020 m. analizuojamos asociacijos aktyviai dalyvavo joms aktualių tarptautinių organizacijų veiklose. Dalyvavimas tarptautinių organizacijų veiklose sukūrė galimybes pristatyti Lietuvos kultūrą ir jos menininkus, suteikė galimybes plėsti kontaktų tinklą užsienyje tiek pačiai organizacijai, tiek jos nariams. Organizacijos, dalyvaudamos tarptautinių tinklų veiklose, kartu prisidėjo ir prie ekonominės ir socialinės menininkų padėties tarptautiniu lygiu gerinimo bei Lietuvos pozicijos stiprinimo tarptautinių kultūrinių organizacijų kontekste. Organizacijų sukauptos žinios apie joms aktualaus kultūros ir meno lauko padėtį skirtingose šalyse turi išliekamąją vertę ir gali būti panaudotos ateities planuose, planuojant skirtingas sklaidos veiklas bei konsultuojant organizacijos narius.

Projektų rezultatų ataskaitų analizė parodė, jog įgyvendintos veiklos nėra plačiai viešinamos užsienio informavimo priemonėse. Pateiktuose paminėjimų informavimo priemonėse sąrašuose, užsienio informavimo priemonių minima mažai. Dažniausiai šios apima paminėjimus renginio internetiniame puslapyje arba regioninėje spaudoje (pvz., Baltijos šalių meno naujienų tinklaraštyje „Echo Gone Wrong“). Organizacijų vykdytos veiklos nebuvo minimos prestižinėse srities ar masinės žiniasklaidos priemonėse. Šiuo atžvilgiu išsiskiria viena organizacija, kurios veiklos buvo aprašytos britų žiniasklaidos priemonėje „The Guardian“, tačiau šis straipsnis buvo motyvuotas Venecijos šiuolaikinio meno bienalėje rodyto operos-performanso „Saulė ir jūra“ sėkme. Straipsniu buvo siekiama apžvelgti Lietuvos šiuolaikinio meno sceną po to kai opera-performansas „Saulė ir jūra“ sėkmingai sudalyvavo Venecijos bienalėje ir pelnė Auksinio liūto apdovanojimą.¹⁰⁷

Apibendrinant kokybinę analizę matyti, jog pagrindinės su kultūros sklaida užsienyje susijusios veiklos apėmė bendradarbiavimą su užsienio organizacijomis bei dalyvavimą tarptautinių organizacijų, tinklų veiklose, organizacijos narių darbų viešinimą (parodos, renginiai), dalyvavimą tarptautinėse mugėse ir konferencijose bei kitą susijusių veiklų, pavyzdžiui, kultūros lauko dalyvių kompetencijų, reikalingų sklaidai užsienyje, stiprinimą. Nors meno kūrėjų organizacijos skyrė dalį savo resursų didinti sklaidą užsienyje, įgyvendintos veiklos nebuvo plačiai viešinamos užsienio informavimo priemonėse. Dažniausiai šios apėmė paminėjimus renginio internetiniame puslapyje arba regioninėje spaudoje. Tai galėjo lemti finansavimo dydis bei skirtingas organizacijų resursų ir įdirbio sklaidos srityje lygis.

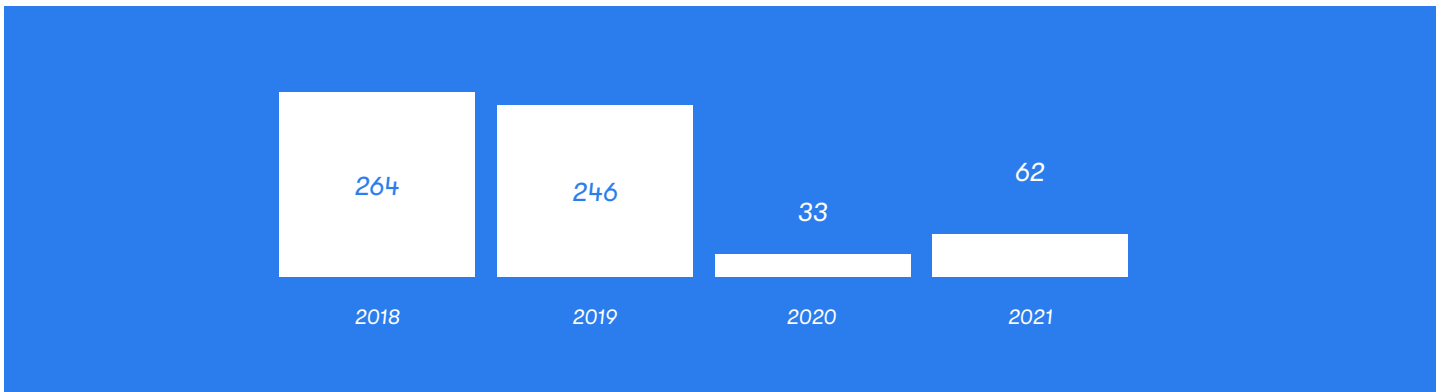
7.3.9 PROGRAMOS „EDUKACINĖS STIPENDIJOS“ ANALIZĖ

2020 m. finansuotas tik vienas edukacinių stipendijų konkursas, o 2021 m. edukacinių stipendijų konkursai neskelbti (skirtos tik individualios stipendijos, kurių metu galima

107. Žr.: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2020/mar/04/beach-of-doom-lithuania-art-scene-world-champions-venice-biennale>

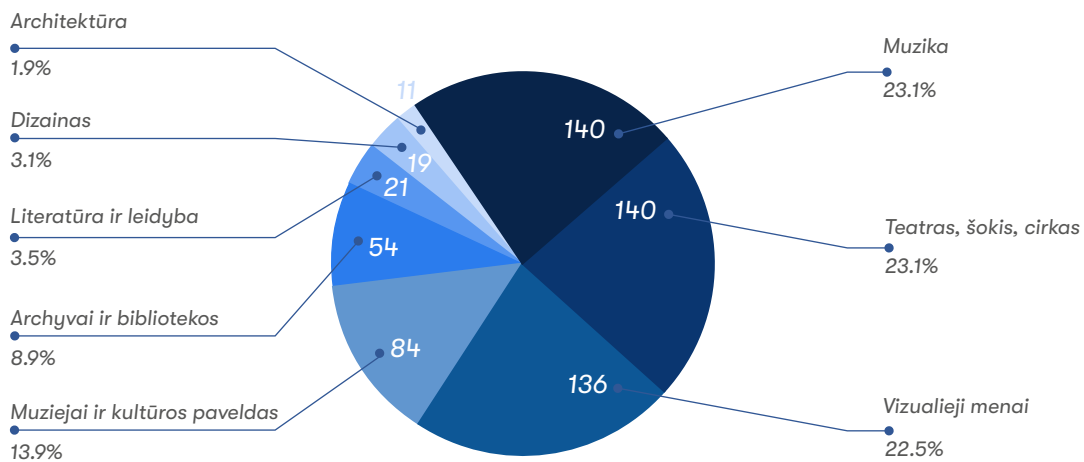
vykdyti edukacines veiklas).¹⁰⁸ Ši analizė apima 2018–2020 m. suteiktas edukacines stipendijas bei individualias stipendijas, kurios yra susijusios su išvykomis į užsienį bei buvo finansuotos 2021 m..

Remiantis duomenų analize,¹⁰⁹ 2018–2021 m. LKT skyrė 605 stipendijas kultūros ir meno kūrėjams susijusias su išvykomis į užsienį. 2020–2021 m. matyti ženklus stipendijų su veiklomis užsienyje sumažėjimas, kurį lėmė COVID-19 pandemija ir su ja susiję ribojimai bei tai, jog 2020 m. buvo atšauktas antrasis edukacinių stipendijų konkursas. Iš viso buvo 514 unikalūs pareiškėjai, gavę stipendijas susijusias su veiklomis užsienyje. 4 stipendijas gavo 1 asmuo, 2 stipendijas - 10, 3 stipendijas - 68 ir 1 stipendiją - 435 asmenys.

Pav. 90. Stipendijų pasiskirstymas pagal metus. Šaltinis: LKT duomenys.

Daugiausia edukacinių stipendijų buvo skirta kultūros ir meno kūrėjams muzikos bei teatro, šokio ir cirko srityse (po 23.1%, N=140). Trečioje vietoje pagal stipendijų skaičių buvo vizualiųjų menų sritis (22.5%, N=136).

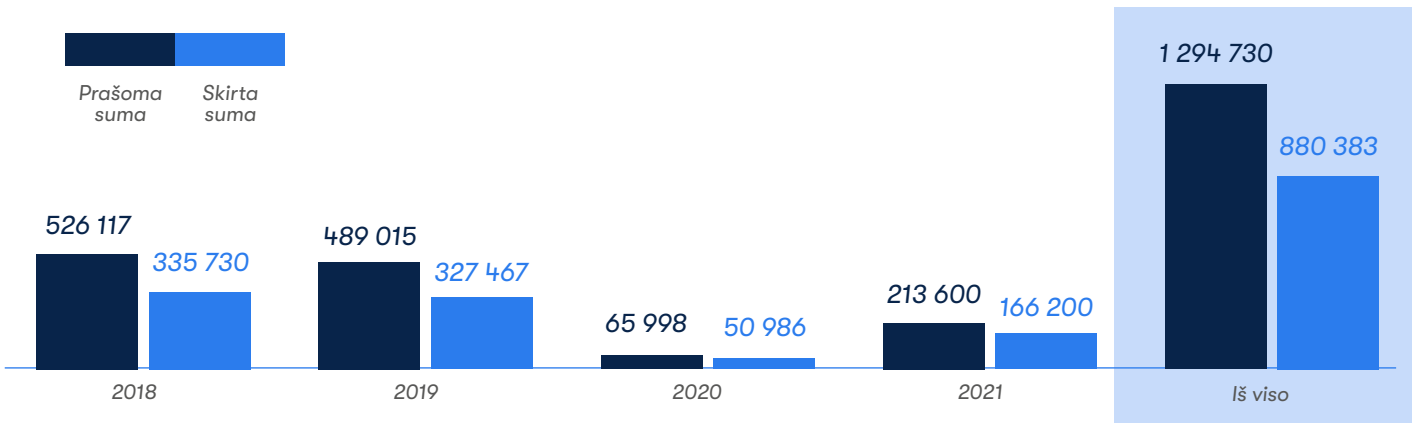

108. Lietuvos kultūros taryba, Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga. 2021-09-08. Prezencija.

109. 2018–2020 m. nebuvo renkami duomenys apie išvykos šalį, todėl tyrimo komanda pati priskyre šalį pagal veiklos pavadinimą. Kai kurios veiklos galėjo būti vykdytos užsienyje, tačiau nenurodžius to veiklos pavadinime ar renginio, kuriame buvo dalyvauta, gali būti, jog tokie projektai buvo neįtraukti į analizę.

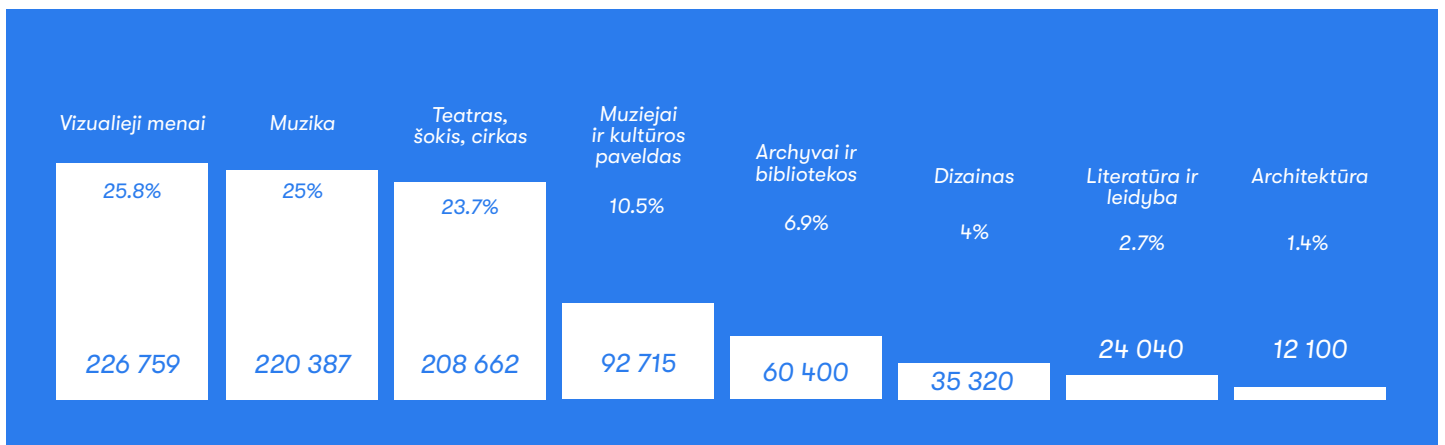
Pav. 91. Stipendijų pasiskirstymas pagal meno ir kultūros sritis. Šaltinis: LKT duomenys.

2018–2021 m. edukacinėms stipendijoms su veiklomis užsienyje buvo skirta 880 383 Eur, kas sudarė 68% paraiškovų prašomos sumos. Vidutiniškai paraiškovai prašė 2 166 Eur sumos. Tuo tarpu, vidutinė skirta lėšų suma siekė po 1 474 Eur.

Pav. 92. Stipendijoms skirtas finansavimas. Šaltinis: LKT duomenys.

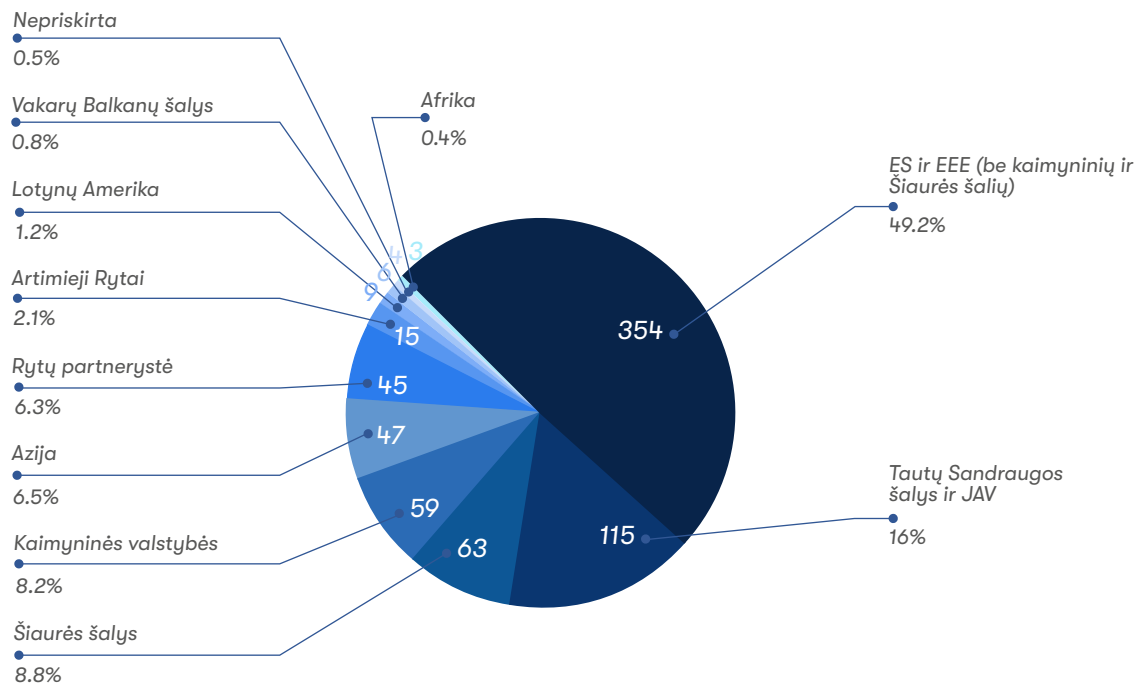
Finansavimo pasiskirstymas koreliavo su stipendijų skaičiaus pasiskirstymu pagal sritis. Daugiausia finansavimo gavo tos sritys, kuriose ir buvo didžiausias stipendijų skaičius. Stipendijoms vizualiųjų menų srityje buvo skirta 25.8% (226 759 Eur) finansavimo, muzikos srityje - 25% (220 387 Eur), o teatro, šokio ir cirko srityje - 23.7% (208 662 Eur).

Pav. 93. Finansavimo pasiskirstymas pagal kultūros ir meno sritis. Šaltinis: LKT duomenys.

Daugiausia stipendijų veiklų buvo įgyvendinta ES ir EEE valstybių (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) regione (49.2%, N=354), Tautų Sandraugos šalyse ir JAV (16%, N=115) bei Šiaurės šalyse (8.8%, N=63). Populiariausios šalys buvo Vokietija (65 stipendijos), Italija (58), Jungtinė Karalystė (55), JAV (47) bei Ispanija (36). Analizuojant pagal kultūros ir meno sritis,

išsiskyrė archyvų ir bibliotekų sritis, kur dominavo Graikija bei Malaizija. Šiose šalyse 2018 ir 2019 m. vyko Tarptautinės bibliotekų asociacijų ir institucijų federacijos (IFLA) konferencijos (dalyvavimui šiose veiklose skirta 17 stipendijų).

Pav. 94. Stipendijų pasiskirstymas pagal geografinius regionus. Šaltinis: LKT duomenys.

Šalia jau minėtų Tarptautinės bibliotekų asociacijų ir institucijų federacijos (IFLA) konferencijų Malaizijoje ir Graikijoje (17 stipendijų), muzikos srityje išsiskyrė „Sbalz 2018” ir „Sbalz 2019” festivaliai vykstantys Ispanijoje, dalyvavimui kuriose buvo skirtos 8 stipendijos. Šokio srityje išsiskyrė dvi veiklos - 2018-2019 m. dalyvavimas B12 šokio seminaruose Vokietijoje (6 stipendijos) bei 2018-2019 m. dalyvavimas šiuolaikinio šokio technikos GAGA tobulinimosi kursuose Izraelyje (5 stipendijos).

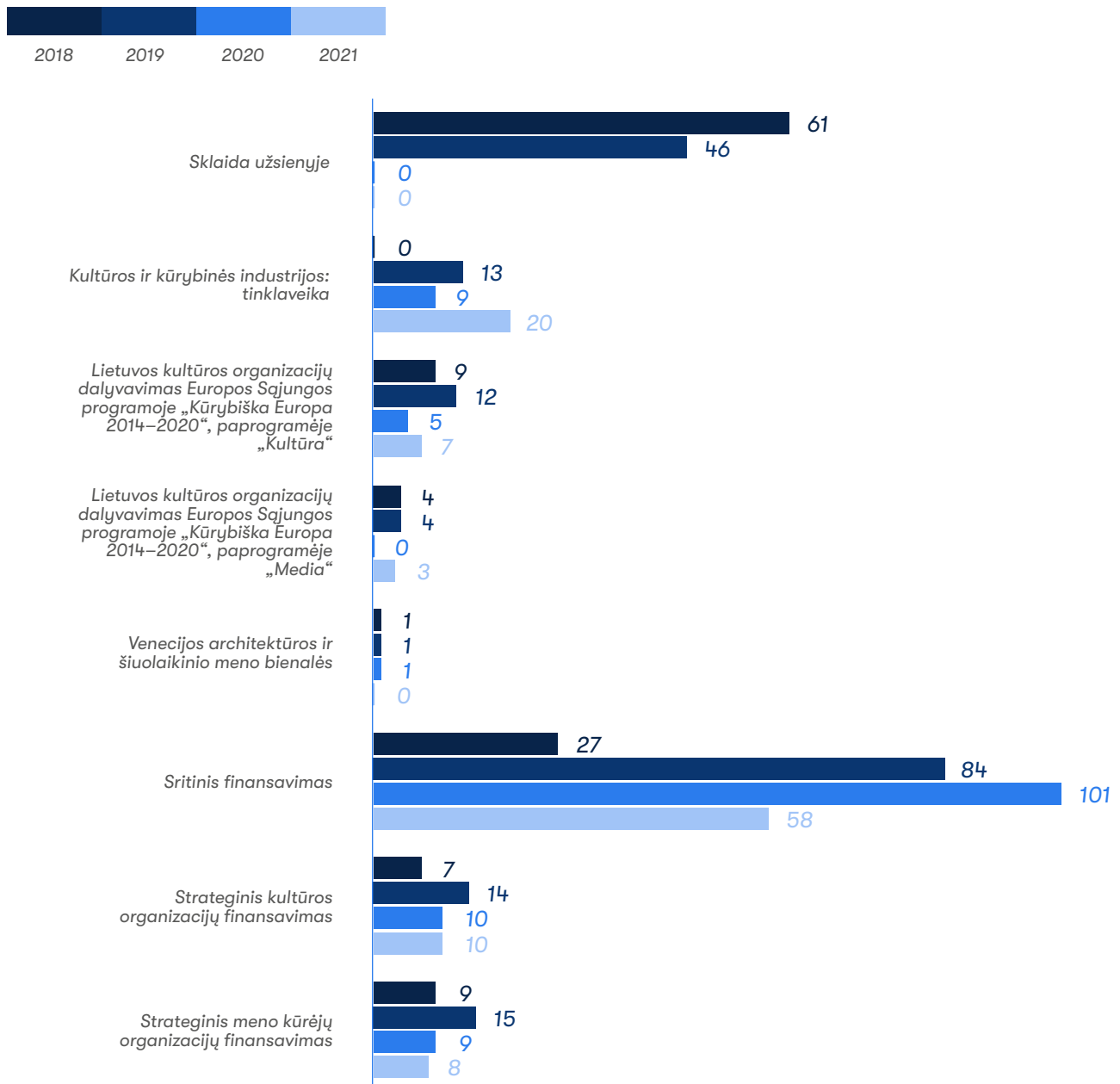
Edukacinės stipendijos apėmė įvairias veiklų rūšis - tyrimus, stažuotes, mokymus, konferencijas, dalyvavimą tarptautiniuose kongresuose bei suvažiavimuose. Veiklų pasiskirstymas skyrėsi skirtingose srityse. Pavyzdžiui, muzikos srityje stipendijos dažniau buvo naudojamos meistriskumo kursams pas skirtingus profesionalus, dalyvavimui tarptautiniuose konkursuose. Tuo tarpu, archyvų ir bibliotekų ar muziejų ir kultūros paveldo srityse stipendijos dažniau buvo naudojamos dalyvavimui konferencijose.

7.4 LIETUVOS KULTŪROS TARYBOS TIKSLINIŲ KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PROGRAMŲ APIBENDRINIMAS

Vertinant tikslines, į kultūros sklaidą užsienyje orientuotas programas, matyti, kad daugiausia projektų su veiklomis užsienyje buvo finansuota per sritines programas. 2021 m. matomas projektų su veiklomis užsienyje, finansuotų per sritines programas padidėjimas. Nepaisant to, jog „Sklaida užsienyje” programos panaikinimas sutapo su Covid-19 pandemijos pradžia, projektų vykdytųjų bent dalį veiklų užsienyje per tikslines

programas sumažėjo neženkliai. Galima teigti, jog programos panaikinimas neturėjo ženklios įtakos projektų skaičiaus sumažėjimui, nes finansavimas sklaidai užsienyje sustiprintas per kitas programas.

Iš kitos pusės įvertinti sustiprinto finansavimo nėra galimybės, kadangi nėra galimybės atskirti ir įvertinti informacijos, kiek lėšų yra skiriama sklaidai užsienyje Lietuvos kultūros tarybos vykdomose finansavimo programose (išskyrus programą „Sklaida užsienyje“), nėra galimybės įvertinti ir šių investicijų poveikio. Pateikiama yra tik bendra informacija apie projektus, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje, ir ji negali būti apibendrinama kaip tikslinės lėšos, skirtos Lietuvos kultūros sklaidai užsienyje.

Pav. 95. Projektų, vykdžiusių bent dalį veiklų užsienyje, pasiskirstymas pagal programas, 2018-2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis LKT duomenimis.

Sklaidos projektai sudarė didžiausią dalį nuo visų finansuotų projektų „Sklaida užsienyje“

bei „Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika“ programose 2018–2021 m. Tai siejasi ir su tuo, kad šių programų tikslai bei finansuojamos veiklos yra labiausiai orientuotos į kultūros sklaidą užsienyje, dalyvavimu tarptautiniuose renginiuose ir tinklaveika su užsienio profesionalais. Kitų programų atveju, jų tikslai yra įvairesni, tad ir dalis projektų su veiklomis užsienyje atitinkamai gali būti mažesnė. Pavyzdžiui, dalyvavimo Europos Sąjungos „Kūrybiška Europa“ programos paprogramėse „Kultūra“ ir „Media“ programa yra skirta kofinansuoti „Kūrybiškos Europos“ projektus įgyvendinamus su užsienio partneriais, bet šie nebūtinai yra orientuoti į Lietuvos kultūros sklaidą užsienyje. Sritinio finansavimo programos šalia profesionaliosios kūrybos ir jos sklaidos Lietuvoje ir užsienyje, taip pat finansuoja veiklas susijusias su renginiais, informacijos kaupimu, leidyba, profesionalia kritika bei analize, tinklaveika ir mobilumu, koprodukcija bei meistriško ugdymu ir edukacija.

Dalis 2018–2021 m. programoje finansuotų projektų, vykdytųjų bent dalį veiklų užsienyje

Programa

Sklaida užsienyje	100.0
Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	66.7
Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	56.9
Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas	56.9
Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014–2020“, paprogramėje „Kultūra“	47.8
Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014–2020“, paprogramėje „Media“	36.7
Sritis: Tarpdisciplininis menas	26.4
Sritis: Šokis	21.2
Sritis: Dailė	15.1
Sritis: Fotografija	15.0
Sritis: Dizainas	11.5
Sritis: Muzika	8.6
Sritis: Architektūra	6.9
Sritis: Literatūra	6.3
Sritis: Teatras	3.8
Sritis: Etninė kultūra (tik 2018 m.)	1.9

Lentelė 55. Dalis programoje finansuotų projektų vykdytųjų bent dalį veiklų užsienyje tikslinėse programose, 2018–2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis LKT duomenimis.

Vertinant geografinį projektų pasiskirstymą, visose programose dominavo ES ir EEE šalių (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) regionas. Šiame regione vienos populiariausių šalių buvo Vokietija, Italija bei Prancūzija. Pastebėtina, jog daugumoje valstybių, kuriose vykdyta

daugiausia veiklų, veikė ir Lietuvos kultūros atašė. Galima daryti prielaidą, jog kultūros atašė buvimas šiose šalyse galėjo sudaryti tinkamas sąlygas vystyti projekto veiklas užsienyje, susirasti partnerius ir pristatyti savo darbus. Tarp 2018–2021 m. LKT skirtų 605 stipendijų kultūros ir meno kūrėjams išvykti į užsienį, taip pat labiausiai dominavo ES ir EEE šalių regionas.

Analizuojami projektai buvo įgyvendinti skirtingomis veiklos formomis – nuo dalyvavimo mugėse, festivaliuose, parodose, stažuotėse, tinklaveikos renginiuose, eksporto galimybių plėtros ir kitokiuose renginiuose. Kadangi duomenys apie projekto veiklos formą nebuvo sistemiskai renkami, nustatyti dažniausias veiklos formas buvo sudėtinga. Todėl buvo pasirinkta atskirai pažvelgti į dalyvavimą mugėse.

2018–2021 m. per skirtingas programas buvo finansuoti 65 projektai susiję su dalyvavimu mugėse. Daugiausia projektų susijusių su dalyvavimu mugėse buvo finansuoti per programas „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ bei „Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika“. LKT atliktas „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ programos vertinimas parodė, jog mugės yra gan efektyvi kultūros sklaidos užsienyje forma, leidžianti pristatyti Lietuvos kūrėjus bei megzti kontaktus su užsienio kultūros ir meno lauko atstovais (žr. daugiau „Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika“ duomenų analizė“ skyrių). Populiariausia mugė, kurioje kasmet vyko bent po vieną paraiškovą, buvo POSITIONS Berlin.¹¹⁰ Pažymėtina, jog „[...] projektų metu nevykstama į didžiulias meno muges, tokias kaip „Art Basel“, „Frieze“, „West Bund Shanghai“, „Arco Madrid“ ir pan.“¹¹¹ Tokiai situacijai paaiškinti pateikiamos kelios priežastys: 1) galerijos nėra pakankamai žinomos tarptautiniame lygmenyje kad gautų kvietimų į tokias muges ir 2) nustatyta maksimali finansavimo suma (20 tūkst. Eur) dažnai nėra pakankama dalyvavimui šiose mugėse.¹¹²

Vertinant sklaidos rezultatus, programa „Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika“ pasirodė viena efektyviausių dalyvavimui tarptautiniuose renginiuose ir naujų kontaktų sudarymui bei pratęsimui. 42 projektų metu, kurie nurodė, jog vykdo bent dalį veiklų užsienyje, buvo sudaryti 2751 nauji kontaktai bei pratęsti 1534.

„Sklaida užsienyje“ programos finansuoti projektai per trumpesnį laikotarpį (2018–2019 m.) pritraukė daugiausia lankytojų užsienyje lyginant su kitomis programomis (žr. lentelę žemiau). Nors 2020 m. panaikinus „Sklaida užsienyje“ programą, finansuojamų projektų su veiklomis užsienyje skaičius ženkliai nesumažėjo, šiems projektams nepavyko pasiekti panašaus rezultato lankytojų skaičiaus užsienyje atžvilgiu. Tai galėjo lemti ir Covid-19 pandemija, prasidėjusi 2020 m. ir lėmusi tai, jog daug fizinių renginių užsienyje buvo atšaukti ar atidėti. Covid-19 pandemija ir su ja susiję ribojimai renginiams neleidžia tinkamai palyginti sklaidos užsienyje finansavimo efektyvumo per „Sklaida užsienyje“ ir kitas programas .

Taip pat pažymėtina, jog projektuose finansuotuose per tikslines programas 2018–2021 m. 1243 kultūros ir meno lauko dalyviai tobulino kvalifikaciją užsienyje. Tai yra daugiau

110. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 40.

111. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 39.

112. LKT (2022), Programos „Kultūros ir kūrybinės industrijos“ vertinimas. LKT: Vilnius, p. 39.

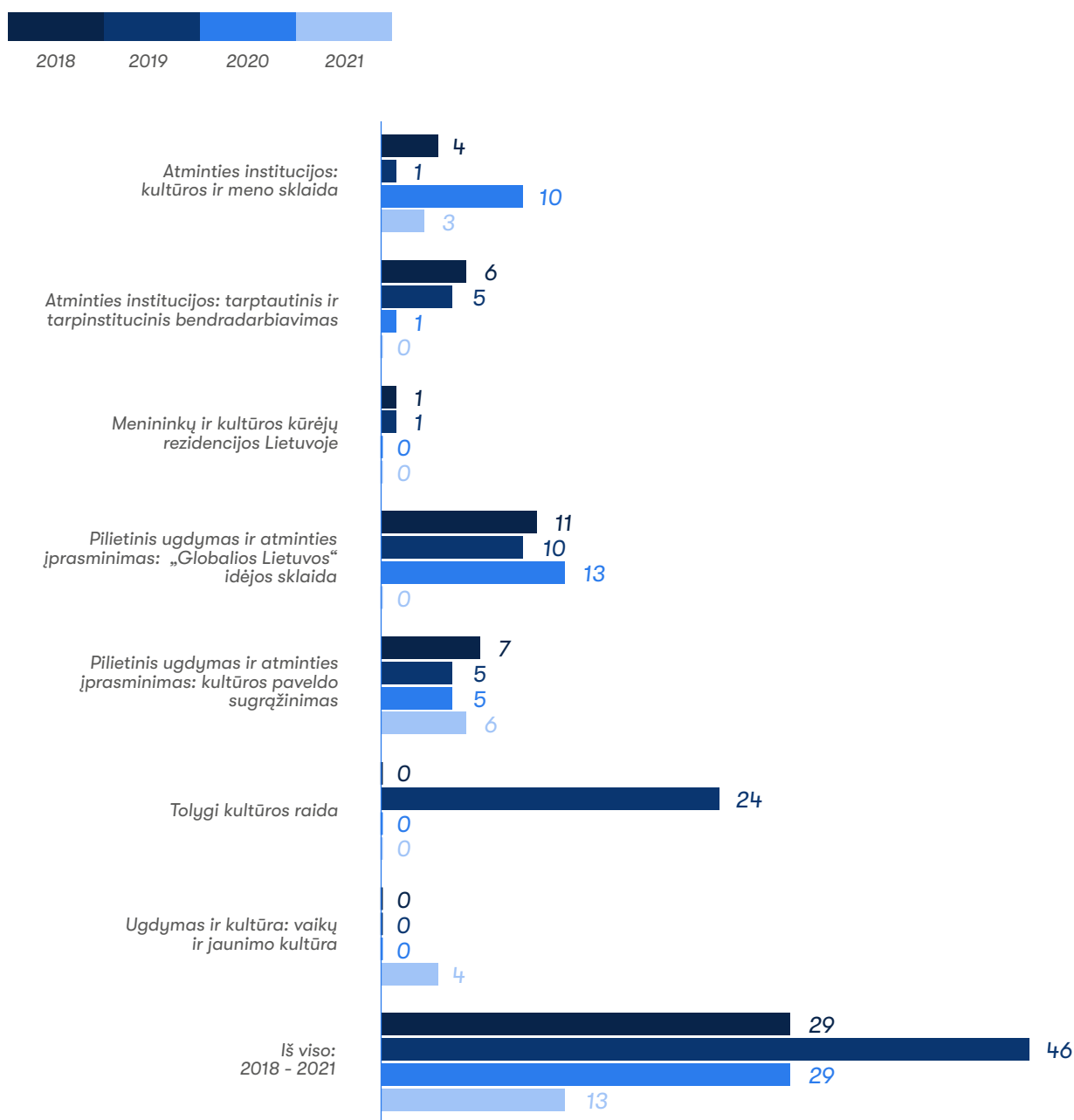
nei kultūros ir meno lauko atstovų tobulinusių kvalifikaciją per edukacines stipendijas (605 stipendijos 2018-2021 m.), kurios yra skirtos individualiems kultūros ir meno lauko atstovams.

	Lankytojų skaičius užsienyje	Dalyvių skaičius projekto veiklose užsienyje	Sudarytų naujų kontaktų skaičius	Pratęstų kontaktų skaičius	Kvalifikaciją užsienyje tobulinusių kultūros ir meno lauko dalyvių skaičius	Surengtų Lietuvos kultūros pristatymo renginių užsienyje skaičius
Sklaida užsienyje	6 407 797	961	461	229	177	0
Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	507 071	2785	2751	1534	204	50
Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014–2020“, paprogramėje „Kultūra“	210 420	5110	347	551	289	16
Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014–2020“, paprogramėje „Media“	2 915	0	7	0	80	0
Sritis finansavimas	1 199 567	56 909	773	407	212	192
Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	392 090	714	651	723	163	32
Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas	978 206	1 394	196	187	118	36
Iš viso	9698066	67873	5186	3631	1243	326

Lentelė 56. Projektų su veiklomis užsienyje, finansuotų per tikslines programas, veiklos rezultatai, 2018–2021 m. Šaltinis: LKT duomenys.

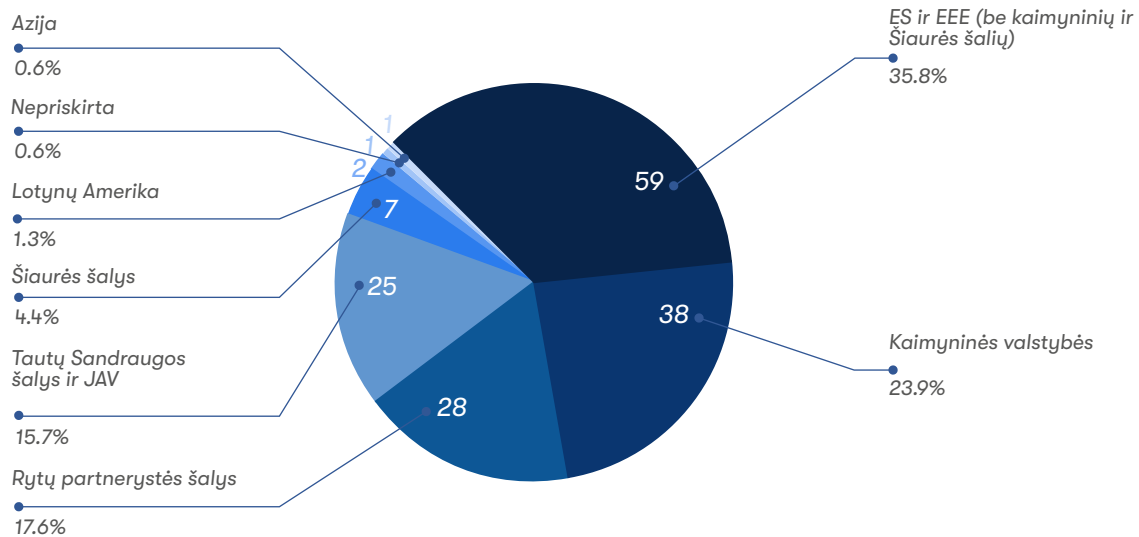
7.5 KITOS, NETIKSLINĖS PROGRAMOS

Be tikslinių priemonių, identifikuotos ir kitos su kultūros sklaida užsienyje susijusios priemonės, kuriose projektai susiję su sklaida užsienyje sudaro ženklų (bent 8%) visų finansuotų projektų dalį. Per šias programas iš viso 2018–2021 m. buvo finansuoti 117 projektų, kurie vykdė bent dalį veiklų užsienyje. Tarp šių programų, daugiausia projektų, vykdytųjų bent dalį veiklų užsienyje, buvo finansuota per „Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: „Globalios Lietuvos“ idėjos sklaida“ programą (34 projektai).

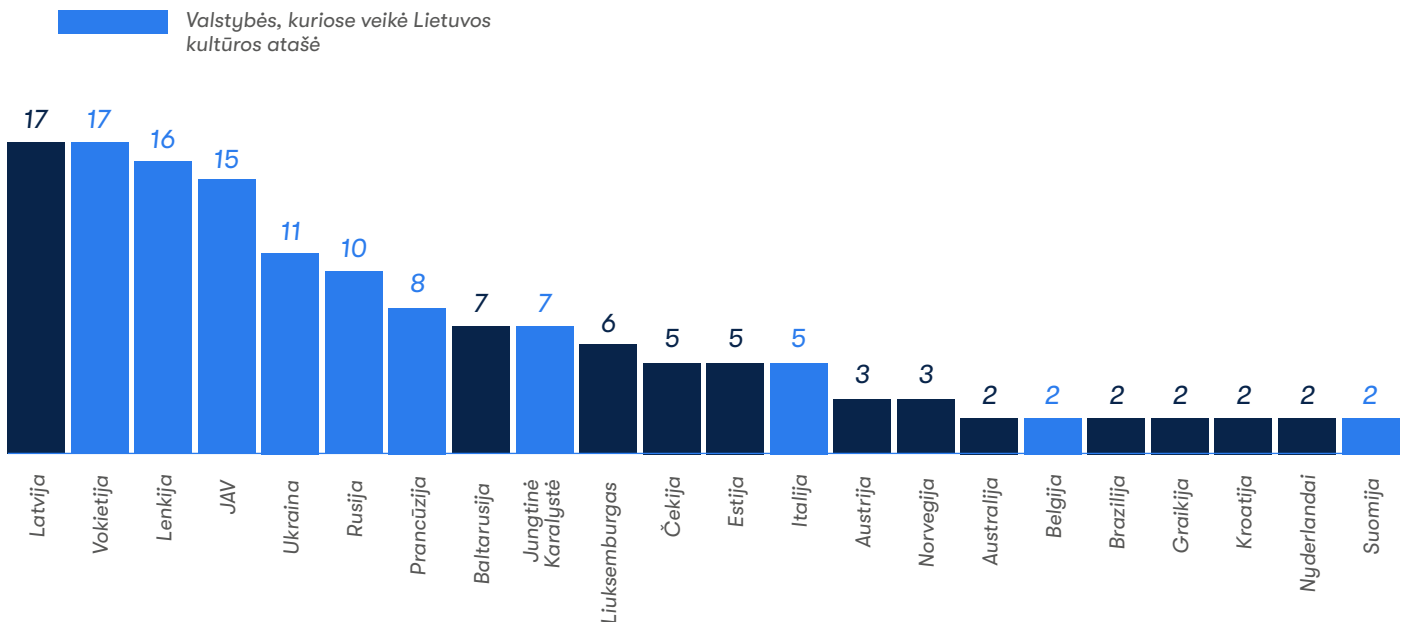
Pav. 96. Projektų, vykdyusių bent dalį veiklų užsienyje ir finansuotų per netikslines programas, pasiskirstymas pamečiui, 2018-2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis LKT duomenimis.

Pagal geografinį pasiskirstymą, daugiausiai projektų veiklų buvo vykdytą ES ir EEE valstybių (be kaimyninių ir Šiaurės šalių) regione (N=57, 35.8%). Čia populiariausios šalys buvo Vokietija, Prancūzija bei Liuksemburgas. Antroje vietoje pagal vykdytų veiklų skaičių to regiono šalyse buvo kaimyninių valstybių regionas (N=38, 23.9%). Šiame regione dominavo Latvija bei Lenkija. Trečioje vietoje - Rytų partnerystės šalys (N=28, 17.6%), tarp kurių populiariausios buvo Ukraina bei Rusija.

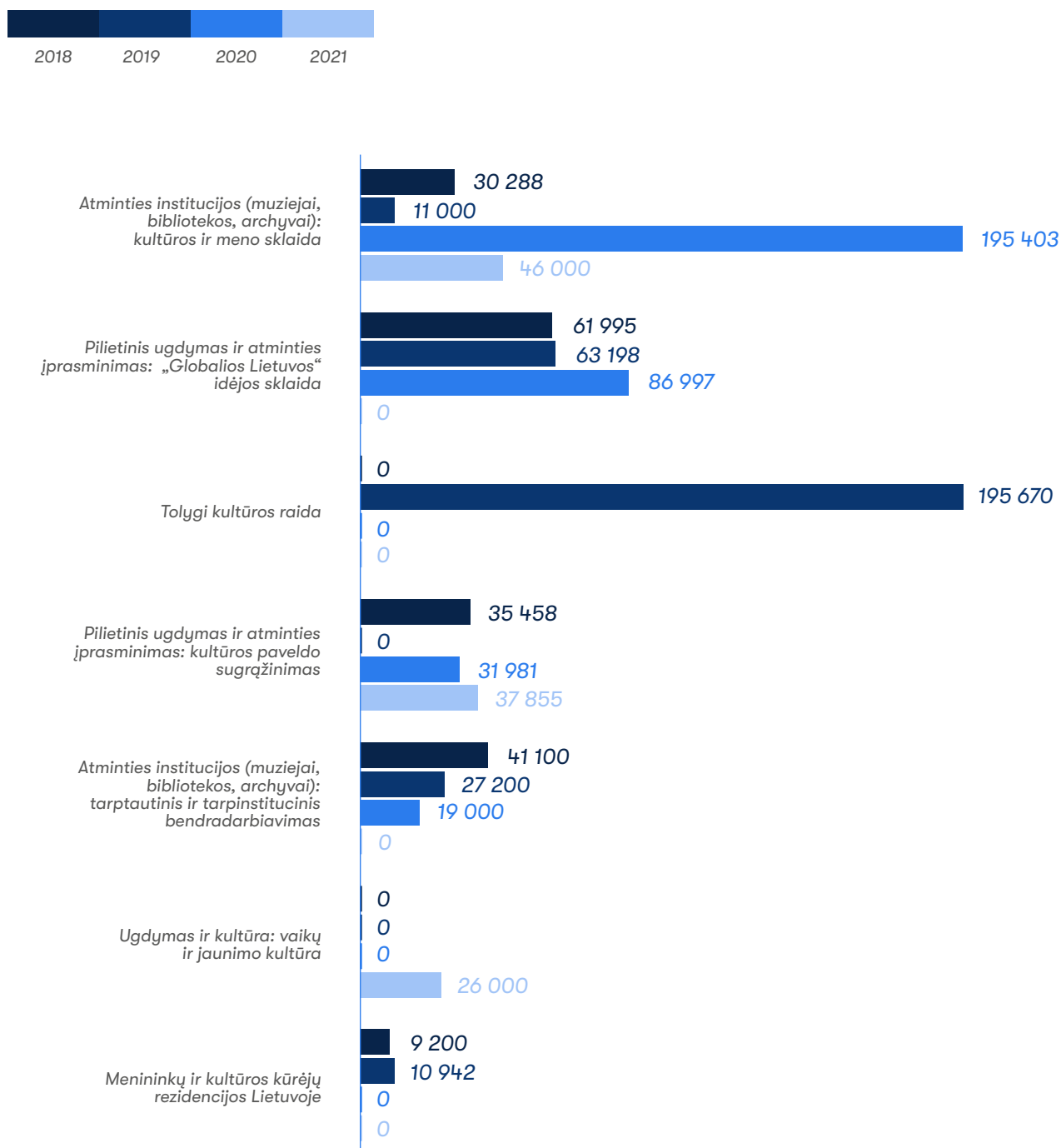
Pav. 97. Projektų finansuotų per netikslines programas 2018-2021 m. ir vykdytųjų bent dalį veiklų užsienyje pasiskirstymas pagal geografinius regionus. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Projektai finansuoti per netikslines programas 2018-2021 m. iš viso vykdė savo veiklas 32 valstybėse (be Lietuvos). Populiariausios valstybės buvo Latvija, Vokietija, Lenkija, JAV bei Ukraina. Tarp populiariausių šalių vykdyti veiklas buvo būtent ir tos valstybės, kuriose veikia Lietuvos kultūros atašė.

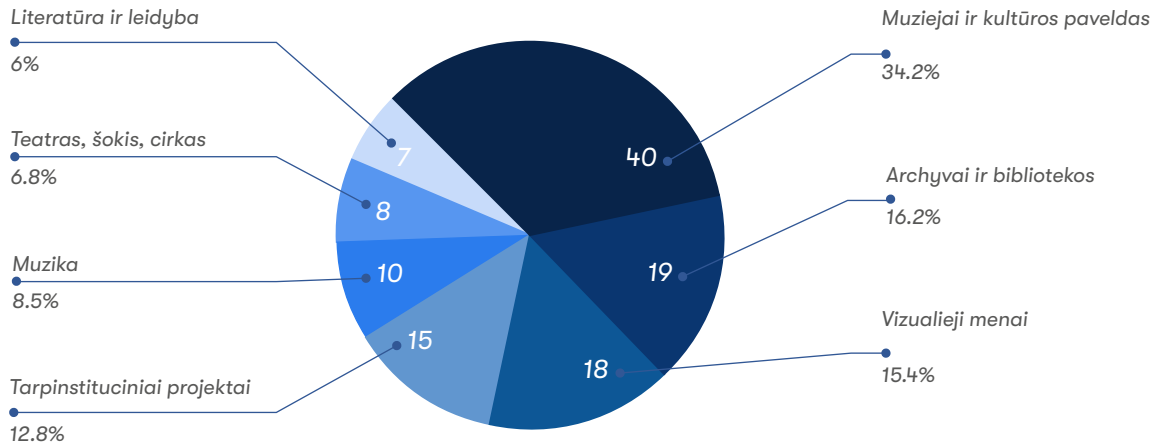
Pav. 98. 22 valstybės, kuriose buvo vykdyta daugiausia finansuotų projektų veiklų, 2018-2021 m.

Daugiausia KRF lėšų projektams vykdytusiems bent dalį veiklų užsienyje buvo paskirstyta per programą „Atminties institucijos: kultūros ir meno sklaida” - 282 690 Eur.

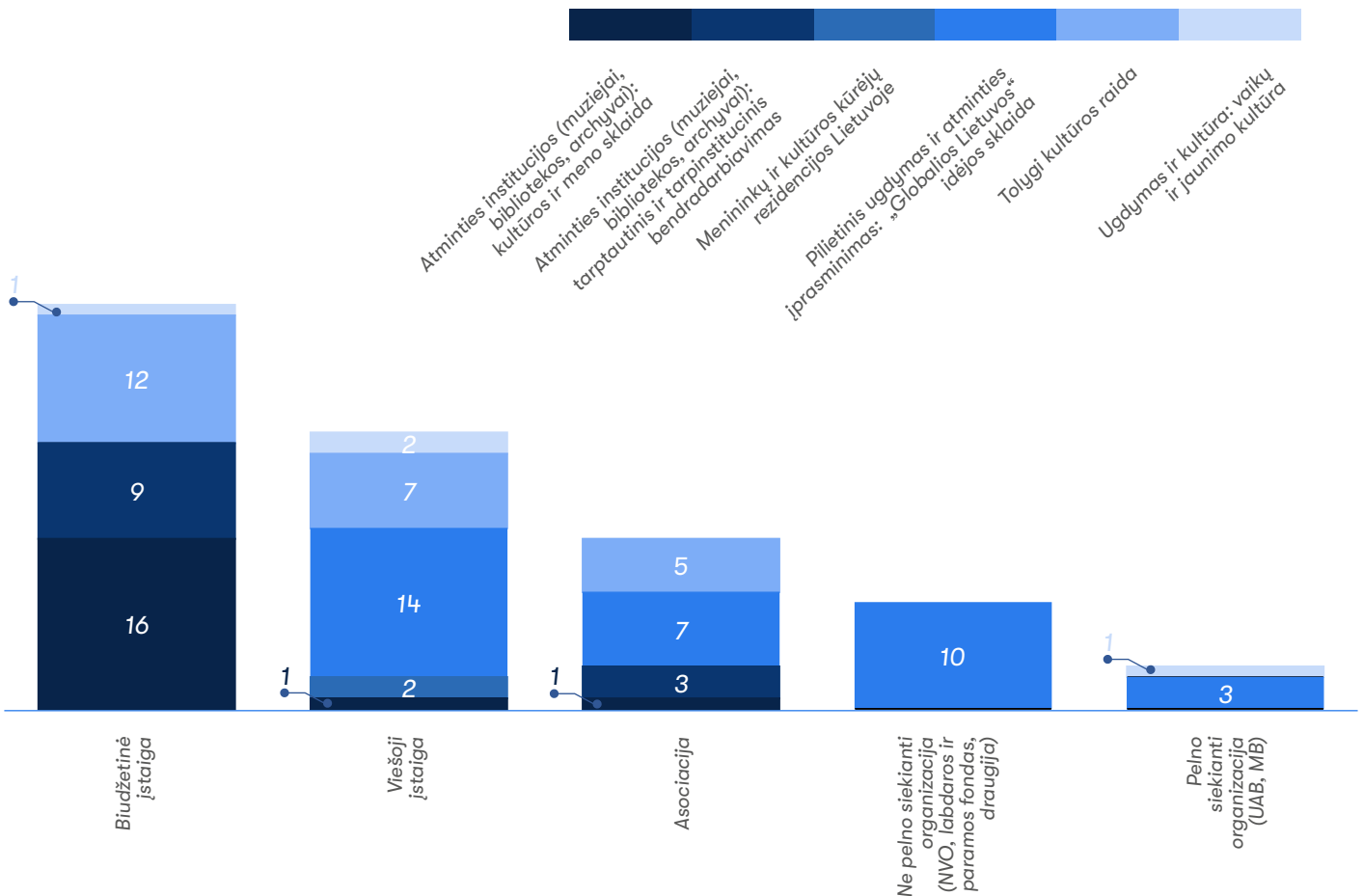
Pav. 99. KRF lėšų, skirtų 2018–2021 m. projektams vykdytiems bent dalį veiklų užsienyje, pasiskirstymas pagal programas. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Analizuojant pagal kultūros ir meno sritis, daugiausia per šias netikslines programas projektų vykdyusių bent dalį veiklų užsienyje buvo muziejų ir kultūros paveldo (N=40, 34.2%) bei archyvų ir bibliotekų (N=19, 16.2%) srityse. Muziejų ir kultūros paveldo bei archyvų ir bibliotekų srityse dominavo „Atminties institucijos“ bei „Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas“ programos.

Pav. 100. Projektų, finansuotų per netikslines programas 2018–2021 m. ir vykdžiusių bent dalį veiklų užsienyje, pasiskirstymas pagal kultūros ir meno sritis. Šaltiniai: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Pagal pareiškėjų juridinį statusą, daugiausia pareiškėjų tarp finansuotų projektų 2018–2021 m. buvo biudžetinės įstaigos (N=52, 44.4%). Analizė pagal juridinį statusą taip pat parodė, jog ne pelno siekiančios organizacijos (NVO, labdaros ir paramos fondai ir pan.) gavo finansavimą tik per „Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: „Globalios Lietuvos“ idėjos sklaida“ programą.

Pav. 101. Projektų pasiskirstymas pagal pareiškėjo juridinį statusą, 2018–2021 m. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

Iš 117 projektų finansuotų per šias programas 2018–2021 m. tik 4 projektai nurodė vykdančios nuotolines veiklas. 17 projektų metu buvo užsiimta koprodukcija su užsienyje esančiomis organizacijomis. Šių projektų metu iš viso bendradarbiauta su 57 organizacijomis.

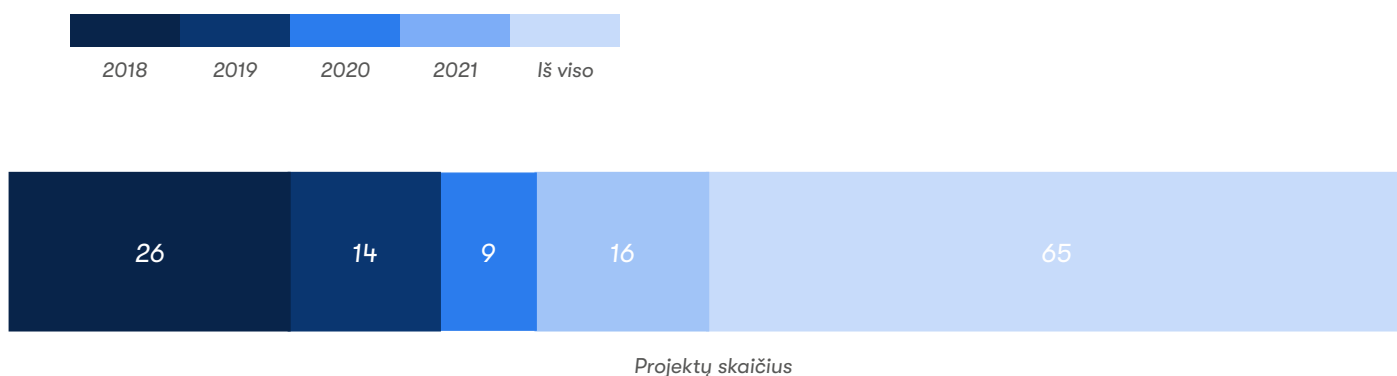
2018–2021 m. finansuoti projektai, kurie bent dalį veiklų vykdė užsienyje, pritraukė 37 993 lankytojų užsienyje – daugiausia jų buvo pritraukta per programą „Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: „Globalios Lietuvos“ idėjos sklaida“.

	Lankytojų skaičius užsienyje	Koprodukcijų užsienyje įgyvendinančių organizacijų skaičius	Dalyvių veiklose užsienyje skaičius	Kultūros lauko dalyvių, tobulinusių kvalifikaciją užsienyje skaičius	Tarpautiniuose KKI renginiuose užmegzti nauji bei pratęsti kontaktai		Surengtų Lietuvos kultūros pristatymo renginių užsienyje skaičius
					Nauji kontaktai	Pratęsti kontaktai	
Atminties institucijos: kultūros ir meno sklaida	10 637	15	199	0	6	1	0
Atminties institucijos: tarptautinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas	500	4	22	88	0	0	0
Menininkų ir kultūros kūrėjų rezidencijos Lietuvoje	260	1	2	0	0	0	0
Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: „Globalios Lietuvos“ idėjos sklaida	15 502	31	3 538	67	53	30	9
Tolygi kultūros raida	6 390	1	119 232	0	2	1	0
Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: kultūros paveldo sugrąžinimas	4 704	5	867	2	0	16	4
Ugdymas kultūra: vaikų ir jaunimo kultūra	0	0	4	1	0	0	1
Iš viso	37 993	57	123 864	158	61	48	14

Lentelė 57. Projektų finansuotų 2018–2021 m. ir vykdžiusių bent dalį veiklų užsienyje veiklos rezultatai. Šaltinis: sudaryta autorių remiantis LKT duomenimis.

7.6 DALYVAVIMO MUGĖSE FINANSAVIMAS LKT: APIBENDRINIMAS

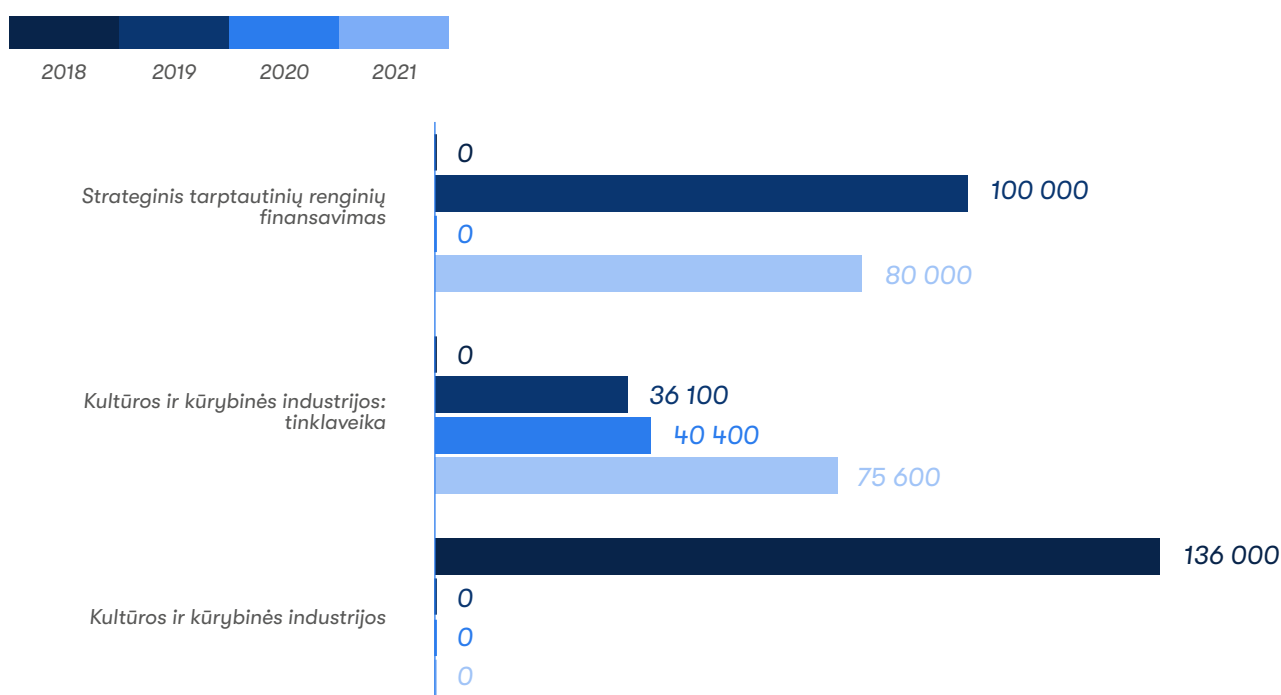
2018–2021 m. per skirtingas programas buvo finansuoti 65 projektai susiję su dalyvavimu mugėse. Atsižvelgiant į tai, jog strateginių programų įgyvendinimo projektai finansuoja keletą veiklų, vieno tokio projekto metu galimai buvo dalyvauta keliose mugėse. 2020 m. projektų, kurių metu buvo dalyvauta mugėse, skaičius sumažėjo, ką tikėtina lėmė prasidėjusi Covid-19 pandemija.

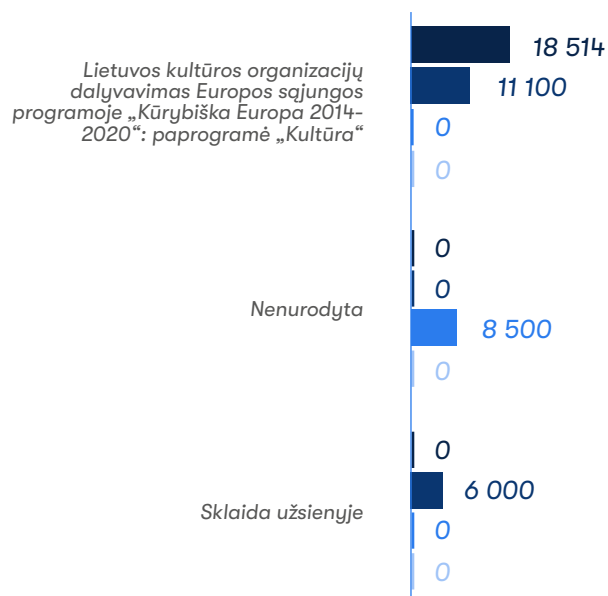
Pav. 102. Projektų susijusių su dalyvavimu mugėse skaičius, 2018–2021 m. Šaltinis: parengta autorių remiantis LKT (2021), Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga.

Remiantis LKT analizės duomenimis, finansavimas dalyvavimui mugėse buvo skirtas 8-iose programose.¹¹³ 14 projektų susijusių su dalyvavimu mugėse buvo finansuoti programose „Strateginis kultūros organizacijų finansavimas” bei „Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas”. Kadangi šių programų metu finansuojamas organizacijų strateginių programų įgyvendinimas, atskirti kokią KRF lėšų suma buvo skirta dalyvavimui mugėse negalima, todėl žemiau pateikiamas finansavimo dalyvavimui mugėse pasiskirstymas likusiose 6-iose programose. Šios programos dalyvavimui mugėse 2018–2021 m. paskyrė 512,214.00 Eur.

Daugiausia KRF lėšų dalyvavimui mugėse buvo paskirstyta programose „Strateginis tarptautinių renginių finansavimas”, „Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika” bei „Kultūros ir kūrybinės industrijos”.

113. LKT (2021), Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga. PowerPoint prezentacija.

Pav. 103. Dalyvavimui mugėse skirtas finansavimas per programas, 2018-2021 m. Šaltinis: parengta autorių remiantis LKT (2021), Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga.

Remiantis LKT atliktu tyrimu apie sklaidą užsienyje finansuotą KRF lėšomis, sąrašas mugių, kuriose buvo dalyvauta, pateikiamas lentelėje žemiau.

Mugė	Metai	Skirtas finansavimas	Programa	Pareiškėjas
ALDUS - Towards a European Bookfair Network	2018	12 857	Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014-2020“: paprogramė „Kultūra“	Lietuvos leidėjų asociacija
	2019	11 100	Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014-2020“: paprogramė „Kultūra“	Lietuvos leidėjų asociacija
Art Brussels	2020	10 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Meno parkas
Art Cologne	2018	11 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Galerija Vartai
	2021	10 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Galerija Vartai
Art Dubai 2020	2020	12 800	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Mobili galerija
Art Karslsruhe	2018	12 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Meno parkas
	2019	7 500	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Meno parkas
	2020	6 700	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Meno parkas
Art Verona	2018	5 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Galerija Kontūras
	2018	5 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	AV17

Mugė	Metai	Skirtas finansavimas	Programa	Pareiškėjas
	2018	4 800	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Meno parkas
	2019	6 000	Sklaida užsienyje	Galerija Kontūras
ARTISSIMA	2021	11 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Meno parkas
ArtVilnius	2019	100 000	Strateginis tarptautinių renginių finansavimas	Lietuvos meno galerininkų asociacija
	2021	80 000	Strateginis tarptautinių renginių finansavimas	Lietuvos meno galerininkų asociacija
Berlin Art Week	2018	9 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Meno parkas
	2019	8 100	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Meno parkas
Code Art	2018	9 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Galerija Vartai
Collectible	2020	8 500	nenurodyta	Galerija Vartai
ENTER 2021	2021	11 300	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Mobili Galerija
Maison et Objet	2018	4 800	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Pangrama
Nada Miami	2018	4 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Bendri reikalai
NRW	2018	19 300	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Lietuvos šokio informacijos centras
Paper Positions 2020	2020	4 800	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Auksakalių gildija
POSITIONS	2018	8 400	Kultūros ir kūrybinės industrijos	AV17
	2020	6 100	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	AV17
	2021	10 800	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	AV17
	2021	10 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Galerija Meno niša
	2021	7 400	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Klaipėdos apskritis dailininkų sąjunga
	2018	8 200	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Auksakalių gildija
	2019	6 900	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Auksakalių gildija
PUBCOOP	2018	5 657	Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014-2020“: paprogramė „Kultūra“	Lietuvos leidėjų asociacija

Mugė	Metai	Skirtas finansavimas	Programa	Pareiškėjas
Sieraad 2021	2021	5 600	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Galerija Terra recognita
Viennacontemporary	2018	12 400	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Galerija Vartai
	2018	5 100	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Auksakalių gildija
VOLTA	2021	9 500	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	AV17
	2019	8 600	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Meno parkas
	2018	18 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Meno parkas
World Music Expo	2019	5 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Baltijos griautinis
Nenurodyta	2018	4 700	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Vilniaus universitetas
Nenurodyta	2018	95 000	Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	Lietuvos leidėjų asociacija
Nenurodyta	2018	30 000	Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	Lietuvos džiaz federacija
Nenurodyta	2018	8 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Anykščių menų inkubatorius-menų studija
Nenurodyta	2018	10 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Lietuvos fotomenininkų sąjungos Kauno skyrius
Nenurodyta	2018	25 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Mobili galerija
Nenurodyta	2018	19 200	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Mobili galerija
Nenurodyta	2018	10 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos	Auksakalių gildija
Nenurodyta	2018	2 700	Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: „Globalios Lietuvos“ idėjos sklaida	Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija
Nenurodyta	2019	110 000	Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	Lietuvos muziejų asociacija
Nenurodyta	2019	140 000	Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	Lietuvos muzikos informacijos centras
Nenurodyta	2019	115 000	Meno kūrėjų organizacijų strateginių programų įgyvendinimas	Lietuvos dailininkų sąjunga
Nenurodyta	2019	20 000	Meno kūrėjų organizacijų strateginių programų įgyvendinimas	Vilniaus krašto tautodailininkų - meno kūrėjų bendrija
Nenurodyta	2019	40 000	Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	Anykščių menų inkubatorius-menų studija
Nenurodyta	2019	17 000	Kultūros ir kūrybinės industrijos: tinklaveika	Mobili Galerija

Mugė	Metai	Skirtas finansavimas	Programa	Pareiškėjas
Nenurodyta	2020	220 000	Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas	Lietuvos kompozitorių sąjunga
Nenurodyta	2020	220 000	Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas	Lietuvos dailininkų sąjunga
Nenurodyta	2020	15 000	Strateginis meno kūrėjų organizacijų finansavimas	Vilniaus krašto tautodailininkų - meno kūrėjų bendrija
Nenurodyta	2021	240 000	Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	Lietuvos šokio informacijos centras
Nenurodyta	2021	98 000	Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	Lietuvos leidėjų asociacija
Nenurodyta	2021	90 000	Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	Lietuvos muziejų asociacija
Nenurodyta	2021	150 000	Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	Lietuvos muzikos informacijos centras
Nenurodyta	2021	7 000	nenurodyta	Lietuvos džiazo federacija
Nenurodyta	2021	130 000	Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	Operomanija
Nenurodyta	2021	45 000	Strateginis kultūros organizacijų finansavimas	Anykščių menų inkubatorius - menų studija

Lentelė 58. Sąrašas mugių / projektų, kurių metu buvo dalyvauta mugėse, 2018-2021 m. Šaltinis: parengta autorių remiantis LKT (2021), Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga.

Per skirtingas KRF lėšomis finansuojamas programas finansuotas ir dalyvavimas bienalėse, trienalėse ir kvadrienalėse. Šalia Venecijos bienalių, 2018-2021 m. finansavimas buvo skirtas dar 6 panašaus pobūdžio renginiams (žr. lentelę žemiau). Pažymėtina, jog LKT finansuoja dalyvavimą ir daugiau bienalių, trienalių bei kvadrienalių, tačiau dėl jų periodiškumo šie projektai nepateko į 2018-2021 m. analizę.

Renginys (bienalė, trienalė, kvadrienalė)	Metai	Skirtas finansavimas	Programa	Pareiškėjas
Manifesta bienalė	2020	8 000	Kultūros ir meno organizacijų naujų produktų ir (ar) paslaugų kūrimas: Dailė	Bendri reikalai
Milano trienalė	2019	70 000	Dizainas	Šiuolaikinio meno centras

Renginys (bienalė, trienalė, kvadrinalė)	Metai	Skirtas finansavimas	Programa	Pareiškėjas
Ostrale bienalė	2021	4 180	„Kūrybiška Europa 2014 – 2020“, paprogramėje „Kultūra“	Kaunas 2022
San Paulo bienalė	2018	19 000	Sklaida užsienyje	Šiuolaikinio meno centras
Screen City bienalė	2019	8 000	Tarpdisciplininis menas	Vilniaus patafizikos institutas
Tarptautinė dailininko knygos trienalė	2018	17 000	Dailė	Bokartas

Lentelė 59. Sąrašas renginių (bienalių, trienalių, kvadrinalių), dalyvavimas kuriose finansuotas 2018–2021 m. Šaltinis: parengta autorių remiantis LKT (2021), Sklaidos užsienyje finansavimo KRF lėšomis apžvalga.

Mugių analizė rodo, jog dominuoja mugės vizualiųjų menų srityje (POSITIONS, Art Verona, Art Karlsruhe, VOLTA Art Fair, Art Vilnius, Viennacontemporary ir kt.). Organizacijos dalyvauja ir mugėse, kurios kokybinių konsultacijų metu buvo įvardytos kaip strategiškai svarbios (pvz., Venecijos bienalės, Milano trienalė) (daugiau apie tai žr. skyrių „Strateginiai kultūros sklaidos užsienyje renginiai“).

Dalyvavimas mugėse kai kurioms organizacijoms yra reguliari veikla, kurios metu jos užmezga naujus kontaktus, pristato Lietuvos kūrėjų darbus. Tarp 65 projektų, kurių metu buvo dalyvauta mugėse, buvo 26 unikalūs pareiškėjai. Daugiausia projektų skirtų dalyvavimui mugėse vykdė organizacija „Meno parkas“ (10 projektų). LKT skirtas finansavimas suteikė galimybę užtikrinti šios organizacijos veiklų tęstinumą. „Meno parkas“ 2018–2020 m. kasmet dalyvavo „Art Karlsruhe“ mugėje, 2018–2019 m. „Berlin Art Week“ bei „VOLTA“ mugėse. Kasmetinis dalyvavimas tose pačiose mugėse padeda gilinti užmegztus kontaktus bei plėsti bendradarbiavimo galimybes.

7.7 VERTINIMO RODIKLIŲ ANALIZĖ

Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje rezultatų stebėseną yra atliekama per projekto pabaigoje pareiškėjų užpildytas projektų įvykdymo ataskaitas. Šiose ataskaitose, projektui pasibaigus, yra surenkami rodikliai apie įgyvendintas projekto veiklas ir rezultatus.

Rodiklių vertinimas parodė keletą pagrindinių trūkumų, apsunkinančių Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje poveikio matavimą. Pirma, sąvokos naudojamos kai kuriuose vertinimo rodikliuose yra per plačios, apimančios skirtingus aspektus ir nesuteikiančios pakankamai detalios informacijos apie auditorijos pobūdį. Pavyzdžiui, į lankytojų apibrėžimą įeina žiūrovai, klausytojai, skaitytojai, paslaugų vartotojai ir pan. Nerenkant papildomos informacijos apie projekto įgyvendinimo formą bei lankytojų tipą nėra galima atskirti kokio pobūdžio yra pasiekta užsienio auditorija – sektoriaus profesionalai užsienyje, kritikai, festivalių ir renginių organizatoriai ar plačioji visuomenė. Auditorijos skirstymas į profesionalią ir mėgėjų padėtų įvertinti kokį veiklos poveikį tolesnei kūrinio sklaidai ar atsivėrusias galimybes menininkams ir kt. kultūros lauko atstovams. Panaši situacija yra ir

renginio dalyvių atžvilgiu. Renginio dalyvių sąvoka yra pakankamai plati ir apima projekte dalyvavusius kūrėjus, atlikėjus, organizatorius, savanorius ir kt. Organizatorių įtraukimas į renginio dalyvių sąvoką neleidžia tinkamai išmatuoti kiek asmenų už renginio sumanytojų ir vykdytojų ribų susipažino su renginio metu pristatoma Lietuvos kultūra (pvz., kiek iš dalyvių buvo savanoriai).

Antra, kai kurie rodikliai turėtų būti tikslinami siekiant išvengti netikslaus duomenų pateikimo bei analizės. Pavyzdžiui, nėra aišku ar kultūros ir meno lauko atstovai tobulinę kvalifikaciją užsienyje yra kartu ir renginiuose dalyvavę dalyviai ar asmenys dalyvavę visai kitoje veikloje. Taip pat, rodiklio „Tarptautiniuose kultūros ir kūrybinių industrijų renginiuose sudarytų naujų ir (ar) pratęstų turimų kontaktų dėl produktų pardavimo skaičius“ atveju, trūksta apibrėžimo kas yra naujas bei pratęstas kontaktas. Šis rodiklis taip pat apima siaurą veiklų spektrą (sudarytus kontaktus dėl produktų pardavimo), kuris nėra aktualus kai kuriems kultūros ir kūrybinių industrijų sektoriams. Sudarytų kontaktų skaičiavimas dėl pardavimų taip pat neatspindi tinklaveikos naudos – ši apima ne tik produktų pardavimą, bet ir užmegztus naujus kontaktus ateities bendradarbiavimui, kultūros produkto ar paslaugos platinimui užsienyje ir pan.

Trečia, kai kurie vertinimo rodikliai, nors ir būtų naudingi įvertinant Lietuvos kultūros sklaidą užsienyje, neišskiria, ar rodiklis apima tik Lietuvoje ar tik užsienyje sukurtus produktus / įgyvendintas veiklas / organizuotus renginius ir pan. Dėl šios priežasties, tyrimo metu buvo nepanaudoti duomenys iš šių rodiklių:

- Fiksuotų ir skaitmeniniu būdu paviestintų meno ir kultūros kūrinių peržiūrų el. erdvėje skaičius
- Skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurtų elektroninių produktų ir paslaugų peržiūrų el. erdvėje skaičius
- Sukurtų meno kūrinių skaičius (pvz., paveikslas, pjesė, sceninis pastatymas ir pan., išskyrus leidinius)
- Išleistų skirtingų informacinių leidinių apie renginį skaičius (pvz., parodos katalogas, renginio programa ir pan.)
- Kitų išleistų skirtingų leidinių skaičius
- Įgyvendintų kultūros ir meno renginių skaičius (pvz., paroda, spektaklis, koncertas ir pan.)
- Įgyvendintų edukacinių veiklų skaičius

Taip pat pastebėta, jog vertinimo rodikliai 2018–2021 m nebuvo sistemiskai renkami – kai kurie rodikliai skyrėsi tarp metų. Tai neleido atlikti palyginamosios analizės tarp tam tikrų rodiklių. Pavyzdžiui, duomenys apie surengtą Lietuvą reprezentuojančių renginių skaičių pradėti rinkti nuo 2020 m. Šio rodiklio nebuvimas 2018–2019 m. neleido pamatuoti šio rodiklio tendencijų.

Lentelėje žemiau pateikiami tie vertinimo rodikliai, kurie yra susiję su veiklomis užsienyje ir yra renkami projekto įvykdymo rezultatų ataskaitose. Lentelėje taip pat pateikiamas šių rodiklių vertinimas ir pasiūlymai vertinimo rodiklių koregavimui.

Vertinimo rodiklis

Komentaras / įvertinimas

Lankytojai (žiūrovai, klausytojai, skaitytojai, paslaugų vartotojai ir pan.)

Profesionaliojo meno renginio lankytojų skaičius užsienyje
Etninės kultūros meno (nematerialaus kultūros paveldo) renginio lankytojų skaičius užsienyje

Bendruomeninio (mėgėjų) meno renginio lankytojų skaičius užsienyje

Kultūros ir meno renginio lankytojų, apsilankusių kultūros edukacijos veiklose, skaičius užsienyje

iš viso

iš jų vaikų ir jaunimo

Jaunųjų menininkų (iki 35 m.), tobulinusių kvalifikaciją, skaičius užsienyje

vyrų

moterų

Naudojama „lankytojų“ sąvoka yra per plati, neleidžianti tinkamai įvertinti auditorijos pobūdžio, atskirti tarp profesionaliosios ir mėgėjų / visuomenės auditorijų.

Rodiklis skirtas matuoti tik jaunųjų menininkų dalyvavimą kvalifikacijos tobulinimo veiklose. Vyresni menininkai tobulinę kvalifikaciją yra priskiriami platesnei kitų kultūros lauko dalyvių kategorijai. Vertėtų įvesti bendrą rodiklį:

„Bendras menininkų tobulinusių kvalifikaciją užsienyje skaičius“

- moterų
- vyrų
- Iš jų jaunieji menininkai (iki 35 m.)
 - moterų
 - vyrų

Kultūros darbuotojų, tobulinusių kvalifikaciją, skaičius užsienyje

Bibliotekų darbuotojai

vyrų

moterų

Muziejų darbuotojai

vyrų

moterų

Kultūros centrų darbuotojai

vyrų

moterų

Kitų kultūros lauko dalyvių, tobulinusių kvalifikaciją, skaičius užsienyje

vyrų

moterų

Trūksta apibrėžimo kas yra kiti kultūros lauko dalyviai. Kitų rodiklių kontekste, kiti kultūros lauko dalyviai neapima menininkų, bibliotekų, muziejų bei kultūros centrų darbuotojų.

Fiksuotų ir skaitmeniniu būdu pavišintų meno ir kultūros kūrinių peržiūrų el. erdvėje skaičius

Skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurtų elektroninių produktų ir paslaugų peržiūrų el. erdvėje skaičius

Rodiklis neišskiria peržiūrų skaičiaus iš Lietuvos ir iš užsienio. Nors dauguma atvejų pareiškėjai gali nežinoti kokia dalis peržiūrų buvo iš užsienio, tam tikrais atvejais techninės galimybės leidžia surinkti šią informaciją (pvz., srauto į internetinį puslapį analizė). Rodikliai galėtų būti papildyti, pvz.:

„Fiksuotų ir skaitmeniniu būdu pavišintų meno ir kultūros kūrinių peržiūrų el. erdvėje skaičius“

- iš viso
- iš jų iš užsienio (jei yra galimybė tai pamatuoti)

Dalyviai (projekte dalyvavę kūrėjai, atlikėjai, organizatoriai, savanoriai ir kt.)

Profesionaliojo meno veiklų dalyvių skaičius užsienyje

iš viso

vyrų

moterų

iš jų jaunųjų menininkų

vyrų

moterų

Naudojama „dalyvių“ sąvoka yra per plati. Dalyviai apima tiek renginio sumanytojus ir organizatorius, tiek savanorius.

Organizatorių, atlikėjų ir kūrėjų atskyrimas nuo savanorių, praktikantų, studentų ir pan. padėtų geriau įvertinti Lietuvos kultūros sklaidą užsienyje. Savanoriai, praktikantai, studentai ir pan. iš užsienio įsitraukę į projektų veiklas ne tik prisideda prie organizavimo, bet ir kartu susipažįsta su to projekto metu skleidžiama Lietuvos kultūra.

Tuo tarpu organizatoriai iš užsienio kartu organizuojantys renginį

Vertinimo rodiklis

Komentaras / įvertinimas

Etninės kultūros meno (nematerialaus kultūros paveldo) veiklų dalyvių skaičius	Iš viso	vyrų	su Lietuvos kūrėjais tam tikrais atvejais galėtų būti traktuojami kaip partneriai ar net koprodukcijoje dalyvaujančiomis organizacijomis. Tokias interpretavimo galimybes lemia aiškių apibrėžimų stoka.
	Iš jų jaunųjų menininkų	vyrų	
Bendruomeninio (mėgėjų) meno veiklų dalyvių skaičius	Iš viso	vyrų	Trūksta paaiškinimo kaip yra skaičiuojami dalyviai, pavyzdžiui, ar organizatoriai skaičiuoja visus komandos narius ar pavienes organizacijas.
		moterų	
	Iš jų jaunųjų menininkų	vyrų	
		moterų	
Užsienyje gyvenančių Lietuvos kultūros srities profesionalų, įsitraukusių į bendrus su Lietuva kultūros projektus, skaičius	vyrų	Rodiklis galimai persidengia su aukščiau išvardintais rodikliais, tokiais kaip „Profesionaliojo meno veiklų dalyvių skaičius užsienyje“, „Menininkų rezidencijose dalyvavusių kūrėjų skaičius“ ir kt. Trūksta paaiškinimo ar šie užsienyje gyvenantys Lietuvos kultūros srities profesionalai yra įskaičiuoti į aukščiau išvardintus rodiklius.	
	moterų		
Koprodukcijų įgyvendinančių organizacijų skaičius (užsienyje)		Trūksta paaiškinimo ar koprodukcijų įgyvendinančios organizacijos užsienyje yra įskaičiuotos į kitus su dalyvių skaičiumi susijusius rodiklius. Kadangi dalyviai vertinimo rodikliuose apima ir organizatorius, iškyla galimybė, jog tam tikri rodikliai persidengia. Trūksta koprodukcijos apibrėžimo, tinkančio skirtingų kultūros ir meno laukų atstovams.	
Sukurti kultūros produktai, paslaugos ir kt.			
Surengtų Lietuvos kultūros pristatymo renginių užsienyje skaičius		Trūksta patikslinimo kas būtų laikoma Lietuvos kultūros pristatymo renginiu. Kadangi visi projektai susiję su veiklomis užsienyje prisideda prie Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje, reikėtų tikslinti kokios veiklos atitinka šį rodiklį (pvz., dalyvavimas mugėse, bienalėse, konferencijose, festivaliuose ir pan., bet ne pavienių koncertų ar spektaklių rodymas). Trūksta aiškaus atskyrimo nuo kitų rodikliuose vartojamų sąvokų.	
Sukurtų meno kūrinių skaičius (pvz.: paveikslas, pjesė, sceninis pastatymas ir pan., išskyrus leidinius)	Iš viso	Iš jų vaikams ir jaunimui	Rodikliai atskirai neišskiria kultūros produktų ir paslaugų, kurios gali būti sukurtos ir Lietuvoje, bet skirtos platinimui užsienyje. Rodiklius susijusius su sukurtais produktais ir paslaugomis reikėtų tikslinti įtraukiant papildomą kategoriją: „Iš jų skirtų platinimui / rodymui užsienyje“
	Išleistų skirtingų informacinių leidinių apie renginį skaičius (pvz., parodos katalogas, renginio programa ir pan.)		
Išleistų skirtingų kitų informacinių leidinių skaičius	Iš viso (vienetai)	Iš jų vaikams ir jaunimui	
Įgyvendintų kultūros ir meno renginių skaičius	Iš viso	Iš jų vaikams ir jaunimui	Rodikliai atskirai neišskiria įgyvendintų renginių skaičiaus pagal tai ar jie buvo įgyvendinti Lietuvoje ar užsienyje. Šiuos rodiklius reikėtų tikslinti įtraukiant papildomą kategoriją: „Iš jų įgyvendinti“

Vertinimo rodiklis	Komentaras / įvertinimas	
(pvz., paroda, spektaklis, koncertas ir pan.)	užsienyje”	
Įgyvendintų edukacinių veiklų skaičius	Iš viso Iš jų vaikams ir jaunimui	
Tarptautiniuose kultūros ir kūrybinių industrijų renginiuose sudarytų naujų ir (ar) pratęstų turimų kontaktų dėl produktų pardavimo skaičius	nauji kontaktai pratęsti kontaktai	<p>Rodiklis apima siaurą veiklų spektrą - sudarytus kontaktus dėl produktų pardavimo. Produktų pardavimas nėra aktualus kai kuriems kultūros ir kūrybinių industrijų sektoriams. Sudarytų kontaktų skaičiavimas dėl pardavimų taip pat neatspindi tinklaveikos naudos - ši apima ne tik produktų pardavimą, bet ir užmegztus naujus kontaktus ateities bendradarbiavimui, kultūros produkto ar paslaugos platinimui užsienyje ir pan. Siūloma plėsti rodiklį suskirstant jį į:</p> <p>„Tarptautiniuose kultūros ir kūrybinių industrijų renginiuose sudarytų naujų ir (ar) pratęstų turimų kontaktų skaičius”</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ dėl produktų pardavimo <ul style="list-style-type: none"> □ nauji kontaktai □ pratęsti kontaktai ■ dėl tolimesnio bendradarbiavimo <ul style="list-style-type: none"> □ nauji kontaktai □ pratęsti kontaktai

Lentelė 60. Vertinimo rodikliai, kurie yra renkami projekto įvykdymo rezultatų ataskaitose ir kurie yra susiję su veiklomis užsienyje, bei jų įvertinimas. Sudaryta autorių.

Projekto įvykdymo rezultatų ataskaitoje pareiškėjai taip pat yra prašomi pateikti sąrašą projekto paminėjimų visuomenės informavimo priemonėse, organizacijos interneto svetainėje bei socialiniuose tinkluose. Kadangi kiekvienoje kultūros ir meno srityje svarbiausios informavimo priemonės gali skirtis, vertėtų pareiškėjų prašyti išskirti jų projektui didžiausią reikšmę turėjusius paminėjimus užsienio informavimo priemonėse. Tai padėtų tinkamiau įvertinti šių paminėjimų svarbą bei poveikį Lietuvos kultūrai ir jos sklaidai.

**8 PROJEKTŲ,
VYKDŽIUSIŲ SKLAIDĄ
UŽSIENYJE, VIEŠINIMAS
NACIONALINĖJE IR
UŽSIENIO ŽINIASKLAIDOJE**

Siekiant papildyti LKT projektų, vykdančių sklaidą užsienyje, poveikio vertinimą, pasitelkiama kokybinė viešinimo nacionalinėje ir užsienio žiniasklaidoje analizė. Viešinimo analizė buvo atliekama nagrinėjant viešinimo tekstų turinį ir formatą. Tekstų turinys buvo analizuojamas indukcinio – kodai nustatomi skaitant tekstą ir ieškant pasikartojimų, sudarančių tendencijas – kodavimu. Šis metodas buvo naudojamas, nes skirtingus kultūrinius renginius aprašantys tekstai pasižymėjo skirtingomis temomis. Todėl norint kokybiškai išanalizuoti turinį, skirtingi kodų sąrašai buvo sudarinėjami kiekvienai tekstų grupei. Deduktinis kategorizavimas buvo pasirinktas nagrinėjant įrašų formatą: skirtingus renginius aprašančių įrašų formatai buvo analizuojami pagal tuos pačius kodus. Kadangi visi įrašai buvo publikuoti tradicinės medijos platformose, kaip žinių portaluose ar žurnaluose, skirtingas temas nagrinėjusių įrašų formatai galėjo būti nagrinėjamas pasitelkiant tas pačias kategorijas¹¹⁴.

Siekiant palyginti skirtingus aspektus pasitelkti skirtingų sričių ir finansavimo programų atvejai:

■ Julijono Urbono ir Lietuvos erdvės agentūros „Planeta iš žmonių“ (ang. Planet of People) XVII-oje Venecijos architektūros bienalėje 2021 m.

■ Kauno bienalės 2020 m. „Magic Carpets“ projektas

■ LKI Londono knygų mugės viešųjų ryšių kampanija Jungtinėje Karalystėje 2017 – 2018 m.

■ Kanų kino festivalio „Marche du Film“ mugė 2018 – 2022 m.

Visa žiniasklaidos analizei pasitelkta informacija buvo rasta į „Google“ paieškos sistemą suvedus skirtingus raktažodžių junginius (atitinkamus renginių pavadinimus, kūrėjų pavardes ir pan.). Į nagrinėjamų pranešimų sąrašą buvo įtraukti visi paminėjimai tradicinėje spaudoje, atliepę paieškos raktažodžius, tačiau socialinėje medijoje, kaip Facebook ar Instagram, pasirodę pranešimai analizuoti nebuvo, nes dėl skirtingos paskirties, nagrinėjamų temų ir formatų, tokius įrašus nebūtų tikslinga analizuoti kartu.

8.1 JULIJONO URBONO IR LIETUVOS ERDVĖS AGENTŪROS „PLANETA IŠ ŽMONIŲ“ (ANG. PLANET OF PEOPLE) XVII-OJE VENECIJOS ARCHITEKTŪROS BIENALĖJE 2021 M.

114. Projektų, vykdančių sklaidą užsienyje viešinimo nacionalinėje ir užsienio žiniasklaidoje, analizės metodika pateikiama priede Nr. 1, kodavimas pateikiamas priede Nr. 2.

Julijono Urbono ir Lietuvos erdvės agentūros „Planetos iš žmonių“ viešinimo analizei buvo pasitelkti 33 užsienio internetinėje spaudoje anglų kalba išplatinti pranešimai. Anksčiausi iš pasirinktų įrašų pasirodė 2020 m. kovą, o vėliausi – 2022 m. sausį.

Du trečdaliai iš paviestintų įrašų buvo pranešimai spaudai ar ilgosios žinutės – ilgesni nei 10 sakinių informaciniai pranešimai. Trečiąją populiariausių kategorijų sudarė užsienio spaudoje pasirodę 6 straipsniai. Taigi, išryškėja dvi pagrindinės tendencijos: užsienio skaitytojų informacija apie Lietuvos paviljoną Venecijos architektūros bienalėje pasiekė trumpų informacinių pranešimų forma arba ilgesniais įrašais. Siekiant suvienodinti kategorijų apimtį, į ilgųjų straipsnių kategoriją įtraukti interviu ir paviljono aprašymai.

Užsienio spaudoje Lietuvos paviljonas aprašomas neutraliai. Įrašuose dažniausiai pateikiama bendrojo tipo informacija, siekianti skaitytoją **supažindinti** su kūrinio, lankytojų patirtimis, paviljoną įgyvendinusi komanda, tačiau ne **vertinti** idėją ar jos įgyvendinimą. Visi įrašai pateikia informacijos apie kūrinio genezę ir kontekstą, keliamus klausimus ir pagrindinę mintį. Kūrinio aprašymo prioretizavimą patvirtina ypatingai retai pranešimuose įtraukiamas Architektūros bienalės aprašymas. Tai galima laikyti viena pagrindinių turinio tendencijų – Lietuvos paviljonas yra pateikiamas, kaip atskiras kūrinys, retai siejamas su platesniu bienalės kontekstu. Kita tendencija – iš užsienio skaitytojus pasiekusių pranešimų aprašoma lankytojo patirtis. Tai informacija, padedanti suprasti, kaip bienalės dalyviai sąveikavo su Lietuvos paviljonu: lankėsi kuratorių vedamose ekskursijose ir pan. Ilgieji ir trumpieji pranešimai skyrėsi informacijos apie „Planetos iš žmonių“ sumanytoją – Julijoną Urboną – ir paviljoną įgyvendinusių komandą įtraukimu. Į pusę iš ilgųjų pranešimų buvo integruoti Urbono ir jo komandos aprašymai, tačiau ši informacija pasirodė tik trečdalyje iš trumpųjų pranešimų.

Vertinant įrašų kokybę, taip pat atsižvelgiama ir į tekstus įtrauktas citatas. Pusė trumpųjų pranešimų buvo papildyti eksperto ar lankytojų mintimis: dažniausiai įtraukti buvo Julijono Urbono pasisakymai. Likusios citatos priklauso meno atstovams ar kitiems, prie paviljono rengimo prisidėjusiems asmenims. Nors abi įrašų grupės pasižymi citatomis iš patikimų šaltinių (didžioji dauguma tekstų papildyti Julijono Urbono pasisakymais), nulemiančiomis įrašų informatyvumą, trumpieji įrašai turėjo mažiau ekspertų paminėjimų.

Taip pat svarbu atkreipti dėmesį ir su įrašais pateikiamą vizualinę medžiagą. Ilguosius įrašus papildo dvigubai daugiau nuotraukų ar iliustracijų nei trumpuosius (vidutiniškai, ilguosiuose pranešimuose buvo įkeltos devynios nuotraukos, o trumpuosiuose – keturios). Vaizdinė medžiaga, pateikiama abiejose grupėse, dažniausiai vaizduoja paviljoną. Antroji pagal populiarumą grupė – Julijono Urbono atvaizdai. Vaizdinė medžiaga pasirinkta tikslingai, nes populiariausios įrašų temos – kūrinio aprašymas ir paviljono kūrėjo bei jo komandos pristatymas.

Galiausiai, reikalinga atkreipti dėmesį į internetines svetaines, kuriose patalpinti įrašai, bei jų autorius. Trumpuosius pranešimus dažniausiai publikavo meno / kultūros temas nagrinėjančios internetinės svetainės, kaip „Rethinking the Future“ ar „Art Dealer St.“ Tačiau nors šias svetaines galima laikyti patikimais šaltiniais, trumpieji įrašai pasižymėjo autoriaus tapatybės neatskleidimu. Situacija skiriasi žvelgiant į ilguosius įrašus. Nors daugiau nei dveji trečdaliai tekstų buvo taip pat patalpinti meno / kultūros svetainėse, tokiose kaip „Dezeen“ ar „Metalocus“, šie buvo papildyti autorių vardais. Didžioji dauguma ilguosius įrašus rašiusiujių – meno atstovai ar kultūros žurnalistai.

Lyginant lietuvišką bei užsienio spaudą iškyla du pagrindiniai skirtumai. Pirmiausia, Urbono „Planeta iš žmonių“ susilaukė daugiau dėmesio lietuviškoje medijoje. Užsienio spaudoje įrašai apie paviljoną buvo trumpesnio formato bei nagrinėjo mažiau temų, praleisdami Julijono Urbono bei Venecijos architektūros bienalės aprašymą. Antra, tikėtina, kad užsienio pranešimai buvo orientuoti į menu besidominčių auditoriją, nes didžioji dalis įrašų apie paviljoną buvo patalpinti meno / kultūros svetainėse. Lyginant su užsienio autorių įrašais, lietuviški pranešimai dažniausiai pasiekiami per naujienų portalų svetaines, todėl ši informacija buvo lengvai prieinama ne tik architektūra ar kultūra besidomintiems asmenims.

8.2 KAUNO BIENALĖS 2020 M. „MAGIC CARPETS“ PROJEKTAS

Kauno bienalės „Magic Carpets“ viešinimo analizei buvo pasitelkti 18 užsienio internetinėje spaudoje anglų kalba išplatintų pranešimų. Anksčiausi iš įrašų pasirodė 2019 m. liepą, o vėliausi – 2021 m. sausį.

Daugiau nei 70% užsienio spaudoje išspausdintų įrašų – pranešimai spaudai. Didžioji dauguma – 16 tekstų - buvo skirti „Magic Carpets“ projekto nagrinėjimui. Užsienio skaitytojai dažniausiai susipažino su projekto vizija, menininkams keliamais tikslais, laukiamais rezultatais. Antra pagal populiarumą tema – lankytojų patirtys, paminėtos 66 proc. iš įrašų. Ši tema apibrėžė lankytojų dalyvavimą „Magic Carpets“ renginiuose, darbą su menininkų komandomis ir pan. Rečiausiai aprašomi buvo „Magic Carpets“ metu sukurti kūriniai bei jų autoriai: šios temos pasirodė trečdalyje iš nagrinėtų tekstų. Taigi, išryškėja tendencija, jog užsienio skaitytojus pasiekė informacija apie „Magic Carpets“ pagrindines idėjas bei puoselėjamas vertybes, tačiau konkretūs menininkų darbų pavyzdžiai susilaukė mažiausiai medijos bendruomenės dėmesio.

Riboto turinio problemą pagilina nepakankamas ekspertų citatų vartojimas bei menkas vizualinės medžiagos įtraukimas. Ekspertų ar prie projekto rengimo prisidėjusių asmenų pasisakymai įtraukti į trečdalį iš įrašų: dažniausiai tai buvo kuratorės Benedetta Carpi de Resmini mintys. Kiekvieną įrašą vidutiniškai papildo dvi projekto nuotraukos, kurių trečdalis buvo projekto logotipas ar su „Magic Carpets“ iniciatyva nesusijusios iliustracijos.

Lyginant su „Planetos iš žmonių“ viešinimu užsienio spaudoje, ryškūs kiekybiniai ir kokybiniai viešinimo skirtumai. Vidutiniškai į trumpuosius įrašus apie Lietuvos paviljoną Venecijos bienalėje buvo įtrauktos keturios nuotraukos – dvigubai daugiau nei įrašuose apie „Magic Carpets“ projektą. Taip pat visos „Planetos iš žmonių“ nuotraukos atitiko tekstuose aprašytas temas, o „Magic Carpets“ įrašai pasižymėjo žemesniu vizualinės medžiagos panaudojimu ir ekspertų nuomonės įtraukimu.

Lietuviškosios spaudos analizei buvo pasirinkta 16 įrašų. Daugiau nei penktadalis tekstų buvo publikuoti kultūros / meno svetainėse, o du penktadaliai – „Magic Carpets“ internetinėje svetainėje bei laikraščiuose ir žurnaluose. Lietuviškos publikacijos aprašančios „Magic Carpets“ projektą skyrėsi nuo užsienio spaudos didesne žanrų

įvairove, didesniu citatų naudojimu bei platesniu spektru nagrinėtų temų, ko siekiant geresnės sklaidos užsienyje turėtų būti siekiama ir užsienio sklaidos kanaluose.

8.3 LKI LONDONO KNYGŲ MUGĖS VIEŠŪJŲ RYŠIŲ KAMPANIJA JUNGTINĖJE KARALYSTĖJE 2017 – 2018 M.

Lietuvos kultūros institutas (LKI) 2017 m. rugsėjį – 2018 m. balandį vykdė viešųjų ryšių kampaniją Jungtinėje Karalystėje (JK), siekiant skleisti žinių apie Lietuvos dalyvavimą Londono knygų mugėje. Remiantis LKI paruošta 2018 m. Londono knygų mugės ataskaita, viešųjų ryšių kampanijai buvo pasirinkti šeši skirtingi JK kanalai, apimantys tradicinę spaudą, kaip nacionalinius dienraščius ir žurnalus, internetinę spaudą, kaip internetinius leidinius ir tinklaraščius, kultūros leidinius, socialinę mediją bei TV ir radijo kanalus. Pasitelktas platus viešinimo kanalų spektras yra vertinamas teigiamai, nes tai rodo, kad buvo taikytasi į skirtingas užsienio skaitytojų auditorijas. Tai ypač svarbu, atsižvelgiant į strateginį tikslą – skatinti kultūros prieinamumą įvairioms visuomenės grupėms. Siekiant išanalizuoti pranešimų kokybę, buvo pasirinkti 9 įrašai, patalpinti skirtinguose kanaluose: 5 dienraščiuose, 3 leidybos ir verslo žurnaluose bei 1 internetiniame tinklaraštyje.

Dažniausiai pranešimuose nagrinėtos temos – Lietuvos literatūra bei jos istorija, ryški 6 iš 9 nagrinėtų tekstų, 4 tekstuose analizuota per Knygnešių dienos iniciatyvos prizmę, ir lietuvių autorių kūryba aprašyta 5 iš 9 įrašų. Didžioji dalis įrašų autorių ne tik pateikė bendrąją informaciją, bet ir rinkosi pateikti savo nuomonę apie lietuvių literatūrą ir jos istoriją. Pranešimuose Lietuvos literatūra bei lietuvių autorių kūryba vertinama pozityviai – 7 iš 9 nagrinėtų tekstų tonas buvo teigiamas. Taip pat ryškus ir visapusiškas turinio išpildymas. Įrašai kokybiškai papildyti vizualine medžiaga: vidutiniškai, kiekviename analizuotame tekste buvo įterptos 3 nuotraukos, dažniausiai vaizduojančios lietuvių autorius bei akimirkas iš renginių, skirtų 2018 m. Londono knygų mugėi. Kartu su vizualine medžiaga, turinio kokybę taip pat kėlė ir lietuvių autorių Kristinos Sabaliauskaitės, Sigito Parulskio, Tomo Venclovos citatos, įterptos į 4 iš 9 tekstų.

Vertinant kokybę, taip pat buvo atsižvelgta ir į įrašų formatą. Viešinimo kampanijoje dominavo ilgieji pranešimai – 6 straipsniai ir 1 interviu. Įrašų autoriai – profesionalai: 3 žurnalistai, 3 žurnalistai, besispecializuojantys kultūros lauke, ir 2 lietuvių autoriai, kurie buvo pristatyti 2018 m. Londono knygų mugėje. Informacija apie Lietuvos kultūrą ir lietuvių kūrybą pasiekė įvairias auditorijas: įrašai, kuriuose buvo nagrinėjamos Lietuvos kultūra ir kūryba, buvo patalpinti dienraščiuose, leidybos ir verslo žurnaluose bei internetiniuose leidiniuose.

Taigi, atsižvelgiant į šioje sekcijoje aptartus turinio bruožus, galima teigti, kad publikacijų kokybė buvo aukšta. Lietuvos literatūra ir jos istorija bei lietuvių autorių kūryba buvo nagrinėta didžiojoje daugumoje įrašų, kurie pasižymėjo pozityviu lietuvių kultūros vertinimu, visapusišku išpildymu bei įvairių auditorijų – literatūros, leidybos ir verslo lauko profesionalų ar besidominčiųjų bei paprastų skaitytojų – pasiekimu. Atsižvelgiant į įrašų žanrus ir autorių kompetencijas, taip pat galima teigti, kad tekstai buvo analitiški ir detalūs, o autoriai turintys profesionalumą užtikrinančių kompetencijų.

2018-ųjų metų LKI veiklos plane buvo iškeltas tikslas „Stiprinti Lietuvos kultūros ir kūrybinį potencialą bei žinomumą tarptautiniu mastu“ yra sudarytas iš dviejų dalių: buvo siekta stiprinti Lietuvos kultūros ir kūrybinį 1) potencialą ir 2) žinomumą. Pasitelkiant viešinimo analizę, galima daryti prielaidą, kad pirmąjį tikslo dalį išpildyti buvo pajėgūs leidybos ir verslo leidiniai, nes juose publikuojami tekstai supažindina literatūros leidybos ir verslo profesionalus su šio lauko naujienomis ir galimybėmis. Antrosios plano dalies išpildymą užtikrinti gali dienraščiai, kuriuose skelbiamos kultūros naujienos nėra formuluojamos taip, kad atliktų komercinę ar verslo paskirtį. Išanalizavus skirtingų publikacijų turinį bei formatą, galima teigti, kad viešinimo kampanija Didžiojoje Britanijoje kryptingai siekė LKI 2018 m. iškelto tikslo – „Stiprinti Lietuvos kultūros ir kūrybinį potencialą bei žinomumą tarptautiniu mastu“ – išpildymo. Vertinant įrašų turinį paaiškėjo, kad nors abi įrašų grupės nagrinėjo tikslą atitinkančias temas, jų kiekis buvo ribotas. Tai ypač ryšku analizuojant leidybos ir verslo leidinius, kurių publikacijas apie lietuvių literatūros istoriją bei Londono knygų mugės veiklas galėjo praturtinti dažniau minima informacija apie lietuvių autorius, užsienio kalba publikuosimas knygas ar Knygnešių dieni paminėti įgyvendintą iniciatyvą. Nors turinys galėjo būti informatyvesnis, publikacijų žanrai ir tonas atitiko LKI iškeltą tikslą. Leidybos ir verslo žurnaluose dažniausiai spausdinti formalūs informacinio pobūdžio pranešimai, o dienraščiuose pateikti daugiausia pozityvaus tono straipsniai. Taigi, Lietuvos kultūros bei kūrybinio potencialo bei žinomumo stiprinimas pasitelkiant medijų vykdytas kokybiškai, tačiau galėtų būti pagerintas didesniu nagrinėtų temų skaičiumi.

Lyginant lietuvišką viešųjų ryšių kampaniją su JK publikuotais įrašais, išryškėjo turinio ir formato skirtumai. Lietuvoje publikuoti įrašai pasižymėjo informacijos apie Londono knygų mugę bei Lietuvos dalyvavimą pateikimu. Šios temos nagrinėtos palaikant neutralų toną bei informacinių žinučių ar pranešimų spaudai formatą. Vizualinės medžiagos kiekis buvo ribotas, o pasirinkti ekspertai – vyriausybės atstovai ar Lietuvos paviljono knygų mugėje organizatoriai. Svarbu atkreipti dėmesį, jog šis formatas ir turinys panašus į JK leidybos ir verslo leidiniuose spausdintus pranešimus, taigi orientuotais į šiuose laukuose besispecializuojančius skaitytojus. Kadangi lietuviškos publikacijos dažniausiai pasirodė dienraščiuose ir žinių portaluose, taigi buvo prieinamos įvairioms skaitytojų grupėms.

8.4 KANŲ KINO FESTIVALIO „MARCHE DU FILM“ MUGĖ 2018 – 2022 M.

Siekiant išanalizuoti užsienio spaudą apie Kanų kino festivalio „Marche du Film“ mugę, buvo pasirinkti 10 įrašų anglų kalba tradicinėje spaudoje. Seniausias iš įrašų buvo patalpintas 2018 m. gegužę, o naujausias – 2022 m. gegužę.

Analizuojant turinį išryškėjo, jog didžioji dauguma įrašų suteikė informacijos apie Lietuvos kino kūrėjus – režisierius, prodiuserius, ar aktorius, dalyvavusius mugėje, festivalyje dalyvavusius lietuviškus filmus bei Lietuvos delegacijos veiklas mugės metu. Šios temos buvo paminėtos 80% iš nagrinėtų įrašų. Antroji populiariausia tema - Lietuvos kino industrijos naujienos – nagrinėta pusėje iš įrašų. Mažiausiai publikacijų – 30% iš imtyje buvusių pranešimų – Lietuvos dalyvavimą mugėje pateikė kartu su aprašu apie „Marche du Film“ mugę – renginio paskirtį, veiklas ir kitą bendrąją informaciją. Taigi vertinant

turinį ryšku, jog užsienio skaitytojas turėjo didžiausią galimybę susipažinti su Lietuvos dalyvavimo „Marche du Film“ mugėje ypatumais: lietuvių kino kūrėjais, festivalyje dalyvavusiais lietuviškais filmais ir Lietuvos atstovų mugėje vaidmenimi.

Žvelgiant į įrašų publikacijos šaltinius, 90% iš tekstų apie „Marche du Film“ buvo publikuoti kino internetinėse svetainėse. Iš to galima daryti prielaidą, jog publikacijos buvo orientuotos į šio lauko profesionalus ar kinu besidominčius skaitytojus. Atsižvelgiant į publikacijų tikslinę auditoriją, įrašai galėjo neapsiriboti bendrosios informacijos pateikimu. Lietuvos kino industrijos naujienos bei atitinkamų metų mugės aprašas galėjo būti įtraukti į daugiau įrašų, jog suteiktų kontekstą, reikalingo Lietuvos kino lauko bei dalyvavimo „Marche du Film“ įvertinimui. Turinį taip pat būtų praturtinęs didesnis ekspertų nuomonės įtraukimas: citatos buvo panaudotos tik 30% tekstų.

Vertinant publikacijų formatą, ryšku, jog dažniausiai užsienio skaitytoją pasiekė trumpieji įrašai: informacinės žinutės ir pranešimai spaudai buvo 90% iš nagrinėtų įrašų. 90% publikacijų apie „Marche du Film“ buvo skirtos Lietuvos dalyvavimo nagrinėjimui, o 60% tekstų autorių jį įvertinto teigiamai. Vaizdinė medžiaga publikacijose buvo ribota: vidutiniškai tekstuose įterptos dvi nuotraukos, pusė iš jų – kadrai iš festivalyje dalyvavusių kino filmų. Nors kino filmai buvo viena iš trijų populiariausių pranešimuose nagrinėtų temų, vaizdinė medžiaga galėjo būti dažniau pasitelkta skaitytojo supažindinimui su renginio akimirkomis. Iš nagrinėtų pranešimų, tik 30% vaizdavo „Marche du Film“ akimirkas, nors 80% nagrinėjo Lietuvos vaidmens mugėje temą. Vaizdinė medžiaga tai pat galėjo būti pasitelkta Lietuvos kino kūrėjų pristatymui: nors kino kūrėjai aprašyti 80% tekstų, juos vaizdavo vos 10% naudotų nuotraukų.

Siekiant palyginti lietuvišką ir užsienio spaudą, buvo pasirinkti 12 lietuviškų publikacijų apie „Marche du Film“ mugę. Analizuojant formatą, užsienio publicistika buvo labai panaši į lietuviškąją spaudą, Lietuviška spauda išsiskyrė platesniu nagrinėtų temų spektru, tačiau nepakankamu ekspertų nuomonės įtraukimu bei ribotu vaizdinės medžiagos panaudojimu.

8.5 APIBENDRINIMAS

Žvelgiant į tekstų turinį, išryškėja dvi pagrindinės tendencijos. Pirmoji tendencija - įrašuose pateikiama bendroji informacija apie kūrinį ar projektą, kaip buvo daroma didžiojoje daugumoje „Planetai iš žmonių“ ir „Magic Carpets“ skirtų pranešimų. Antroji – tekstai nagrinėja keletą temų, informuojama apie aktualius bruožus ir pavyzdžius. Publikacijos apie Londono knygų mugės Lietuvos standą, kuriuose dažniausiai pristatyti lietuvių autoriai bei lietuvių literatūra ir jos istorija, ir įrašai apie dalyvavimą „Marche du Film“ mugėje, kuriuose vyravo informacija apie Lietuvos kino kūrėjus, lietuviškus filmus bei Lietuvos dalyvavimą mugėje, yra antrosios tendencijos pavyzdžiai.

Nagrinėjant įrašų formą, daugiausiai užsienio spaudoje pasirodė informacinių žinučių ir pranešimų spaudai. Išimtis – įrašai apie Lietuvos standą Londono knygų mugėje, iš kurių pasirodė daugiausiai straipsnių. Publikacijos apie Londono knygų mugę taip pat išsiskyrė publikacijų platformomis. Šie įrašai dažniausiai publikuoti dienraščiuose, o apie likusius

kūrinius ir / ar renginius parengti pranešimai - meno / kultūros svetainėse. Dažniausiai vyravo neutralus arba teigiamas pranešimų tonai: „Planeta iš žmonių“ bei „Magic Carpets“ projektas aprašinėti neutraliai, o Londono knygų mugės stendas ir dalyvavimas „Marche du Film“ vertinti pozityviai. Vizualinę medžiagą taip pat galima skaidyti į dvi kategorijas. „Planetos iš žmonių“ bei Londono knygų mugės vaizdinis turinys atitiko tekstuose dažniausiai nagrinėtas temas, vaizduodamas kūrinį, lietuvių autorius, renginio akimirkas. Tačiau „Magic Carpets“ projekto publikacijose bei „Marche du Film“ tekstuose vyravusi vaizdinė medžiaga menkai papildė įrašuose pateiktą informaciją. Vaizdinė medžiaga buvo vienašališka: „Marche du Film“ įrašai dažniausiai buvo papildyti filmų kadrais, nors pristatomi buvo ne tik lietuvių kino kūrėjų darbai, - arba šie kadrai neatitiko publikacijų turinio. „Magic Carpets“ pranešimuose vyravo projekto logotipas arba su projektu nesusijusios nuotraukos.

Atsižvelgiant į turinio bei formato tendencijas, galimos rekomendacijos ateities publikacijoms. Pirmiausia, įrašų publikacijos vietos rodo, jog įrašai apie Lietuvos kultūrą dažniausiai pasiekia menu / kultūra besidominčius skaitytojus ar šio lauko profesionalus. Todėl tekstuose nagrinėjamos temos neturėtų apsiriboti vien bendrąja informacija apie įrašo objektą. Gerieji turinio pavyzdžiai – įrašai apie „Marche du Film“ bei Londono knygų mugę, kurie detalizuoja Lietuvos dalyvavimą, to procesus ir bruožus, bei pateikia vertingus pavyzdžius. Žinant, kad dažniausiai užsienio spaudoje pasirodė informacinės žinutės bei pranešimai spaudai, svarbu, jog platesnio temų spektro nagrinėjimas galimas ne tik straipsniuose, interviu, ar kituose „ilgųjų“ žanrų įrašuose. Tai parodo „Marche du Film“ mugės viešinimas. Lietuvos dalyvavimas Kanų kino festivalio mugėje dažniausiai aprašytas orientuojantis į Lietuvos kino kūrėjus, lietuvišką kiną bei Lietuvos delegacijos vaidmenį mugėje, o visos šios temos efektyviai pateiktos informacinėse žinutėse ar pranešimuose spaudai.

Taip pat svarbu atkreipti dėmesį, jog didžioji dauguma užsienio publikacijose pasirodžiusių įrašų naudojo kultūros renginių, projektų ar stendų organizatorių pavišintą informaciją. Todėl siekiant publikacijose nagrinėjamų temų įvairovės, bei ją atliepančios vizualinės medžiagos įtraukimo, atsakingos organizacijos turėtų užtikrinti prieigą prie kokybiškos, įvairių formatų informacijos. Paminėtini pavyzdžiai - Lietuvos kino centro („Marche du Film“ mugė), Lietuvos erdvės agentūros (XVII-oji Architektūros bienalė) bei Lietuvos kultūros instituto (2018 m. Londono knygų mugė) svetainėse publikuota informacija.

9 KOKYBINĖS KONSULTACIJOS SU SKIRTINGŲ KULTŪROS SRIČIŲ IR KULTŪRINĖS DIPLOMATIJOS ATSTOVAIS

Siekiant papildyti trūkstamus duomenis ir surinkti suinteresuotųjų šalių įžvalgas, buvo atliktos virtualios kokybinės konsultacijos su kultūros sektoriaus atstovais architektūros, archyvų ir bibliotekų, audiovizualinės produkcijos (kinas, video žaidimai ir multimedija), dizaino, kultūros paveldo (kilnojamo (muziejai) ir nekilnojamo), literatūros ir leidybos, muzikos, šokio, teatro, vizualiųjų menų ir fotografijos srityse.

Tyrimo kontekste, siekta įsigilinti į suinteresuotų šalių patirtis, atrandant ne vien paskirus duomenys (angl. thin data), bet ir į kontekstingą informaciją (angl. thick data). Šiam tikslui naudotas kokybinių konsultacijų metodas. Atsižvelgiant į tai, kad į konsultacijas buvo kviečiami tiksliniai dalyviai, turintys pakankamai žinių ir patirties svarstomuose klausimuose, per trumpą laiką pavyko apsieisti nuomonėmis, pagilinti turimas tyrimo žinias ir prieiti bendrų įžvalgų. Šis metodas ir jo turinys buvo pritaikytas tyrimo auditorijai, taip surenkant informaciją, kuri tikėtina liktų nepastebėta, kiekybinių duomenų analizės metu. Surengtos viešosios konsultacijos leido pasitikrinti kiekybinio tyrimo metu atrastas įžvalgas, gauti grįžtamąjį ryšį, integruojant reikšmingą praktinę patirtį į galutines rekomendacijas.

Siekiant įvertinti skirtingus kultūros sklaidos užsienyje aspektus surengtos 11 tematinių konsultacijų pagal skirtingas sritis:

1. Architektūros srities.
2. Dizaino srities.
3. Archyvų ir bibliotekų sričių.
4. Kultūros paveldo (kilnojamo (muziejai) ir nekilnojamo) sričių.
5. Literatūros ir leidybos sričių.
6. Kino ir audiovizualinės produkcijos sričių.
7. Vizualiųjų menų srities.
8. Muzikos srities.
9. Šokio ir teatro sričių.
10. Kultūrinės diplomatijos: kultūros atašė konsultacija.
11. Kultūrinės diplomatijos: kultūros įstaigų ir institucijų.

9.1 ARCHITEKTŪROS SRITIES KOKYBINĖ KONSULTACIJA

Svarbiausi sklaidos užsienyje tikslai: architektūra kaip projektavimas, ir architektūra kaip intelektualinės veiklos laukas

Konsultacijoje, kalbant apie architektūros srities sklaidos užsienyje tikslus buvo išskirtos skirtingos veiklos formos, lemiančios ir pačių tikslų skirtingumą: [projektavimo paslaugos užsakovams užsienyje](#), kaip šalyje kuriamos architektūros sklaida, ir [architektūra, kaip intelektualinės veiklos laukas](#), reprezentuojantis šalį ir jos kultūrą plačiąja prasme. Dalyviai įvardijo, jog projektavimo veiklų užsienyje pristatymas gali taip pat kokybiškai atstovauti šalį, kaip ir Lietuvos architektūros reprezentavimas tarptautinėje erdvėje, tokiuose renginiuose kaip Venecijos architektūros bienalė ir pan. Pastebėta, jog ne visi architektai yra projektuotojai, ir ne visi projektuotojai yra architektai. [Reikėtų atskirti architektūros](#)

komerciją ir architektūros kultūrą, tarp kurių gali būti ir sąlyčio taškų. Tiesa, ši skirtis negali būti radikali, ir čia reikėtų vadovautis kokybės vertinimu, gebant atrinkti kokybiškus projektus abiejose spektro pusėse.

Pastebėta, jog architektūros sklaidai užsienyje dažnai **veikiama iš idealistinių paskatų**, o ne siekiant pelno ar praktinių naudų, kas lieka dažnai nepastebėta. Dalyvavimas Venecijos bienalėje ar kitose parodose, dėl galimybės iš karto parduoti savo kūrinis arba juos pristatyti kituose renginiuose, kitų kultūros ir meno sričių atstovams atneša platesnę auditoriją ir galimus pajamų šaltinius, o architektams, kurių pristatoma kūryba neturi tiesioginio produkto pardavimo, tai visada yra investicija. Iš to yra **mokomasi, žinios parvežamos į Lietuvą, vyksta informacijos mainai**. Bet koks išėjimas į užsienį duoda ir naudos vietiniame lygmenyje, nes tai yra galimybė pažvelgti į save iš šalies, galimybė veikti kitaip, nei veikiama savo įprastoje veikloje. Finansavimo klausimas čia tampa labai svarbus, nes atsiranda rizika, ilgam laikui nevykdyti kasdinių architektų veiklų, įsipareigojimų užsakovams. Dalyviai pripažino, jog yra įmanoma projektuoti ir įgyvendinti kūrybinę veiklą, bet iš to išgyventi, atsisakant projektavimo, būtų labai sudėtinga. Griežtos konkurencijos sąlygos apibūdina veiklos perspektyvas ir netgi jos pobūdį. Kokybiška architektūros sklaida galima **kuriant sinergijas ir bendradarbiaujant tarp architektūros verslo ir architektūros kultūros**. Taip pat atkreiptas dėmesys į tai, kad **projektavimo veiklos užsienyje gali taip pat kokybiškai atstovauti šaliai, kaip ir Lietuvos architektūros reprezentavimas tarptautinėje erdvėje**.

Kompetencijų kokybiškai architektūros sklaidai užsienyje trūkumas

Priežastimi, kodėl trūksta kokybiškų sklaidos užsienyje iniciatyvų įvardinta ir tai, jog **trūksta sklaidai užsienyje reikiamų kompetencijų**, kurias būtina palaipsniui auginti. Reikia daugiau į tai investuoti, ilgiau laukti rezultato, sąmoningai formuoti tam tikrus diskursus. Šiuo metu architektai tiesiogiai nėra mokomi rengti parodas ir jose dalyvauti, jiems tai yra papildoma, ne profesinė veikla. Itin trūksta žmonių, kurie būtų architektai, bet ne vien projektuotų pastatus, galėtų užsiimti kuratorystės veikla. Iškalbingas faktas, jog praeitas Venecijos architektūros bienalės konkursas sulaukė tik vienos paraiškos – tam **reikia auginti potencialius dalyvius**. Matomas poreikis **auginti architektūrinio kuravimo kompetencijas** Lietuvoje. Tai leistų auginti vietinę įvairiapusiškesnę architektūros kultūrą ir būti labiau matomiems užsienyje. Tam reikalingas ir glaudesnis bendradarbiavimas su tarptautiniais partneriais vystant **koprodukcijas**, įgyvendinant bendrus projektus. Turint bendradarbiavimo tinklus taip pat lengviau gauti finansavimą iš tarptautinių fondų. Atsirandančios meninių tyrimų doktorantūros galimybės galimai sukurs proveržį šioje srityje, bet būtina šia kryptimi daugiau tikslingai investuoti.

Kompleksinis požiūris yra būtinas finansuojant architektūros sklaidą užsienyje. Čia itin svarbus etapiškumas ir aiškūs žingsniai: nuo kompetencijų kėlimo, tinklaveikos, produkcijos sukūrimo ir jos sklaidos skirtingais lygmenimis. Architektūrinė produkcija reikalauja daugiau laiko, resursų, palaikymo, joje nėra produkto, kurį būtų galima lengvai sukurti ir toliau vystyti ar komercializuoti. Tam turi būti **sukurtas pilnas algoritmas, numatantis visą procesą, ir padedantis pakeliui**.

Svarbiausi architektūros sklaidos užsienyje formatai

Jeigu architektūros srityje trūksta tam tikrų kompetencijų, tai remiami formatai turėtų jas auginti. Čia išskirtos **smulkiosios veiklos, kurios reikalauja mažiau laiko ir investicijų**, ir per kurias galima auginti trūkstamas srities kompetencijas.

Išskirtas **rezidencijų potencialas**, siunčiant lietuvius architektus į užsienį, padedant **skirti laiko edukacijai** ir suteikti žvilgsnį iš šalies. Taip pat kaip efektyvūs akcentuoti **trumpi vizitai** į konferencijas, bienales ir pan., kur nebūtina skaityti pranešimų, bet **vertingas yra ir pats dalyvavimas**, sudarantis sąlygas gimti naujoms idėjoms. Tokiam skatinimui turėtų atsirasti lankstesnis požiūris, **investuojant į tinklaveiką**, iš kurios po to atsirastų bendradarbiavimo projektai, įsijungimas į tinklus, bendra produkcija, pristatymas svarbiuose festivaliuose ir festivalinio pobūdžio platformose.

Kaip itin svarbus formatas išskirtas **nacionalinis atstovavimas** (Venecijos architektūros bienalė, EXPO ir pan.), nes tokie didelio mastelio renginiai yra strateginiai, turi savo finansavimą ir teikią daug galimybių.

Siekiant bendro visos srities kompetencijų kėlimo yra svarbūs **vertimų į lietuvių k. ir leidybos formatai**, kurių itin trūksta Lietuvoje. Turi būti sukuriama galimybės lietuvių kalba perskaityti svarbius sričiai kūrinius. Reikia skatinti kokybišką architektūros kritiką, kritikus ir teoretikus, nes jie vėliau prisidės prie kuravimo ir reprezentacijos.

Architektūroje gana **pasyviai naudojamosi individualių stipendijų galimybe**, nors tai gera priemonė pradėti auginti kultūrinės kompetencijas, padeda vystant bendradarbiavimo veiklas. Egzistuoja poreikis individualiems kūrėjams, kritikams, parodyti šias galimybes ir suteikti galimybę vystyti savo veiklas užsienyje per edukaciją. Iššūkis dalyvaujant stipendijų programose yra tai, jog dar studijose įsijungiama į profesinę veiklą, ir nelieka laiko kūrybai. Taip neugdomi įgūdžiai, būtini sklandai užsienyje, kuriuos stipendijų pagalba auginasi kitų kultūros sričių atstovai.

Nacionalinio architektūros instituto funkcija

Konsultacijoje sutarta, jog **nėra bendros nacionalinės strategijos, numatančios architektūros srities sklaidą tarptautinėje erdvėje**. Turi atsirasti priemonės ar institucija, kuri padėtų šioje srityje. Šiuo metu net ir labai gera lietuviška architektūra negali būti reprezentuojama užsienyje, nes nėra pakankamai žmonių, kurie galėtų atitinkamame kontekste apie tai kalbėti. Efektyviai sklaidai būtinas institucijų ir žmonių tinklas, kuris užpildytų šiuo metu srityje stokojamų kompetencijų poreikį (tokių kaip projektų rašymas, vadyba, ar kuravimas). Jau kuris laikas gvildenamas **nacionalinės architektūros institucijos atsiradimo klausimas**. Ji galėtų veikti bendradarbiaujant jau esamoms nacionalinėms architektūros institucijoms, ir užsiimti tokia architektūros sklaida ir pagalbos darbais, kurie padėtų architektūros praktikams (geruoju šiuo proceso pavyzdžiu įvardintas architektūros centro atsiradimas Kauno pašte). Kitos sritys tokias institucijas turi, tai padeda **pasiekti žymiai platesnę auditoriją, užmegzti ryšius, ir, kas yra labai svarbu, juos išlaikyti. Nacionalinis architektūros institutas galėtų veikti kaip atvira jungianti platforma**, nes dabar labai dažnai veikiama atskirai. Lietuvos masteliai yra per maži, egzistuoja daug smulkių veikėjų, kuriuos reikia įgalinti, sujungti, sukurti jiems palankią terpę.

Architektūros sklaidos užsienyje finansavimo priemonių vertinimas

Architektūros sričiai aktualiausiomis įvardintos keturios pagrindinės priemonės: **Venecijos architektūros bienalė, strateginis finansavimas, architektūros sritis finansavimas, bei stipendijos.**

Kaip iššūkis įvardinta tai, jog **kultūros atašė tinklas, bei Lietuvos kultūros instituto vizitų programa labai retai apima architektūrą**, nes kitas sritis atstovaujančių institucijų yra kur kas daugiau, taigi ir daug lengviau surasti tinkamą menininką, parodą ar pan. Įvardinta, jog taip architektūra lieka užribyje.

Architektūros konsultacijoje pastebėta, jog dabartinė **Lietuvos kultūros tarybos strateginio finansavimo programa nukreipta į Lietuvos auditorijas**, todėl prisistatymas užsienyje ar tarptautinė koprodukcija nėra prioritetas. Taip, net ir turint didelį partnerių tinklą, tačiau neturint nuoseklaus sklaidos užsienyje finansavimo, kuris leistų kartu išvystyti, įgyvendinti ir pristatyti projektus, neįmanoma kurti ilgalaikių bendradarbiavimo projektų.

Kalbant apie Venecijos architektūros bienalę, ji įvardinta kaip strateginis Lietuvos architektūros sritį reprezentuojantis renginys, kurio **komunikacijai turėtų būti skiriama daugiau dėmesio**. Trūksta komunikacijos, prieinamu būdu papasakojant (ypač jauniems architektams), apie dalyvavimo joje naudą, savanorystės bei tyrimo galimybes. Jei tai būtų iškomunikuota, įsitraukimas ir aktyvumas padidėtų. Deja, šiuo metu Lietuva nesugeba sukurti ir nuvežti pakankamai kokybiško turinio į Venecijos architektūros bienalę. Norint sukurti projektą, kuris būtų tinkamas bienalei, reikia **skatinti tokius kūrinius atsirasti, inicijuoti, planuoti kelis metus į priekį**. Neturime ir bendros nacionalinės strategijos, numatančios architektūros srities sklaidą tarptautinėje erdvėje, bei nacionalinės architektūros parodos koncepcijos.

Kaip galimybė spręsti šį iššūkį įvardinta **veiklų ir funkcijų rengiantis bienalei atskyrimas**: atskirais konkursais skelbiant atranką kuravimui ir idėjai, įgyvendinimui, vadybą bei administravimą patikint kompetentingai institucijai (siūlomam nacionaliniam architektūros centrai). Kaip pavyzdys įvardintas Šiuolaikinis meno centras, kaip Venecijos bienalės meninės dalies įgyvendintojas ir valdytojas. Tai biudžetinė įstaiga, turinti resursų daryti vadybą. Nacionalinio architektūros centro, su reikiama resursais įgyvendinančio pasirošimų ir dalyvavimą bienalėje, turėjimas leistų pakoreguoti visą dalyvavimo Venecijos architektūros bienalėje eigą. Tai keltų net tik sklaidos užsienyje, bet ir pačios architektūros lygį šalyje

9.2 DIZAINO SRITIES KOKYBINĖ KONSULTACIJA

Sklaidos užsienyje tikslai – Lietuva kaip dizaino šalis

Konsultacijoje įvardinta, jog **tarptautinių kanalų ir partnerių tinklo didinimas** lemia daugelį kitų sklaidos užsienyje tikslų. Tai sukuria sniego gniūžtės efektą: sudaro sąlygas didinti žinias, pritraukti turinį į Lietuvą, papildomas pajamas, atsiranda galimybės koprodukcijai

(nors tai – vienas sunkesnių uždavinių). Siekiant partnerių būtina **užsitarnauti vardą, įrodyti, jog esi patikimas**. Tai ypač aktualu dizaino sričiai, nes ji yra palyginti nauja ir maža disciplina, nėra daug patirties, tad tampa itin svarbu **sukurti žinomumą ir įsitinkinti**. Įsitinkinimas ir žinomumas yra tiesiogiai susiję su eksportuojamo dizaino pajamomis. Konsultacijoje įvardinta, jog nesame stiprūs dizaino srityje tarptautiniu mastu, taigi dabar daugiau mokomės, nei vedame. Svarbu **skleisti žinojimą, jog Lietuvoje yra kuriamas kokybiškas dizainas**, įrodyti, kad mes galime ne tik kopijuoti, bet ir kurti pridėtinę vertę. Tai skatina didžiulis savo šalimi, sukuriama palankus emocinis laukas – atsiranda visa grandinė verčių.

Skaidos užsienyje tikslai – dalyvavimas pasauliniame pokalbyje

Dizaino srityje labai daug lemia technologijos, inovacijos, nuo kurių norint neatsilikti būtina dalyvauti tarptautiniame vyksme, kompetencijų atnaujinime. Čia itin svarbus **savalaikis apsikeitimas žiniomis, nuolatinis požiūris į Lietuvos dizainą formavimas**. Dizaino disciplinoje ryšiai su užsieniu gali atnešti dizaino kultūrą, jo kokybę, suteikia grįžtamąjį ryšį, lemia tai, kokios tendencijos ateis į Lietuvą.

Lietuvoje gausu gabių dizaino specialistų, kurie greitai įgauna lyderystę. Tie, kurie dalyvauja veiklose užsienyje, **įgauna konkurencinį pranašumą**. Tai labai svarbu dizaino dėstytojams, nes šios žinios perduodamos jauniems dizaino specialistams. Jei dėstytojas nekompetentingas, tai jis neperduos žinių, ir taip užsisuka nekompetencijos ratas. Žinoti, kas yra sukuriama užsienyje yra būtina (ypač svarbu produkto dizainui), nuo to ir turi prasidėti dizaino sklaida užsienyje.

Dizaino sklaidos užsienyje formatai ir kryptys

Konsultacijoje išskirti pagrindiniai formatai siekiant šių dizaino sklaidos užsienyje tikslų. Akcentuoti **vizitai, kaip įvairialypis formatas**, sudarantis daug galimybių, nuo kontaktų iki edukacijos (taikoma pvz. Milano dizaino savaitėje). Vizitai – mažai sąnaudų reikalaujantis būdas (tiek išvykti, tiek atsivežti ekspertų), jie leidžia kurti tikrą **tinklaveiką**, užmegzti asmeninius santykius, kurti ryšius, perprasti kitas kultūras. Asmeninis santykis veda prie verslo ryšių ir pardavimų. Ypač sunku tokias veiklas įgyvendinti jauniems mikroverslams, kurie tam neturi resursų. Jiems **sudėtinga formuoti savęs pozicionavimo strategijas**, ir čia itin praverstų valstybės pagalba. Kalbant apie pagrindines dizaino sklaidos kryptis, išskirtos **šalys, kuriose paplitęs dizaino vartojimas ir jau egzistuoja dizaino vartojimo kultūra** (Olandija, Skandinavija, ypač Šveicarija, Prancūzija, Danija, Ispanija). Prisistatant šiose šalyse gaunama abipusė nauda – ir mokomasi, ir atsiranda verslo galimybių.

Skaidos strategijos poreikis

Konsultacijoje akcentuota, jog Lietuvoje **nėra dizaino sklaidos užsienyje strategijos**. Renginiuose dalyvaujama chaotiškai, tai kyla iš individualių verslo ar dizaino asociacijų iniciatyvų ir yra netvaru. Žinant, jog resursai yra labai riboti, **reikia labai aiškios krypties, prioritetinių renginių, kuriuose būtų nuolat dalyvaujama**. Tai turėtų gimi aktyviau įtraukiant dizaino atstovus, pasitelkiant gilesnius srities tyrimus. Konsultacijoje išskirtos šios dizaino sklaidos užsienyje kategorijos:

1. **Visiškai nekomerciniai, šalies sektorių reprezentuojantys renginiai**, kuriantys

nuomonę apie Lietuvą. Dalyvavimo juose neturėtų inicijuoti privatus sektorius, tai turėtų būti remiama, dirbama sistemiškai, pasiruošiama iš anksto, naudojant ilgalaikę perspektyvą.

2. **Pusiau komercinės parodos – dizaino savaitės** (pvz.: Milano dizaino savaitė), kur vyksta pardavimai, bet yra ir pristatomojo pobūdžio.
3. **Komercinės mugės - parodos**, kurios tiesiogiai susijusios su pardavimais. Jose atstovaujama dizaino prekės ženklui, o ne Lietuvai.

Šiuos renginius reikia atskirti ir susitarti, kas šiuo metu yra valstybės ir sektoriaus prioritetai. Tą turėtų inicijuoti dizaino lauko atstovai, bet šiuo metu nėra stiprios dizaino interesams atstovaujančios organizacijos. Tad būtina stiprinti pačią dizaino sritį, jos ekspertus, užtikrinti jų veiklą tęstinumą, pastovų finansavimą. Būtina stiprinti LDA (Lietuvos dizaino asociacija) ir ADF (Asociacija Dizaino forumas), kurios šiuo metu didžiąja dalimi veikia iš asmeninės iniciatyvos.

Taip pat atkreiptas dėmesys į tai, kad trūksta tam tikrų priemonių finansavimo tęstinumo, nes mugėse dalyvauti reikia bent trejus metus iš eilės.

9.3 ATMINTIES INSTITUCIJŲ KOKYBINĖ KONSULTACIJA

Sklaidos užsienyje tikslas – bendrumas su pasauliu per paveldo pristatymą

Konsultacijoje įvardinta, jog archyvai, bibliotekos ir muziejai veikia bendrystėje, tad reikia ir bendro sklaidos užsienyje matymo. **Esama daug žinių ir potencialo, kurį irgi galima skleisti, juo dalintis**, tad svarbus vystomasis bendradarbiavimas, pagalba kolegoms užsienyje. Lietuvos atminties institucijos turi puikias galimybes dalintis patirtimi užsienyje, tai nebūtinai reiškia buvimą priekyje, bet **abipusį apsikeitimą**.

Išskirtos trys pagrindinės atminties institucijų sklaidos užsienyje tikslų grupės, pagal tai, iš kur kyla iniciatyva:

1. Institucinis žinių perėmimas iš užsienio (iniciatyva iš Lietuvos).
2. Žinių teikimas užsienio institucijoms (iniciatyva iš užsienio).
3. Valstybės tikslų įgyvendinimas (sutarčių, įsipareigojimų vykdymas, pavedamas valstybės).

Išskirta, jog svarbu ne tik pristatyti Lietuvos kultūrą, bet ir **parodyti, jog Lietuva yra Europinės kultūros dalis**. Egzistuoja ir platesni, nei vien nacionaliniai tikslai, nes Lietuvos muziejų kolekcijose yra svarbių Europinių kūrinių, tad svarbu skleisti visas kolekcijas, esančias Lietuvoje - misija **skleisti Vakarų paveldą į Rytus, parodant bendrystes ir ryšius**. Atskleidžiant kultūrą užsienyje pritraukiamos naujos auditorijos ir užmezgami nauji ryšiai. Tam reikalingi specialūs sklaidos formatai ir resursai, valstybės palaikymas, ypač **išvežamoms parodoms**.

Sklaidos formatai – vizitai ir siekis išvežti parodas

Aktyviai naudojamosi Lietuvos kultūros instituto [vizitų programa](#). Įvardinta, jog šis formatas yra mažiau produktyvus kiekybine prasme, retai virsta į konkrečius projektus ar tolesnį bendradarbiavimą, ir yra labiau reprezentacinio pobūdžio. Tai – ilgalaikis procesas, ne iš karto duodantis rezultatų. Muziejų srityje į vizitus vykstama, jei susirandami partneriai užsienyje, kurie apmoka Lietuvos dalyvių keliones. Tokie mainai padeda ir pristatyti save, kartu kelti kvalifikaciją, ir megzti naujus ryšius. Bibliotekų ir archyvų vizitai dažniausiai yra dvišaliai, dažnai į juos vyksta grupė žmonių, tad tai yra komandinis mokymasis, sudarantis sąlygas inovacijų srityje atsiradimui. Archyvų srityje išsiskyrė [stažuočių formatas](#), kaip aiškų tikslą turintys vizitai, kai siunčiami darbuotojai, su individualiais poreikiais, [įgaunant praktinių, o ne teorinių žinių](#). Pažymėta, jog virtualūs susitikimai negali pakeisti gyvų, jie yra trumpesni, o fiziniai susitikimai vyksta ilgiau, tad gaunama daugiau informacijos, užmezgami tvirtesni ryšiai. Bibliotekos kaip itin aktualų išskyrė ir knygų [mugių formatą](#).

Įvardinta, jog sritims trūksta finansavimo megzti tarptautinį bendradarbiavimą. Trūksta finansų dalyvavimui įvairesniuose formatuose (rezidencijos, mugės, festivaliai). Trūksta galimybių kurti bendras platformas, tad [bendradarbiavimas keliamas į skaitmeninius formatus](#). Bendra produkcija su užsienio partneriais dažniausiai vykdoma pačių Lietuvos organizacijų iniciatyva, ir finansuojama ES lėšomis. Papildomos pajamos ar karjeros galimybės šioje srityje yra mažai aktualios, todėl papildomi resursai vizitams, bendrai parodų produkcijai ir jų sklaidai užsienyje yra būtini, [ypač jei atminties institucijų parodų projektai yra planuojami kaip diplomatiniai prioritetai](#).

Pagrindinės bendradarbiavimo kryptys

Neįvardinti konkretūs partneriai, su kuriais siekiama bendradarbiauti, išskiriant, jog [svarbios šalys, kurios yra istoriškai, kultūriškai aktualios Lietuvos regionui](#), tradiciškai dirbama su Europos valstybėmis (pvz. Nyderlandai, Vokietija, Italija, Prancūzija, Ispanija), turinčiomis kultūrinių ir geografinių ryšių su Lietuva. Dirbama su [kaimyninėmis valstybėmis](#) (pvz. Latvija, Lenkija, Ukraina, iki 2020 m. – Baltarusija), kurias tampa vis aktualiau pažinti, nes tolesnės kryptys tampa sunkiau pasiekiamos – šiuo metu sumažėję turizmo srautai, brangu nuvykti ar nuvežti produkciją. [Siekama plėsti geografiją, ieškoma sąsajų, sąlyčio taškų, sklaida matoma globaliame kontekste](#). Aptartos ir prioritetinės kryptys, išskiriant Skandinaviją (bibliotekos pabrėžė, jog itin daug mokomasi iš Skandinavijos bibliotekų) ir Vokietiją. Žydų palikimo temai plėtoti yra svarbūs ryšiai su JAV, Izraeliu ir Vokietija. Plėtojant naujas kryptis svarbūs [srities lyderių asmeniniai ryšiai](#). Nesant institucinės atminties, dažnai pasikeitus vadovams, keičiasi ir ryšiai. Taip pat naujų krypčių plėtojimui iššūkių kelia skirtingi Lietuvos ir kitų valstybių finansavimo ciklai, trūksta ilgalaikės vizijos, tad sunku planuoti. Naujų krypčių plėtojimui svarbus ir mokslinis bendradarbiavimas (restauravimas ir tyrimai), kuriant ryšius su mokslo centrais.

Sklaidos užsienyje finansavimo priemonių vertinimas

Vertinant esamas sklaidos užsienyje priemones, išskirti [skirtingi privačių ir nacionalinių muziejų iššūkių](#). Valstybiniai muziejai konkuruoja su kultūros centrais ir kt. kultūros įstaigomis, tuo tarpu privačioms įstaigoms neaišku, kaip jos siejasi su bendra finansavimo

sistema, įvardinta, jog būtina išsiaiškinti jų lūkesčius ir poreikius.

Kaip aktuali finansavimo priemonė bibliotekoms išskirta Lietuvos kultūros tarybos [stipendijų programa](#) stipendijomis. Iššūkiu įvardintas stipendijų finansavimo ribojimas kelionėms tiesiog mezgant kontaktus, dalyvaujant renginiuose užsienyje, be konkrečių uždavinių. Pats dalyvavimas padeda padidinti šalies žinomumą ir šalies kultūros sklaidą, išėjimas į tarptautinę areną yra savaimė vertingas. Pastebėta, jog sklaidos vertingumas dažnai [lyginamas su kūrybinių industrijų sukurtų produktų sklaidos nauda](#), o tai turėtų būti vertinama ir finansuojama atskirai. Kitas LKT projektinis finansavimas (atminties institucijų ir ugdymo kultūra veiklos), [skirtas daugiausia vietiniam paslaugų kūrimui ir sklaidai, tad galimybių sklaidai užsienyje yra mažai](#). Taip pat išskirta, jog vertinant sklaidos užsienyje paraiškas, [bendros taisyklės turėtų būti aiškesnės](#). Šiuo metu jaučiamas subjektyvus vertinimas ir kriterijų neaiškumas, pavyzdžiui, pristatant paveldą, svarbus ir šiuolaikinės kultūros dėmuo, ir kartais nėra aiškūs šiuolaikinės kultūros ir kultūros paveldo santykio reikalavimai.

Bendru iššūkiu įvardintas strateginių krypčių ir prioritetų trūkumas, kurioms būtų suteikiamas atitinkamas finansavimas. Šiuo metu nacionaliniu mastu užsibrėžiami ambicingi planai, bet tam [nededikuojami resursai – tai lieka deklaratyvu](#), o atminties institucijos turi pačios ieškoti galimybių dalyvauti priemonėse, jog įgyvendintų valstybės planus. Reikia [platesnio ir lankstesnio valstybinio požiūrio, daugiau laisvės veikti](#), o ne nurodymo, ką reikia padaryti.

9.4 LITERATŪROS IR LEIDYBOS SRIČIŲ KOKYBINĖ KONSULTACIJA

Sklaidos užsienyje tikslų tęstinumas ir permąstymas

Konsultacijoje, kalbant apie strateginius tikslus, įvardintas [naujo sklaidos užsienyje tikslo](#), atspindinčio dabartinę srities situaciją, poreikis. Akcentuotas palaipsnis ir etapiškas srities reprezentavimo užsienyje auginimas, visų pirma siekiant Lietuvos žinomumo, kuris dabar jau yra realizuotas. Tad iškyla naujo srities sklaidos užsienyje etapo ir naujo tikslo klausimas, į kurį neatsakius, negali gimi kokybiškos naujos iniciatyvos.

Kaip vertybės šiame naujame etape įvardinta [pastovumas, tęstinumas ir nuoseklumas](#), ko ilgalaikėje perspektyvoje itin trūksta. Jau [vykstančio sklaidos proceso palaikymas](#) yra vienas svarbiausių dalykų. Akcentuota, jog pradėtos iniciatyvos turi turėti tęstinumą, svarbu nepamiršti tų veiklų, kurios jau pradėtos (pvz. Frankfurto, Londono, Bolonijos knygų mugės), į kurias jau investuota daug resursų. Didesni pristatymai knygų mugėse verčia skirtingus srities atstovus sutelkti jėgas, pasitempti. Taip pat didelis potencialas įžvelgiamas realizuojant Vilniaus kaip UNESCO literatūros miesto galimybes sklaidai.

Iššūkiu tęstinumui palaikyti įvardintas institucinės [atminties trūkumas, kurį galėtų spręsti Lietuvos literatūros instituto \(knygų instituto\) steigimas](#). Tarptautiškumui reikia ilgametės strategijos, matančios toliau ne pora metų į priekį. Šiuo metu pokyčiai srities raidoje

dažnai vyksta asmeniniu principu, kai su kiekvienu pasikeitimu atsiranda ir nauji planai, tikslai, trumpalaikės strategijos. Siūlyta plačiau žiūrėti į tai, ką galima pristatyti užsienyje, ir planuoti tai dešimtmečio perspektyvoje.

Asmenybių vaidmuo srities raidai įvardintas ir kaip neigiamas, ir kaip teigiamas aspektas. Literatūros ir leidybos sklaidos užsienyje specifika lemia, jog **procesai remiasi asmeniniais ryšiais**, kurie yra aukšto lygio, jautrūs, lengvai nutrūkstantys, juos reikia nuolat puoselėti. Neformalus bendradarbiavimas yra asmeniškasis: kvietimai į renginius yra asmeniškai, politinės iniciatyvos gimsta asmenine iniciatyva. Tad visi valstybiniai prioritetai nieko nereiškia, jei nėra asmenybių, kurios juos įgyvendintų.

Srities kompetencijų auginimas ir literatūros agentų pritraukimas

Kadangi literatūros sritis neturi tiesioginio kontakto su žiūrovu, tam, kad ji būtų tinkamai pristatoma, **reikia skirtingų kompetencijų specialistų**: vertimų, leidybos, redaktorių, agentų ir, žinoma, autorių. Konsultacijos dalyviai pažymėjo, jog norint vystyti kokybišką sklaidą užsienyje visų pirma reikia stiprių kūrėjų. Į tai reikia nepamiršti investuoti, nes **jei nebus geros literatūros - visos kitos priemonės yra nesvarbios**. Tai efektyviausia daryti per rašytojų rezidencijas, jų tinklaveiką. Kaip svarbus formatas kontaktams įvardintas dalyvavimas mugėse (net ir Vilniaus knygų mugė turi didelį potencialą). Kaip silpna grandis įvardintas vertėjų rengimas ir ugdymas. Trūksta programų auginančių vertėjų, dabar daugiau dirbama su jau esamais. Svarbi priemonė būtų ir leidėjų sektoriaus stiprinimas.

Iššūkiu įvardintas ir **literatūros agentų trūkumas**, kurie yra rašytojų žinomumo, o kartais ir finansinio stabilumo sąlyga. Pasigendama neutralių agentų, kurie siūlytų lietuvišką formatą užsienyje. Šiuo metu šią funkciją dažniausiai atlieka Lietuvos kultūros institutas, vertėjai arba patys rašytojai tiesiogiai. Tačiau užsienio leidėjai vengia tiesiogiai bendrauti su rašytojais ar suinteresuotomis finansuojančiomis institucijomis, nes yra finansinių rizikų. Tam reikia literatūros agentų, kurių Lietuvoje neturime, ir pas kuriuos turime rasti kelius užsienyje (gerasis to pavyzdys yra vaikų literatūra Lietuvoje). Tam galėtų atsirasti **speciali priemonė, kuri padėtų rašytojams susirasti literatūros agentus užsienyje**, mokytų kaip tai daryti, pristatyti savo kūrybą. Šį procesą galėtų koordinuoti Lietuvos kultūros institutas.

Taip pat pabrėžiamas poreikis bendros sinergijos tarp leidybos kaip komercijos ir literatūros kultūros.

9.5 VIZUALIŲJŲ MENŲ SRITIES KOKYBINĖ KONSULTACIJA

Tikslas – dalyvavimas pasauliniuose meno diskursuose

Pagrindiniu tikslu konsultacijoje įvardintas **siekis integruotis į tarptautinę meno rinką**. Tai apima ir **integraciją į pagrindinius pasaulinius meno diskursus**, nes šiuo metu sudėtinga juose dalyvauti, sunku patekti į užsienio spaudą. Dalyvavimas globaliuose vizualiųjų menų tinkluose yra nebūtinai kiekybiškai produktyvus, bet įgalina dalyvaujančius menininkus

veikti toliau. Deja, kol kas sklaidos užsienyje rezultatai vertinami tik kiekybiškai, o tai ne visada atspindi realybę, rezultatų tvarumą ir kokybę. Išvykę menininkai grįžta į Lietuvą, atnešdami naujų temų, kurios gali tapti konkrečiais projektais, bet svarbūs ir patys idėjų mainai. Bendradarbiavimas su užsienio partneriais ir veiklos sklaida užsienyje yra pagrindinis būdas gerinti Lietuvos kultūros lauko kokybę bei plėtoti jo unikalumą. Tad svarbu **tarptautiškumą suvokti kaip apykaitą, o ne tik kaip eksportą, ar importą.**

Konsultacijoje išskirti ir praktiniai tikslai – srities atstovams svarbu **parduoti savo kūrinis**, menininkai turi galėti gyventi iš savo kūrybos, o dėl mažos Lietuvos rinkos, pajamos užsienyje gali tapti ir pagrindinėmis pajamomis. Pardavimams svarbu ne tik užmegzti tarptautinius ryšius, bet ir juos nuolat palaikyti per įvairius projektus, iniciatyvas ir mainus. Dalyviai įvardijo, jog yra itin sudėtinga dalyvauti tarptautinėse mugėse ir kituose renginiuose, nes tai reikalauja laimėti atranką į jas, ir užsitikrinti finansavimą dalyvavimui. Tad yra daug gerų iniciatyvų, tačiau galerijų, kurios vyksta į užsienį, nėra daug.

Vizualieji menai – tarp komercijos ir kultūros sklaidos

Sutariant dėl bendro tikslo, svarbiu iššūkiu įvardintas neaiškus verslo ir menų santykis įgyvendinant sklaidą užsienyje. Pvz. anksčiau vizualiųjų projektų sklaidos finansavimo programose negalėjo dalyvauti verslas. Tuo tarpu privačių galerijų **finansavimas galėtų būti įgyvendinamas ir per paramą verslui**, taip perkeliant dalį kultūros finansavimo institucijų funkcijų į kitas sritis. Deja, tokių programų, kuriose dalyvavimas mugėse galėtų būti finansuojamas per pagalbą verslui, nėra. **Susiduriama su nerealistiškais reikalavimais** smarkiai didinti pajamas ir pasiekti kitų aukštų kiekybinių rodiklių, kurie negali būti tiesiogiai perkeltami iš verslo srities. Finansuojant vizualiųjų menų sklaidą, į komercinius ir nekomercinius būtų galima skirstyti ne pareiškėjus o jų įgyvendinamas veiklas (pvz. galerijų dalyvavimas mugėse ir kūrinių produkcija). Aiškesnis funkcijų pasiskirstymas tarp sklaidą koordinuojančių institucijų (LRKM, URM ir EiMin) galėtų duoti gerų rezultatų. Tokį derinimą ir funkcijas galėtų įgyvendinti atskira Lietuvos kultūros eksporto agentūra, bet įvardintas ir pavojus, kad tai gali tapti tik dar vienu biurokratinio mechanizmu. **Reikalingos ir duomenų bazės**, sisteminė prieiga prie institucijų, ekspertų, kurie gali patarti. Duomenų bazes kurti ir atnaujinti reikalauja labai daug resursų, tačiau pavyzdžiui Estijoje egzistuoja sistema, kuri pataria, suranda, konsultuoja apie menininkus, jų kontekstą, sklaidos užsienyje galimybes ir potencialą, naudojamas kuratorių įdirbis, nuolat pildant duomenų bazę, pvz. Dailės informacijos centre.

Sklaidos užsienyje priemonės ir sklaidos formatai

Dalyviai pasidalijo patirtimis, kad veiksmingiausi būdai skatinti gilų tarptautinį bendradarbiavimą, yra orientuoti į skirtingus atstovus: 1. dalyvaujančius menininkus (rezidencijos), 2. kuratorius (vizitai, edukacija, tinklaveika), 3. organizacijas (bendra produkcija, mugės).

Rezidencijos lietuvių menininkams yra svarbios matomumo ir žinomumo didinimui. Organizacijoms svarbu pritraukti daugiau užsienio kūrėjų į Lietuvą, supažindinti su šiuolaikinio meno kontekstu čia, vietoje. Efektyvioms rezidencijų veikloms reikalingos pastovios sutartys su tarptautinėmis rezidencijomis – to šiuo metu Lietuvoje trūksta. Yra pavienės iniciatyvos, bet nėra ilgalaikio bendradarbiavimo, nes tam reikalingas kasmetinis

finansavimas. Vertinga yra tai, kad į Lietuvą atvykę užsienio rezidentai irgi tampa kultūros sklaidos agentais.

Vizitai inicijuojami per kultūros atašė, tik trūksta galimybių kreiptis tiesiogiai patiems vizituotojams. Itin svarbu yra tiek atvykstantys, tiek išvykstantys vizitai. Pastebėta, jog sudėtinga pakviesti užsienio ekspertus, kurių vizitus apmokėtų Lietuvos institucijos. Tam keliama dideli ir nerealistiški reikalavimai, rezultatų reikalaujama iškart, iš vizituojančių reikalaujama įsipareigojimų, nesudarant galimybių grąžai ateiti vėliau.

Bendra produkcija tarp Lietuvos ir užsienio organizacijų skatina kurti ilgalaikę partnerystę, tačiau jai reikia lankstumo. Dažnai bendros produkcijos galimybės ateina kitu metu nei LKT finansavimo kalendorius, **ciklinis finansavimas kartais neatitinka realybės**. Į tai reikėtų atsižvelgti, ir kai kurios finansavimo priemonės turėtų neturėti konkrečių šaukimo terminų, arba turėti dažnesnius šaukimus mažo biudžeto mobilumo projektams. Taip pat įvardinta, jog didesniai ir ilgalaikiam finansavimui gauti dažnai reikalinga didesnė institucija, o nepriklausomiems operatoriams jo sulaukti sunkiau, nors juose dirba tikrai aukšto lygio profesionalai ir kviečiami žymūs menininkai. Kartais užmezgus ryšius su tarptautinėmis meno ir kultūros organizacijomis yra sunku palaikyti ilgalaikį bendradarbiavimą dėl trumpalaikio projektinio finansavimo.

Kalbant apie nevyriausybinių vizualiųjų menų sektorių, pažymėta, jog jam Lietuvos kultūros tarybos **finansavimo priemonės yra itin nepritaikytos**. Tinkama dalyvauti buvo anksčiau įgyvendinta LKT sklaidos užsienyje priemonė, tačiau jai buvo skiriamos labai mažos lėšos. Dėl sričių įvairovės paraiškas vertinančių ekspertų kompetencijos buvo kvestionuotinos.

9.6 KINO IR AUDIOVIZUALINIŲ MENŲ SRIČIŲ KOKYBINĖ KONSULTACIJA

Sklaidos užsienyje tikslas – Lietuvos kino ir audiovizualinių menų žinomumo didinimas

Pagrindiniu kino profesionalų tikslu konsultacijoje išryškėjo **tarptautinių sklaidos kanalų ir partnerių tinklo didinimas, koprodukcijų kūrimas ir kompetencijų kėlimas**. Tuo tarpu institucijos išskyrė srities **žinomumo didinimą**.

Svarbiu tikslu įvardintas ne tik lietuvių išvykimas, didinant **Lietuvos, kaip kinui palankios šalies žinomumą**, bet ir užsienio ekspertų atvykimas į Lietuvą: sukuriama koprodukcijos, ryšiai, atvyksta užsienio žurnalistai, kurie po to įgyvendina sklaidą užsienyje. Labai svarbios yra koprodukcijos galimybės, dėl jų dalyvaujama mugėse, festivaliuose, užsienio programose. Dalyvaujama įvairiuose tinkluose, perkami straipsniai, reklama, viešinant Lietuvą kaip patrauklią lokaciją koprodukcijai. Ateities tikslu įvardintas **kino turizmo Lietuvoje plėtojimas** (auditorijų plėtra, kino festivalių lankytojų pritraukimas). Taip pat matoma ateities **perspektyva plėtojant kultūrinius, socialinius ir ekonominius ryšius su diaspora**.

Žaidimų srityje pastebėta mažiau galimybių pristatyti nacionalinį šalies kontekstą. Šioje srityje dar labiau pastebimas Lietuvos žinomumo trūkumas tarptautiniame kontekste.

Ir tai yra pagrindinis tikslas – Lietuvos kaip žaidimų industrijos šalies pristatymas ir įvaizdžio bei žinomumo didinimas. Tai gali būti įgyvendinama per koprodukciją ir bendradarbiavimą, tik iki šiol tai nebuvo daroma kryptingai, nes neturėta pakankamai pajėgumų. Dabar jų daugėja, ir tai susiję su tuo, kad iš kitų šalių sulaukiama vis daugiau noro ir komunikacijos per skėtines organizacijas. Prisijungta prie Europos žaidimų kūrėjų asociacijos. Su tuo atsiranda naujų galimybių ir per pastaruosius metus žaidimų industrija užaugo kelis kartus. Tai aktualizuoja dar vieną tikslą – specifinių žinių bei kompetencijų stiprinimą. Šiuo metu techninių žinių yra pakankamai daug, bet labai trūksta verslo valdymo, komunikacijos, organizacijos valdymo ir kt. vadybinių įgūdžių, kurie būtini efektyviai sklaidai užsienyje.

Efektyviausi kino ir audiovizualinių menų sklaidos formatai ir kryptys

Kino sklaidai užsienyje išskirti šie efektyviausi formatai: dalyvavimas mugėse ir festivaliuose, tinklaveika jų metu, atskiri industrijos tinklaveikos renginiai, edukacijos, vizitai, koprodukcija. Prioritetinėmis šalimis įvardintos pagrindinės šalys, kuriose labiausiai išvystyta kino industrija: Prancūzija, Vokietija. Jos aktualios dėl jose vykstančių renginių, industrijos koncentracijos, stiprių tarptautinių žiniasklaidos kanalų – čia didžiausias potencialas. Taip pat ir kaimyninės šalys – Baltijos šalys, bet kultūriniai ir konkurenciniai elementai neleidžia dirbti efektyviai, nors potencialo bendradarbiavimui ir koprodukcijai šiame regione tikrai yra. Rinkos, su kuriomis galėtų būti dirbama aktyviau įvardintos Jungtinė Karalystė, JAV, Skandinavijos šalys.

Žaidimų industrijai, panašiai kaip ir kino, svarbu Skandinavija (Švedija, Suomija). Švedijoje svarbiausias renginys regione, kuriame dar neteko atstovauti šalies, bet atsiradus galimybei – labai praverstų (NordicGames conference). Su Centrine-Rytų Europa jau seniai gana glaudžiai bendradarbiaujama (dalyvaujama Games Industry Conference Lenkijoje). Vienas iš Lietuvos žaidimų industrijos sklaidos užsienyje tikslų gali būti šių dviejų regionų apjungimas. Lietuva galėtų tapti jungtimi tarp Šiaurės ir Centrinės-Rytų Europos, tik trūksta įdirbio Šiaurės šalyse. Pagrindinė kliūtis yra finansavimas: tiek dalyvavimas, tiek stendo turėjimas yra gana brangu.

Sklaidos užsienyje finansavimo priemonių vertinimas

Vienas pagrindinių kino srities sklaidos užsienyje šaltinių yra Lietuvos kino centro priemonės. Taip pat dirbama su Lietuvos ambasadomis užsienyje, kultūros atašė, naudojami partnerių užsienyje sklaidos resursai.

Vienas iš pagrindinių iššūkių sklaidos užsienyje finansavime įvardintas finansavimo nestabilumas. Kasmet reikia kovoti dėl finansavimo, o konkurencija industrijoje labai didelė. Tai sukuria nežinomybę, tampa sunku planuoti, pritraukti rėmėjų, tvariai vystyti veiklas, vyksta pavienės iniciatyvos. Būtina užtikrinti gerai veikiančių organizacijų stabilumą, jų veiklų tvarumą ir tęstinumą, išskirti prioritetus ir jų laikytis, išlaikyti kryptingumą. Gerasis to pavyzdys yra strateginis LKT finansavimas - žinojimas, kad tris metus turi finansavimą padeda ir veda prie labai gerų rezultatų.

Konsultacijoje vienbalsiai įvardinta, jog biudžetas kino sklaidai užsienyje nedidėja taip, kaip to reikėtų industrijai. Siekiant efektyviau naudoti turimus resursus Lietuvos kino centro ir Lietuvos kultūros instituto funkcijos turėtų būti išgrynintos, **LKC finansavimą nukreipiant tikslingai į sklaidos projektus**, atskiriant juos nuo kultūros atašė veiklų. Turėtų būti siekiama ne tik **panaikinti finansavimo persidengimus**, bet ir **užpildyti jo skyles**. Kaip didelė problema įvardintas kino industrijos tinklaveikos renginių finansavimas, kurio kartais neapima nei LKT, nei LKC finansavimas. Būtina siekti ir aiškesnio apibrėžimo, kas yra kino sklaidos finansavimo objektas: kino industrija tradicine prasme, ar ir tarpdisciplininis menas, kuris irgi dažnai lieka „pilkojoje zonoje“.

Nors dažnai filmų industrija matoma kaip jau pažengusi, ir manoma, kad jai pakanka resursų, iškalbingu pavyzdžiu apie finansų kino sričiai ribotumą įvardinta tai, jog kino **sklaidos užsienyje finansavimo programa einamųjų metų viduryje jau yra išsemta**. Tai reiškia, jog jokių finansavimo galimybių kino kūrėjams pretenduoti sklaidai užsienyje, net ir su kvietimu į A klasės festivalį, tais metais nebėra. Lietuvos filmai stiprėja, kūrėjai auga, tad **didesnė ir aktyvesnė programa** tikrai padėtų efektyvesnei sklaidai užsienyje, ir būtų galima efektyviau konkuruoti tarptautinėje rinkoje.

9.7 MUZIKOS SRITIES KOKYBINĖ KONSULTACIJA

Sklaidos užsienyje tikslai ir juos įgyvendinantys formatai

Konsultacijoje skirtinguose muzikos žanruose išsiskirti skirtingi prioritetai, tačiau bendrai sutarta, jog **sklaida užsienyje muzikos srityje dažnai yra išgyvenimo klausimas**, nes Lietuva yra tiesiog per maža rinka. Tikslingai sklaidai užsienyje svarbu **pradėti nuo sklaidos kanalų ir partnerių tinklo didinimo**. Išplėtojus tokį tinklą, galima kartu ieškoti tolesnio finansavimo ir bendrai įgyvendinti projektus, taip pritraukiant naujas auditorijas. Pastebėta, jog Lietuvos muzikos sritis tam turi itin daug potencialo, nes, iš dalies dėl karo Ukrainoje aplinkybių, juntamas susidomėjimas mūsų regionu ir kultūra. Tai yra įvardinta kaip galimybė, pasakoti apie save ir tam kurti naujas priemones sklaidai užsienyje.

Skaidos užsienyje veiklos dažnai įgyvendinamos per **koprodukciją** (siekiama prisikviesti užsienio turinio kuratorius, dirbama su užsienio muzikos organizacijomis; tai perspektyvus formatas, kuriame susipažįsta kūrėjai, jaučiamas sektoriaus lūkestis jo skatinimui), **vizitus** (efektyviai įgyvendinama per LKI), **tinklaveikos renginius, muges, leidybos veiklas, skaitmenines platformas, edukaciją**. Kaip svarbus formatas išskirti apdovanojimai, nes jie pritraukia užsienio dėmesį, bei galėtų būti vienu iš atrankos sklaidai užsienyje mechanizmų nacionaliniu lygmeniu.

Iššūkis - muzikos srities atstovų veikimas atskirai

Kalbant skirtingomis temomis, konsultacijoje išryškėjo muzikos srities **vieningo veikimo trūkumas, kai kurios veiklos dubliuojamos**. Įvardinta, jog turima daug partnerių užsienyje, bet pasigendama partnerystės tarp Lietuvoje veikiančių kūrėjų ir organizacijų. Jos vis dar

nebendradarbiauja, neieško sąsajų, bendrų sklaidos užsienyje galimybių. Tai iš dalies lemia ir didelė konkurencija dėl finansavimo, situacija tarp dalyvaujančių yra įtempta, verčia konkuruoti, o konkurencija kuria susipriešinimą. Bendri projektai dažnai nevyksta ir dėl asmenybių konkuravimo, pastebėta, jog muzikos kūrėjai yra individualistai. Saitų atradimas vestų link konsoliduoto veikimo kartu, o ne skirtingų veiklų vykdymo atskirai. Tokiam jungimui galėtų atsirasti priemonių – tinklaveika, suvedanti kūrėjus nacionaliniu lygmeniu, aktyvinanti bendrą veikimą tarptautiniu lygmeniu.

Skaidos užsienyje finansavimo priemonių vertinimas

Konsultacijoje įvardinta, jog jei politiškai yra nusprendžiama, kad muzikos eksporto didinimas yra prioritetas, tai turėtų virsti kažkuo konkrečiu ir atsispindėti skatinimo priemonėse. Pagrindiniu iššūkiu įvardinta tai, jog priemonės šiuo metu skatina muzikos kūrybą, bet nėra atsižvelgiama į visą muzikinės produkcijos gyvavimo ciklą, kurio vienas iš etapų yra ir sklaida užsienyje. Finansavimas yra netolygus, nepasitikima paraiškų teikėjais, sukurta daug perteklinių kontrolės ir biurokratinių mechanizmų, kurie apsunkina ar net atbaido nuo sklaidos užsienyje. Dėl itin žemo finansavimo intensyvumo organizacijos yra priverstos paraiškose užsibrėžti ambicingus tikslus, daugiau veiklų, nei realiai bus vykdoma. Gaunant mažesnę finansavimą dažnai atsisakoma būtent sklaidos ir sklaidos užsienyje veiklų, kurios matomos, kaip papildomos. Paprastai gaunamas finansavimas įprastai veikia Lietuvoje, tačiau retai finansuojamas dalyvavimas konkrečiame festivalyje, gavus kvietimą. Taip galutinis tikslas – įgyvendinti sklaidą užsienyje – yra nustumiamas į antrą planą. Nuolat kuriami nauji produktai, jų atsiranda vis daugiau, tačiau kūryba sudaro tik pusę produkto gyvavimo ciklo, o kita pusė, susijusi su sklaida, nėra finansuojama.

Kalbant apie muginio pobūdžio renginius svarbu finansavimas showcase festivaliams (muzikos grupėms) ir konferencijoms / mugėms (dalyvauja vadyba), dengiant kelionės, nakvynės, dalyvio mokesčius.

Ypač nukenčia komunikacija, kuriai turėtų būti skiriama daugiau dėmesio, ji padėtų konkrečiose šalyse sukurtų ryšių su kultūrine žiniasklaida palaikymui. Įvardinta, jog būtina daugiau lėšų numatyti viešinimui, jog būtų galima skleisti informaciją socialiniuose tinkluose, inicijuoti straipsnius žiniasklaidoje, pasinaudoti perkamos reklamos galimybėmis. Deja, iki šiol biudžeto eilutės tam ekspertų dažnai vertinamos kaip perteklinės, ir patys pareiškėjai, mažinant projektų biudžetus, yra linkę visų pirma atsisakyti šių veiklų.

Muzikos eksporto biuro funkcija

Konsultacijoje įvardinta konkreti funkcija, kurios itin trūksta muzikos srities sklaidai užsienyje – tai pagalba konkretiems projektams, operatyviai reaguojant į staiga atsiradusį poreikį prisidėti prie sklaidos užsienyje. Dabartiniai finansavimo ciklai Lietuvoje neleidžia lanksčiai reaguoti į tokius poreikius, kurie dažnai yra minimalūs (prisidėjimas prie kelionės, tam tikros koprodukcijos dalies finansavimas ar pan.). Dabar tokią funkciją įgyvendina Lietuvos muzikos informacijos centras (LMIC), kuris sulaukia daugybės panašių užklausų.

Iš dalies LMIC vykdo muzikos eksporto funkciją, tačiau tai reikalauja daug resursų, su kuriais turi įgyvendinamos ir kitos centro funkcijos. Panašias funkcijas užsienyje įgyvendina muzikos eksporto biurai. Kadangi dabartiniai finansavimo instrumentai tam netinka būtų naudinga sukurti priemonę kuri gebėtų atliepti tokį poreikį: neturėti griežtų terminų, turėti nesudėtingas paraiškas ir minimalų biurokratizmą.

9.8 ŠOKIO IR TEATRO SRIČIŲ KOKYBINĖ KONSULTACIJA

Skaidos užsienyje tikslai ir juos įgyvendinantys formatai

Konsultacijoje išskirtas pagrindinis scenos menų sklaidos tikslas - **sudaryti sąlygas kūrėjams veikti tarptautiniu lygmeniu, sukurti infrastruktūrą auditorijų paieškai**. Tai įgyvendinama per tinklaveiką, partnerių tinklo plėtrą (per tai galima siekti kitų tikslų), kompetencijų ugdymą (tai padeda suvokti savo potencialą, ir po to perduoti žinias kolegoms Lietuvoje), **dalyvavimą mugėse ir festivaliuose**, kurie dažnai būna platforma, kurioje gimsta partnerystės ir ryšiai, **koprodukcijas**. Tai sudaro sąlygas ne užsidirbti, o padengti kuo didesnę sklaidos užsienyje kaštų dalį. Pastebėta, jog pamažu atsiranda užsienio partnerių pasitikėjimas, kai pradeda pirkti lietuvišką produkciją, padengiant jos pristatymo kaštus.

Skaidos užsienyje finansavimo priemonių vertinimas

Srities sklaidos užsienyje tikslai, formatai ir jų įgyvendinimas konsultacijos dalyvių buvo aptariami vertinant kultūros sklaidos priemones ir jų efektyvumą bei trūkumus.

Didžiausia problema įvardintas nežinojimas, ko siekiama kultūros sklaida užsienyje. Kitas svarbus aspektas yra kaip to siekiama - svarbus finansavimo cikliškumas ir priemonių pritaikymas skirtingoms sritims. Įvardintos gerosios kitų šalių patirtys kai išskiriamos ilgalaikės – strateginės ir trumpalaikės – reaguojančios pagal poreikį finansavimo priemonės. **Ilgalaikiam finansavimui reikėtų strateginių krypčių, kurios turėtų būti formuojamos kartu su sektoriumi, o trumpalaikiam – atskiro lankstaus finansavimo** (kurį galėtų įgyvendinti Lietuvos kultūros institutas).

Trumpalaikiam finansavimui labai efektyvus būtų kofinansavimo modelis, kuris apimtų tiek Lietuvą kaip siunčiančią šalį, tiek valstybę, kurioje sklaida vykdoma. Jis turėtų pakeisti finansavimo modelį kai Lietuva pilna apimtimi finansuoja projektus kurie nekuria pridėtinės vertės. Čia prioritetu taip pat galėtų tapti „mažasis“ eksportas, išvežant vieną menininką, kuriant vieną eksperimentinį produktą, o ne tik kažką jau sukurtą Lietuvoje, skatinant koprodukcijas, bei kuriant jungtines veiklas. Tai skatintų galimybes būti matomiems, ir prie kūrybos prisidėti ir Lietuvos valstybei. Tam kvietimai atvykti iš užsienio partnerių turėtų būti svaresni argumentai finansavimui gauti. Trumpalaikiam finansavimui reikalingas ir lankstumas.

Išskirta ir tai, jog Lietuva **neturi stiprios programos, kuri finansuotų koprodukcijas** su užsienio partneriais. Tokio pobūdžio finansavimo paprastai ieškoma tarptautiniuose fonduose, tačiau ir ten pastebima tendencija **daugiau orientuotis į tinklaveiką**. Tad tampa sudėtinga finansuoti turinio kūrimo veiklas, kas yra būtinas sklaidos užsienyje etapas. Anksčiau veikusi LKT kultūros sklaidos užsienyje programa buvo tam palanki, tačiau joje buvo **priverstos konkuruoti skirtingos sritys** ir skirtingų apimčių projektai. Tai ypač aktualu nišinėms sritims (tokioms kaip vaikų ar eksperimentinis teatras), kurios dėl savo inovatyvumo turi potencialo sklaidai užsienyje, tačiau yra sunkiai finansuojamos tiek Lietuvoje, tiek sklaidos šalyse. Panaikinus sklaidos užsienyje programą ir sklaidą užsienyje ėmus finansuoti per kultūros sričių programas, **nepakankamai lėšų skiriama turinio sukūrimui**. Įvardinta, jog priemonės kaip ir egzistuoja tačiau nėra vieningos sistemos, siejančios ir **finansuojančios skirtingos kūrybos etapus**. Turėtų atsirasti finansavimo cikliškumas, padengiant produkcijos sukūrimą, sklaidą Lietuvoje ir sklaidą užsienyje.

Konsultacijoje taip pat įvardinta, jog finansuojant Lietuvos kūrėjus iš Lietuvos, kurie turi galimybes pretenduoti į nacionalinės sklaidos lėšas, **pamirštami Lietuvos kūrėjai, kurie gyvena užsienyje**, bet neturi galimybės gauti nacionalinio finansavimo. Jie irgi dažnai garsina Lietuvos vardą, bet turi dirbti per Lietuvos organizacijas. Taip pat iššūkių kelia jaunųjų, dar **studijuojančių menininkų finansavimas**. Net ir aukštesnės pakopos meno studijų studentai neturi platformų ir finansavimo mechanizmų savo kūrybinę veiklą pristatyti. Lietuvos kultūros tarybos parama jauniems kūrėjams buvo panaikinta, o aukštosios mokyklos studentų darbų pristatymui užsienyje lėšų neturi. Taip studentams, net ir gavus pakvietimus į tarptautinius festivalius, kurie atveria galimybes tarptautinei karjerai, nėra lėšų į juos nuvykti, tai demotyvuoja jaunuosius menininkus kurti toliau. Geruoju pavyzdžiu išskirta speciali LKC programa, skirta finansuoti studentų diplominius darbus, siųsti juos į festivalius. Tokios priemonės turėtų atsirasti ir kitose srityse.

Kitu labai svarbiu iššūkiu įvardinta tai, jog Lietuvoje **nėra finansavimo galimybių jungtiniam kūrėjų pristatymui užsienyje**. LKI neturi programos, į kurią galėtų kreiptis užsienio festivalis, kuris nusprendžia atsivežti pvz. šokio, operos ar bet kokių scenos menų kūrėjus. Tam atskiri atlikėjai, ar trupės turi teikti paraiškas, iš kurių kai kurios gali būti finansuotos arba nefinansuotos. Scenos menų užsienio festivaliuose vyksta dideli pokyčiai – Lietuvos kūrėjai yra kviečiami, vyksta daug dialogo, egzistuoja realus poreikis, tačiau jungtinio finansavimo trūkumas neleidžia pristatyti vieną ar net kelias sritis iš Lietuvos. Reikalinga lanksti skatinimo schema, investavimas į skatinimo platformas, o ne tik į tinklaveiką. Taip tarptautiniai partneriai dažniau atsigręš į Lietuvą.

Jungtinių pasirodymų kūrimas prisidėtų prie **tvarumo ir darnaus vystymosi tendencijų atliepimo**. Tęstinė ir jungtinė kultūros sklaida, ne vieną kartą pristatant produkciją, atsivežant menininkus ilgesniam laikui, pristatant veiklas platesne geografija – visam regionui, skatintų darnesnę ir efektyvesnę sklaidą. Tai reikalauja laiko ir finansų, ilgesnio planavimo, tam turi būti išskirti aiškūs tvarumo kriterijai, skatinamos ilgesnės gastrolės, platesnės veiklos, apimančios keletą sklaidos formatų, tvarios partnerystės, vietos dalyvių įtraukimas. Turi būti ieškoma ilgalaikių, tvarių bendradarbiavimo su užsieniu variantų.

Svarbu, kad būtų finansuojami tie **projektai, į kuriuos yra įsitraukusios abi pusės** –

Lietuvoje ir užsienyje. Prasti yra tie projektai, kuriuose valstybė finansuoja viską. Taip pat svarbus kriterijus yra festivalių, į kuriuos kviečiami mūsų atlikėjai, svarba. Taip pat kelia klausimų ekspertavimas: kas vertina paraiškas ir ar supranta tarptautinę terpę ir kokie festivaliai ar projektai yra tikrai svarbūs. Taip pat yra žinoma tarptautinė patirtis (Pro Helvetia), kai valstybė prie projektų prisideda nedaug, bet stabiliai, pvz. 30 proc. Tai prisideda prie veiklos nuoseklumo.

9.9 KULTŪRINĖS DIPLOMATIJA: KULTŪROS ATAŠĖ, KULTŪROS ĮSTAIGŲ IR INSTITUCIJŲ KOKYBINĖ KONSULTACIJA

Svarbiausi nacionaliniai kultūrinės sklaidos užsienyje tikslai

Kultūrinės diplomatijos konsultacijoje buvo išskirti du skirtingi tikslų lygiai:

1. **Reprezentacinis lygmuo** – tai klasikinė kultūrinė diplomatija, valstybės reprezentacija, žinomumas, teigiamo įvaizdžio kūrimas.
2. **Kultūros sričių lygmuo** – tai kultūrinių ryšių tarp skirtingų šalių visuomenių, kultūrinių grupių, kūrėjų, atsirandančių per kūrybinį bendradarbiavimą, kūrimas.

Šie skirtingi lygmenys apima ir skirtingus bendradarbiavimo ir pristatymo formas, priemones, ir kt. aspektus, kuriuos verta nagrinėti atskirai

Kultūra kaip minkštoji galia

Klabant apie reprezentacinį kultūros sklaidos užsienyje lygmenį išryškėjo **kultūros, kaip minkštosios galios, tema**. Minkštoji (arba „švelnioji“) galia apibrėžta, kaip valstybės įtakos didinimas politinėmis, diplomatinėmis, vystomojo bendradarbiavimo ir kultūrinėmis priemonėmis. Šiandieniniame geopolitiniame kontekste, minkštoji galia yra svarbus aspektas, kuris nėra atspindėtas Lietuvos kultūros politikos strategijose, nors Lietuvos kultūros bendruomenės lyderystė šiame kontekste yra labai stipri. Tai labai išryškėjo prasidėjus karui Ukrainoje, ir kultūros sričių atstovai gali padėti geriau artikuliuoti ir įgyvendinti šalies geopolitinius tikslus, suprasti kitų šalių kultūrinius kontekstus. Tai atlieptų ir šalies strateginės komunikacijos užsienyje kryptį, komunikuojant Lietuvos kaip bendros atviros bendros kūrybos (co-create Lithuania).

Dalyviai pažymėjo, kad kultūra, kaip minkštoji galia, turėtų būti skleidžiama sistemiškiau, tačiau tai neturėtų būti formuluojama kaip atskiras kultūros sklaidos užsienyje tikslas.

Svarbu atliepti kultūros sektoriaus tikslus, sudaryti jiems sąlygas aktyviai veikti tarptautiniame lygmenyje, ir tą aktyvumą panaudoti minkštajai galiai kurti.

Kultūros sričių potencialo sklaidai identifikavimas, sąlygų sudarymas ir skatinimas

Konsultacijos metu išskirta, jog dabartinė kultūros politika daugiausiai veikia antrajame – kultūros sričių poreikių – lygmenyje. **Pradedama nuo kultūros sektoriaus situacijos, ir formuluojami kultūriniai tikslai.** Atspirties taškas yra kultūra, jos dalyvavimas

tarptautiniuose procesuose, matomumas, konkurencingumas tarptautiniame kontekste. Į tai nukreiptos ir tikslinės kultūros sklaidos užsienyje priemonės, tikintis, jog bus kuriamas poveikis ir valstybinams, reprezentacinio lygmenis tikslams. Kaip geras tokio veikimo pavyzdys įvardintas operos-performanso „Saulė ir jūra“ sėkmės pavyzdys. Jis gimė iš tarptautinės tinklaveikos, kompetencijų kėlimo, sklaidos krypties laikymosi ir didelio įdirbio, kuris davė teigiamų rezultatų tiek kultūros srityje, tiek valstybiniu lygmeniu.

Kad panašių pavyzdžių būtų daugiau svarbu sudaryti sąlygas sričių vystymuisi ir sklaidai užsienyje, pastebėti didžiausią potencialą, ir tai strategiškai skatinti, atsižvelgiant į tendencijas. Venecijos bienalė yra vienas iš strateginių renginių, kuriame nuosekliai dalyvaujama kiekvieną kartą tam skiriant biudžetą. Tai galima replikuoti ir kitose kultūros srityse, sudarant sąlygas kūrėjams nusistatyti, kas yra svarbiausia kiekvienai sričiai (šalys, regionai, renginiai, mugės, platformos, festivaliai), atsižvelgiant į individualią jų situaciją. Taip būtų galima išvengti vieno principo taikymo skirtingoms sritims: paskatinti jau gerai veikiančias, ir atrasti dar tik žengiančias į tarptautinę kultūros sklaidą.

Svarbiausios sklaidos užsienyje ir bendradarbiavimo kryptys

Konsultacijoje sutarta dėl esamų svarbiausių, strateginių kultūros sklaidos krypčių, kurias galima skirstyti į tris bendrines grupes:

1. **Strateginių partnerių šalys**, kur kultūriniai ryšiai jau egzistuoja. Strateginių partnerių šalys yra tos, kuriose įsteigti kultūros atašatai, veikia Lietuvos ambasados, jos garantuoja stabilumą tvarumą, jose jaučiamas ligšiolinis įdirbis, jose lengviau vystomos naujos ir tęsiamos esamos iniciatyvos. Čia svarbus ir vertybinis suderinamumas, kuris lėmė, jog su kai kuriomis ankstesnėmis partnerėmis ryšiai nutrūko (pvz.: Kinija, Rusija, Baltarusija).
2. **Potencialios šalys**, kuriose kultūrinių ryšių dar nėra (čia įvardintos ir šalys, kur yra didelė lietuvių diaspora). Įvardinta, jog planuojant sklaidos kryptis turi išlikti lankstumo, sudarant kultūros sritims pačioms įvardinti, kokios naujos rinkos yra įdomios, turinčios potencialo. Kiekvienoje kultūros srityje yra nusistovėję savi tinklaveikos centrai, jie susiklostę istoriškai ir atsiranda nauji. Į tai turi būti reaguojama, atsižvelgiant ir į nacionalinę užsienio politiką ir jos plėtros prioritetus.
3. **Kaimyninės šalys** išskirtos kaip atskira svarbi kategorija. Nors ambicijų prasme, kaimynai dažnai yra nepatrauklūs ir norima sklaidą vykdyti platesniu mastu, svarbu atkreipti dėmesį į tai, jog sklaidos geografija yra tiesiogiai susijusi su kaštais (ypač scenos menams), tad kaimyninės šalys tampa itin aktualios iš praktinių sumetimų, vertinant kaštus ir naudą. Matomas didelis potencialas Baltijos šalimis dirbti kultūros srityje kaip regionui, suvokiant skirtumus, bet matant sinergijas bei pridėtinę vertę.

Įvardinta, jog sklaida užsienyje galėtų orientuotis į šių trijų krypčių plėtrą, jas skirtingai prioretizuojant, bei išsigrūdinant tikslus. Skirtingu metu ir skirtingomis priemonėmis siekiant ryšių palaikymo, naujų vystymo ir bendro potencialo panaudojimo, įsiklausant į skirtingų kultūros sričių poreikius ir juos atliepiant.

Kultūros sklaidos iššūkiai ir sprendimo kryptys

Pagrindiniu iššūkiu įvardintas kultūros sklaidos užsienyje **strategijos trūkumas**. Būtina

aiškesnė vizija, ją įgyvendinanti ilgalaikė strategija ir siekiami tikslai. Strategija turi būti kuriama atsižvelgiant į skirtingus kultūros sričių poreikius, jas aktyviau įtraukiant į kūrimo procesą, suteikiant daugiau galios ir pasitikėjimo. Reikia sudaryti geresnes sąlygas pačioms sritims įsivardinti konkrečias sklaidos kryptis, prioritetinius renginius ir formatus.

Tai įgalintų atskirti **ilgalaikį ir trumpalaikį planavimą**, atskiriant ilgalaikius ir trumpalaikius tikslus, sudarant sąlygas veiklas ir resursus planuoti keletą metų į priekį, priiimti ilgalaikius finansinius įsipareigojimus, iš anksto inicijuoti reikšmingus projektus. Tuo pačiu tai leistų planuoti specialias paramos priemones, kurios galėtų reaguoti į staiga atsirandančius sričių sklaidos užsienyje poreikius, kaip pvz. kelionių kaštų padengimas, bendros produkcijos ko-finansavimas.

Strategijos turėjimas ir planavimas padėtų efektyviau panaudoti turimus **ribotus išteklius**. Būtina ir sudaryti sąlygas atsirasti **daugiau organizacijų veikiančių tarptautiškai** nebūtinai sostinėje ar didžiuosiuose miestuose bet ir regionuose. Būtina jas stiprinti, įtraukti į tarptautinius tinklus. Tačiau kultūros sklaidą finansuojančioms ir įgyvendinančioms institucijoms, tokioms kaip Lietuvos kultūros taryba, Lietuvos kultūros institutas, Lietuvos kino centras, visų pirma trūksta žmogiškųjų ir finansinių išteklių, kad būtų galima konsultuoti ir padėti kultūros sritims įgyvendinti sklaidą užsienyje. Svarbu pažymėti, jog dabar tarptautiniame lygmenyje daugiausiai veikia individualūs menininkai, NVO, ir tik tada institucijos, turinčios palyginti didesnius pajėgumus. Tai rodo, jog ribotus išteklius turintys kultūros atstovai visgi sugeba aktyviai veikti.

Išteklių ribotumas skatina priimti kuo efektyvesnius finansavimo sprendimus, tad dažnai susiduriama su iššūkiu, **kaip rasti didžiausią poveikį kuriančias iniciatyvas**, tikslingai tą poveikį matuojant, pasitelkiant ne tik kiekybinius, bet ir kokybinius rodiklius.

Nauja geopolitinė ir po-pandeminė situacija sukelia papildomus išorinius trukdžius kultūros sklaidai ir tarptautiniam bendradarbiavimui (sutrūkinėjusi logistika, ženkliai išaugusios kainos, atšaukti renginiai). Sąlygų sudarymas skaitmeniniam veikimui, paskatintam pandemijos, galėtų būti viena iš sprendimo krypčių.

Nesant vieningos sklaidos užsienyje sistemos ir strategijos, skirtingų sričių sklaidos tikslų siekiama nekoordinuotai, o iniciatyvos įgyvendinamos nesistemiškai. **Aiškaus funkcijų pasiskirstymo nebuvimas** sudaro prielaidas tam tikriems sklaidos užsienyje formatams likti nefinansuotiems, gausina biurokratinę naštą, neaiškumą. Reiktų siekti didesnės skirtingų institucijų veiklų sinergijos bei aiškesnio funkcijų atskyrimo, įnešant skaidrumo. Vykdoma Lietuvos kultūros instituto pertvarka ir siekia šių tikslų:

- įvesti skaidrumo naudojant atviro kvietimo formatus, ir pasitelkiant gerąsias kitų užsienio šalių kultūros institutų gerąsias finansavimo patirtis;
- padėti skirtingoms kultūros sritims (išskyrus kino sritį) formuluoti ir gryninti aktualiausias sklaidos užsienyje kryptis, finansuojant jas pagal atitinkamas programas
 - finansuoti partnerystės pagrindu įgyvendinamus projektus (koprodukcija, mobilumas, vertimai);
 - finansuoti pristatymo pagrindu įgyvendinamus projektus, kai didžiąją dalį arba visas išlaidas apmoka Lietuvos pusė;
- koordinuoti nacionalinės kultūros sklaidos sistemą ir veikti kaip kompetencijų

centras, padedantis kultūros sektoriui sustiprinti užsienyje vykdomų veiklų efektyvumą.

9.10 KOKYBINĖS KONSULTACIJOS SU SKIRTINGŲ KULTŪROS SRIČIŲ IR KULTŪRINĖS DIPLOMATIJOS ATSTOVAIS APIBENDRINIMAS

Daugelyje konsultacijų iškilo klausimas dėl nacionalinių sklaidos užsienyje tikslų ir prioritetų, norėta aiškumo kur ir kokiame etape kiekviena sritis yra šiuo metu. Išskirta, jog būtina aiškesnė vizija, ją įgyvendinanti ilgalaikė strategija ir užsibrėžti siekiami tikslai. Strategija turi būti kuriama jautriau atsižvelgiant į skirtingus įvairių kultūros sričių poreikius, jas aktyviau įtraukiant į kūrimo procesą, suteikiant daugiau galios ir pasitikėjimo, sudarant geresnes sąlygas pačioms sritims įsivardinti konkrečias sklaidos kryptis, prioritetinius renginius ir naudojamus formatus.

9.10.1 ESAMOS IR POTENCIALIOS KULTŪROS SRIČIŲ STRATEGINĖS SKLAIDOS KRYPTYS

Kokybinėse konsultacijose kiekvienai kultūros sričiai buvo išskirtos pagrindinės sklaidos šalys. Lyginant jas su LKT ir LKC finansuotų projektų geografinių pasiskirstymu galima įvardinti potencialias rinkas ir kultūros užsienyje sklaidos kryptis, kurios yra aktualios kultūros sričių atstovams, tačiau kuriose faktiškai sklaida dar nevyksta:

- Architektūros srityje pasitvirtino LKT finansuojamų projektų geografija. Konsultacijoje buvo diskutuojama apie tokias šalis kaip **Vokietija, Latvija, Jungtinė Karalystė, Estija, Italija**. Tačiau išsiskyrė **Skandinavijos šalys**, kurios konsultacijoje įvardintos kaip potencialiai įdomios partneriams sklaidai užsienyje, tačiau kurios šiuo metu nepatenka į LKT finansuotų projektų šalių geografiją.
- Dizaino srityje pasitvirtino sričiai aktualios **Jungtinės Karalystės** ir **Vokietijos** rinkos. Papildomai konsultacijoje įvardintos ir tokios dizaino rinkos kaip **Japonija, Nyderlandai, Italija, Danija, Ispanija ir Šveicarija**, kuriose aktyvi dizaino sklaida dar nevykdoma. Šios šalys įvardintos kaip turinčios aukštą dizaino vartojimo kultūrą, tad vykdant sklaidą jose gaunama abipusė nauda – įgyjama žinių ir parduodami produktai bei paslaugos.
- Kultūros paveldo ir muziejų srityje diskutuota apie pagrindines sklaidos šalis, su kuriomis Lietuvą jau sieja stiprūs kultūriniai ryšiai: **Latvija, Lenkija ir Vokietija**. Jau vykstančių sklaidą jose patvirtina ir LKT finansuoti projektai. Papildomai konsultacijoje išsiskyrė potencialios įvardintos kryptys: **Skandinavijos šalys** kaip potencialus regionas, turintis daug ryšių su Europa (tarp jų akcentuota Švedija), **JAV, Italija**.
- Literatūros ir leidybos srities konsultacijoje nebuvo išskirta keleto aiškių pagrindinių sklaidos krypčių, joje minėtas tęstinumas, tolimesnio įdirbio svarba tose šalyse, kur sklaida jau vyksta. Tarp minėtų šalių įvardintos tos pačios kaip ir LKT finansavimo kryptys: **Vokietija, Jungtinė Karalystė, Italija**, bei paminėta **Ispanijos** kryptis – potenciali rinka, įdomi sektoriui, kuri pagal galimų skaitytojų skaičių yra didesnė,

nei Kinija.

- Vizualiųjų menų konsultacijoje įvardintos **Jungtinės Karalystės** ir **Vokietijos** strateginės kryptys, kurios sutampa su LKT finansuojamų projektų geografija. Čia vėl kaip potencialiai įdomios rinkos sklaidai ir bendradarbiavimui išsiskyrė **Skandinavijos šalys**.
- Prie kino srities strateginių kryptų minėtos tradicinės stiprios kino industrijos valstybės: **Prancūzija, Vokietija, JAV, Čekija**. Jos aktualios dėl vykstančių renginių, industrijos koncentracijos, stiprių tarptautinių žiniasklaidos kanalų. Taip pat įvardintos kaimyninės – **Baltijos šalys**. Šios šalys sutampa su LKC finansuojamų kino sklaidos projektų kryptimis. Iš konsultacijose įvardintų, tačiau finansuojamų projektų geografijoje neidentifikuotų, išsiskiria **Skandinavijos šalys**. Lietuvos žaidimų industrijos sklaidos užsienyje galimu tikslu įvardintas dviejų regionų – Šiaurės ir Centrinės-Rytų Europos - apjungimas, Lietuvai tampant jungtimi. Tačiau tam trūksta įdirbio **Šiaurės šalyse**, kas ir galėtų tapti prioritetine šis srities sklaidos užsienyje kryptimi.
- Muzikos srityje LKT finansuojamų projektų geografiją dominuoja kaimyninės šalys (**Lenkija, Latvija, Lietuva, Estija**), bei **Vokietija** ir **Jungtinė Karalystė**. Jos įvardintos ir kokybinėje konsultacijoje, tačiau išskirtos ir kitos šalys, populiariausios iš kurių yra **Italija, JAV, Skandinavijos šalys** bei **Islandija**.
- Šokio ir teatro konsultacijoje, be patvirtintos **Lenkijos** strateginės krypties, išryškėjo kitų kaimyninių valstybių svarba (**Latvija, Estija**), ryšiai su **Ukraina, P. Korėja**, bei nenutrūkę saitai su **Kinija**. Kaip svarbios ir potencialios rinkos įvardintos ir **JAV, P. Amerika, Rumunija, Japonija, PAR**, bei **Skandinavijos šalys**.
- Kultūrinės diplomatijos konsultacijoje įvardintos strateginės kryptys, kurios sutampa su šalimis, kuriose veikia kultūros atašė: **JAV, Jungtinė Karalystė, Lenkija, Skandinavijos šalys, Baltijos šalys, Prancūzija, Ukraina, P. Korėja, Vokietija, Italija**. Kaip svarbios įvardintos ir šios šalys, kuriose kultūros atašė dar nėra įsikūrę: **Japonija, Kanada, Čekija, Kroatija**.

Sritis	Konsultacijose įvardintos strateginės sklaidos šalys (paminėjimų skaičius)	LKT finansuoti projektai skirtingose šalyse (projektų skaičius)
Architektūra	Skandinavijos šalys (3) Estija, Vokietija, Latvija, Belgija, Jungtinė Karalystė (1)	Vokietija (4), Latvija (4), Jungtinė Karalystė (4), Estija (4), Italija (3), Nyderlandai (3)
Dizainas	Japonija (6) Jungtinė Karalystė (5) Nyderlandai (4) Italija, Danija (3) Vokietija, Ispanija, Šveicarija (2) Švedija, Skandinavijos šalys, Europos šalys, Jungtiniai Arabų Emyratai, Prancūzija, Latvija, Estija, Lenkija, Prancūzija, Čekija (1)	Jungtinė Karalystė (6), Prancūzija (5), Latvija (2), Estija (2), Vokietija (2), Švedija (2)
Kultūros paveldas ir muziejai	Vokietija, Lenkija (4) Švedija (2) ES šalys, Latvija, Skandinavijos šalys, JAV, Italija, Jungtinė Karalystė, Izraelis, Ukraina, Ispanija, Prancūzija, EEE šalys, Nyderlandai (1)	Latvija (9), Lenkija (8), Vokietija (7), Ukraina (6), Rusija (6)
Bibliotekos ir archyvai	Skandinavijos šalys, Italija, Europos šalys, Azijos valstybės, Australija, Kanada, JAV, Lenkija, Latvija, Estija, Ispanija, Turkija,	Latvija (3), Prancūzija (3), JAV (3), Estija (2), Ukraina (2),

Sritis	Konsultacijose įvardintos strateginės sklaidos šalys (paminėjimų skaičius)	LKT finansuoti projektai skirtingose šalyse (projektų skaičius)
Literatūra ir leidyba	Danija, Suomija (1) Ispanija, Vokietija, Jungtinė Karalystė, Italija (1)	Čekija (2) Vokietija (13), Lenkija (13), Italija (9), Jungtinė Karalystė (8), Latvija (6)
Vizualieji menai	Jungtinė Karalystė (4) Skandinavijos šalys, Vokietija (3) Baltijos šalys, Centrinė ir Pietų Amerika, Prancūzija (2) Šiaurės Amerika, Vakarų Europa, Australija, Pietų Afrikos Respublika, Centrinė Europa, Suomija, Portugalija, Italija, Kroatija, Latvija, Serbija, Sakartvelas, Kanada, Danija (1)	Vokietija (73), Italija (30), Jungtinė Karalystė (28), Latvija (27), Lenkija (24)
Kinas ir audiovizualiniai menai	Prancūzija, Vokietija, Skandinavijos šalys (8) Lenkija (5) Baltijos šalys (5) Jungtinė Karalystė (4) Čekija, Estija (3) Kanada, JAV, Švedija, Latvija (2) Centrinė-Rytų Europa, Suomija, Ukraina (1)	Latvija (2), Prancūzija (2), Estija (2), Italija (2), Ispanija (2), Serbija (2) (LKC tikslinės priemonės: JAV (21), Prancūzija (17), Čekija (16), Vokietija (16), Jungtinė Karalystė (10), Estija (15), Lenkija (8), Kanada (4), Latvija (1))
Muzika	Vokietija, Italija (6) JAV (5) Skandinavijos šalys, Lenkija, Latvija (4) Islandija, Estija (3) Suomija, P. Amerika, Jungtinė Karalystė, Baltijos šalys, Šveicarija, Belgija, Singapūras, Australija (2) Slovakija, Rumunija, Senegalas, Izraelis, Sakartvelas, Ukraina, Azija, Nyderlandai, Brazilija, Europos šalys, Graikija, Honkongas, Taivanas, Japonija, Portugalija, Švedija, Prancūzija, Norvegija, N. Zelandija (1)	Estija (21), Latvija (20), Lenkija (16), Vokietija (16), Jungtinė Karalystė (14)
Šokis ir teatras	Latvija, Estija, Ukraina, Kanada, Kinija, P. Korėja, Lenkija (3) Europos šalys, JAV, Danija, Norvegija, P. Amerika, Rumunija, Japonija, PAR, Skandinavijos šalys, Baltijos šalys (2) Suomija, Izraelis, Jungtiniai Arabų Emyratai, Islandija, Azija, Vengrija, Prancūzija, Vokietija, Suomija, Kipras, Škotija (1)	Prancūzija (20), Lenkija (19), Italija (15), Vokietija (14), Belgija (12)
Kultūrinė diplomatija	JAV (7) Jungtinė Karalystė, Lenkija (6) Skandinavijos šalys, Baltijos šalys, Prancūzija, Ukraina (5) Kanada, Čekija, Japonija (3) P. Korėja, Vokietija, Italija, Kroatija, Šalys, kur veikia kultūros atašė (2) P. Amerika, Azerbaidžanas, Sakartvelas, Armėnija, Australija, Naujoji Zelandija, Meksika, Estija, Latvija, Danija, Suomija, Islandija, Norvegija, Švedija, Artimieji Rytai, Tolimieji Rytai, PAR, Taivanas, Singapūras (1)	Nėra duomenų

Lentelė 61. Konsultacijose įvardintos strateginės kultūros sričių sklaidos šalys (paminėjimų skaičius). Sudaryta autorių, remiantis kokybinių konsultacijų medžiaga.

9.10.2 STRATEGINIAI KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE RENGINIAI

Kokybinėse konsultacijose kiekvienai kultūros sričiai buvo išskirti strateginiai sklaidos užsienyje renginiai. Lyginant juos su LKT, LKI ir LKC finansuotų projektų geografinių pasiskirstymu galima įvardinti potencialias rinkas ir kultūros užsienyje sklaidos kryptis, kurios yra aktualios kultūros sričių atstovams, tačiau kuriose faktiškai sklaida dar nevyksta. Čia išsiskiria **Nacionalinis atstovavimas EXPO parodose, Oslo architektūros trienalė, NordicGames conference bei Tallinn Music Week**. Detalus strateginių renginių, išskirtų kokybinėse konsultacijose sąrašas pateikiamas lentelėje apačioje:

Sritis	Konsultacijose įvardinti strateginiai renginiai (paminėjimų skaičius)	Strateginiai renginiai, finansuojami LKT, LKC ir LKI programomis
Architektūra	<p>Venecijos architektūros bienalė (13)</p> <p>Nacionalinis atstovavimas EXPO parodose (2)</p> <p>Oslo architektūros trienalė (2)</p> <p>Talino architektūros bienalė, Tbilisio architektūros bienalė, Londono architektūros festivalis, Čikagos architektūros bienalė (1)</p>	Venecijos architektūros bienalė (LKT - 1)
Dizainas	<p>Milano dizaino savaitė (3)</p> <p>Siekiami dalyvauti: Barcelonos dizaino savaitė, Eindhoveno dizaino savaitė, Saint-Étjeno bienalė</p> <p>Londono dizaino festivalis, Milano trienalė, PDR, Dubajaus dizaino savaitė, ADORNO projektas Graduates Design, Kasmetiniai ICoD narių suvažiavimai, ADCE metų apdovanojimų ceremonijos (1)</p>	<p>Milano trienalė (LKT - 1)</p> <p>Maison et Objet (LKT - 1)</p>
Kultūros paveldas ir muziejai	Venecijos meno bienalė, Renginiai susiję su holokausto istorijos įamžinimu (1)	
Bibliotekos ir archyvai	<p>IFLA kongresas (2)</p> <p>Tarptautinės archyvų dienos renginiai, ICA, DLM, EBNA, kiti darbiniai vizitai, konferencijos, parodų pristatymai, mokslinės konferencijos, Tinklaveika DLM Forum (https://www.dlmforum.eu) (1)</p>	IFLA kongresas (LKT - 17 edukacinių stipendijų)
Literatūra ir leidyba	<p>Frankfurto knygų mugė (4)</p> <p>Londono knygų mugė (3)</p> <p>Vilniaus knygų mugė (2)</p> <p>Bolonijos vaikų knygų mugė (1)</p>	<p>ALDUS - Towards a European Bookfair Network (LKT - 2)</p> <p>PUBCOOP (LKT - 1)</p> <p>Frankfurto knygų mugė, Vilniaus knygų mugė, Londono knygų mugė, Bolonijos vaikų knygų mugė (LKI dalyvavimas)</p>
Vizualieji menai	<p>Art Vilnius (2)</p> <p>Venecijos bienalė (2)</p> <p>Documenta Kaselyje (Vokietija), Rygos bienalė, Project Space Festival Berlin (Berlyne), Artist-Run Network Europe, Alt_Cph (1)</p>	<p>POSITIONS (LKT - 7)</p> <p>Art Verona (LKT - 4)</p> <p>Art Karlsruhe (LKT - 3)</p> <p>VOLTA Art Fair (LKT - 3)</p> <p>Art Vilnius (LKT - 2)</p> <p>Viennacontemporary (LKT - 2)</p> <p>Art Cologne (LKT - 2)</p> <p>Berlin Art Week (LKT - 2)</p> <p>Art Brussels (LKT - 1)</p> <p>Art Dubai (LKT - 1)</p> <p>ARTISSIMA (LKT - 1)</p>

Sritis	Konsultacijose įvardinti strateginiai renginiai (paminėjimų skaičius)	Strateginiai renginiai, finansuojami LKT, LKC ir LKI programomis
Kinas ir audiovizualiniai menai	<p>Kanų kino festivalis (3)</p> <p>Berlinalė (2)</p> <p>NordicGames conference (siekiama dalyvauti)</p> <p>Baltic Pitching Forum, MeetingPoint, Tarptautinis Ansi animacinių filmų festivalis,</p> <p>IFM, Klermono-Ferano trumpametražių filmų mugė, Games Industry conference, Games Con (1)</p>	<p>Code Art (LKT - 1)</p> <p>Collectible (LKT - 1)</p> <p>ENTER Art Fair (LKT - 1)</p> <p>Nada Miami (LKT - 1)</p> <p>Paper Positions (LKT - 1)</p> <p>Sieraad (LKT - 1)</p> <p>Ostrale bienalė (LKT - 1)</p> <p>Tarptautinė dailininko knygos trienalė (LKT - 1)</p>
Muzika	<p>Tallinn Music Week (2), WOMEX (1)</p> <p>Siekiama dalyvauti: Bang on a Can festivalis (JAV), MaerzMusik (Vokietija), CTM (Vokietija), Unsound Festival (Lenkija), Skanu Mežs (Latvija) (1)</p> <p>Classical: Next, Huddersfield Contemporary Music Festival, Venecijos meno bienalė, ESNS Olandijoje, MENT Ljubljana Slovėnijoje, Primavera Pro Ispanijoje, Reeperbahn festival Vokietijoje, BUSH Vengrijoje</p>	<p>World Music Expo (WOMEX) (LKT - 1)</p>
Šokis ir teatras	<p>Tanzmesse (Vokietija), Cinars (Kanada), IceHot ar kedja (įvairios Šiaurės šalys), ISPA (JAV),</p> <p>Tarptautiniuose ASSITEJ Kongresuose, IETM (ES), Aerowaves (ES), APAP (JAV) (1)</p>	<p>NRW (LKT - 1)</p>
Kultūrinė diplomatija	<p>Venecijos meno bienalė (3)</p> <p>Vilnius Meeting Point, Berlyno kino festivalis, Borealis festivalis, Baltijos kino festivalisai, Londono džiaz festivalis, DocuDays (Ukraina), knygų mugės Frankfurte, Leipcige, Londone, Bolonijoje, taip pat Kijyve, Lvive (1)</p>	<p>Venecijos šiuolaikinio meno bienalė (LKT - 2)</p> <p>Manifesta bienalė (LKT - 1)</p> <p>San Paulo bienalė (LKT - 1)</p>

Lentelė 62. Konsultacijose įvardinti strateginiai renginiai (paminėjimų skaičius). Sudaryta autorių remiantis kokybinių konsultacijų medžiaga.

9.10.3 STRATEGINIAI KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE PARTNERIAI

Kokybinėse konsultacijose kiekvienai kultūros sričiai buvo išskirti strateginiai sklaidos užsienyje partneriai. Svarbu paminėti, jog kokybinių konsultacijų dalyviai įvardijo, jog kiekvienos organizacijos atvejis, kalbant apie partnerystes yra unikalūs, ir didesnius apibendrinimus, neatliekant reprezentatyvių atskirų kultūros ir meno sričių apklausų, daryti yra sudėtinga. Detalus strateginių partnerių, išskirtų kokybinėse konsultacijose, sąrašas pateikiamas lentelėje apačioje:

Sritis	Konsultacijose įvardinti svarbiausi sklaidos partneriai
Architektūra	2015 - 2021 Future Architecture platform (EU), Lisabonos architektūros trienalė (Portugalija), Oslo architektūros trienalė (Norvegija), MAXXI muziejus Romoje (Italija), Šveicarijos architektūros muziejus, Mies van der Rohe (Ispanija), Open City (Jungtinė Karalystė), Airijos architektūros fondas, Makers Hub Oslo (Norvegija), Estijos dailės akademija (EKA) (1)
Dizainas	Cumulus (aukštųjų dizaino mokyklų tinklas), biuras Helsinkyje (Latvija), Design Austria (Austrija), Baltijos jūros regiono šalių aukštosios mokyklos, Beda tarptautinis tinklas (Nyderlandai), Art Directors Club Europe (Austrija), International Council of Design (Vokietija), Leidyklos: Didžioji Britanija, Olandija, Dizaino tarybos ir asociacijos, Mokymo įstaigos, Parodų organizatoriai (1)
Kultūros paveldas ir muziejai	Kaimyninių šalių muziejai Vakarų Europos šalių muziejai (1)
Bibliotekos ir archyvai	Afrikos bibliotekos, Skandinavijos bibliotekos, Italijos bibliotekos, e-archiving, Europeana tinklai, Kitų valstybių archyvai/ valstybės archyvų sistemos/archyvarų tarnybos, LR ambasados užsienyje, užsienio lietuvių bendruomenės,
Literatūra ir leidyba	nacionalinės bibliotekos, mokslų tyrimų centrai, IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), LPD (Libraries for Print Disabled) komitetas, ABC (Accessible Books Consortium), CELIA biblioteka (Suomija), Dedicon (Nyderlandai), Luisterpunt Bibliotheek (Belgija) (1)
Vizualieji menai	(nejvardinta) Užsienio šiuolaikinio meno muziejai ir meno centrai, nepriklausomos meno projektų erdvės ir tarpdisciplininio meno projektai, meno rezidencijos, universitetų meno ir kultūros tyrimų programos, nepriklausomos meno galerijos, pavieniai menininkai, meno leidinių leidėjai ir knygynai (1)
Kinas ir audiovizualiniai menai	Europos žaidimų kūrėjų asociacija, Klermono-Ferano trumpametražių filmų mugė, kino gamybos įmonės, animacijos studijos, festivaliai, kultūros organizacijos, finansavimo fondai (1)
Muzika	ESNS Exchange (Olandija), INES (Vokietija), EMEE (Belgija), kultūros atašė Vokietijoje, Lenkijoje, Kinijoje ir P. Korėjoje, Izraelyje, UK, Primavera Pro festivalis Ispanijoje, Festivaliai, šiuolaikinio meno muziejai ir teatrai, į kuriuos vykstame gastroliuoti įvairiose užsienio, daugiausia Europos, šalyse, Huddersfield contemporary music CMFestival (JK), Piranha Arts (Vokietija), IAMIC (tarptautinis tinklas) (1)
Šokis ir teatras	Šokio info centrai, Šiaurės- Baltijos šalių ASSITEJ centrai, įvairūs teatrai, įvairūs Europos ir kitų pasaulio šalių šokio ir teatro festivaliai,

Sritis	Konsultacijose įvardinti svarbiausi sklaidos partneriai
Kultūrinė diplomatija	<p>Šokio ir scenos menų festivaliai, Šokio trupės, prodiuseriai, Lietuvos kultūros atašė (1)</p> <p>LR kultūros atašė, Instituciniai partneriai – ES šalių kultūros institutai, juos vienijantis tinklas EUNIC, Lietuvai svarbių valstybių ambasados ir tarptautinės organizacijos, Įvairių kultūros ir meno sričių institucijos, organizacijos, festivaliai SE, FI ir DK, taip pat EUNIC tinklas su jam priklausančių šalių kultūros institutas, Tarptautinis kultūros centras Krokovoje (1)</p>

Lentelė 63. Strateginiai kultūros sklaidos užsienyje partneriai. Sudaryta autorių remiantis kokybinių konsultacijų medžiaga.

Visų konsultacijų metu akcentuota, jog būtinas tolimesnis dialogas su sritimis, siekiant atskleisti sklaidos užsienyje situaciją ir kartu formuojant aiškesnius prioritetus bei juos įgyvendinančius žingsnius. Tolimesnės įžvalgos iš kokybinės konsultacijos pateikiamos bendrose išvadose ir rekomendacijose.

10 LIETUVOS KULTŪROS
SKLAIDOS UŽSIENYJE
TIKSLINIŲ PRIEMONIŲ
IR JŲ POVEIKIO
VERTINIMO IŠVADOS BEI
REKOMENDACIJOS

Atlikus Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje politikos ir finansavimo, tikslinių Lietuvos kino centro, Lietuvos kultūros instituto, Lietuvos kultūros atašė, Lietuvos kultūros tarybos priemonių, bei kokybinių konsultacijų su skirtingų kultūros sričių atstovais analizę, toliau pateikiamos apibendrintos tendencijos, pagrindinės atskirų sričių ir priemonių išvados ir jų pagrindu formuojamos rekomendacijos.

Tyrimo rekomendacijos skirstomos į keturias grupes, kurios apima skirtingus Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje aspektus:

1.
Pagrindiniai sklaidos užsienyje tikslai, prioritetinės kryptys ir sklaidos įgyvendinimo principai.

2.
Veiksmingiausi kultūros sklaidos užsienyje veikimo būdai ir jų efektyvinimas.

3.
Strateginiai veiksmai tikslinių sklaidos užsienyje priemonių stiprinimui.

4.
Kultūros sklaidos užsienyje funkcijos ir pilotinės programos.

10.1 REKOMENDACIJOS KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE TIKSLAMS, PRIORITETINĖMS KRYPTIMS IR ĮGYVENDINIMO PRINCIPAMS

10.1.1 ĮVARDINTI TARPTAUTINIŲ KANALŲ IR PARTNERIŲ TINKLO AUGINIMĄ PAGRINDINIŲ SKLAIDOS UŽSIENYJE TIKSLU

Remiantis sklaidos užsienyje veiklų rezultatų vertinimu ir kokybinėmis konsultacijomis su sričių atstovais, pagrindiniu bendru sklaidos užsienyje tikslu gali būti išskirtas sklaidos kanalų ir partnerių tinklo didinimas. Išvysčius tokį tinklą, galima kartu ieškoti tolesnio finansavimo ir bendrai įgyvendinti projektus, taip pritraukiant naujas auditorijas. Toks tikslas apima ir siekį integruotis į tarptautinę meno rinką, bei į pagrindinius pasaulinius kultūros ir meno diskursus, nes šiuo metu Lietuvos kūrėjams sudėtinga juose dalyvauti, sunku patekti į užsienio spaudą.

Tarptautinių kanalų ir partnerių tinklo didinimas lemia daugelį kitų sklaidos užsienyje tikslų. Tai sukuria sniego gniūžtės efektą: sudaro sąlygas didinti žinias, pritraukti turinį į Lietuvą, papildomas pajamas, atsiranda galimybės koprodukcijai. Siekiant partnerių būtina užsitarnauti vardą, įrodyti patikimumą, sukurti žinomumą ir įsitinklinti. Tai ypač aktualu mažesnį įdirbį sklaidoje užsienyje turinčioms sritims, tokioms kaip dizainas ar architektūra. Svarbus ir kiekvienos kultūros srities sklaidos užsienyje tikslų tęstinumas bei nuolatinis permąstymas kartu su sričių atstovais. Literatūros ir leidybos sričių kokybinėje

konsultacijoje akcentuotas palaipsnis ir etapiškas srities reprezentavimo užsienyje auginimas, visų pirma siekiant Lietuvos žinomumo, kuris dabar jau yra realizuotas. Dabar įvardintas naujo sklaidos užsienyje tikslo, atspindinčio dabartinę srities situaciją, poreikis, kurio neatliepus, negali gimi kokybiškos naujos iniciatyvos.

Kaip atskleidė kokybinė LKT finansuotų projektų ataskaitų analizė, vienu iš efektyviausių sklaidos kanalų ir partnerių tinklo didinimo būdu buvo dalyvavimas tarptautiniuose tinkluose ir organizacijų veiklose. Tai buvo itin svarbu 2020 m., kuomet dėl pandemijos ribojimų, atšaukta dalis svarbių tinklaveikos renginių, įprastai vykstančių gyvai. Taip pat svarbu paminėti, jog organizacijos dalyvaudamos tarptautinių organizacijų veiklose kartu prisideda ir prie ekonominės ir socialinės menininkų padėties tarptautiniu lygiu gerinimo, bei Lietuvos pozicijos stiprinimo tarptautinių kultūrinių organizacijų kontekste. Organizacijų sukauptos žinios apie joms aktualaus kultūros ir meno lauko padėtį skirtingose šalyse turi išliekamąją vertę ir gali būti panaudotos ateities planuose, planuojant skirtingas sklaidos veiklas bei konsultuojant organizacijos narius.

10.1.2 SISTEMIŠKAI STEBĖTI IR MATUOTI KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE POVEIKĮ

Atliekant tyrimą susidurta su kultūros sklaidos duomenų trūkumu, pastebėta, jog duomenys nėra renkami sistemaiškai. Rodiklių vertinimas parodė keletą pagrindinių trūkumų, apsunkinančių Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje poveikio matavimą. Vertinimo rodikliai 2018-2021 m. nebuvo sistemaiškai renkami, kai kurie rodikliai skyrėsi vertinant atskirus metus. Tai neleidžia atlikti palyginamosios analizės tarp tam tikrų rodiklių, ar skirtingų finansavimo priemonių, tad rekomenduotina pradėti sistemaiškai rinkti tikslinių programų duomenis, t. y. sisteminti tiek paraiškose, tiek ataskaitose pateikiamą informaciją.

Rekomenduojama taikyti bendrus bazinius poveikio matavimo rodiklius, kurie leistų įvertinti sklaidos užsienyje kaštus, pasiektus rezultatus ir veiklų efektyvumą:

- Auditorijos dydis – sistemaiškai matuojamas daugelyje, tačiau ne visose programose bei priemonėse. Tai svarbus indikatorius padedantis įvertinti veiklų užsienyje sėkmę.

- Koprodukcijų skaičius – tyrimo metu išryškėjęs kaip svarbus sėkmingo bendradarbiavimo ir sklaidos indikatorius, matuojant sklaidos užsienyje poveikį ir tvarumo potencialą.

■ Įgyvendintų veiklų Lietuvoje ir užsienyje skaičius, bei tam skirta finansavimo dalis – sklaidos užsienyje projektai dažnai yra didesnių projektų, apimančių ir nacionalines veiklas, dalis. Žinojimas kuri veiklų dalis ir jai skirtas finansavimas skirta būtent užsieniui leistų įvertinti realų, o ne vidutinį ar apibendrintą sklaidos užsienyje mastą ir jo kaštus.

■ Renginių formatas / įgyvendinimo forma – rodiklio „Projekto įgyvendinimo forma (mugė, koncertas, spektaklis, konferencija ir pan.)“ įvedimas padėtų atskirti tiek renginių, tiek jų lankytojų pobūdį, įsivertinti kokios sklaidos formos yra efektyviausios.

■ Veiklų įgyvendinimo šalis – kai kurių finansavimo priemonių ataskaitose nėra veiklų įgyvendinimo šalies, o apie ją sprendžiama iš dalyvaujamo renginio pavadinimo. Ši informacija svarbi vertinant geografinių sklaidos kryptų situaciją.

■ Viešinimo kanalai kultūros srityje / plačiojoje žiniasklaidoje – kiekvienoje kultūros ir meno srityje svarbiausios informavimo priemonės skiriasi, tad vertėtų išskirti sklaidos projektui didžiausią reikšmę turėjusius paminėjimus užsienio informavimo priemonėse. Taip pat svarbu atskirti paminėjimus specializuotoje kultūros ir meno srityje (skirtoje kultūros sklaidai), bei plačiosios žiniasklaidos (skirtos Lietuvos žinomumo didinimui) priemonės. Tai padėtų tinkamiau įvertinti šių paminėjimų svarbą bei poveikį.

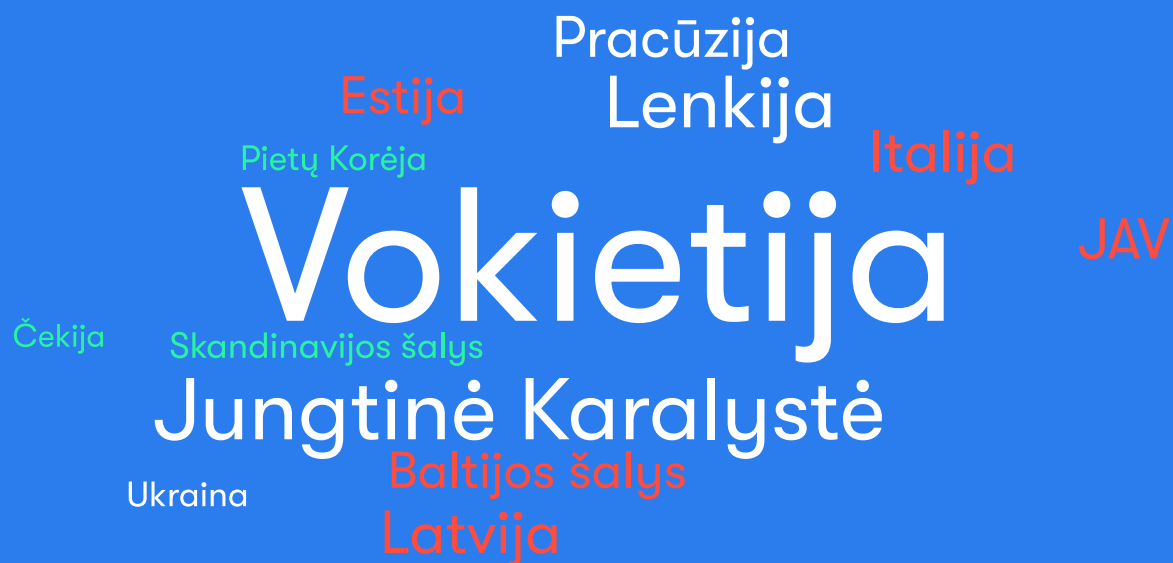
■ Sklaidos užsienyje įgyvendinimo partneriai – bendradarbiavimo partnerių kokybė dažnai lemia ir sklaidos užsienyje kokybę, tad svarbu sekti partnerystes ir jų tęstinumą, išskiriant pirminį ir tęstinį bendradarbiavimą, prašant pareiškėjų įvertinti partnerių indėlį į bendras veiklas, išskiriant jų pobūdį, renkant kokybinius duomenis (subjektyvius vertinimus) apie partnerystės kokybę.

■ Užmegzti nauji kontaktai pardavimams / tolesniam bendradarbiavimui – sudarytų kontaktų skaičiavimas dėl pardavimų neatspindi visos tinklaveikos teikiamos naudos – ši apima ne tik produktų pardavimą, bet ir užmegztus naujus kontaktus ateities bendradarbiavimui, kuris itin svarbus ilgajame laikotarpyje. Taigi, siekiant matuoti tiek finansinę tinklaveikos naudą, tiek jos įdirbį, rekomenduojama matuoti ir kontaktus, užmegztus tolesniam bendradarbiavimui sklaidai užsienyje.

Siekiant įvertinti kultūros sklaidos užsienyje efektyvumą, būtina, jog visi šie duomenys būtų renkami, tai darant sistemingai ir derinant tarp skirtingų kultūros sklaidą užsienyje įgyvendinančių institucijų.

10.1.3 STIPRINTI ESAMAS IR VYSTYTI NAUJAS KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE KRYPTIS

Analizuojant konsultacijose išskirtas ir dabartinėmis sklaidos užsienyje priemonėmis finansuojamas sklaidos geografinės kryptis, išryškėja visoms sritims aktualios šalys (žr. pav. 104). Tai strateginių partnerių šalys (Vokietija, Jungtinė Karalystė, Italija, Prancūzija, JAV), su kuriomis kultūriniai ryšiai jau egzistuoja, jos istoriškai ir kultūriškai aktualios Lietuvai. Išryškėjo ir jau esami svarbūs saitai su kaimyninėmis valstybėmis (tai Latvija, Estija, Lenkija, kurių kontekste minėta ir Ukraina). Taip pat pastebimos kitos, kelioms sritims aktualios šalys, kuriose kultūrinė sklaida jau vyksta: Čekija, Skandinavijos šalys, Pietų Korėja. Beveik visose šiose šalyse įsteigta kultūros atašė, kas garantuoja stabilumą, veiklų tvarumą. Jose jaučiamas vertybinis suderinamumas, ligšiolinis įdirbis, lengviau vystomos naujos ir tęsiamos esamos iniciatyvos.

Pav. 104. Pagrindinės dabartinės kultūros sklaidos geografinės kryptys. Sudaryta autorių, remiantis kokybinių konsultacijų medžiaga, LKT ir LKC finansuotų projektų ataskaitomis.

Bendrai analizuojant svarbiausias šalis, kurios buvo minimos kaip potencialios kultūros sklaidos kryptys, tačiau kuriose sklaida dar aktyviai nevyksta (žr. pav. 105), labiausiai išryškėja Skandinavijos šalys (jų kontekste minimos Danija ir Islandija). Italija pastebima kaip šalis, kurioje skirtingų kultūros sričių sklaida jau įgyvendinama, tačiau joje matomas ir potencialas plėtrai. Kitomis Europos šalimis su dideliu potencialu sklaidai įvardintos Nyderlandai ir Ispanija. Kaimyninės valstybės, kuriose sklaida jau vyksta, tačiau kurių reikėtų stiprinti yra Latvija ir Estija (bei jų kaimyninių šalių kontekste minima Ukraina). Taip pat bendrai visoms sritims prioritetinėmis aiškiai įvardintos JAV, Kanada, minėtos Pietų Amerikos šalys, centrinės Europos šalys (Rumunija, Čekija, Kroatija), bei geografiškai ir kultūriškai tolimesnės šalys (Japonija, Pietų Korėja, Pietų Afrikos Respublika).

Pav. 105. Pagrindinės potencialios kultūros sklaidos geografinės kryptys. Sudaryta autorių, remiantis kokybinių konsultacijų medžiaga, LKT ir LKC finansuotų projektų ataskaitomis.

10.1.4 PANAUDOTI KULTŪROS POTENCIALĄ MINKŠTAJAI GALIAI KURTI

Kokybinėse konsultacijose įvardinta, jog Lietuvos kultūra turi itin daug potencialo, nes, iš dalies dėl karo Ukrainoje aplinkybių, juntamas susidomėjimas mūsų regionu ir kultūra. Nauja geopolitinė situacija įvardinta ne tik kaip iššūkis, bet ir kaip galimybė pasakoti apie mūsų šalį, reprezentuoti regioną. Tai patvirtina ir kultūros sklaidos užsienyje duomenų analizėje pastebimi suintensyvėję ryšiai su Ukrainos partneriais, bei aktyvus Lietuvos menininkų įsitraukimas į tarptautinius diskursus.

Kultūra kaip priemonė minkštajai galiai kurti yra svarbus, bet naujas aspektas, kuris dar nėra atspindėtas Lietuvos kultūros politikos strategijose, nors Lietuvos kultūros bendruomenės lyderystė šiame kontekste yra stipri. Kultūros sklaidos užsienyje stiprinimas gali prisidėti ir prie platesnių, nei vien kultūrinių tikslų. Įgyvendinant nacionalinę kultūros sklaidą svarbu planuoti plačiau, nei vien savo šalies kontekste. Lietuvos kultūra gali reprezentuoti ir platesnę – Europos kultūrą – ją skleisti taip pat prasmingai ir efektyviai, kaip nacionalinę.

10.1.5 KULTŪROS SKLAIDAI UŽSIENYJE TAIKYTI DARNAUS VYSTYMOŠI PRINCIPUS

Siekiant, jog sklaida prisidėtų prie tvarumo ir darnaus vystymosi, reikia skatinti produkciją užsienyje pristatyti ne vieną kartą, atsivežti menininkus ilgesniam laikui, pristatyti veiklas platesne geografija, kur įmanoma ir efektyvu – naudoti skaitmeninius sklaidos būdus. Turėtų būti skatinamas resursų tausojimas, kai mažiau jų skiriamą kelionėms, o nuvykus įgyvendinamos kompleksinės priemonės, kombinuojant skirtingų kultūros sričių, formatų ir veiklų sklaidą. Kaip atskleidė knygų mugių, Lietuvos Respublikos atašė veiklų, ir projektų

viešinimo analizė, kombinuotas skirtingų kultūros ir meno sričių bei temų pristatymas taip pat lengviau susilaukia lankytojų ir žiniasklaidos dėmesio. Darnesnė, mažiau išteklių reikalaujanti ir labiau aplinką tausojanti kultūros sklaida galėtų būti skatinama per tęsines ir jungtines veiklas. Tai reikalauja laiko ir finansų, ilgesnio planavimo, tam turi būti išskirti aiškūs tvarumo kriterijai, kaip prioritetas skatinamos ilgesnės gastrolės, platesnės veiklos, apimančios keletą sklaidos formatų, tvarios partnerystės, vietos dalyvių įtraukimas.

10.1.6 SUTEIKTI TRŪKSTAMAS KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE KOMPETENCIJAS

Skirtingų sričių konsultacijose išryškėjo joms atstovaujančių ir sklaidą užsienyje padedančių įgyvendinti kompetencijos centrų poreikis. Jie turėtų padėti sričių praktikams pasiekti žymiai platesnę auditoriją, užmegzti ryšius, juos išlaikyti. Būtina stiprinti tokias skėtines sričių organizacijas kaip LDA (Lietuvos dizaino asociacija), ADF (Asociacija Dizaino forumas), LMIC (Lietuvos muzikos informacijos centras), LŠIC (Lietuvos šokio informacijos centras) ir pan. Užauginus atskirų sričių skėtinių organizacijų kompetencijas sklaidai užsienyje ir joms bendradarbiaujant su LKI, kaip bendruoju sklaidos užsienyje kompetencijų centru, būtų galima efektyviau vykdyti atskirų sričių sklaidą, prisitaikant prie konkrečių poreikių.

Skirtingose srityse juntamas ir vadybinių bei administracinių kompetencijų poreikis, iššūkiu tęstinumui palaikyti įvardintas institucinės atminties trūkumas, duomenų bazių apie bendradarbiavimo galimybes trūkumas, pastebima bendresnio pobūdžio profesionalių tarpininkų tarp kūrėjų ir užsienio rinkų problema, atviros jungiančios platformos sklaidai užsienyje trūkumas. Visus šiuos iššūkius galėtų padėti spręsti sritinių organizacijų tarpininkavimas, bet tam turi būti sukurtos specialios jų kompetencijų kėlimo programos, kurių įgyvendinimas galėtų būti įtraukiamas į permąstomas LKI funkcijas.

10.1.7 KURTI PASITIKĖJIMĄ TARP KULTŪROS SKLAIDĄ UŽSIENYJE FINANSUOJANČIŲ INSTITUCIJŲ IR ĮGYVENDINANČIŲ KŪRĖJŲ

Kokybinių konsultacijų metu įvardinta, jog egzistuoja daug pareiškėjų kontrolės mechanizmų, kurie apsunkina ar net atbaido kūrėjus nuo sklaidos užsienyje. Tai kurią bendrą nepasitikėjimo tarp skirtingų sklaidos užsienyje proceso dalyvių atmosferą. Daugiau pasitikėjimo sudarytų sąlygas gimti naujoms idėjoms. Svarbu tarptautiškumą suvokti kaip apykaitą, o ne tik kaip kultūros pristatymą užsienyje ar užsienio kultūros pristatymą Lietuvoje, matyti vertę dalyvavime globaliuose tinkluose, nereikalaujant būti kiekybiškai produktyviems, įgalinant dalyvaujančius menininkus veikti toliau. Skirtingose programose atrenkant kultūros sklaidos užsienyje iniciatyvas, būtina daugiau dėmesio skirti ir kompetentingų ekspertų atrankai ir pritraukimui, kurie išmanytų skirtingų sričių ir jų sklaidos užsienyje specifiką, gebėtų įvertinti pareiškėjų įdirbį, kompetencijas, įsitikinimą ir aptikti didžiausią potencialą turinčias iniciatyvas.

Stiprinant bendrą pasitikėjimo atmosferą būtina toliau stiprinti dialogą tarp finansuojančių institucijų bei kultūros ir meno lauko atstovų, organizuojant seminarus, leidinius, informacinius renginius apie finansavimo galimybes, finansavimo procesą, konsultuojantis dėl paraiškų teikimo formų ir ataskaitų tobulinimo.

10.2 REKOMENDACIJOS VEIKSMINGIAUSIEMS KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE VEIKIMO BŪDAMS IR JŲ EFEKTYVINIMUI

10.2.1 MUGĖSE DERINTI KOMERCINIUS IR KULTŪRINIUS SKLAIDOS UŽSIENYJE TIKSLUS

Tiek analizuojant muginio pobūdžio projektų rezultatus, tiek kokybinių konsultacijų metu, išryškėjo atskirtis tarp komercinių, į pardavimus nukreiptų, ir kultūrinių, į šalies ir srities žinomumą nukreiptų, tikslų atotrūkis. Tuo pačiu, analizuojant konkrečius dalyvavimo muginio pobūdžio renginiuose, kai viename renginyje derinami komerciniai ir kultūriniai literatūros tikslai, atvejus, pastebima, jog sukuriama papildoma pridėtinė vertė. Dalyvavimas muginio pobūdžio renginiuose, ne tik leidžia reprezentuoti savo kultūros ir meno lauką, pristato Lietuvos menininkus ir organizacijas, bet ir sukuria sąlygas užmegzti naujus kontaktus ir praplėsti ateities bendradarbiavimo galimybes. Pridėtinė vertė atsiranda kuriama kontaktais, žinomumo didinimu, kuris po to veda į pardavimus. Kokybinių konsultacijų dalyviai taip pat įvardijo tokią komercinių ir kultūros tikslų sinergiją, kaip ypatingą pridėtinę vertę kuriančią, ir sėkmingą sklaidą užsienyje įgalinančią (ypač architektūros, dizaino, vizualiųjų menų, muzikos, literatūros ir leidybos srityse).

Analizuojant muginio pobūdžio projektų poveikį labiausiai išsiskyrė jų kuriamų ekonominių verčių stoka. Analizuojant muginio pobūdžio renginių programas beveik nepastebima į komercinius kultūros sklaidos aspektus nukreiptų temų. Projektuose galėtų būti labiau derinami komerciniai ir kultūriniai tikslai, taip kuriant papildomas pridėtines vertes, vedančias ne tik į šalies ir jos kultūros žinomumą, bet ir pardavimus, komercializaciją.

Finansuojant muginio pobūdžio renginius užsienyje, į komercinius ir nekomercinius būtų galima skirstyti ne pareiškėjus, o jų siekiamus tikslus ir įgyvendinamas veiklas. Siekiant komercinių ir kultūrinių tikslų derinimo, prioritetas turėtų būti teikiamas dalyvavimui pusiau komercinėse mugėse, festivaliuose ar parodose, kur vyksta pardavimai, bet yra ir pristatomojo pobūdžio veiklą. Tokie pristatymai turi didelį potencialą ir galėtų būti skatinami labiausiai. Ypač sunku tokias veiklas įgyvendinti jauniems KKI mikroverslams, kurie tam neturi resursų. Jiems sudėtinga formuoti savęs pozicionavimo strategijas, ir čia itin praverstų valstybės pagalba.

10.2.2 SKATINTI SKIRTINGUS DALYVAVIMO MUGĖSE FORMATUS IR PRISTATOMAS TEMAS

Kokybinė muginio pobūdžio renginių ataskaitų ir viešinimo analizė atskleidė, jog įvairesni ir nestandartiniai formatai, tokie kaip kūrybinės dirbtuvės, performansai ar filmų peržiūros, nors naudojami rečiau, turi daug potencialo pritraukti auditorijas ir

užsienio žiniasklaidos dėmesį. Vertinant jų viešinimo potencialą, šie formatai galėtų būti pasitelkiami dažniau, jie padeda išsiskirti iš kitų, pritraukti papildomą publikos ir žiniasklaidos dėmesį. Taip pat pastebėta efektyvesnė sklaida, kai kūryba pristatoma ne tiesiogiai, o per skirtingoms kultūros ir meno sritims aktualias temas, ar kai nagrinėjamos ir platesnės, ne tik konkrečiai kultūros sričiai aktualios temos, bet ir socialiniai, istoriniai kontekstai. Tokia temų įvairovė ir subtilus jų pateikimas, dažniausiai naudojant diskusijų formatą, padeda pritraukti įdomius ir žymius užsienio pašnekovus, būti pastebėtiems žiniasklaidos, pritraukti ne tik kultūros sritimi besidominčias auditorijas, taigi suteikia didesnį matomumą. Platesnėms kultūros sričių bei socialinėms ir kultūrinėms temoms pristatyti tiktų ir įvairesni formatai – ne vien diskusijos, bet ir kūrybinės dirbtuvės, interaktyvūs pristatymai, meninės akcijos ir pan.

Pasitelkiant gerąjį dalyvavimo knygų mugėse praktiką, galima teigti, jog tam tikri pasiteisinę aspektai gali būti perkeltami ir formuluojant dalyvavimo kitose mugėse tikslus, formuojant programą ir planuojant jos viešinimą:

- Jungtinis pristatymas padeda pritraukti papildomo dėmesio, mažina kaštus ir leidžia pasiekti naujas auditorijas.

- Renginių formatai neturėtų apsiriboti tiesioginiais kūrybinių, produktų ar paslaugų pristatymais, bet apimti platesnes, kultūros sričiai ir plačiajai visuomenei aktualias temas, pasitelkiant originalius renginių formatus (performansai, kūrybinės dirbtuvės ir pan.)

- Tikslinga, įvairias priemones pasitelkianti viešinimo kampanija turėtų būti vienu iš privalomu dalyvavimo mugėse tikslų, o minimalus matomumas užsienio žiniasklaidoje – siekiamas poveikio vertinimo rodiklis.

- Itin svarbus įdirbis prieš dalyvavimo mugėse, kuriam gali būti pasitelkiamos kitos finansavimo priemonės. Jis ne tik padeda pasiekti geresnių rezultatų mugėse, bet ir kuria papildomą teigiamą poveikį.

10.2.3 SKATINTI LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS ATAŠĖ VEIKLŲ TĘSTINUMĄ IR JŲ PRISTATOMŲ KULTŪROS IR MENO SRIČIŲ ĮVAIROVĘ

Kultūros atašė inicijuoti, organizuoti ar įgyvendinti renginiai, susilaukę, didžiausio tarptautinio dėmesio, dažniausiai sutampa su tomis šalimis, kur projektų buvo įgyvendinta daugiausiai (Prancūzija, Italija, Jungtinė Karalystė, Lenkija, Ukraina). Taigi galima daryti

išvadą, jog sklaidos užsienyje kuriamas poveikis yra proporcingas įdirbiui, ir kryptingas darbas su tikslinėmis rinkomis kuria poveikį ir duoda rezultatų. Vertinant tai, kokios kultūros ir meno sritys susilaukė daugiausiai tarptautinio dėmesio taip pat išryškėja tęstinio įdirbio rezultatai – čia pirmauja vizualieji menai ir muzika, sritys kurios yra pristatomos daugiausiai. Itin daug dėmesio susilaukia ir renginiai pristatantys kelias sritis vienu metu, kas rodo tokių formatų sėkmę ir galėtų būti skatinama aktyviau.

Kaip labiausiai pasiteisinanti veiklos forma, kuri susilaukia daugiausia užsienio žiniasklaidos dėmesio išskirtini festivaliai. Jie taip pat išryškėjo ir kiekybinėje žodžių dažnio pasiskirstymo analizėje, vertinant kultūros atašė veiklų ataskaitas. Galima daryti išvadą, kad tokio formato projektai, derindami keletą sričių ar renginio formų, turi potencialo efektyviau nei kiti įgyvendinti kultūros sklaidą, ir galėtų būti labiau skatinami.

10.2.4 DERINTI KULTŪROS SKLAIDĄ UŽSIENYJE NUOTOLINIAIS IR FIZINIAIS FORMATAIS

Pandemijos kontekstas įnešė daug pokyčių sklaidos užsienyje formatuose ir būduose. Tai kėlė ir tebekelia rimtų iššūkių mobilumui, renginiams, finansavimui, tačiau gali būti matoma ir kaip galimybė. Kaip atskleidė kultūros sklaidos priemonių rezultatų analizė, dauguma sklaidos užsienyje projektų prisitaikė prie naujų sąlygų:

- LKC programos „Edukacinių stipendijų kino kultūros ir meno kūrėjams“ dalyvavimo formatai tapo nuotoliniai ir hibridiniai (22 proc.), skiriant 26 proc. finansavimo.

- LKI Vizitų programoje 2020–2021 m. atsiranda prieš tai nepraktikuoti virtualūs arba hibridiniu būdu rengiami vizitai (atitinkamai – 63 proc. ir 26 proc.), kurie leido mažesniais kaštais pritraukti didesnį ekspertų skaičių nei planuota.

- LKT programose 2020–2021 m., matyti projektų skaičiaus su veiklomis užsienyje sumažėjimas, tačiau pradėta aktyviau vykdyti ir nuotolines veiklas. 2018 m. tokių projektų buvo 0.6 proc., 2019 m. – 2 proc., 2020 m. – 17 proc., o 2021 m. – 18 proc.

- Kultūros atašė veiklose 2021 m. atsiradus virtualiems formatams, tik kai kuriose valstybėse ši forma tapo ryškesne (JAV ar JK atvejais, kur maždaug pusė visų įgyvendintų projektų buvo virtualioje erdvėje).

Pažymėtina, jog virtualūs formatai negali visiškai pakeisti gyvų. Fiziniai susitikimai vyksta ilgiau, tad gaunama daugiau informacijos, užmezgami tvirtesni ryšiai, tad pagal galimybes, jie turėtų būti aktyviau skatinami.

10.2.5 SKATINTI VIEŠINIMO ŽINUČIŲ MUGINIO POBŪDŽIO RENGINIuose TEMŲ IR ŽANRŲ ĮVAIROVĘ

Atsižvelgiant į tyrime analizuotų muginio pobūdžio projektų viešinimo užsienio žiniasklaidoje turinio bei formato tendencijas, pateikiamos rekomendacijos ateities publikacijoms. Pirmiausia, įrašų publikacijos rodo, jog įrašai apie Lietuvos kultūrą dažniausiai pasiekia menu / kultūra besidominčius užsienio skaitytojus ar šio lauko profesionalus. Todėl tekstuose nagrinėjamos temos neturėtų apsiriboti vien bendrąja informacija apie konkretų kūrinį, autorių ar sritį. Žinant, kad dažniausiai užsienio spaudoje pasirodė informacinės žinutės bei pranešimai spaudai, svarbu, jog platesnio temų spektro nagrinėjimas galimas ne tik straipsniuose, interviu, ar kituose „ilgųjų“ žanrų įrašuose. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį, jog didžioji dauguma užsienio publikacijose pasirodžiusių įrašų naudojo kultūros renginių, projektų ar stendų organizatorių pavišintą informaciją. Todėl siekiant publikacijose nagrinėjamų temų įvairovės, bei jų atliepiančios vizualinės medžiagos įtraukimo, atsakingos organizacijos turėtų užtikrinti prieigą prie kokybiškos, įvairių formatų informacijos, bei pačios ją generuoti.

10.3 REKOMENDACIJOS STRATEGINIAMS VEIKSMAMS TIKSLINIŲ SKLAIDOS UŽSIENYJE PRIEMONIŲ STIPRINIMUI

10.3.1 TOBULINTI LIETUVOS KINO CENTRO VYKDOMAS PROGRAMAS EFEKTYVESNEI KINO SKLAIDAI UŽSIENYJE

Šiuo metu galiojančiuose LKC nuostatuose nėra tiesiogiai į tarptautiškumą nurodančių funkcijų, netiesiogiai su juo susijusios funkcijos suponuojamos, remiantis LKC įgyvendinamomis sklaidos užsienyje tikslinėmis priemonėmis. Nėra duomenų įvertinti, kokią skirtų asignavimų dalį užima finansavimas, skirtas tikslinėms sklaidos priemonėms užsienyje. Tad kino sklaidos funkcija ir jos įgyvendinimas turėtų būti labiau išgryninta ir apibrėžta.

Tikslinių LKC finansavimo programų poveikiui didelės neigiamos įtakos turėjo 2020 m. prasidėjusi pandemija. Tai rodo tiek bendras paraiškų ir finansavimo dydžio sumažėjimas, tiek atskirų programų duomenų analizė. Pandemija taip pat turėjo įtakos naujų įgyvendinimo formatų atsiradimui: pradėti rengti nuotoliniai ir hibridiniai renginiai, kurie iš dalies palengvino sklaidą, tačiau tuo pačiu apribojo dalyvių galimybes užmegzti fizinį kontaktą, kuris skatina tinklaveiką, partnerysčių mezgimą ir pan.

Vertinant visas LKC vykdomas tikslines sklaidos priemones, matoma skirtis tarp tikslų, kurių siekia institucijos ir kino profesionalų poreikio, kuriems be žinomumo didinimo, itin svarbus tarptautinių sklaidos kanalų ir partnerių tinklo didinimas, koprodukcijų kūrimas

ir kompetencijų kėlimas. Dabartinės priemonės tą numato, tačiau įvairių kino sektoriaus atstovų dalyvavimas leistų šių tikslų siekti efektyviau ir kryptingiau. Šiuo metu tikslinėse kino sklaidos užsienyje programose gali dalyvauti tik kino kūrėjai ir gamintojai. Tikslinės kino kultūros sklaidos priemonės turėtų būti orientuotos į skirtingų kino industrijos sektoriaus atstovus (kino rodytojai, platintojai, kino kuratoriai ir t.t.). Šiuo metu tikslinės LKC kino sklaidos užsienyje priemonės yra skirtos trimis veiklų kategorijoms: dalyvauti įvairiuose kino renginiuose užsienyje (festivaliuose, (autonomiškuose) industrijos renginiuose ir t.t.), kvalifikacijos kėlimo veiklos ir apdovanojimai (dalyvavimo juose skatinimas). Tuo tarpu, kokybinėse konsultacijose išryškėjo poreikis ir kitokių veiklų finansavimui: strateginiam finansavimui, auditorijų plėtrai, bei kultūrinių ir ekonominių ryšių su diaspora plėtojimui. Strateginio kino sklaidos užsienyje finansavimo schemos sukūrimas leistų vystyti tvarias veiklas, planuoti kelis metus į priekį, pritraukti rėmėjų, sistemingiau ir efektyviau pristatyti Lietuvos kiną.

43,6 proc. „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“ programos paraiškų skirta dalyvauti A-klasės festivaliuose, tam skirta 64,9 proc. finansavimo. Svarbu atkreipti dėmesį, kad strategiškai svarbūs (A-klasės) festivaliai vyksta visus metus, kaip ir kvietimas dalyvauti programoje „Filmų sklaidos užsienyje finansavimas“, tačiau šios programos asignavimai limituoti ir nepatenkina srities poreikio. Finansavimas teikiamas pirmumo teise, tad kyla rizika, kad dalyvavimas kai kuriuose prioritetiniuose festivaliuose, kuris kuria didelį poveikį kino sklaidai užsienyje gali būti apribotas / nebūtų remiamas valstybės.

Konsultacijose prioritetinėmis šalimis įvardintos pagrindinės šalys, kuriose labiausiai išvystyta kino industrija ir kurios aktualios dėl jose vykstančių renginių, industrijos koncentracijos, stiprių tarptautinių žiniasklaidos kanalų, yra Prancūzija ir Vokietija. Nepaisant to, kad LKC dalyvauja šiose šalyse vykstančiuose kino mugėse, kiekybinės analizės duomenys atskleidė, kad sklaidos projektų geografija nesutampa, todėl vertėtų ieškoti būdų skatinti nacionalinio kino kultūros sklaidą šiose šalyse.

Baltijos šalys (Latvija ir Estija) kokybinėje apklausoje įvardintos kaip potencialo bendradarbiauti ir koprodukcijai turinčios šalys. Tačiau kiekybinės rezultatų analizės duomenys rodo, kad tik Estija patenka į šešetuką šalių, į kurias vykstama pagal tikslines programas, pagal projektų skaičių ir finansavimą. Tuo tarpu Latvija nepatenka tarp 25 šalių pagal abu rodiklius. Bendradarbiavimas su šiomis ir kitomis kaimyninėmis šalimis skatinamas per trišalius LKC inicijuojamus bendradarbiavimo projektus, ir galėtų būti aktyvesnis.

Svarbu aiškiai reglamentuoti tikslinių programų vertinimo sistemą. Tai padėtų ne tik tikslingiau nukreipti finansavimą į sklaidos projektus, tačiau ir paraiškovams į(si) vertinti projekto potencialą. Vertinant duomenis, susiduriama su statistinių duomenų trūkumu, tad rekomenduotina pradėti sistemškai rinkti tikslinių programų duomenis, t. y. sisteminti tiek paraiškose, tiek ataskaitose pateikiamą informaciją. Kino kultūros sklaidos užsienyje poveikiui vertinti ateityje būtini duomenys: pristatomų filmų skaičius, auditorijų, koprodukcijų, veiklų skaičius, finansavimo dydis (įskaitant intensyvumą), renginių formatas, veiklos šalis, viešinimo priemonių apžvalga ir rezultatai. Tikslinių priemonių poveikiui įvertinti turėtų būti renkami ir kiekybiniai, ir kokybiniai duomenys.

LKC finansavimas turėtų būti nukreipiamas tikslingai į sklaidos projektus, atskiriant juos

nuo kultūros atašė veiklų ar LKI vykdomų programų. Turėtų būti siekiama ne tik panaikinti finansavimo dubliavimą, tačiau ir užtikrinti, kad bendroje kultūros sklaidos užsienyje finansavimo sistemoje neliktų „pilkoje zonoje“ liekančių, nors ir šioje svarbių veiklų (pvz. tinklaveikos renginių finansavimas).

Lietuvos kino industrija stiprėja, kūrėjai auga, tad aktyvesnės programos ir didesnis finansavimas padėtų efektyvesnei sklaidai užsienyje, ir būtų galima didinti nacionalinio kino sektoriaus konkurencingumą tarptautinėje rinkoje.

10.3.2 STIPRINTI EFEKTYVIAI VEIKIANČIĄ LIETUVOS KULTŪROS INSTITUTO VIZITŲ PROGRAMĄ, AIŠKIAI ORIENTUOJANTIS Į ILGALAIKIUS REZULTATUS

LKI Vizitų programos analizė atskleidė, jog nepaisant to, kad jai skiriama mažiausia dalis tikslinių LKI sklaidos užsienyje priemonių biudžeto (17 proc. nuo bendro finansavimo), ji veikia efektyviai. Per tiriamąjį laikotarpį pagal priemonę įgyvendinta 513 vizitų, dalyvavo ekspertai iš 42 šalių, reprezentuota 10 kultūros ir meno sričių. 2020 m. duomenimis, 46 proc. 2015–2020 m. suorganizuotų vizitų yra rezultatyvūs, 22 proc. – yra aktyvūs, dėl konkrečių ateities planų tebevyksta derybos.

Kokybinės konsultacijos patvirtino, jog skirtingų kultūros sričių atstovai aktyviai naudojami Vizitų programa. Įvardinta, jog kiekybiniu aspektu ir trumpajame laikotarpyje šis formatas yra mažiau produktyvus. Vizitai retai iš karto virsta konkrečiais projektais ar tolimesnį bendradarbiavimu, ir yra labiau supažindinamojo pobūdžio bei įdirbis ateičiai. Tai – ilgalaikis procesas, ne iš karto duodantis rezultatų. Pastebėtina, jog dėl to tampa sudėtinga pakviesti užsienio ekspertus į Lietuvą. Iš vizituojančių reikalaujama įsipareigojimų, nesudarant galimybių grąžai ateiti vėliau.

Vizitai inicijuojami ir įgyvendinami per kultūros atašė, Lietuvos ir užsienio kultūros organizacijas. Vizitų programoje galėtų būti sudaromos geresnės galimybės finansavimo kreiptis tiesiogiai patiems vizituotojams. Šiuo metu programa fokusuojasi į ekspertų atvykimą į Lietuvą – jų galimybes susipažinti su Lietuvos menų scena, Lietuvos kultūros profesionalams sužinoti apie kitas meno vadybos, kuratorystės praktikas, dalytis idėjomis, užmegzti naujas partnerystes. Tačiau itin svarbu yra tiek atvykstamieji, tiek išvykstamieji vizitai, Lietuvos kūrėjams įgaunant praktinių, o ne teorinių žinių. Pandemijos metais atsiradę nauji vizitų būdai: virtualios vitrinos, nuotoliniai ir hibridiniai formatai, leido pritraukti didesnę ekspertų skaičių nei planuota. Tačiau pažymėtina, jog virtualūs vizitai negali visiškai pakeisti gyvų. Kaip parodė kiekybinė analizė virtualiai organizuotų vizitų rezultatyvumas yra 10 kartų žemesnis už gyvai įvykusių vizitų rezultatus. Virtualiai vykę vizitai pasitarnavo kaip informacinė priemonė ir jų svariausias privalumas – paskatinimas gyviems vizitams. Fiziniai susitikimai vyksta ilgiau, tad gaunama daugiau informacijos, užmezgami tvirtesni ryšiai, tad pagal galimybes, jie turėtų būti aktyviau skatinami.

Labai sėkmingi ir sėkmingi vizitai yra suorganizuoti iš šalių, kuriose LKI įgyvendina kompleksinius projektus ir kuriose reziduoja ir veikia kultūros atašė, tad rekomenduojama vizitų kryptis ir toliau derinti su strateginėmis kultūros sklaidos geografinėmis kryptimis.

10.3.3 IŠSKIRTI VERTIMŲ PROGRAMOS PRIORITETUS IR SKATINTI TĘSTINĖS PARTNERYSTES

Kiekybinė Vertimų skatinimo programos analizė ir kokybinių konsultacijų medžiaga atskleidė, jog kryptingai auga programos lėšomis finansuotų knygų vertimų skaičius ir kalbų įvairovė. Tarp populiariausių sklaidos šalių dominuoja kaimynės ir kultūriškai artimos šalys, bei tikslinės kultūrinės rinkos, su kuriomis kultūriniai saitai jau egzistuoja. Svarbu paminėti, jog nutrūkus kultūriniais saitams su Rusija bei Kinija, ir joms užimant nemažą dalį visų vertimų geografinių krypčių, leidėjams reikės persiorientuoti į kitas rinkas.

Juntamas nuoseklumas auginant grožinės ir vaikų ir jaunimo literatūros žanrus. Mažiau kryptingas augimas ar net mažėjimo tendencijos pastebimos negrožinės literatūros, poezijos, atsiminimų žanruose. Turėtų būti apsispręsta, ar grožinės ir vaikų ir jaunimo literatūros žanrai ir yra prioritetas, ar turi būti aktyviau skatinama platesnė vertimų įvairovė.

Vertimų programoje dominuoja vienkartinis bendradarbiavimas su atskiromis užsienio leidyklomis. Tęstino bendradarbiavimo šalys dažnai sutampa su populiariausiomis vertimų geografinėmis kryptimis, taigi galima daryti išvadą, jog tokio pobūdžio partnerystės leidžia pasiekti skaitlingesnių rezultatų ir galėtų būti aktyviau skatinamos.

10.3.4 SKATINTI AKTYVESNĮ VYSTOMĄJĮ BENDRADARBIAVIMĄ TARP LIETUVOS IR UŽSIENIO ATMINTIES INSTITUCIJŲ

Kokybinėje kultūros paveldo ir muziejų konsultacijoje įvardinta, jog šioje srityje esama daug žinių ir potencialo, kurį galima skleisti, juo dalintis. Kaip svarbus formatas išskirtas vystomasis bendradarbiavimas, dirbant su kolegomis užsienyje. Lietuvos atminties institucijos turi puikias galimybes dalintis patirtimi užsienyje, kas nebūtinai reiškia buvimą priekyje, bet abipusį apsikeitimą.

Kaip atskleidė dabartinių sričiai aktualių sklaidos užsienyje priemonių „Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas: kultūros paveldo sugrąžinimas“, „Atminties institucijos: kultūros ir meno sklaida“, bei „Atminties institucijos: tarptautinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas“ analizė, dabartinis finansavimas gali būti patobulintas, siekiant geresnio sektoriaus išreikštų poreikių atliepimo. Programa „Atminties institucijos: kultūros ir meno sklaida“ suteikia galimybę Lietuvoje pristatyti užsienio šalyse saugomas kilnojamąsias kultūros vertybes, tačiau neapima Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje. Programa „Atminties institucijos: tarptautinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas“ finansuoja tarptautinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo projektus (išskyrus parodas), dalyvavimą tarptautiniuose tinkluose, programose, konferencijose, tačiau neatliepia srities atstovų įvardintų poreikių kurti bendrą produkciją su užsienio partneriais.

Šioje srityje išskirta, jog svarbu ne tik pristatyti Lietuvos kultūrą, bet ir parodyti, jog Lietuva yra Europos kultūros dalis. Egzistuoja ir platesni, nei vien nacionaliniai tikslai, nes Lietuvos muziejų kolekcijose yra svarbių Europinių kūrinių, tad svarbu skleisti Vakarų paveldą į Rytus. Atskleidžiant kultūrą užsienyje pritraukiamos naujos auditorijos ir

užmezgami nauji ryšiai. Tam reikalingi specialūs skaidos formatai ir resursai, valstybės palaikymas.

Kokybinėje konsultacijoje išskirta. Jog muziejų srityje į vizitus vykstama, jei susirandami partneriai užsienyje, kurie apmoka Lietuvos dalyvių keliones. Tokia situacija ir požiūris į ją indikuoja proaktyvumo šioje srityje stoką. Įvardinta, jog atminties institucijoms trūksta finansavimo megzti tarptautinį bendradarbiavimą. Trūksta finansų dalyvavimui įvairesniuose formatuose (rezidencijos, mugės, festivaliai). Trūksta galimybių kurti bendras platformas, tad bendradarbiavimas keliamas į skaitmeninius formatus. Bendra produkcija su užsienio partneriais dažniausiai vykdoma pačių Lietuvos organizacijų iniciatyva, ir finansuojama ES lėšomis. Papildomos pajamos ar karjeros galimybės šioje srityje yra mažai aktualios, todėl papildomi resursai vizitams, bendrai parodų produkcijai ir jų sklaidai užsienyje yra būtini, ypač jei atminties institucijų parodų projektai yra planuojami kaip diplomatiniai prioritetai.

Tokie mainai padeda ir pristatyti save, kartu kelti kvalifikaciją, ir megzti naujus ryšius. Bibliotekų ir archyvų vizitai dažniausiai yra dvišaliai, dažnai į juos vyksta grupė žmonių, tad tai yra komandinis mokymasis, sudarantis sąlygas inovacijų srityje atsiradimui.

10.4 REKOMENDACIJOS KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE FUNKCIJOMS IR PILOTINĖMS PROGRAMOMS

10.4.1 ATSKIRTI DALYVAVIMO VENECIJOS BIENALĖJE VEIKLAS IR FUNKCIJAS

Sklaidos užsienyje priemonių analizėje ir ypač kokybinėse sričių konsultacijose išryškėjo dalyvavimo Venecijos vizualaus meno ir architektūros bienalėse svarba. Tam skirtos LKT programos „Nacionalinis paviljonas Venecijos architektūros bienalėje” ir „Nacionalinis paviljonas Venecijos šiuolaikinio meno bienalėje”, kuriomis finansuojamas pasirengimas įgyvendinti Lietuvos nacionalinio paviljono šiose bienalėse projektus ir jų įgyvendinimas. Kaip strateginis renginys šios bienalės buvo įvardintos vizualiųjų menų, kultūros paveldo ir muziejų, architektūros, muzikos, kultūrinės diplomatijos kokybinėse konsultacijose.

2021 m. Venecijos architektūros bienalės konkursas sulaukė tik vienos paraiškos. Tai atskleidžia poreikį auginti potencialius dalyvius. Norint sukurti projektą, kuris būtų tinkamas bienalei, reikia skatinti tokius kūrinius atsirasti, inicijuoti, planuoti kelis metus į priekį. Kompetencijų trūkumas norint sėkmingai dalyvauti tokio pobūdžio renginiuose, išreikštas tiek architektūros, tiek vizualiųjų menų konsultacijų metu.

Galimybė spręsti šį iššūkį yra veiklų ir funkcijų rengiantis bienalei atskyrimas: atskirais konkursais skelbiant atranką kuravimui ir idėjai, jos įgyvendinimui, o vadybą bei administravimą patikint kompetentingai institucijai (tai galėtų būti srities sklaidą užsienyje koordinuojančios institucijos, arba LKI, funkcionuojantis kaip sklaidos užsienyje kompetencijų centras).

Tokių strateginių renginių komunikacijai turėtų būti skiriama daugiau dėmesio, prieinamu būdu papasakojant (ypač jauniems kūrėjams), apie dalyvavimo tokiuose renginiuose

naudą, teikiamas galimybes. Tai didintų kultūros sričių įsitraukimą ir prisidėtų prie aktyvesnio dalyvavimo aktyvumo, būtų sukuriama ir pristatoma daugiau kokybiško turinio.

Trūksta finansavimo priemonių tinklaveikai nacionaliniu lygmeniu, suvedant kūrėjus šalies mastu, aktyvinant bendrą veikimą tarptautiniu lygmeniu. Daugelyje konsultacijų minėtas sėkmingas operos-performanso „Saulė ir jūra“, 2019 m. Venecijos bienalėje laimėjusio „Auksinį liūtą“, pavyzdys. Valstybė sudarė sąlygas kokybiško turinio atsiradimui, įvardijant, jog būtent Venecijos bienalė yra vienas iš strateginių renginių, kuriame nuosekliai dalyvaujama, kiekvieną kartą tam skiriant biudžetą. Tai galima replikuoti ir kitose kultūros srityse, sudarant sąlygas kūrėjams nusistatyti, kas yra svarbiausia kiekvienai sričiai (šalys, regionai, renginiai, mugės, platformos, festivaliai), atsižvelgiant į individualią jų situaciją. Taip būtų galima išvengti vieno principo taikymo skirtingoms sritims: paskatinti jau gerai veikiančias, ir atrasti dar tik žengiančias į tarptautinę kultūros sklaidą organizacijas.

10.4.2 ATSKIRTI KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE ĮGYVENDINIMO FUNKCIJAS

Visų pirma, kultūros sklaidos užsienyje situaciją gerai atspindi projektų finansavimo intensyvumas. 2018-2021 m. projektų vykdytųjų veiklas užsienyje, skirta KRF lėšų suma vidutiniškai sudarė 32.1% viso prašomo biudžeto. Taigi akivaizdu, jog kultūros sričių poreikiai kultūros sklaidai užsienyje nėra patenkinami. Kokybinėse konsultacijose išryškėjo, jog pareiškėjai, dėl mažo finansavimo intensyvumo mažinant projektų biudžetus, yra linkę visų pirma riboti būtent sklaidos užsienyje veiklas.

Pastebima, jog priemonės skirtos sklaidai užsienyje egzistuoja, tačiau nėra vieningos sistemos, siejančios ir finansuojančios skirtingus kūrybos etapus. Kokybiinių konsultacijų metu įvardinta, jog paprastai gaunamas finansavimas veikia Lietuvoje, tačiau retai finansuojamas dalyvavimas konkrečiame festivalyje, jau gavus kvietimą. Taip galutinis tikslas – įgyvendinti sklaidą užsienyje – yra nustumiamas į antrą planą. Nuolat kuriami nauji produktai, jų atsiranda vis daugiau, tačiau kūryba sudaro tik pusę produkto gyvavimo ciklo, o kita pusė, susijusi su sklaida, finansuojama vangiai. Turėtų atsirasti finansavimas palaikantis visą kultūrinio produkto gyvavimo ciklą, padengiant tiek produkcijos sukūrimą (koprodukciją), tiek sklaidą Lietuvoje, tiek sklaidą užsienyje. Kokybinė LKT finansuotų projektų ataskaitų analizė parodė, jog organizacijos prisideda prie Lietuvos kultūros sklaidos ne tik per produkto ar kūrinio platinimą užsienyje, bet ir per įsitraukimą į visą sklaidos ciklą, įskaitant kultūros ir meno lauko dalyvių kompetencijų, reikalingų sklaidai, didinimą ar tinkamų sąlygų sklaidai užtikrinimą.

Bendrų produkcijų stygių patvirtino ir LKT finansuotų projektų rezultatų analizė. Tarp finansuotų projektų su bent dalimi veiklų vykdytų užsienyje programoje „Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos Sąjungos programoje „Kūrybiška Europa 2014–2020“, paprogramėje „Kultūra“ koprodukcija užėmė 33.3 proc., sritinėse programose – 30.7 proc., „Strateginio meno kūrėjų organizacijų finansavimo“ programoje – 21.9 proc., „Sklaidos užsienyje“ programoje – 10.8 proc. Daugiausia koprodukcijos projektų vykdoma muzikos

(32.8 proc.), vizualiųjų menų (27.9 proc), ir gerokai mažiau teatro ir šokio (13.9 proc.) srityse. Taigi šiuo metu Lietuvoje nėra stiprios programos, kuri finansuotų koprodukcijos su užsienio partneriais veiklas. Tokio pobūdžio finansavimo paprastai ieškoma tarptautiniuose fonduose, tačiau ir ten pastebima tendencija daugiau orientuotis į tinklaveiką. Lietuvos kultūros tarybos strateginio finansavimo programa didžiaja dalimi nukreipta į vietinės auditorijas, todėl prisistatymas užsienyje ar tarptautinė koprodukcija joje nėra prioritetas. Taip, strategiškai veikiančioms organizacijoms, kurios yra vienos tarptautiškiausių šalyje, net ir turint didelį partnerių tinklą, tačiau neturint nuoseklaus finansavimo būtent sklaidos užsienyje veikloms, tampa sudėtinga vystyti, įgyvendinti ir pristatyti tarptautinius projektus bei kurti ilgalaikio bendradarbiavimo. Svarbu įvardinti ir tai, jog dėl sklaidos vykdymo užsienyje organizacijos sprendžia pačios, ir ne visoms tokia sklaida yra aktuali pagal veiklų specifiką. Čia išryškėja poreikis atskirti strateginį finansavimą nacionaliniu ir tarptautiniu mastu. LKT projektų prioritetai - veiklos Lietuvoje. Reikalingas papildomas paskatinimas sklaidai užsienyje. Atliepiant kultūros sričių išreikštą ir dabartinėmis sklaidos priemonėmis neatspindėtą tarptautinės koprodukcijos poreikį, galėtų būti įvedama skirtis tarp skirtingų kultūros produktų ir paslaugų gyvavimo ciklą, atskiriant jų finansavimą. Taip, **LKT priemonėmis galėtų būti labiau skatinama (ko)produkcijos sukūrimas, o naujos LKI funkcijos galėtų specializuotis į jos sklaidą užsienyje, atskiriant šių dviejų institucijų funkcijas.**

Svarbu ir tai, jog Lietuvoje nėra finansavimo galimybių jungtiniam kūrėjų pristatymui užsienyje. Nei LKT, nei LKI neturi programos, į kurią galėtų kreiptis užsienio festivalis, kuris nusprendžia atsivežti pvz. šokio, operos ar kitų menų kūrėjus. Tam atskiri kūrėjai ar organizacijos turi teikti atskiras paraiškas, iš kurių kai kurios gali būti finansuotos arba nefinansuotos. **Reikalinga lanksti skatinimo schema, investavimas į skatinimo platformas pritraukiant daugiau tarptautinių partnerių susidomėjimo. Tokia skatinimo schema taip pat galėtų atsirasti naujai kuriamose LKI finansavimo prioritetuose.**

Analizuojant kiekybinius skirtingų programų duomenis, bei kokybinių konsultacijų su sričių atstovais rezultatus, išryškėjo sklaidos skatinimo priemonių, prisitaikančių prie individualių poreikių, reikalingumas. Dažnai bendros produkcijos galimybės ateina kitu metu nei LKT finansavimo kalendorius, ciklinis finansavimas kartais neatitinka realybės. Į tai reikėtų atsižvelgti, ir kai kurios finansavimo priemonės turėtų neturėti konkrečių kvietimo terminų, arba turėti dažnesnius kvietimus mažo biudžeto mobilumo projektams. Trumpalaikiam finansavimui efektyvus būtų kofinansavimo modelis, kuris apimtų tiek Lietuvą kaip siunčiančią šalį, tiek valstybę, kurioje sklaida vykdoma. Jis turėtų pakeisti finansavimo modelį kai Lietuva pilna apimtimi finansuoja projektus kurie nekuria pridėtinės vertės. **Rekomenduojama į naujai kuriamus LKI finansavimo prioritetus įtraukti trumpalaikio finansavimo programą, kuri galėtų reaguoti į staiga atsirandančius sričių sklaidos užsienyje poreikius, kaip kelionių kaštų padengimas ar bendros produkcijos, kurių galimybės ateina kitu metu nei nacionalinių sklaidos priemonių finansavimo kalendorius, ko-finansavimas.**